

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “วิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลตำบลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ
พัฒนาเชิงพื้นที่ใน 5 จังหวัดภาคใต้ : กรณีจังหวัดตรัง”

โดย นางสาวจิตตรา ทิพทอง และคณะ

มิถุนายน 2555

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “วิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลตำบลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ
พัฒนาเชิงพื้นที่ใน 5 จังหวัดภาคใต้ : กรณีจังหวัดตรัง”

คณะผู้วิจัย

- นางสาวจิตตรา ทิพทอง
- นางกัญญาวรรณ จันทร์หอม

สังกัด

นักวิจัยอิสระ
นักวิจัยอิสระ

ชุดโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้”

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของนักวิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการ “วิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลตำบลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจพัฒนาเชิงพื้นที่ใน 5 จังหวัดภาคใต้ : กรณีจังหวัดตรัง” ภายใต้ชุดโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้” ซึ่งดำเนินงานโดยคณะนักวิจัยอิสระจังหวัดตรัง มีขอบเขตการดำเนินงานโครงการ ๑ ครอบคลุมพื้นที่ 8 ตำบล 5 อำเภอ ในจังหวัดตรัง ประกอบด้วยตำบลบ่อหิน อำเภอสิเกา ตำบลวังคีรี ตำบลบางกุ้ง อำเภอห้วยยอด ตำบลทุ่งค่าย ตำบลนาชุมเห็ด อำเภอย่านตาขาว ตำบลนาบีนหลา อำเภอเมือง ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง ตำบลวังวน อำเภอกันตัง โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อสร้างกระบวนการพัฒนาระบบการจัดการระบบฐานข้อมูลระดับครัวเรือนชุมชนตำบลในพื้นที่ศึกษา ให้สามารถนำระบบฐานข้อมูลไปใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการวางแผนพัฒนาพื้นที่ระดับตำบล
2. เพื่อค้นหาปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการขยายผลการจัดการข้อมูลระดับครัวเรือน ชุมชน ตำบล รองรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจในการพัฒนาพื้นที่ ตำบลเป้าหมาย
3. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลตำบลและเครือข่ายศูนย์ข้อมูลตำบลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ นำไปสู่การบูรณาการข้อมูลเป็นเครือข่ายในระดับจังหวัด
4. เพื่อนำสารสนเทศที่เกิดจากฐานข้อมูลครัวเรือน ชุมชน และตำบลไปจัดการเรียนรู้ภายในตำบล สร้างองค์ความรู้ ขยายผลข้อมูลสู่การพัฒนาเกิดประโยชน์ในพื้นที่และตำบลใกล้เคียง

โดยการวางแผนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ ๑ ที่สามารถสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เกิดเป็นระบบฐานข้อมูลที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการตัดสินใจในการพัฒนาพื้นที่ ให้มีความสอดคล้องต่อวิถีการดำเนินชีวิต วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้ ซึ่งนอกเหนือจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่แล้วยังมีคณะผู้บริหารอปท. คณะทำงานระดับหมู่บ้าน ตำบล รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วม ทั้งเข้าร่วมการอบรมโปรแกรมখনหาด (Pan Data) และโปรแกรม MapWindow GIS การจัดเก็บข้อมูล การนำเข้าข้อมูล เป็นต้น เช่นนี้จึงเป็นแรงผลักดันให้เกิดระบบฐานข้อมูล เกิดการเพิ่มพูนทักษะความรู้ เกิดทีมงาน เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เกิดการขยายผลข้อมูล เกิดการนำไปใช้ประโยชน์ และเกิดการพัฒนาพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานภาคีเครือข่าย ก่อให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์ทั้งระดับครัวเรือน ชุมชน ตำบล

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการจัดการฐานข้อมูล คือ การมีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการนำเข้าข้อมูล มีอุปกรณ์ เครื่องมือ เช่น คอมพิวเตอร์ แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ ฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์ จากที่ว่าการอำเภอ ห้องประชุมและเครื่องฉายภาพรองรับรวมถึงการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทุกภาคีเครือข่าย นำไปสู่การนำฐานข้อมูลมาจัดการเรียนรู้ภายในพื้นที่ การวางแผนการพัฒนาตำบล การจัดทำข้อบัญญัติต่าง ๆ และการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น ในพื้นที่

ตำบลบ่อหิน ได้มีการนำระบบฐานข้อมูลมาใช้ประโยชน์ประกอบการแก้ไขปัญหาที่ดินนำเสนอ ต่อสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์กรมหาชน (พอช.) เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณการ ดำเนินงานแก้ไขปัญหาที่ดินในบางส่วนของข้อมูล เช่น ข้อมูลแนวเขตตำบล แนวเขตหมู่บ้าน ข้อมูลจุด บ้าน ข้อมูลถนน สถานที่สำคัญ และข้อมูลประชากร เป็นต้น ซึ่งต่อมาทางคณะทำงานได้เพิ่มเติมข้อมูล เกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ดิน คือ ข้อมูลแต่ละประเภทที่ดิน เช่น แปลงที่ดินป่าชายเลน ที่ดินที่เช่าของรัฐ ที่ดินหนังสือสำคัญที่หลวง (นสล.) ที่ดินสาธารณะ ที่ดินป่าอนุรักษ์ ป่าชุมชน ป่าเฉลิมพระเกียรติ และ ข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของชาวชุมชนที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ทุกหมู่บ้าน และทาง อบต.บ่อหินได้สนับสนุน การจัดทำโฉนดสภาพแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศแบ่งแยกรายหมู่บ้านทั้ง 9 หมู่บ้าน และในภาพรวมของตำบล เพื่อให้ชาวชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนที่ดินของชุมชนประเภทต่าง ๆ เพื่อจัดทำเป็นแผนที่ทำมือ ทำให้เกิดสะดวกและชัดเจนมากขึ้น จากนั้น อบต. บ่อหิน ได้สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้แก่เยาวชนใน พื้นที่ คือการจัดอบรมการจัดเก็บข้อมูล โดยร่วมมือกับมูลนิธิธันคัมมัน การอบรมโปรแกรม MapWindow GIS โดยความร่วมมือจากนักวิจัยโครงการ ฯ เพื่อเป็นวิทยากรในการฝึกอบรม ซึ่งถือเป็นกระบวนการสร้าง ความเข้าใจกับชุมชนทุกช่วงวัย ทุกบทบาททั้งฝ่าย ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ แกนนำกลุ่มองค์กร และชุมชน และทุกฝ่ายในชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตำบลบ่อหินสามารถดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ ได้ ไม่ค่อยมีปัญหาความแตกแยกที่มาจากความคิดที่แตกต่าง ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมใน การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหของชุมชนเอง จากนั้นได้มีการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอโครงการ การแก้ไขปัญหาที่ดินและที่อยู่อาศัยชนบท เพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานจาก พอช. ต่อมาหลังจากได้มีการนำเสนอและการแก้ไขปรับปรุงข้อมูลของโครงการทางตำบลบ่อหินจึงได้รับการ สนับสนุนงบประมาณจาก พอช. จำนวน 2,000,000 บาท ภายใต้รูปแบบโครงการ การแก้ไขปัญหาที่ดินแนว ใหม่ คือ ทำทุกด้านที่ชุมชนอยากทำ โดยขบวนองค์กรชุมชนและท้องถิ่น จากนั้นทางคณะทำงานได้มีการ ดำเนินงานตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ร่วมกันทั้งประเด็นการแก้ไขปัญหาที่ดิน ประเด็นทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม การส่งเสริมอาชีพรวมไปถึงการเติมเต็มฐานข้อมูลในระดับหมู่บ้านโดยมีเยาวชนในหมู่บ้าน ร่วมกับนักวิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูล จากนั้นทางคณะทำงานได้มีการประชุมร่วมกัน และได้คัดเลือกหมู่บ้านนำร่องของตำบลบ่อหิน คือ หมู่ที่ 8 บ้านโตะบัน และหมู่ที่ 9 บ้านปากคลองในการ ขอรับการสนับสนุนจาก พอช. ภายใต้โครงการบ้านมั่นคงชนบท ซึ่งได้มีการเพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับแปลง ที่ดินที่อยู่อาศัยไม่มีเอกสารสิทธิ์ จุดที่อยู่อาศัยที่ต้องการซ่อมแซม หรือสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ ของชาวชุมชน ในหมู่บ้านนำร่อง และต่อมาได้รับการสนับสนุนการดำเนินโครงการบ้านมั่นคงชนบท โดยแบ่งประเภท การให้งบประมาณสนับสนุน ดังนี้ ประเภทซ่อมแซมที่อยู่อาศัย จำนวน 54 หลัง เป็นเงิน 1,690,000 บาท ประเภทสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ จำนวน 79 หลัง เป็นเงิน 7,474,000 บาท รวมงบประมาณที่ได้รับการ สนับสนุนทั้งสิ้น 9,164,000 บาท

ตำบลบางกุ้ง ได้มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ทั้งจากโปรแกรม MapWindow GIS และ โปรแกรมখনหาด (Pan Data) โดยกำหนดเป็นแผนงานตำบลว่าด้วยการจัดทำผังชุมชน มีการประสาน

ความร่วมมือไปยังสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดตรัง ในการจัดทำผังชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้เกิดการพัฒนาอย่างมีระเบียบ ถูกสุขลักษณะมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุดและมีการพัฒนาที่ยั่งยืนให้เป็นชุมชนที่น่าอยู่ ซึ่งเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำผังชุมชน และแผนชุมชน เป็นการสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการท้องถิ่น การพัฒนาชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน ด้วยมาตรการผังเมืองเป็นงานดำเนินการโดยใช้แนวทางด้านผังเมืองเป็นกรอบการพัฒนาชุมชน การกำหนดบทบาทและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างเท่าทัน ทำให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ส่งผลถึงคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจที่ดี มีการจัดการด้านสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการอย่างเพียงพอและทั่วถึง รวมทั้งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลในสภาวะแวดล้อมในปัจจุบัน ที่ได้เกิดปัญหาจากการพัฒนาเมืองมากมายอันเป็นผลมาจาก การขาดการวางแผนพัฒนาเมืองอย่างจริงจัง การเติบโตของชุมชนเป็นไปตามยถากรรม ขาดการบูรณาการ ในการวางแผนและการดำเนินการ

ตำบลวังคีรี กับการใช้ประโยชน์จากการวิจัย ซึ่งฝ่ายโยธานำไปวางแผนในการก่อสร้างถนน โดยสามารถคำนวณระยะทางได้ทันทีจากแผนที่ผ่านโปรแกรม MapWindow GIS ซึ่งช่วยลดระยะเวลาในการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของการสร้างถนน ทำให้ฝ่ายช่างสามารถวิเคราะห์ต้นทุนในการก่อสร้าง เกิดความสะดวกต่อการเขียนโครงการก่อสร้างถนน ส่งผลให้เกิดความรวดเร็ว ลดระยะเวลาในการตัดสินใจของผู้บริหารได้ รวมไปถึงการจัดการแม่น้ำ ลำคลอง ลำห้วย ในการแก้ไขปัญหา น้ำท่วม ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ในช่วงฤดูแล้ง โดยการสร้างแผนที่ของเส้นทางสายน้ำต่าง ๆ นำไปสู่การวางแผนการแก้ไขปัญหาหาร่วมกับแกนนำในชุมชนเพื่อประโยชน์สุขของพี่น้องชาวชุมชนตำบลวังคีรี และการมีฐานข้อมูลประชากรทำให้เกิดความสะดวกกับฝ่ายพัฒนาชุมชนในการค้นคว้าชื่อ-สกุล ที่อยู่ หมายเลขบัตรประชาชนของชาวชุมชนที่ประสบภัยพิบัติเพื่อให้ความช่วยเหลือได้ทันที และเพื่อใช้วางแผนพัฒนาตามกลุ่มอายุประชากรในตำบลได้ตามความต้องการ การมีศูนย์ข้อมูลตำบลที่มีความพร้อมทำให้ทางผู้บริหารสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาตำบลได้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และวิถีชีวิตของชุมชน

ตำบลนาชุมเห็ด กับการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ของกระบวนการพัฒนาพื้นที่ตำบลที่มีทรัพยากรน้ำเป็นปัจจัยสำคัญของพื้นที่ เป็นที่มาของการปรับเปลี่ยนการใช้ทรัพยากรอย่างมี เป้าหมาย คือทิศทางการจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ ถูกต้องเหมาะสม ทุกคนมีส่วนร่วม การมีระบบฐานข้อมูลครั้งนี้ได้ทำให้พื้นที่สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ในเรื่องของการใช้ทรัพยากรน้ำ อันเป็นต้นทุนของพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม การมองเห็นข้อมูลเชิงพื้นที่ผ่านการดำเนินงานด้วยสารสนเทศภูมิศาสตร์ ทำให้มองเห็นภาพในเชิงพื้นที่ได้อย่างชัดเจนครอบคลุมทั้งพื้นที่ตำบล ส่งผลให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการกำหนดจุดเพื่อพัฒนาได้อย่างแม่นยำ สามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณาการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่สู่พลังงานไฟฟ้า โดยได้ประสานความร่วมมือกับกองทุนส่งเสริมพลังงานทดแทน สำนักงานพัฒนาพลังงานทดแทน กระทรวงพลังงาน และโครงการสร้างจิตสำนึกนิเวศวิทยาด้านการจัดการทรัพยากรชุมชน ในการจัดทำโรงไฟฟ้าพลังน้ำ จำนวน 2 โรง และได้รับการสนับสนุนงบประมาณ 34 กว่าล้านบาท และ

ทาง อบต. ได้นำเสนอข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์เป็นองค์ประกอบเพื่อจัดทำโครงการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ โดยร่วมกับโรงเรียนในพื้นที่เป็นโรงเรียนต้นแบบ, กลุ่มอนุรักษ์พลังงาน , และการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง ในรูปแบบของโฮมสเตย์ รวมไปถึงการสร้างศูนย์การเรียนรู้ข้อมูลชุมชนด้วย

ตำบลวังวน ได้นำผลงานไปใช้ประโยชน์ฐานข้อมูลประชากรเกี่ยวกับผู้เป็นสตรีในระดับตำบล โดยได้ใช้การค้นหาประมวลด้วยระบบโปรแกรมขอนหา (Pan data) แก่ผู้มีสิทธิการขึ้นทะเบียนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป โดยทางเจ้าหน้าที่ อบต. สามารถดำเนินการค้นหาข้อมูลบ้านเลขที่ ดูรายละเอียดจำนวนบุคคลที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน การค้นหาบุคคลผู้มีชื่อในหมู่บ้าน ซึ่งจะแสดงรายละเอียด เช่น รหัสบัตรประจำตัวประชาชน วันเดือนปีเกิด ชื่อบิดามารดา รวมไปถึงจำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน จำนวนผู้สูงอายุ แยกประชากรตามช่วงอายุต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ประชาชน และหน่วยงานภายนอกได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

ตำบลทุ่งค่าย ได้นำผลงานด้านข้อมูลวิจัยเชิงพื้นที่ไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำผังชุมชน เพื่อกำหนดการพัฒนาชุมชนน่ายอย่างยั่งยืน ด้วยมาตรการผังเมืองเป็นการดำเนินงานโดยการใช้แนวทางด้านผังเมืองเป็นกรอบการพัฒนาชุมชน การกำหนดบทบาทและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างเท่าทัน ทำให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีส่งผลถึงคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจที่ดี มีการจัดการด้านสาธารณสุขปโลก สาธารณูปการอย่างเพียงพอและทั่วถึง รวมทั้งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล ซึ่งในปัจจุบันกำลังก่อเกิดปัญหาด้านบุกรุกพื้นที่ป่าจึงต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรอันได้แก่ การจัดการพื้นที่ทุ่งเลี้ยงสัตว์เพื่อป้องกันแนวเขตพื้นที่สีเขียว การกำหนดเขตชุมชนทุ่งค่ายไม่ต้องการพื้นที่อุตสาหกรรม และหนุนเสริมด้านข้อมูลท่องเที่ยวในพื้นที่อันได้แก่ สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ระบบเชิงนิเวศวิทยาที่สำคัญ ซึ่งการจัดทำผังชุมชนสามารถนำไปสู่วิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

ตำบลนาบินหลา ได้นำฐานข้อมูลการวิจัยเชิงพื้นที่ไปใช้ประโยชน์การกำหนดพื้นที่การศึกษา การจัดทำแผนที่เขตสถานศึกษาของตำบล เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ศูนย์ให้การศึกษาพิเศษ ตลอดจนสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา เป็นต้น รวมไปถึงการให้บริการด้านข้อมูลประชากรในพื้นที่ โดยทางเจ้าหน้าที่ อบต. สามารถดำเนินการค้นหาข้อมูลบ้านเลขที่ ดูรายละเอียดจำนวนบุคคลที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน การค้นหาบุคคลผู้มีชื่อในหมู่บ้าน ซึ่งจะแสดงรายละเอียด เช่น รหัสบัตรประจำตัวประชาชน วันเดือนปีเกิด ชื่อบิดามารดา รวมไปถึงจำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน จำนวนผู้สูงอายุ แยกประชากรตามช่วงอายุต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ประชาชน และหน่วยงานภายนอกได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

ตำบลนาหมื่นศรี ได้นำระบบฐานข้อมูลการวิจัยไปใช้ประโยชน์สนับสนุนการตัดสินใจในพื้นที่ โดยใช้งานเกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางคมนาคมและด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ เช่นการกำหนดพื้นที่ที่ใช้น้ำเพื่อการทำนา และการจัดทำแผนที่แหล่งท่องเที่ยวระดับตำบลอันได้แก่ กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี และถ้ำ

เขาช้างหาย เป็นต้น เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมไปถึงสถานที่สำคัญต่าง ๆ ของตำบล ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกรับประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะเข้ามาติดต่อในพื้นที่ตำบล

ขณะเดียวกันองค์ความรู้ที่เกิดจากฐานข้อมูลสามารถขยายผลนำไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการวางแผนกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาพื้นที่ภายในตำบลได้ เช่น

ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีฝ่ายโยธาเป็นฝ่ายวางแผนงานการก่อสร้าง สาธารณูปโภค เช่น การก่อสร้าง – ซ่อมแซม ถนน ระบบประปา ระบบไฟฟ้า เป็นต้น โดยใช้โปรแกรม MapWindow GIS สามารถคำนวณระยะทางได้จากแผนที่ ทำให้ลดระยะเวลาในการสำรวจเบื้องต้น และสามารถวิเคราะห์ต้นทุนในการก่อสร้างได้ ส่งผลให้เกิดความรวดเร็ว ลดระยะเวลาที่จะใช้ข้อมูล ประกอบในการวางแผนงานซึ่งนำไปสู่การจัดสรรงบประมาณได้อย่างลงตัว

ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวอื่น ๆ โดยนักพัฒนาชุมชนสามารถนำข้อมูลจากโครงสร้างของประชากรตามอายุเพื่อกำหนดแผนงานต่าง ๆ ได้ เช่น นำข้อมูลจากโปรแกรมখনหาด (Pan Data) ไปวิเคราะห์ด้านประชากรตามช่วงอายุของคนในตำบล สนับสนุนการฝึกอบรมให้ความรู้เพื่อสร้างเสริมอาชีพ เช่น ช่างซ่อมรถ ช่างไฟฟ้า ช่างตัดผม ฯลฯ หรือ การนำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของประชาชนมากำหนดแผนกิจกรรมสร้างอาชีพเสริมในชุมชน กิจกรรมลดรายจ่ายในครัวเรือน กิจกรรมลดรายจ่ายจากการประกอบอาชีพ หรือการกำหนดแผนกิจกรรมเพื่อสนับสนุนพัฒนาศักยภาพกลุ่มองค์กรในชุมชน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการเงินการบัญชี การสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรภายในตำบล รวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพในการผลิต ส่วนด้านการท่องเที่ยวโปรแกรม MapWindow GIS ช่วยหนุนเสริมข้อมูลการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี โดยให้ข้อมูลการบริการการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวด้วยการจัดทำแผนที่แหล่งท่องเที่ยวได้ เช่น ตำบลนาหมื่นศรี ที่มี กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี และถ้าเขาช้างหาย ตำบลนาชุมเห็ดได้นำเสนอข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์เป็นองค์ประกอบเพื่อจัดทำโครงการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ โดยร่วมกับโรงเรียนในพื้นที่เป็นโรงเรียนต้นแบบ, กลุ่มอนุรักษ์พลังงาน , และการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง ในรูปแบบของโฮมสเตย์ และตำบลทุ่งค่ายที่จัดทำแผนที่เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ รวมไปถึงแผนที่แสดงสถานที่สำคัญต่าง ๆ ของตำบล ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกรับประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะเข้ามาติดต่อในพื้นที่ตำบล

ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม โดยนักพัฒนาชุมชนสามารถนำข้อมูลจากโครงสร้างของประชากรตามอายุเพื่อกำหนดแผนงานต่าง ๆ ได้ เช่น ประชากรวัยเด็กกับการกำหนดกิจกรรมเข้าพิธีสวดแก้เด็กผู้ชายมุสลิม (ที่มีอายุช่วงระหว่าง 6 - 8 ปี) ประชากรช่วงวัยรุ่นกับการฝึกอบรมกิจกรรมด้านยาเสพติดแก่เยาวชน การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา ซึ่งในบางพื้นที่อาจมีปัญหาเยาวชนท้องในวัยเรียน หรือ การพัฒนาระบบโปรแกรม เพื่อสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการแก่ชุมชน เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้บางส่วนจะมีในฐานข้อมูล จปฐ. แต่เนื่องจากข้อมูลใน จปฐ. นั้นจะไม่มีรายละเอียดมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อสร้างแผนงานกิจกรรมพัฒนาชุมชนได้ ส่วนข้อมูลในโปรแกรมখনหาด (Pan Data) นั้นมีความละเอียดมากกว่า การประมวลผลที่มีความหลากหลาย ทำให้

สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อกำหนดแผนงานกิจกรรมได้อย่างถูกต้องเกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง ส่งผลให้ อปท. ดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณโดยไม่จำเป็น การนำไปใช้ในส่วนโดยโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) สามารถสนับสนุนงานในส่วนของการข้อมูลประชากรเกี่ยวกับเด็กเล็กในพื้นที่ได้ กล่าวคือ สามารถนำข้อมูลประชากรตามอายุของจำนวนเด็กเล็กที่มีอายุ 3 ปีลงมา นำมาคำนวณเพื่อรองรับงบประมาณการศึกษาในศูนย์เด็กเล็กได้ และสามารถกำหนดแผนงานเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาให้เพียงพอกับจำนวนประชากร

ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยฝ่ายนโยบายและแผนร่วมกับนักพัฒนาชุมชนสามารถกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำข้อมูลสภาพพื้นที่มาวิเคราะห์ร่วมกับชาวชุมชน ให้มีความสอดคล้องต่อบริบทของพื้นที่ เช่น แผนงานการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากร (ดิน น้ำ ป่า) และสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะ แผนงานการวางผังเมือง / พังชุมชนเพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน และเศรษฐกิจของท้องถิ่นในอนาคต นำไปสู่พัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง ระบบสาธารณูปโภคให้ได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพ และเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน เป็นต้น ดังเช่นในพื้นที่ ตำบลบ่อหินที่มีการจัดการทรัพยากรทางทะเล ตำบลนาชุมเห็ดและตำบลนาหมื่นศรีที่มีการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตรและพลังงานไฟฟ้า ส่วนตำบลบางกุ้งมีการจัดทำผังชุมชนเพื่อการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และตำบลวังคีรีที่มีการวางแผนการจัดการน้ำเพื่อรับมือกับภาวะน้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก

ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตและสังคม โดยในส่วนของนักพัฒนาชุมชนสามารถนำข้อมูลผู้สูงอายุ ข้อมูลผู้พิการ มากำหนดแผนงานส่งเสริมการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ช่วยเหลือตนเอง นอกเหนือจากรายได้เงินสงเคราะห์รายเดือน และสามารถใช้โปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการดำเนินงานสาธารณสุขได้เกี่ยวกับการกำหนดพื้นที่ระบาดของโรคติดต่อต่าง ๆ เช่น โรคไข้เลือดออก โรคมือเท้าปากเปื่อย ฯ เพื่อวางแผนการจัดการควบคุมไม่ให้เชื้อโรคแพร่ขยายได้ ทำให้ อปท. สามารถวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ได้ทันที ไม่ต้องสำรวจข้อมูลซ้ำซาก ประหยัดเวลา เกิดความรวดเร็ว ที่สำคัญประหยัดงบประมาณที่ไม่จำเป็นในการสำรวจข้อมูลพื้นที่

ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเมือง การบริหาร ซึ่งมีความสำคัญยิ่งการมีฐานข้อมูลของชุมชนทำให้ อปท. สามารถนำฐานข้อมูลที่ได้มาค้นหาข้อมูลประชากรผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งทั้งตำบล เพื่อนำไปวางแผนการหาเสียงในการเลือกตั้งได้ และสามารถนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อการพัฒนาพื้นที่ตามสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน ส่งเสริมให้กลุ่มปราชญ์ กลุ่มแกนนำและผู้รู้ ถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการหลายของทุนในชุมชน เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชน การกำหนดแผนงานให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ในแต่ละหมู่บ้านตั้งแต่การพัฒนาควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหา เช่น การวางแผนการรับมือเกี่ยวกับอุทกภัย และวาตภัยในแต่ละปี การเฝ้าระวังช่วยเหลือเยียวยาเมื่อชุมชนเผชิญกับภัยพิบัติต่าง ๆ นำมาสู่การวางแผนด้านงบประมาณที่จะรองรับกับเหตุการณ์ฉุกเฉินที่อาจจะเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ

ดังนั้นการมีระบบฐานข้อมูลจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่โดยตรง การนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในทุกมิติของการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เกิดประสิทธิภาพที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนได้และพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และสามารถเชื่อมต่อกับองค์กรภาคีเครือข่ายเพื่อขอรับสนับสนุนทั้งส่วนที่เป็นหน่วยงานเอกชนและหน่วยงานภาครัฐ

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างกระบวนการพัฒนาการจัดการระบบฐานข้อมูลระดับครัวเรือนชุมชนตำบล ในพื้นที่ศึกษาให้สามารถนำระบบฐานข้อมูลไปใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการวางแผนพัฒนาพื้นที่ระดับตำบล (2) ค้นหาปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการขยายผลการจัดการข้อมูลระดับครัวเรือน ชุมชน ตำบล รองรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจในการพัฒนาพื้นที่ตำบลเป้าหมาย (3) ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลตำบลและเครือข่ายศูนย์ข้อมูลตำบลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจนำไปสู่การบูรณาการข้อมูลเป็นเครือข่ายในระดับจังหวัด (4) นำสารสนเทศที่เกิดจากฐานข้อมูลครัวเรือนชุมชน และตำบลไปจัดการเรียนรู้ภายในตำบล สร้างองค์ความรู้ ขยายผลข้อมูลสู่การพัฒนาเกิดประโยชน์ในพื้นที่และตำบลใกล้เคียง พื้นที่ศึกษาวิจัยได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในจังหวัดตรัง 8 แห่ง ประกอบด้วย อบต.บ่อหิน อบต.วังคีรี อบต.บางกุ้ง อบต.ทุ่งค่าย อบต.นาชุมเห็ด อบต.นาบินหลา อบต.นาหมื่นศรี และ อบต.วังวน

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบกระบวนการพัฒนาการจัดการระบบฐานข้อมูลโดยกระบวนการมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับชุมชน เชื่อมโยงกันในระดับตำบล ส่งผลให้เกิดโครงสร้างเครือข่ายชุมชน เกิดการยอมรับในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อประโยชน์หนุนเสริมต่อการพัฒนาพื้นที่ ทำให้เกิดระบบฐานข้อมูลที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาคีเครือข่ายต่างๆ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในตำบล เกิดเป็นองค์ความรู้ ที่สามารถขยายผลสู่การพัฒนาให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมและตำบล

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการจัดการฐานข้อมูล คือ การมีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการนำเข้าข้อมูล มีอุปกรณ์ เครื่องมือ เช่น คอมพิวเตอร์ แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ มีฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์จากที่ว่าการอำเภอ ห้องประชุมและเครื่องฉายภาพรองรับรวมไปถึงการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทุกภาคีเครือข่าย นำไปสู่การนำฐานข้อมูลมาจัดการเรียนรู้ภายในพื้นที่ การวางแผนการพัฒนาตำบล การจัดทำข้อบัญญัติต่าง ๆ และการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่นในพื้นที่

ตำบลบ่อหิน ได้มีการนำระบบฐานข้อมูลมาใช้ประโยชน์ประกอบการแก้ไขปัญหาที่ดินนำเสนอต่อสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์กรมหาชน (พอช.) เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานแก้ไขปัญหาที่ดินในบางส่วนองข้อมูล เช่น ข้อมูลแนวเขตตำบล แนวเขตหมู่บ้าน ข้อมูลจุดบ้าน ข้อมูลถนน สถานที่สำคัญ และข้อมูลประชากร เป็นต้น ซึ่งต่อมาทางคณะทำงานได้เพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ดิน คือ ข้อมูลแต่ละประเภทที่ดิน เช่น แปลงที่ดินป่าชายเลน ที่ดินที่เช่าของรัฐ ที่ดินหนังสือสำคัญที่หลวง (นสล.) ที่ดินสาธารณะ ที่ดินป่านุรักษ์ ป่าชุมชน ป่าเฉลิมพระเกียรติ และข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของชาวชุมชนที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ทุกหมู่บ้าน และทาง อบต.บ่อหินได้สนับสนุนการจัดทำไวนิลภาพแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศแบ่งแยกรายหมู่บ้านทั้ง 9 หมู่บ้าน และในภาพรวมของตำบล เพื่อให้ชาวชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวาดแปลงที่ดินของชุมชนประเภทต่าง ๆ เพื่อจัดทำเป็นแผนที่ทำมือ ทำให้เกิดสะดวกและ

ชัดเจนมากขึ้น จากนั้น อบต. บ่อหิน ได้สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้แก่เยาวชนในพื้นที่ คือการจัดอบรม การจัดเก็บข้อมูล โดยร่วมมือกับมูลนิธิอันดามัน การอบรมโปรแกรม MapWindow GIS โดยความร่วมมือจากนักวิจัยโครงการ ฯ เพื่อเป็นวิทยากรในการฝึกอบรม ซึ่งถือเป็นกระบวนการสร้างความเข้าใจกับชุมชน ทุกช่วงวัย ทุกบทบาททั้งฝ่าย ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ แกนนำกลุ่มองค์กร และชุมชน และทุกฝ่ายในชุมชน ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตำบลบ่อหินสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ไม่ค่อยมีปัญหาความแตกแยกที่มาจากความคิดที่แตกต่าง ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง จากนั้นได้มีการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอโครงการ การแก้ไขปัญหาที่ดินที่อยู่อาศัย ชนบท เพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานจาก พอช. ต่อมาหลังจากได้มีการนำเสนอและการแก้ไขปรับปรุงข้อมูลของโครงการทางตำบลบ่อหินจึงได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก พอช. จำนวน 2,000,000 บาท ภายใต้อำนาจโครงการ การแก้ไขปัญหาที่ดินแนวใหม่ คือ ทำทุกด้านที่ชุมชนอยาก ทำ โดยขบวนองค์กรชุมชนและท้องถิ่น จากนั้นทางคณะทำงานได้มีการดำเนินงานตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ร่วมกันทั้งประเด็นการแก้ไขปัญหาที่ดิน ประเด็นทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมอาชีพรวมไปถึงการเติมเต็มฐานข้อมูลในระดับหมู่บ้านโดยมีเยาวชนในหมู่บ้านร่วมกับนักวิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูล จากนั้นทางคณะทำงานได้มีการประชุมร่วมกันและได้คัดเลือกหมู่บ้านนำร่องของตำบลบ่อหิน คือ หมู่ที่ 8 บ้านโตะบัน และหมู่ที่ 9 บ้านปากคลองในการขอรับการสนับสนุนจาก พอช. ภายใต้อำนาจโครงการบ้านมั่นคงชนบท ซึ่งได้มีการเพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับแปลงที่ดินที่อยู่อาศัยไม่มีเอกสารสิทธิ์ จุดที่อยู่อาศัยที่ต้องการซ่อมแซม หรือสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ ของชาวชุมชนในหมู่บ้านนำร่อง และต่อมาได้รับการสนับสนุนการดำเนินโครงการบ้านมั่นคงชนบท โดยแบ่งประเภทการให้งบประมาณสนับสนุน ดังนี้ ประเภทซ่อมแซมที่อยู่อาศัย จำนวน 54 หลัง เป็นเงิน 1,690,000 บาท ประเภทสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ จำนวน 79 หลัง เป็นเงิน 7,474,000 บาท รวมงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนทั้งสิ้น 9,164,000 บาท

ตำบลบางกุ้ง ได้มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ทั้งจากโปรแกรม MapWindow GIS และโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) โดยกำหนดเป็นแผนงานตำบลว่าด้วยการจัดทำผังชุมชน มีการประสานความร่วมมือไปยังสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดตรัง ในการจัดทำผังชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้เกิดการพัฒนาอย่างมีระเบียบ ถูกสุขลักษณะมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้อย่างเหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุดและมีการพัฒนาที่ยั่งยืนให้เป็นชุมชนที่น่าอยู่ ซึ่งเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำผังชุมชน และแผนชุมชน เป็นการสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการท้องถิ่น การพัฒนาชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน ด้วยมาตรการผังเมืองเป็นการดำเนินงานโดยใช้แนวทางด้านผังเมืองเป็นกรอบการพัฒนาชุมชน การกำหนดบทบาทและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างเท่าทัน ทำให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ส่งผลถึงคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจที่ดี มีการจัดการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการอย่างเพียงพอและทั่วถึง รวมทั้งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลในสภาวะแวดล้อมในปัจจุบัน ที่ได้เกิด

ปัญหาจากการพัฒนาเมืองมากมายอันเป็นผลมาจากการขาดการวางแผนพัฒนาเมืองอย่างจริงจัง การเติบโตของชุมชนเป็นไปตามยถากรรม ขาดการบูรณาการ ในการวางแผนและการดำเนินการ

ตำบลวังคีรี กับการใช้ประโยชน์จากการวิจัย ซึ่งฝ่ายโยธาเข้าไปวางแผนในการก่อสร้างถนนโดยสามารถคำนวณระยะทางได้ทันทีจากแผนที่ผ่านโปรแกรม MapWindow GIS ซึ่งช่วยลดระยะเวลาในการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของการสร้างถนน ทำให้ฝ่ายช่างสามารถวิเคราะห์ต้นทุนในการก่อสร้าง เกิดความสะดวกต่อการเขียนโครงการก่อสร้างถนน ส่งผลให้เกิดความรวดเร็ว ลดระยะเวลาในการตัดสินใจของผู้บริหารได้ รวมไปถึงการจัดการแม่น้ำ ลำคลอง ลำห้วย ในการแก้ไขปัญหาทั่วม ปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง โดยการสร้างแผนที่ของเส้นทางสายน้ำต่าง ๆ นำไปสู่การวางแผนการแก้ไขปัญหาหาร่วมกับแกนนำในชุมชนเพื่อประโยชน์สุขของพี่น้องชาวชุมชนตำบลวังคีรี และการมีฐานข้อมูลประชากรทำให้เกิดความสะดวกกับฝ่ายพัฒนาชุมชนในการค้นคว้าชื่อ-สกุล ที่อยู่ หมายเลขบัตรประชาชน ของชาวชุมชนที่ประสบภัยพิบัติเพื่อให้ความช่วยเหลือได้ทันที และเพื่อใช้วางแผนพัฒนาตามกลุ่มอายุประชากรในตำบลได้ตามความต้องการ การมีศูนย์ข้อมูลตำบลที่มีความพร้อมทำให้ทางผู้บริหารสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาตำบลได้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และวิถีชีวิตของชุมชน

ตำบลนาชุมเห็ด กับการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ของกระบวนการพัฒนาพื้นที่ตำบลที่มีทรัพยากรน้ำเป็นปัจจัยสำคัญของพื้นที่ เป็นที่มาของการปรับเปลี่ยนการใช้ทรัพยากรอย่างมี เป้าหมาย คือทิศทางการจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ ถูกต้องเหมาะสม ทุกคนมีส่วนร่วม การมีระบบฐานข้อมูลครั้งนี้ได้ทำให้พื้นที่ที่สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ในเรื่องของการใช้ทรัพยากรน้ำ อันเป็นต้นทุนของพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม การมองเห็นข้อมูลเชิงพื้นที่ผ่านการดำเนินงานด้วยสารสนเทศภูมิศาสตร์ ทำให้มองเห็นภาพในเชิงพื้นที่ได้อย่างชัดเจนครอบคลุมทั้งพื้นที่ตำบล ส่งผลให้เกิดความสะดวก รวดเร็วในการกำหนดจุดเพื่อพัฒนาได้อย่างแม่นยำ สามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณาการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ สูฟลังงานไฟฟ้า โดยได้ประสานความร่วมมือกับกองทุนส่งเสริมพลังงานทดแทน สำนักงานพัฒนาพลังงานทดแทน กระทรวงพลังงาน และโครงการสร้างจิตสำนึกนิเวศวิทยาด้านการจัดการทรัพยากรชุมชน ในการจัดทำโรงไฟฟ้าพลังน้ำ จำนวน 2 โรง และได้รับการสนับสนุนงบประมาณ 34 กว่าล้านบาท และทาง อบต. ได้นำเสนอข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์เป็นองค์ประกอบเพื่อจัดทำโครงการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ โดยร่วมกับโรงเรียนในพื้นที่เป็นโรงเรียนต้นแบบ, กลุ่มอนุรักษ์พลังงาน , และการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง ในรูปแบบของโฮมสเตย์ รวมไปถึงการสร้างศูนย์การเรียนรู้ข้อมูลชุมชนด้วย

ตำบลวังวน ได้นำผลงานไปใช้ประโยชน์ฐานข้อมูลประชากรเกี่ยวกับผู้เป็นสตรีในระดับตำบล โดยได้ใช้การค้นหาค้นหาประมวลด้วยระบบโปรแกรมขอนหาด (Pan data) แก่ผู้มีสิทธิการขึ้นทะเบียนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป โดยทางเจ้าหน้าที่ อบต. สามารถดำเนินการค้นหาข้อมูลบ้านเลขที่ คุรายละเอียดจำนวนบุคคลที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน การค้นหาค้นหาบุคคลผู้มีชื่อในหมู่บ้าน ซึ่งจะแสดงรายละเอียด เช่น รหัสบัตรประจำตัวประชาชน วันเดือนปีเกิด ชื่อบิดามารดา รวมไปถึงจำนวน

ประชากร จำนวนครัวเรือน จำนวนผู้สูงอายุ แยกประชากรตามช่วงอายุต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ประชาชน และหน่วยงานภายนอกได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

ตำบลทุ่งค่าย ได้นำผลงานด้านข้อมูลวิจัยเชิงพื้นที่ไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำผังชุมชนเพื่อกำหนดการพัฒนาชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน ด้วยมาตรการผังเมืองเป็นการดำเนินงานโดยใช้แนวทางด้านผังเมืองเป็นกรอบการพัฒนาชุมชน การกำหนดบทบาทและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างเท่าทัน ทำให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีส่งผลถึงคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจที่ดี มีการจัดการด้านสาธารณสุขไปไกล สาธารณูปการอย่างเพียงพอและทั่วถึง รวมทั้งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล ซึ่งในปัจจุบันกำลังก่อเกิดปัญหาด้านบุกรุกพื้นที่ป่าจึงต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรอันได้แก่ การจัดการพื้นที่ทุ่งเลี้ยงสัตว์เพื่อป้องกันแนวเขตพื้นที่สีเขียว การกำหนดเขตชุมชนทุ่งค่ายไม่ต้องการพื้นที่อุตสาหกรรม และหนุนเสริมด้านข้อมูลท่องเที่ยวในพื้นที่อันได้แก่สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ระบบเชิงนิเวศวิทยาที่สำคัญ ซึ่งการจัดทำผังชุมชนสามารถนำไปสู่วิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

ตำบลนาบินหลา ได้นำฐานข้อมูลการวิจัยเชิงพื้นที่ไปใช้ประโยชน์การกำหนดพื้นที่การศึกษา การจัดทำแผนที่เขตสถานศึกษาของตำบล เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ศูนย์ให้การศึกษานานาชาติ ตลอดจนสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาเป็นต้น รวมไปถึงการให้บริการด้านข้อมูลประชากรในพื้นที่ โดยทางเจ้าหน้าที่ อบต. สามารถดำเนินการค้นหาข้อมูลบ้านเลขที่ ดูรายละเอียดจำนวนบุคคลที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน การค้นหาบุคคลผู้มีชื่อในหมู่บ้าน ซึ่งจะแสดงรายละเอียด เช่น รหัสบัตรประจำตัวประชาชน วันเดือนปีเกิด ชื่อบิดามารดา รวมไปถึงจำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน จำนวนผู้สูงอายุ แยกประชากรตามช่วงอายุต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ประชาชน และหน่วยงานภายนอกได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

ตำบลนาหมื่นศรี ได้นำระบบฐานข้อมูลการวิจัยไปใช้ประโยชน์สนับสนุนการตัดสินใจในพื้นที่ โดยใช้งานเกี่ยวกับ การพัฒนาเส้นทางคมนาคมและด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ เช่นการกำหนดพื้นที่ที่ใช้น้ำเพื่อการทำนา และการจัดทำแผนที่แหล่งท่องเที่ยวระดับตำบลอันได้แก่ กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี และถ้ำเขาช้างหาย เป็นต้น เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมไปถึงสถานที่สำคัญต่าง ๆ ของตำบล ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะเข้ามาติดต่อในพื้นที่ตำบล

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สารบัญตาราง	
สารบัญภาพ	
บทสรุปผู้บริหาร	ก – ช
บทคัดย่อ	ช – ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1-10
1. ที่มาความสำคัญของโครงการ	1-3
2. วัตถุประสงค์ของโครงการ	3
3. คำถามในการวิจัย	3-4
4. ระเบียบวิธีวิจัย	4-7
5. นิยามศัพท์เฉพาะ	8-9
6. พื้นที่ศึกษาดำบลเป้าหมายและเขตความรับผิดชอบของนักวิจัย	9-10
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 การศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11-26
ความสำคัญของระบบฐานข้อมูล	11-12
โปรแกรมขอนหาด (Pan Data)	12-13
โปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ MapWindow GIS	13-18
โครงการวิจัยพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ	18-19
โปรแกรมจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน (Map Tax Work)	19-20
กระบวนการค้นคว้าใหม่ในการพัฒนาท้องถิ่น	20-22
ธรรมชาติ	22
ชุมชนกับการมีส่วนร่วม	22-24
ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม	24-26
บทที่ 3 สภาพทั่วไปพื้นที่ศึกษา	27-81
สภาพทั่วไปพื้นที่จังหวัดตรัง	27-28
1. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งค่าย	29-33
2. องค์การบริหารส่วนตำบลนาชุมเห็ด	34-38
3. องค์การบริหารส่วนตำบลวังวน	39-41
4. องค์การบริหารส่วนตำบลนาบีนหลา	41-43

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
5. องค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรี	44-48
6. องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน	48-57
7. องค์การบริหารส่วนตำบลบางกุ้ง	58-65
8. องค์การบริหารส่วนตำบลวังคีรี	65-72
9. องค์การบริหารส่วนตำบลบางสัก	72-76
10. องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยนาง	77-81
บทที่ 4 ผลการศึกษาและอภิปรายผล	82-133
1. สถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลพื้นที่เป้าหมาย	84-92
2. ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรมตามแผนงาน	92-108
2.1 ประสานงานและสร้างความเข้าใจกับผู้บริหาร อปท.	92-93
2.2 ประชุมทำความเข้าใจกับตัวแทนท้องที่ ท้องถิ่น แกนนำชุมชน ฯ	93-94
2.3 อบรมเทคนิคการจัดเก็บข้อมูลให้กับคณะทำงานตำบล	94-95
2.4 คณะทำงานเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	95-98
2.5 ประชุมทำความเข้าใจระดับหมู่บ้าน สร้างจิตสำนึกที่ถูกต้อง	98-99
2.6 ศึกษาดูงาน เพื่อส่งเสริมความรู้ให้กับคณะทำงานระดับตำบล	99
2.7 จัดประชุมคณะกรรมการโครงการ เพื่อรายงานผลการดำเนินงาน	99-101
2.8 นักวิจัยเข้ารับการอบรม โปรแกรม Mapwindow GIS	101-102
2.9 นักวิจัยอบรมโปรแกรม Mapwindow GIS ให้เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลในพื้นที่	102-103
2.10 ประชุมเชิงปฏิบัติการคณะทำงานและแกนนำเพื่อวางแผนขอบเขตหมู่บ้าน ฯ	103-105
2.11 นักวิจัยเข้ารับการอบรมการติดตั้งและการเรียกใช้ plug in	105-106
2.12 นักวิจัยอบรมการติดตั้งและการเรียกใช้ plug in เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลให้ผู้บันทึกข้อมูลในพื้นที่	106-107
2.13 คัดลอกข้อมูลความรู้สู่ชุมชนระดับตำบล พร้อมจัดตั้งศูนย์ข้อมูลตำบล	107-108
3. ผลการศึกษาดำเนินโครงการ	109-119
3.1 ผลการศึกษาข้อมูลบริบทพื้นที่ตำบลเป้าหมาย	109-115
3.2 ผลการศึกษากระบวนการจัดการระบบฐานข้อมูลพื้นที่ตำบลเป้าหมาย	115-117
3.3 ผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลตำบลและเครือข่ายศูนย์ข้อมูล	117-119

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
4. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์	119-131
4.1 ตำบลบ่อหิน	119-127
4.2 ตำบลบางกุ้ง	127-129
4.3 ตำบลวังคีรี	129
4.4 ตำบลนาชุมเห็ด	129-130
4.5 ตำบลวังวน	130
4.6 ตำบลทุ่งค่าย	130
4.7 ตำบลนาบินหลา	130
4.8 ตำบลนาหมื่นศรี	131
อภิปรายผล	131-133
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	134-141
บทสรุปการดำเนินโครงการ	134-135
5.1 สรุปวิเคราะห์ผลกิจกรรมการประสานงาน	135-136
5.2 สรุปวิเคราะห์ผลการศึกษาการดำเนินงานการนำเข้าฐานข้อมูล	136-137
5.3 สรุปวิเคราะห์ผลการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จาก โปรแกรมขอนหาด (Pan data)	137-138
5.4 สรุปวิเคราะห์ผลการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จาก โปรแกรม MapWindow GIS	138-139
5.5 สรุปวิเคราะห์ผลการศึกษาเวทีประชุมต่าง ๆ	139-140
5.6 สรุปวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ฯ	140-141
บรรณานุกรม	142-143
ภาคผนวก	144-166
ก ตารางสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลในตำบลพื้นที่ขยายผล	144-153
ข รายชื่อคณะทำงานในพื้นที่ปฏิบัติการโครงการ ฯ	154-160
ค แบบฟอร์มสำรวจข้อมูลครัวเรือน	161-164
แบบสำรวจกลุ่มอาชีพในตำบล	165-166

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
ตารางที่ 1.1	ปัจจัยและตัวชี้วัดความสำเร็จ	6-7
ตารางที่ 1.2	แสดงพื้นที่ศึกษาดำบลเป้าหมาย และเขตความรับผิดชอบของนักวิจัย	9-10
ตารางที่ 3.1	แสดงข้อมูลการปกครองในพื้นที่จังหวัดตรัง	28
ตารางที่ 3.2	แสดงข้อมูลพื้นที่และประชากรจังหวัดตรัง	28
ตารางที่ 3.3	แสดงข้อมูลครัวเรือน ประชากรชาย หญิง และชื่อผู้นำตำบลทุ่งค่าย	30
ตารางที่ 3.4	แสดงข้อมูลครัวเรือนและประชากรชายหญิงตำบลนาหมื่นศรี	35
ตารางที่ 3.5	แสดงจำนวนครัวเรือน จำนวนประชากร ชาย หญิง ต.วังวน	40
ตารางที่ 3.6	ตารางเปรียบเทียบจำนวนประชากร ระหว่างปี 2550 - 2552	40
ตารางที่ 3.7	แสดงข้อมูลพื้นที่ ครัวเรือน และประชากรชายหญิงตำบลนาหมื่นศรี	47
ตารางที่ 3.8	แสดงข้อมูลการศึกษาเดือนพฤษภาคม /2552 ของ อบต.นาหมื่นศรี	47
ตารางที่ 3.9	แสดงข้อมูลครัวเรือนและประชากรตำบลบ่อหิน	51
ตารางที่ 3.10	แสดงจำนวนผู้ป่วยโรคเรื้อรังตำบลบ่อหิน	54
ตารางที่ 3.11	แสดงข้อมูลเปรียบเทียบจำนวนครัวเรือน และประชากรตำบลบางกุ้ง	60
ตารางที่ 3.12	แสดงข้อมูลครัวเรือนและประชากรชายหญิงของตำบลวังคีรี	66
ตารางที่ 3.13	เปรียบเทียบจำนวนประชากรที่อาศัย แยกตามช่วงอายุ ปี 2549 - 2551	67
ตารางที่ 3.14	แสดงข้อมูลพื้นที่ตำบลบางสัก	73
ตารางที่ 3.15	แสดงจำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้านของตำบลห้วยนาง	79
ตารางที่ 4.1	แสดงข้อมูลความพร้อมของ 10 พื้นที่เป้าหมายตามหลักเกณฑ์เงื่อนไข การพิจารณา	83
ตารางที่ 4.2	แสดงข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลของ 10 พื้นที่เป้าหมาย	84-86
ตารางที่ 4.3	แสดงการเปรียบเทียบวิธีการจัดเก็บข้อมูลในแบบเดิมกับระบบฐานข้อมูล	91-92
ตารางที่ 4.4	แสดงข้อมูลทั่วไปของ 10 พื้นที่ขยายผล	111
ตารางที่ 4.5	แสดงข้อมูลประชากรและครัวเรือนโดยสรุปของ 10 พื้นที่ขยายผล	112
ตารางที่ 4.6	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนแหล่งน้ำที่ อบท. สร้างขึ้น	113
ตารางที่ 4.7	แสดงข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ของตำบลบ่อหิน	119-120

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
ตารางที่ 4.8	แสดงรายละเอียดแผนงานกิจกรรมในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์กรมหาชน (พอช.) ของตำบลบ่อหิน	123-125
ตารางที่ 5.1	สรุปปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในใช้ประโยชน์จาก โปรแกรมขอนหาด (Pan data)	138
ตารางที่ 5.2	สรุปปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในใช้ประโยชน์จาก โปรแกรมMap Window GIS	139
ตารางที่ 5.3	สรุปปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการประชุม	140
ตารางที่ 5.4	สรุปวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ฯ	141

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
ภาพที่ 2.1	หน้าต่างโปรแกรมขอนหาด (Pan Data)	13
ภาพที่ 2.2	หน้าต่างโปรแกรม MapWindow GIS	14
ภาพที่ 2.3	แสดงผังกระบวนการในการดำเนินงานระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์	16
ภาพที่ 2.4	แสดงการจัดเก็บข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์แยกออกเป็นชั้นข้อมูล	17
ภาพที่ 2.5	แสดงการใช้ประโยชน์จากโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์	
	Map Window GIS ในการจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ	19
ภาพที่ 2.6	แสดงหน้าต่างโปรแกรมแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน (Map Tax Work) ที่ได้มีการพัฒนาต่อออกจากโปรแกรมขอนหาด (Pan Data)	20
ภาพที่ 3.1	แสดงอาณาเขตพื้นที่จังหวัดตรัง	27
ภาพที่ 3.2	แสดงสัญลักษณ์และสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งค่าย	29
ภาพที่ 3.3	แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดิน	33
ภาพที่ 3.4	แสดงสัญลักษณ์และสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาชุมเห็ด	34
ภาพที่ 3.5	แสดงสัญลักษณ์และสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลวังวน	39
ภาพที่ 3.6	แสดงสัญลักษณ์และสำนักงานขององค์การบริหารตำบลนาบินหลา	41
ภาพที่ 3.7	แสดงสัญลักษณ์และสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรี	44
ภาพที่ 3.8	แสดงสัญลักษณ์และสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน	48
ภาพที่ 3.9	แสดงอาณาเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน	49
ภาพที่ 3.10	กราฟแสดงจำนวนพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน	50
ภาพที่ 3.11	กราฟข้อมูลเปรียบเทียบการจ่ายเงินยังชีพตำบลบ่อหิน	52
ภาพที่ 3.12	กราฟแสดงจำนวนผู้ป่วยเรื้อรังตำบลบ่อหิน	54
ภาพที่ 3.13	กราฟเปรียบเทียบเส้นทางคมนาคมตำบลบ่อหิน	55
ภาพที่ 3.14	กราฟแสดงการเปรียบเทียบจำนวนแหล่งน้ำตำบลบ่อหิน	56
ภาพที่ 3.15	แสดงภาพต้นเตยปাহันและผลิตภัณฑ์จักสานใบเตยปাহัน	57
ภาพที่ 3.16	แสดงสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกุ้ง	58
ภาพที่ 3.17	แสดงอาณาเขตพื้นที่ตำบลบางกุ้ง	58
ภาพที่ 3.18	กราฟเปรียบเทียบข้อมูลโรงเรียนพื้นที่ตำบลบางกุ้ง	61
ภาพที่ 3.19	กราฟแสดงการเปรียบเทียบเส้นทางคมนาคมตำบลบางกุ้ง	62

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ		หน้า
ภาพที่ 3.20	กราฟแสดงแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นตำบลบางกุ้ง	63
ภาพที่ 3.21	แสดงตราสัญลักษณ์และสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลวังคีรี	65
ภาพที่ 3.22	แสดงแนวเขตพื้นที่ของตำบลวังคีรี	66
ภาพที่ 3.23	กราฟแสดงสถิติประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลวังคีรี	67
ภาพที่ 3.24	กราฟแสดงสถิติข้อมูลประชากรชาย-หญิงจากการสำรวจ จปฐ. ตำบลวังคีรี	68
ภาพที่ 3.25	กราฟเปรียบเทียบจำนวนผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเอดส์ คนพิการทั้งหมดกับที่ได้ รับเบี้ยยังชีพตำบลวังคีรี	68
ภาพที่ 3.26	กราฟเปรียบเทียบจำนวนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเอดส์ คนพิการ ที่ได้รับจาก อบต.วังคีรี	68
ภาพที่ 3.27	กราฟแสดงข้อมูลแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นตำบลวังคีรี	71
ภาพที่ 3.28	กราฟเปรียบเทียบข้อมูลป่าชุมชนตำบลวังคีรี	71
ภาพที่ 3.29	แสดงตราสัญลักษณ์และอาณาเขตของตำบลบางสัก	72
ภาพที่ 3.30	กราฟเปรียบเทียบข้อมูลพื้นที่ในแต่ละหมู่บ้านของตำบลบางสัก	73
ภาพที่ 3.31	กราฟแสดงข้อมูลแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นของตำบลบางสัก	76
ภาพที่ 3.32	แสดงตราสัญลักษณ์สำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยนาง	77
ภาพที่ 3.33	แสดงอาณาเขตตำบลห้วยนาง	78
ภาพที่ 3.34	กราฟเปรียบเทียบข้อมูลประชากรในแต่ละหมู่บ้านของตำบลห้วยนาง	79
ภาพที่ 3.35	กราฟเปรียบเทียบข้อมูลประกอบอาชีพตำบลห้วยนาง	80
ภาพที่ 4.1	บรรยากาศเวทีการประชุมสร้างความเข้าใจในพื้นที่พร้อมทั้งการแต่งตั้ง คณะทำงานของตำบลทุ่งค่าย และตำบลบางกุ้ง	94
ภาพที่ 4.2	บรรยากาศการอบรมเทคนิคการจัดเก็บข้อมูลของตำบลนาบินหลา และตำบลวังคีรี	95
ภาพที่ 4.3	บรรยากาศการประชุมระดับหมู่บ้าน ฯ โดยทางปลัด อบต. ตำบลวังคีรีได้เข้าร่วม ในเวที และตำบลบ่อหินได้มีนายก อบต. เข้าร่วมการประชุมด้วย	99
ภาพที่ 4.4	แสดงถึงการใช้ประโยชน์จากการใช้โปรแกรม ขอนหาด (Pan Data) ในการค้นหาชื่อประชากรในตำบล	100

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ		หน้า
ภาพที่ 4.5	แสดงถึงการใช้ประโยชน์จากการใช้โปรแกรม ขอนหาด(Pan Data) ในการค้นหาประชากรตามอายุ	101
ภาพที่ 4.6	แสดงถึงการใช้ประโยชน์จากการใช้โปรแกรม ขอนหาด (Pan Data) ในการประมวลผลจำนวนครัวเรือนและประชากรทั้งชาย หญิง รวมไปถึงการค้นหา นามสกุลต่าง ๆ ของประชากรในพื้นที่	101
ภาพที่ 4.7	เจ้าหน้าที่ อปท.กับการเรียนรู้ทักษะการเรียกใช้งาน โปรแกรม MapWindow GIS	103
ภาพที่ 4.8	บรรยากาศการเรียนการสอนเกี่ยวกับทักษะการใช้งาน โปรแกรม MapWindow GIS ในพื้นที่ตำบลวังศิรี และตำบลบ่อหิน	103
ภาพที่ 4.9	บรรยากาศการลงพื้นที่ของนักวิจัยเพื่อจัดเก็บข้อมูลลงใน โปรแกรม MapWindow GIS	105
ภาพที่ 4.10	แสดงหน้าต่างโปรแกรม MapWindow GIS ที่เชื่อมโยงชุดข้อมูลจาก โปรแกรม Microsoft Excel	107
ภาพที่ 4.11	บรรยากาศการประชุมเวทีถกความรู้ผู้ชุมชนตำบลบ่อหินและตำบลบางกุ้ง	108
ภาพที่ 4.12	กราฟเปรียบเทียบแสดงข้อมูลประชากรและครัวเรือน โดยสรุปของ 10 พื้นที่ขยายผล	112
ภาพที่ 4.13	แสดงเส้นทางขอสายน้ำในพื้นที่ตำบลนาชุมเห็ดพร้อมจุดแสดง ที่ตั้งโรงไฟฟ้าพลังน้ำและฝายน้ำล้น	115
ภาพที่ 4.14	แสดงถึงบรรยากาศการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนในการดำเนินโครงการ	117

บทที่ 1

บทนำ

โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลตำบลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจพัฒนาเชิงพื้นที่ใน 5 จังหวัดภาคใต้ : กรณีจังหวัดตรัง

1. ที่มาและความสำคัญของโครงการ

จากการที่โครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนใน 5 จังหวัดภาคใต้เพื่อชีวิตทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อการตัดสินใจ : กรณีศึกษา 14 ตำบล (สตูล ตรัง สงขลา พัทลุงและนครศรีธรรมราช) ปี 2550-2551 ซึ่งได้รับการสนับสนุนการทำวิจัยจากสำนักงาน ชุมโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้” (สพว.พื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ดำเนินการวิจัยโดยความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ศึกษา ใช้เวลาดำเนินการ 18 เดือน การวิจัยครั้งนั้นได้นำเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลหลายอย่างมาใช้ เป็นเครื่องมือที่ได้มีการพัฒนาขึ้นมาจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ประกอบด้วยโปรแกรมขอหนด ซึ่งพัฒนามาจากโปรแกรม MS Access โปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ MapWindow GIS โปรแกรม SPSS และโปรแกรมบัญชีรับจ่ายครัวเรือน ซึ่งพัฒนาโดยนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหิดล อาศัยโปรแกรม MS Excel เป็นพื้นฐาน ผลจากการดำเนินงานทำให้เกิดฐานข้อมูลในพื้นที่ปฏิบัติการและนำไปสู่การจัดการข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาตำบล ระบบฐานข้อมูลดังกล่าวนี้มีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างมากก่อให้เกิดประโยชน์เป็นเครื่องมือการบริหารจัดการองค์กรพัฒนาชุมชนในตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกเหนือจากตัวชี้วัดของเศรษฐกิจพอเพียง (ณรงค์ และนิคม, 2551)

หลังจากงานวิจัยในระยะแรกเสร็จสิ้น และโครงการได้นำเสนอผลการศึกษาในที่ต่างๆ พบว่า มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งเห็นประโยชน์ มีความสนใจนำระบบการจัดการข้อมูลที่ได้พัฒนานี้ไปใช้ เพราะนอกจากจะได้เครื่องมือในการตัดสินใจในระดับพื้นที่แล้ว ยังได้เครื่องมือที่สำคัญในการทำงานในพื้นที่ด้วยคือ การได้นักวิจัยในระดับตำบล ประกอบไปด้วยบุคลากรทั้งที่มาจากภาคประชาชนเอง และมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิจัยเหล่านี้มีความสามารถในการประยุกต์เครื่องมือที่ได้พัฒนาขึ้นมาสร้างระบบการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและตัดสินใจวางแผนพัฒนาพื้นที่ ดังนั้นต่อมานักวิจัยในระดับพื้นที่ที่เกิดจากโครงการวิจัยข้างต้นได้จัดทำโครงการ “การเพิ่มขีดความสามารถนักวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์รองรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจระดับตำบล” และได้รับการสนับสนุนจาก สพว.พื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหา ศึกษาความเป็นไปได้พื้นที่ขยายผลการใช้ประโยชน์ของระบบจัดการข้อมูลพัฒนาขึ้นจาก

1 ตำบลเป็น 5 ตำบล ผลจากการดำเนินงานสามารถได้พื้นที่ที่ตำบลให้ความสำคัญและสนใจนำระบบการจัดการข้อมูลที่ได้พัฒนาขึ้นจากระยะที่ 1 ไปพัฒนาในพื้นที่ตนเอง จำนวน 50 ตำบล ในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ ในขณะที่ในบางตำบลที่เข้าร่วมโครงการวิจัยในระยะที่ 1 ได้เกิดศูนย์วิจัยและพัฒนา ระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ อันเป็นศูนย์รวมข้อมูลสารสนเทศที่แต่เดิม ข้อมูลยังไม่ได้นำมาใช้ในกระบวนการพัฒนาชุมชนมากนัก ตลอดจนไม่ได้บูรณาการข้อมูลร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตำบล ทำให้ความสำคัญของระบบการจัดการฐานข้อมูลลดน้อยลงได้ถูกนำมาบูรณาการเป็นแหล่งเดียวกันในศูนย์วิจัยและพัฒนา ระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชน เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจระดับตำบล

กระบวนการในการจัดการข้อมูลที่ได้รับจากการทำโครงการ ไม่ได้เกิดผลเฉพาะตัวข้อมูลที่ได้เท่านั้น แต่ระหว่างการสำรวจข้อมูลนั้นได้ทำให้ชุมชนฐานรากเกิดการเรียนรู้ในการจัดหาข้อมูลร่วมกับ แกนนำในชุมชนทั้งที่เป็นท้องถิ่น ท้องที่ แกนนำภาคประชาชน สภาองค์กรชุมชน และคณะผู้บริหาร ทำให้คนในชุมชนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตประจำวัน และสามารถนำข้อมูลไปประกอบในการจัดทำแผนชุมชน ส่วนหนึ่งของข้อมูลได้มีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาคีเครือข่าย ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล ก่อให้เกิดความสมดุลของข้อมูล เหมาะในการนำไปใช้วางแผนพัฒนาทั้งใน ด้านโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน (เช่น ถนน สะพาน) และทางด้านสังคมเศรษฐกิจ ซึ่งในการทำการ วิจัยระยะที่ 1 นิคม กุศลสุข (2551) พบว่า แผนการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ไม่เหมือนกับแผนพัฒนาพื้นที่ที่เกิดโดยชุมชน (หรือเรียกว่าแผนชุมชน) กล่าวคือ แผนของ อปท. เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน (infrastructure) ส่วนแผนชุมชนเน้นการพัฒนาเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งจากการศึกษาดังกล่าว ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การทำ แผนพัฒนาในพื้นที่ควรมีทั้งสองส่วนสมดุลกันจึงจะทำให้การพัฒนาเป็นประโยชน์กับชุมชนอย่าง แท้จริง ผลการเสนอแนะได้นำมาสู่การพิจารณาพร้อมกับคณะผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ตำบลเป้าหมายเกี่ยวกับความจำเป็นของการนำข้อมูลมาจัดการ ที่ก่อให้เกิดความสะดวกในการ นำไปใช้ประโยชน์ การปรึกษาหารือดังกล่าวได้นำเสนอกรณีศึกษาในพื้นที่ 14 ตำบลที่ได้เข้าร่วม โครงการในปี 2550 – 2551 ทำให้ผู้บริหาร อปท. เห็นความสำคัญและมีความเข้าใจในการจัดการข้อมูล เกิดความสนใจที่จะดำเนินการในพื้นที่ตนเองด้วย

หลังจากที่มีการดำเนินงานโครงการทั้ง 2 ระยะ ได้เกิดการนำข้อมูลที่ดำเนินการมาวางแผน พัฒนาของ อปท. ในพื้นที่เข้าร่วมโครงการระยะที่ 1 จนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการออกเป็น ข้อบัญญัติ อปท. และสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ของตำบล เป็นการตอบสนองความต้องการของชุมชน ในตำบลอย่างแท้จริง เนื่องจากมีความสมดุลทั้งในแง่การพัฒนาด้านกายภาพและเศรษฐกิจสังคม

จากความเป็นมาดังกล่าว เห็นได้ว่าข้อมูลมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และเป็นองค์ประกอบที่ สำคัญต่อการพัฒนาชุมชน การจัดการระบบข้อมูลที่ดีจึงมีความสำคัญ ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นใน การขยายผลที่เกิดจากโครงการทั้ง 2 ระยะสู่ อปท. ต่างๆ โดยมีพื้นที่ขยายผลจำนวน 50 พื้นที่ ใน 5

จังหวัดภาคใต้ตอนกลาง (สตูล สงขลา ตรัง พัทลุง และนครศรีธรรมราช) เป็นการพัฒนาเชิงพื้นที่โดยมีจุดร่วมคือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาท้องถิ่นและสังคมเศรษฐกิจไปสู่ระบบการพึ่งตนเอง เป็นการพัฒนากระบวนการข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ ทุกภาคีเข้าถึงข้อมูลสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อันจะก่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาชุมชนสู่ระบบสนับสนุนการตัดสินใจของพื้นที่ต่อไป ทั้งในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับภาค อันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนด ทิศทางการวิจัยและพัฒนากระบวนการสนับสนุนการตัดสินใจของพื้นที่ได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลตำบล สำหรับในจังหวัดตรัง การศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย พื้นที่ขยายผลจำนวน 10 ตำบล ซึ่งในการขยายพื้นที่นั้นได้ขยายขึ้นเพราะพื้นที่ให้ความสนใจ แต่ในการให้ความสนใจนั้นซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ (ภาคผนวก) ทางนักวิจัยเองเห็นควรว่าเราสามารถขยายพื้นที่ทั้ง 10 ตำบลต่อนักวิจัย 2 ท่าน ได้โดยต้องอาศัยความร่วมมือทั้ง อปท. ภาคีเครือข่ายทั้งภาคประชาชน และคณะทำงานตำบล ผลของการขยายพื้นที่นั้นจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความร่วมมือการดำเนินงานในพื้นที่ซึ่งสามารถประเมินได้หลังจากดำเนินการไประยะหนึ่ง โดยทีมวิชาการ ซึ่งมีอาจารย์ ปุณณรญา อุ่นเลิศ (วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช) หัวหน้าโครงการ “พัฒนา Software สนับสนุนการฝึกอบรมและติดตามประเมินผล” เป็นฝ่ายติดตามประเมินผลทั้งระบบของโครงการ

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

2.1 เพื่อสร้างกระบวนการพัฒนาการจัดการระบบฐานข้อมูลระดับครัวเรือนชุมชนตำบลในพื้นที่ศึกษาให้สามารถนำระบบฐานข้อมูลไปใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการวางแผนพัฒนาพื้นที่ระดับตำบล

2.2 เพื่อค้นหาปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการขยายผลการจัดการข้อมูลระดับครัวเรือนชุมชน ตำบล รองรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจในการพัฒนาพื้นที่ ตำบลเป้าหมาย

2.3 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลตำบลและเครือข่ายศูนย์ข้อมูลตำบลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ นำไปสู่การบูรณาการข้อมูลเป็นเครือข่ายในระดับจังหวัด

2.4 เพื่อนำสารสนเทศที่เกิดจากฐานข้อมูลครัวเรือน ชุมชน และตำบลไปจัดการเรียนรู้ภายในตำบล สร้างองค์ความรู้ ขยายผลข้อมูลสู่การพัฒนาเกิดประโยชน์ในพื้นที่และตำบลใกล้เคียง

3. คำถามในการวิจัย

คำถามทั่วไปในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ “จะสร้างกระบวนการพัฒนาระบบจัดการข้อมูลตำบลอย่างไร ให้สามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในการวางแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ” โดยแบ่งเป็น 4 คำถามย่อย คือ

3.1 สถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลในตำบลขยายผลเป็นอย่างไร

3.2 สร้างกระบวนการจัดการระบบฐานข้อมูลระดับตำบลอย่างไรเพื่อให้สามารถนำมาใช้สนับสนุนการตัดสินใจพัฒนาได้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่

3.3 ทำอย่างไรให้สามารถนำสารสนเทศไปสู่การใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 ปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งเสริมให้กระบวนการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลตำบลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจประสบความสำเร็จ

4. ระเบียบวิธีวิจัย

4.1 วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ใช้วิธีปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่าง องค์การบริหารส่วนตำบลที่เข้าร่วมโครงการ ชุมชน และ ภาวความร่วมมือในพื้นที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ลักษณะการมีส่วนร่วมขั้นต้นโดยเฉพาะในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามระดับครัวเรือน สามารถร่วมปรับปรุงวิธีการให้มีการพูดคุยปรึกษาหารือกันตั้งแต่ความสำคัญของข้อมูล ชนิดและประเภทข้อมูลที่ต้องการใช้สนับสนุนการตัดสินใจ วิธีการจัดเก็บ การตรวจสอบความถูกต้องน่าเชื่อถือของข้อมูล ฯลฯ ไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมในชุดความคิดและข้อมูลที่กำหนดไว้เป็นส่วนใหญ่แล้วก็ได้ วิธีการศึกษาโดยวิธีการหลักของโครงการประกอบด้วย

- 1) การสำรวจ การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ข้อมูลองค์กรชุมชน กลุ่มอาชีพ เอกสารกรรมสิทธิ์ที่ดิน การใช้ประโยชน์ที่ดินข้อมูลระบบสวัสดิการ เป็นต้น
- 2) การบันทึกและประมวลผลข้อมูลในโปรแกรมขนาดเล็ก โปรแกรม MapWindow GIS โปรแกรม SPSS (ข้อมูลจาก 17 ตัวชี้วัดครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง) และ โปรแกรมบัญชีรับจ่ายครัวเรือน
- 3) เวทีชุมชน จัดโดยคณะทำงานตำบลในฐานะแกนนำขับเคลื่อนโครงการฯ ไม่ใช่ อปท. ฝ่ายเดียว ได้แก่ เวทีสร้างความเข้าใจระดับตำบล เวทีสร้างจิตสำนึกแก่ชุมชน เวทีคืนความรู้สู่ชุมชน (KM) และเวทีการประชุมรายงานผลการดำเนินงาน
- 4) การสัมภาษณ์ การสอบถาม การบันทึกของข้อมูลบัญชีครัวเรือน โดยเครือข่ายครัวเรือนเป้าหมายในตำบล เป็นผู้บันทึกข้อมูลรับจ่าย บัญชีครัวเรือน ตามแบบฟอร์มในเล่มเหลือง การสำรวจข้อมูลพื้นฐานชุมชน เช่น ข้อมูลครัวเรือน ข้อมูลรายรับ - รายจ่าย การประกอบอาชีพ ความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขยายผลการจัดการข้อมูล และ ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียง

- 5) การสังเกตแบบเข้าไปมีส่วนร่วม ในกิจกรรมของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เช่น การปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ทีมคณะทำงาน ภาควิชาเครือข่าย เป็นต้น
- 6) การจัดเวทีจัดการความรู้ แยกจากเวทีชุมชนทั่วไป เพื่อเน้นกระบวนการจัดการความรู้ อย่างเป็นระบบ 1 ครั้ง
- 7) ประชากรในการศึกษา ประกอบด้วย
 - ครุเรือนในตำบลเป้าหมายทั้งหมด 5 ตำบล
 - ผู้ปกครองท้องที่
 - บุคลากรของ อปท. ซึ่งประกอบด้วย พนักงานส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น
 - ภาควิชาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ เช่น บุคลากรสถานศึกษา บุคลากรสาธารณสุข (อนามัย) บุคลากรพัฒนาชุมชน บุคลากรสำนักงานเกษตรอำเภอ บุคลากรสำนักงานที่ดิน (ในเขตอำเภอ)
- 8) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย
 - ตัว ซอฟต์แวร์ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว ได้แก่ โปรแกรมขอนหาด (Pan Data) โปรแกรม Map Window GIS โปรแกรมบัญชีรับจ่ายครุเรือน และโปรแกรม SPSS
 - แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศอโรโรสี มาตราส่วน 1 : 25,000 หรือ 1 : 4,000
 - แบบสำรวจผลการปฏิบัติการนำเข้าข้อมูล
 - แบบสำรวจผลการนำข้อมูลไปใช้เพื่อตัดสินใจวางแผนการพัฒนา
 - แบบสำรวจผลการนำข้อมูลไปจัดตั้งงบประมาณของ อปท.
 - แบบสำรวจความพึงพอใจการใช้งานซอฟต์แวร์และการฝึกอบรม
 - แบบสำรวจปัจจัยที่เอื้อต่อการนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการข้อมูลตำบล
 - แบบสำรวจตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงระดับครุเรือน
 - แผนพัฒนา อปท. และข้อมูลบัญชีของ อปท.

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS ข้อมูลจากโปรแกรมขอนหาด โปรแกรมบัญชีรับจ่ายครุเรือน ส่วนโปรแกรม MapWindow GIS จะชี้ให้เห็นถึงข้อมูลเชิงพื้นที่ เป็นสารสนเทศภูมิศาสตร์ ทำให้เข้าใจบริบทของสภาพพื้นที่ได้ชัดเจน นำไปสู่การวิเคราะห์ที่แม่นยำ นอกจากนี้เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จะใช้เทคนิคการจัดกระบวนการจัดการความรู้ของ ประพนธ์ (2547) มาเป็นแนวทางในการจัดกระบวนการ นอกจากนี้โครงการได้นำตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จากผลการทำ

วิจัยโครงการในระยะที่ 1 ของ ณรงค์ และนิคม (2551) เกี่ยวกับการวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนมาทำการทดสอบดำเนินการในพื้นที่ศึกษาด้วย

จากการประชุมคณบดีนักวิจัยใน 5 จังหวัด เมื่อวันที่ 30 มีนาคม ถึง 3 เมษายน 2552 ได้นำประสบการณ์จากการทำโครงการในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาอภิปราย สามารถแสดงให้เห็นตัวชี้วัดของความสำเร็จในการพัฒนาเครือข่ายจัดการระบบข้อมูลตำบลฯ ได้เบื้องต้นได้ดังตารางข้างล่างนี้ ซึ่งตัวชี้วัดนี้จะถูกนำไปพัฒนาในช่วงทำวิจัยต่อไป

ตารางที่ 1.1 ปัจจัยและตัวชี้วัดความสำเร็จ

ปัจจัยไปสู่ความสำเร็จ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
1 ผู้บริหารมีความเห็นชอบ สนับสนุนมี ส่วนร่วมการขับเคลื่อน กระบวนการดำเนินงาน	1. เกิดศูนย์ข้อมูลตำบล และพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศแบบบูรณาการที่เป็นข้อมูลกลางในระดับตำบล เป็นส่วนหนึ่งที่อบต. ให้การสนับสนุน และมีการจัดการศูนย์ที่เหมาะสมอย่างเป็นรูปธรรม
2 ผู้ประสานงานในพื้นที่ มีความเข้มแข็งและมุ่งมั่นในการทำงาน มีจิตสาธารณะ	ตอบสนองความต้องการของชุมชนและองค์กรต่าง ๆ โดยสามารถจัดเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน 17 แหล่งข้อมูลดังรายละเอียดข้อ 5.5
3 มีโครงสร้างคณะทำงานที่มาจากภาคส่วนต่าง ๆ ในตำบลเข้ามาทำงานร่วมกัน เข้าร่วมเป็นคณะทำงาน	2. หน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นหรือท้องที่ รวมทั้งองค์กรชุมชนมีส่วนร่วมการบริหารจัดการข้อมูล
4 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง อบต. และภาคีต่างๆ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมการทำงานท้องถิ่น	3. การนำข้อมูลจากที่ทำมาเป็นแผนและข้อบัญญัติ สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ของตำบล (เป็นที่ต้องการของผู้บริหารในระดับตำบล)
5 เจ้าหน้าที่นำเข้าข้อมูลมีความต่อเนื่องและรับผิดชอบงานนี้โดยตรง	4. เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการหาข้อมูล กระบวนการหาข้อมูลแบบมีส่วนร่วมชุมชนฐานราก
6 การมีส่วนร่วมในการประชุม	5. ชุมชนสามารถนำไปใช้ในการทำแผนชุมชน และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
7 ความพร้อมของอุปกรณ์ในการทำงาน	6. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน
8 ทักษะการให้การสนับสนุน หรือหนุนเสริม	
9 การบริหารจัดการ โครงการอย่างมีประสิทธิภาพ	

ปัจจัยไปสู่ความสำเร็จ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
	7. ข้อมูลเกิดการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำในระดับตำบล
	8. หน่วยงานต่าง ๆ นำไปเชื่อมโยงหน่วยงาน

4.3 ประเภทข้อมูลครัวเรือนและข้อมูลชุมชนในการสำรวจ

- (1) ข้อมูลประชากร/ ครัวเรือน (จากทะเบียนราษฎร/จปฐ./ แบบสำรวจครัวเรือนในแผนชุมชนจากหน่วยราชการที่มีอยู่เดิม และจากการสำรวจใหม่ภายใต้ชุดกิจกรรมของโครงการฯ)
- (2) ข้อมูลรายรับ- รายจ่าย / ต้นทุนการผลิตการประกอบอาชีพ (จากบัญชีรับจ่ายของครัวเรือนและการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตของอาชีพต่างๆ)
- (3) ข้อมูลทรัพย์สิน/ หนี้สิน (แบบสำรวจแผนชุมชน/ภาษี / องค์กรการเงิน/สถาบันการเงิน)
- (4) ข้อมูลระบบการจัดสวัสดิการในชุมชน(หมู่บ้าน/ตำบล)
- (5) ข้อมูลระบบการผลิตระดับครัวเรือน / การผลิตเชิงการค้า การใช้ที่ดิน
- (6) ข้อมูลการใช้ประโยชน์และการจัดการทรัพยากรจากแหล่งธรรมชาติ/ สาธารณประโยชน์
- (7) ข้อมูลกลุ่มองค์กร ชุมชนในชุมชน / หมู่บ้าน /ตำบล ทุกประเภท
- (8) ข้อมูลกิจกรรมทางศาสนกิจ ประเพณีวัฒนธรรม ประเพณี
- (9) ข้อมูลการได้รับการศึกษาของประชาชนในพื้นที่(ในระบบนอกระบบตามอัธยาศัย)
- (10) ข้อมูลการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง
- (11) ข้อมูลการเข้าร่วมประชุม/ร่วมกิจกรรมนโยบายสาธารณะ/ข้อมูลภาษี (จากอบต.)
- (12) ข้อมูลการรักษาพยาบาล (สถานพยาบาล) การเจ็บป่วยเรื้อรังจากเหตุต่าง ๆ
- (13) ข้อมูลข้อพิพาท และคดีความที่เกิดขึ้นในตำบล
- (14) ข้อมูลศักยภาพของบุคลากร ในระดับหมู่บ้าน ตำบล ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาตามสมัยใหม่
- (15) ข้อมูลแผนที่ตั้งครัวเรือน องค์กรชุมชน สถานที่สำคัญของตำบล ในทุกหมู่บ้าน ที่ลงในฐานแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ 1:25,000 หรือ 1:4,000 เพื่อเชื่อมโยงกับข้อมูลครัวเรือน และนำไปสู่การพัฒนาแบบโปรแกรมแผนที่ภาษี ของอบต.
- (16) ข้อมูลคนพิการ คนด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ เด็ก เยาวชน ที่เป็นปัจจุบัน
- (17) ข้อมูลแผนพัฒนาของ อบต.

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาเรื่อง กระบวนการพัฒนาระบบฐานข้อมูลระดับตำบลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการพัฒนาเชิงพื้นที่นั้น นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ฐานข้อมูล (Database) โปรแกรมখনหาด (Pan Data) ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ (Attribute Data) โปรแกรม MapWindow GIS ข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS : Geographic Information System) ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS : Decision Supporting System) และการจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) โดยมีความหมายดังนี้

ฐานข้อมูล (Database) โดยทั่วไปจะหมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในที่เดียวกัน ในระบบการประมวลผลฐานข้อมูลจะมีรูปแบบวิธีการจัดการข้อมูลที่แตกต่างกันจากระบบแฟ้มข้อมูลมีองค์ประกอบเพิ่มขึ้นจากระบบการประมวลผลข้อมูล ได้แก่ องค์ประกอบที่เรียกว่าระบบการจัดการฐานข้อมูล DBMS (Data Base Managements System) DBMS จะช่วยในการสร้างเรียกใช้ข้อมูล และปรับปรุงฐานข้อมูลโดยจะทำหน้าที่เสมือนตัวกลางระหว่างผู้ใช้และฐานข้อมูลให้สามารถติดต่อกันได้

โปรแกรมখনหาด (Pan Data) หมายถึง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในรูปแบบ Microsoft Access ประยุกต์ ที่สามารถเชื่อมโยงกับโปรแกรม MapWindow GIS เพื่อใช้รองรับการบันทึกข้อมูลพื้นฐานทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ (Attribute Data) หมายถึง เป็นข้อมูลที่แสดงถึงลักษณะประจำของข้อมูลเชิงพื้นที่ อาจเป็นทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การใช้ที่ดินประเภทต่างๆ และข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น ข้อมูลเส้นชั้นความสูงที่มีค่าระดับความสูง

โปรแกรม MapWindow GIS หมายถึง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้เก็บข้อมูล ที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) ที่แสดงในรูปของภาพ (Graphic) แผนที่ (Map) ที่เชื่อมโยงข้อมูลเชิงบรรยาย (Attribute Data) หรือฐานข้อมูล (Database) การเชื่อมโยงข้อมูลทั้งสองประเภทเข้าใช้สามารถที่จะแสดงข้อมูลทั้งสองประเภทได้พร้อมกัน

ข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) หมายถึง เป็นข้อมูลที่แสดงในรูปแบบของภาพที่สามารถบอกถึงตำแหน่งที่ตั้ง ขนาดพื้นที่ ความยาว อันประกอบด้วยข้อมูล 3 ประเภท คือ จุด (Point) เส้น (Line) พื้นที่ (Polygon)

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS : Geographic Information System) หมายถึง ระบบเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการแสดงรายละเอียด หรือจำลองข้อมูลภูมิประเทศเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลที่บรรยายถึงสถานที่ต่างๆ บนพื้นผิวโลกโดยมีความถูกต้องเชิงตำแหน่ง รวมทั้งเป็นระบบคอมพิวเตอร์ที่สนับสนุนการคัดแปลงแก้ไข จัดการ วิเคราะห์แสดงผล และนำเสนอข้อมูลภูมิศาสตร์ได้อย่างครบถ้วนเพื่อใช้ประโยชน์ในการสร้างความสัมพันธ์ด้านพื้นที่ของข้อมูล ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจปัญหาและประกอบการตัดสินใจ

ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS : Decision Supporting System) หมายถึง ระบบสนับสนุนการตัดสินใจที่ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) มีการบูรณาการฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) กับฐานข้อมูลเชิงคุณลักษณะ (Attribute Data) เป็นกระบวนการสำคัญในการประมวลผลและสังเคราะห์ผลผ่านระบบ Digital System เพื่อใช้ข้อมูลจากระบบรายงานผล ประกอบในการตัดสินใจ จัดทำโครงการพัฒนาและกิจกรรมต่างๆ ของพื้นที่เป้าหมายนั้น

การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) คือ การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในเชิงแข่งขันสูงสุด

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา มีมาแต่โบราณ การเข้าร่วมในกิจกรรมอาจทำให้ระยะสั้นระยะยาวต่อเนื่อง อาจกระทำในกรอบนโยบายที่กำหนด หรือทำตามความจำเป็นที่ผู้เข้าร่วมในชุมชน ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน จึงหมายถึงกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชุมชน สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ การร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรม ให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ และขั้นสุดท้ายร่วมกันควบคุมติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการที่ได้ทำไว้ ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาล ให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

6. พื้นที่ศึกษาตำบลเป้าหมาย และเขตความรับผิดชอบของนักวิจัย

ตารางที่ 1.2 แสดงพื้นที่ศึกษาตำบลเป้าหมาย และเขตความรับผิดชอบของนักวิจัย

ลำดับที่	พื้นที่ตำบล	อำเภอ	หมายเหตุ
1	บ่อหิน	สีกา	จิตตรา ทิพทอง
2	บางลึก	กันตัง	จิตตรา ทิพทอง / ยกเลิกพื้นที่
3	บางกุ้ง	ห้วยยอด	จิตตรา ทิพทอง
4	วังคีรี	ห้วยยอด	จิตตรา ทิพทอง
5	ห้วยนาง	ห้วยยอด	จิตตรา ทิพทอง / ยกเลิกพื้นที่
6	นาหมื่นศรี	นาโยง	กาญจนาวรรณ จันทร์หอม
7	นาบินหลา	นาโยง	กาญจนาวรรณ จันทร์หอม
8	วังวน	กันตัง	กาญจนาวรรณ จันทร์หอม

ลำดับที่	พื้นที่ตำบล	อำเภอ	หมายเหตุ
9	นาชุมเห็ด	ย่านตาขาว	กัญญาวรณ จันทร์หอม
10	ทุ่งค่าย	ย่านตาขาว	กัญญาวรณ จันทร์หอม
รวม 10 ตำบล		5 อำเภอ	นักวิจัยผู้รับผิดชอบ 2 คน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 เกิดกระบวนการพัฒนาการจัดการระบบข้อมูลระดับครัวเรือน ชุมชนตำบล ในพื้นที่กรณีศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยชาวชุมชน อปท. และภาคีเครือข่าย

7.2 ได้บูรณาการข้อมูลเดิมที่มีแล้วไม่ค่อยได้ใช้ประโยชน์กับข้อมูลใหม่ และจัดตั้ง “ศูนย์ข้อมูลตำบล” นำไปสู่การบูรณาการข้อมูลเป็นเครือข่ายระดับอำเภอ จังหวัด และระดับภาคต่อไป

7.3 ช่วยให้กระบวนการตัดสินใจในการพัฒนา มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยการสนับสนุนจากระบบฐานข้อมูลและการจัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

การศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากแนวคิดการจัดทำฐานข้อมูลของ สุรัสวดี วงศ์จันทร์สุข และ สัจจะ จรัสรุ่งรวิวรร (2549) ที่ว่าในอดีตนั้นหากนึกถึงการจัดเก็บข้อมูลเรามักจะนึกถึงเพิ่มข้อมูล โดยที่เพิ่มข้อมูลนั้นจะเก็บอยู่ในกระดาษแยกออกเป็นหมวดหมู่ต่าง ๆ ซึ่งเราจะพบว่ามีปัญหามากมาย ไม่ว่าจะเป็นเปลี่ยนแปลงสถานที่เปลี่ยนแปลง ต้องมีผู้ดูแลแลยังเสี่ยงต่ออันตรายจากมด หนู แมลง รวมทั้งฝุ่นและความชื้น เท่านั้นยังไม่พอเมื่อเราต้องการเพิ่มข้อมูลอะไรบางอย่างเข้ามาในระบบเพิ่มข้อมูลนั้น คงต้องคิดหนักตั้งแต่ว่า จะต้องเก็บข้อมูลนั้นไว้ในหมวดหมู่ใด มีสำเนาที่ซุก เก็บไว้ที่ไหนบ้าง ข้อมูลใหม่นี้มันจะดีกับข้อมูลเก่าอะไรบ้าง รวมไปถึงการยกเลิกการใช้ข้อมูลด้วย เพราะยุ่งยากตั้งแต่ต้องหาว่าข้อมูลนั้น ๆ เคยนำไปเก็บไว้ที่ใดบ้าง หรือแน่ใจได้อย่างไรว่าข้อมูลนั้นไม่จำเป็นต้องใช้อีกแล้ว จากสถานการณ์ข้างต้นทำให้เรานำเอาสิ่งที่เรียกว่า ฐานข้อมูล (Database) มาใช้งาน

ฐานข้อมูล คือ วิธีการในการจัดการเก็บข้อมูลที่เราอยู่อย่างเป็นระบบ การจัดการในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าเพียงแต่การจัดเก็บข้อมูลเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการควบคุมการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับข้อมูล การดูแลให้ข้อมูลนั้นยังคงถูกต้องและปลอดภัยอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการเรียกเอาข้อมูลไปใช้งาน ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอรายงานต่าง ๆ หรือการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บอยู่ด้วย การที่จะใช้งานฐานข้อมูลได้นั้นเราต้องมีความรู้เกี่ยวกับ “ระบบฐานข้อมูล (Database System)” ประโยชน์ของระบบฐานข้อมูล (Database System) นั้นพอจะสรุปได้ดังนี้

1. ลดความซ้ำซ้อน
2. ข้อมูลเป็นอิสระจากกัน และใช้งานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ข้อมูลมีมาตรฐาน มั่นใจในการนำไปใช้งาน
4. ข้อมูลมีความปลอดภัย

องค์ประกอบของระบบฐานข้อมูล

1. User คือ ผู้ใช้งานฐานข้อมูล โดยผู้ใช้งานไม่จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับฐานข้อมูลก็ได้ แต่จะต้องรู้ว่าตนเองต้องการใช้ข้อมูลอะไร ในปัจจุบันคำว่าผู้ใช้นั้นอาจจะไม่ได้หมายถึงคน แต่อาจหมายถึงตัวโปรแกรม หรือระบบงานอื่น ๆ ที่เข้ามาดึงเอาข้อมูลจากฐานข้อมูลไปใช้

2. Data คือ ข้อมูลที่เก็บอยู่ในฐานข้อมูล เป็นส่วนที่ถูกเรียกนำมาใช้งาน ถูกเรียกมาแก้ไข ปรับปรุงเพิ่มเติม โดยปกติมักจะเก็บอยู่ในสื่อเก็บข้อมูลที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ แต่ในมุมมองของการจัดการฐานข้อมูลเราจะมองเห็นในรูปแบบของตาราง

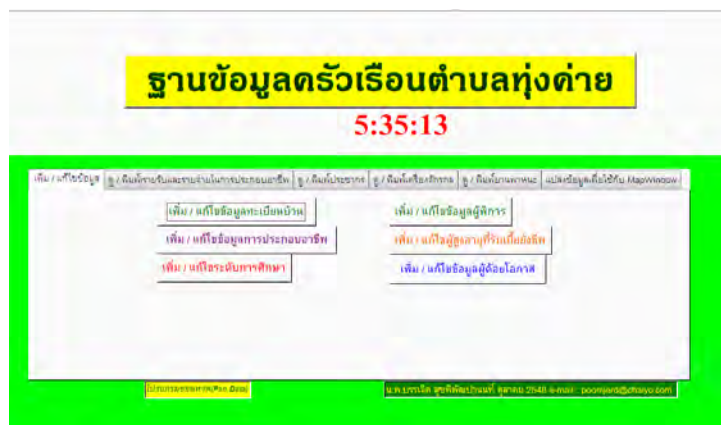
3. DBMS (Database Management System) คือ ซอฟต์แวร์ที่ทำหน้าที่จัดการ ดูแลฐานข้อมูลให้สามารถใช้งานได้ง่าย มีประสิทธิภาพ และรักษาข้อมูลที่เก็บอยู่ภายในให้เชื่อถือได้เสมอ

4. Database Server เป็นระบบคอมพิวเตอร์รันโปรแกรม DBMS และเป็นระบบคอมพิวเตอร์ที่ใช้เก็บข้อมูลของฐานข้อมูล ดังนั้นจึงมักเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพสูง เชื่อถือได้เพราะต้องคอยรองรับการใช้งานจาก User พร้อม ๆ กัน

5. DBA (Database Administrator) คือ เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแล และจัดการงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับฐานข้อมูล เช่น การสร้างฐานข้อมูล การสำรองข้อมูล การเรียกคืนข้อมูล การจัดการด้านความปลอดภัยของข้อมูล ซึ่งจะใช้งาน DBMS เป็นหลัก คอยแก้ไขปัญหาให้กับผู้ใช้งานกรณีที่เกิดปัญหาล้มเหลวกับฐานข้อมูล และในการดำเนินโครงการ “วิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลตำบลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจพัฒนาเชิงพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ : กรณีจังหวัดตรัง” ในครั้งนี้ได้มีการนำเอาโปรแกรมখনหาด (Pan Data) มาใช้ในการจัดการข้อมูลตำบลเกี่ยวกับฐานข้อมูลของประชากร และมีโปรแกรม MapWindow GIS ซึ่งใช้งานเกี่ยวกับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS)

โปรแกรมখনหาด (Pan Data) โดยทางขึ้น ทิพย์เพ็ง (2550) เป็นผู้ริเริ่มแนวความคิดเกี่ยวกับการออกแบบโปรแกรมถึงสำเร็จรูปที่ง่ายต่อการนำไปใช้งาน เพราะเป็นการออกแบบโครงสร้างฐานข้อมูลด้วยการถอดบทเรียนจากพื้นที่ชุมชนโดยตรง โครงสร้างฐานข้อมูลเกือบทั้งหมดถูกกำหนดจากเวทีชาวบ้านในทุกหมู่บ้านของตำบลখনหาด ซึ่งจุดเด่นของโปรแกรมนี้นี้ คือ ใช้งานง่าย เพราะเขียนขึ้นมาเพื่อให้ผู้ที่ไม่มีความรู้เรื่องฐานข้อมูลเป็นผู้ใช้งาน แต่หากพื้นที่อื่น ๆ ที่นำโปรแกรมนี้นี้ไปใช้งาน และมีสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกันไปจากรูปแบบที่มีพื้นที่ที่สามารถดัดแปลงเพิ่มเติมได้ เพราะผู้เขียนโปรแกรมไม่ได้ปิดบัง Source code แต่อย่างใด โปรแกรมখনหาด (Pan Data) นั้นจะแยกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นฐานข้อมูลครัวเรือน และส่วนที่ 2 เป็นฐานข้อมูลกลุ่ม/องค์กร

โปรแกรมখনหาด (Pan Data) ได้ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานตั้งแต่ระดับครัวเรือน ชุมชน และตำบล ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญครอบคลุมในทุกด้าน เช่น ประชากร อาชีพ รายได้ รายจ่าย ที่ดิน การใช้ปุ๋ย ผลผลิต รวมทั้งเครื่องจักรกลการเกษตร ซึ่งข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้จะถูกจัดเก็บไว้ในระบบของโปรแกรม และในส่วนข้อมูลประชากรจะเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญที่สุด ซึ่งสามารถแยกแยะออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ได้ เช่น กลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุ เด็กก่อนวัยเรียน เด็กวัยเรียน ผู้สูงอายุ ฯลฯ ซึ่งมีความจำเป็นที่ผู้บริหาร อบต. ต้องนำไปใช้วางแผนในการพัฒนาเพื่อการตัดสินใจ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับประโยชน์โดยแท้จริง การจัดการสิ่งนี้ให้เกิดขึ้นในชุมชนจึงเปรียบเสมือนเป็นหลักสูตรเฉพาะทางที่เสริมสร้างให้ชุมชนท้องถิ่นเป็น “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” เพราะฐานข้อมูลครัวเรือน / ชุมชน เป็นเครื่องมือสะท้อนวิถีชีวิตจริงให้แก่ชาวบ้านได้ศึกษาและเกิดปัญญาได้ ทั้งนี้เพื่อการรองรับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การได้เรียนรู้เรื่องข้อมูลเรื่องเดียวสามารถเปิดโลกทัศน์ให้แก่ชุมชนรับรู้เรื่องอื่น ๆ ได้หลายเรื่อง ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การเกิดองค์ความรู้ในระดับชาวบ้านได้ไม่ยาก

ภาพที่ 2.1 แสดงหน้าต่างโปรแกรมขอนหาด (Pan Data)

แพร่พรรณ เหมวรรณ (2550) ได้มีการนำเสนอในส่วนโปรแกรม MapWindow GIS ซึ่งเป็นโปรแกรมใช้งานด้านระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS) เป็นโปรแกรมเปิดรหัส (Open Source) ที่ผู้ใช้หรือนักพัฒนาโปรแกรมสามารถนำเอา Source Code ไปพัฒนาต่อยอดได้มีการพัฒนากันอย่างแพร่หลายในยุคการสื่อสารที่ไร้ขอบเขต หรือยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) นี้ รวมไปถึงการพัฒนาของโปรแกรมภูมิสารสนเทศที่มีความก้าวหน้า สามารถนำเอาข้อมูลเชิงพื้นที่ (Geospatial Data) นำเสนอผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Internet GIS) ที่สามารถเรียกใช้ข้อมูลได้ทั่วโลก อันก่อให้เกิดการนำเสนอข้อมูลเชิงพื้นที่ในรูปแบบใหม่ที่ไม่จำกัดเฉพาะแค่แผนที่ในรูปแบบของสื่อแข็ง (Hard Copy) อีกต่อไป MapWindow GIS ก็เป็นหนึ่งในซอฟต์แวร์ประเภท Desktop GIS ถือว่าเป็นโปรแกรมที่มีความสามารถค่อนข้างสมบูรณ์ในขณะนี้ อีกทั้งมีความสามารถในการเรียกชั้นข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์ (Geographically or GIS Data) ผ่านอินเทอร์เน็ต (Internet GIS) ในระบบแม่ข่าย (Server) ที่ให้บริการแผนที่ตามมาตรฐาน Open Geospatial Consortium : OGC ได้พร้อมทั้งการปฏิบัติการตามกระบวนการ GIS โดยการเรียกชั้นข้อมูลทั้งจากทั้งในเครื่องตัวเอง (Stand alone) และผ่านเครือข่าย (Network) ได้ โปรแกรมนี้มี Interface ที่ง่ายต่อการใช้งานพร้อมฟังก์ชันการทำงานที่หลากหลาย อีกทั้งยังเป็นโปรแกรม GIS ประเภทฟรีซอฟต์แวร์แบบเปิดรหัส (Open Source/Free GIS) ที่อยู่ภายใต้ลิขสิทธิ์ของ The Mozilla Public License 1.1 โปรแกรม MapWindow GIS นี้ได้พัฒนาบน Microsoft Window .NET Framework สามารถดาวน์โหลดได้ที่ <http://www.mapwindow.org>

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information Systems : GIS) เป็นระบบเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการแสดงรายละเอียดหรือจำลองข้อมูลภูมิประเทศเชื่อมโยงกับฐานข้อมูล ที่บรรยายถึงสถานที่ต่างๆ บนพื้นผิวโลกโดยที่มีความถูกต้องเชิงตำแหน่ง รวมทั้งเป็นระบบคอมพิวเตอร์ที่สนับสนุนการดัดแปลงแก้ไข จัดการ วิเคราะห์ แสดงผล และนำเสนอข้อมูลภูมิศาสตร์ ได้อย่างครบถ้วน เพื่อใช้ประโยชน์ในการสร้างความสัมพันธ์ด้านพื้นที่ของข้อมูล ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจปัญหา และประกอบการตัดสินใจ

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 5 ประการ คือ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์หน่วยงาน
หรือบุคคล วิธีดำเนินงาน และข้อมูล

2. ซอฟต์แวร์ (Software) หรือ โปรแกรม คือ ชุดคำสั่งที่สั่งให้คอมพิวเตอร์ปฏิบัติการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ซึ่งสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท

- โปรแกรมระบบปฏิบัติการ (Operating System: OS) เป็นโปรแกรมที่ใช้ในการดูแลระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะต้องมีทุกเครื่องหากขาดโปรแกรมนี้ก็จะไม่สามารถดำเนินงานบนเครื่อง

คอมพิวเตอร์ได้ โปรแกรมประเภทนี้ก็คือ ดอส (DOS) วินโดวส์ (Window) โอเอสทู (OS/2) ยูนิกซ์ (UNIX) ลินุกซ์ (LINUX) เป็นต้น

- โปรแกรมใช้งานเฉพาะ คือ โปรแกรมที่ใช้ทำงานหรือปฏิบัติงานในงานที่เฉพาะบางอย่าง ซึ่งจะถูกสร้างขึ้นการกระบวนการ ลักษณะการทำงาน และข้อมูล ของการดำเนินงานในงานประเภทนั้น ๆ โดยในงานทางด้านระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ก็มีโปรแกรมที่หลากหลายถูกผลิตขึ้นมาใช้งาน ดังเช่น ArcGIS, Microstation, SPANS, Idrisi, Ilwis, MapInfo, MapWindow GIS, QGIS, Grass GIS เป็นต้น โดยที่โปรแกรมประเภทนี้จะประกอบด้วยหน่วยคำสั่งย่อย 5 หมวด คือ

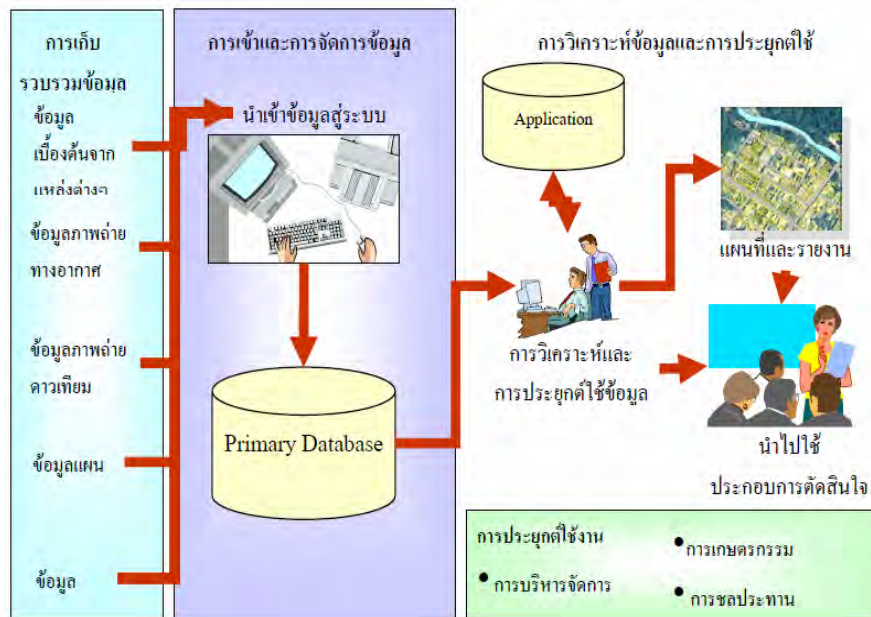
- (1) หน่วยป้อนข้อมูล (Data Input)
- (2) หน่วยจัดการฐานข้อมูล (Database Management)
- (3) หน่วยแสดงผลและรายงาน (Display And Reporting)
- (4) หน่วยปรับเปลี่ยนและแปลงข้อมูล (Data Transformation)
- (5) หน่วยเชื่อมต่อระหว่างเครื่องมือกับผู้ใช้ (Query Input)

3. บุคลากร (Peopleware) ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งมนุษย์ก็เป็นส่วนหนึ่งของระบบคอมพิวเตอร์ ทำให้ช่วยพัฒนาการดำเนินงานในหน่วยงานอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการดำเนินงานขององค์กร โดยในการดำเนินงานทางด้านระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ บุคลากร คือ บุคคลที่มีความรู้พื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์และทางด้านภูมิศาสตร์มาอย่างดี สามารถวิเคราะห์ และออกแบบแผนที่และแผนภูมิที่เป็นผลลัพธ์ของการวิเคราะห์ เพื่อแสดงผลได้อย่างถูกต้อง ตามมาตรฐานว่าด้วยวิชาการออกแบบแผนที่ (Cartography) บุคลากรสำหรับงานสารสนเทศภูมิศาสตร์ ยังสามารถจำแนกตามภารกิจของการปฏิบัติงานและโดยลักษณะของงาน เช่น พนักงานภาคสนาม พนักงานเตรียมข้อมูลและค้นร่างพนักงานป้อนข้อมูลพนักงานวิเคราะห์ข้อมูล และพนักงานออกแบบแผนที่ เป็นต้น

4. กระบวนการ (Methods) โดยทั่วไปแล้ว GIS มีความสามารถในการทำงานได้ดังนี้

(1) การนำเข้าข้อมูล (Data Input) ซึ่งเป็นได้ทั้งข้อมูลแผนที่ ภาพถ่ายทางอากาศและข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม

- (2) การจัดการฐานข้อมูล (Data Management)
- (3) การจัดการฐานข้อมูลสำหรับผู้ใช้ (Data Manipulation)
- (4) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)
- (5) การนำเสนอข้อมูล (Output/Presentation)

ภาพที่ 2.3 แสดงผังกระบวนการในการดำเนินงานระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

5. ข้อมูล (Data)

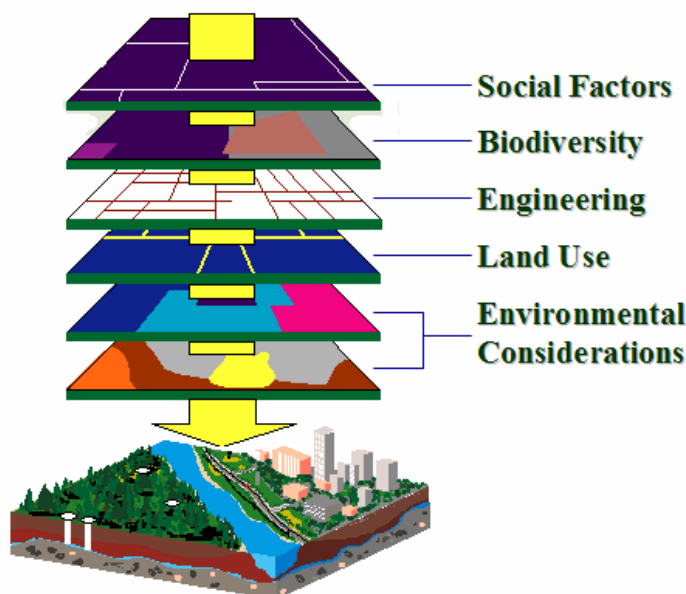
ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์จะทำงานที่เกี่ยวข้องข้อมูลกับข้อมูลอยู่ 2 รูปแบบหลัก คือ ข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) และข้อมูลเชิงบรรยาย (Attribute Data) ข้อมูลทั้งสองจะทำงานเชื่อมโยงกันจะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้จะทำให้ข้อมูลนั้นๆ ถือว่าไม่อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างสมบูรณ์

(1) ข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) เป็นข้อมูลที่แสดงในรูปแบบของภาพที่สามารถบอกถึงตำแหน่งที่ตั้ง ขนาดพื้นที่ ความยาว อันประกอบด้วยข้อมูล 3 ประเภท คือ จุด (Point) เส้น (Line) และพื้นที่ (Polygon) อาจเป็นทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การใช้ที่ดินประเภทต่างๆ และข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น ข้อมูลเส้นชั้นความสูงที่มีค่าระดับความสูง

(2) ข้อมูลเชิงบรรยาย (Attribute Data) เป็นข้อมูลที่แสดงถึงลักษณะประจำของข้อมูลเชิงพื้นที่ อาจเป็นทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การใช้ที่ดินประเภทต่างๆ และข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น ข้อมูลเส้นชั้นความสูงที่มีค่าระดับความสูง

3. การจัดเก็บข้อมูล

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์จะมีการจัดเก็บข้อมูลภูมิศาสตร์ แยกออกเป็นชั้นข้อมูลในแต่ละประเภทข้อมูล โดยแต่ละชั้นข้อมูลจะถูกกำหนดให้มีลักษณะข้อมูลอย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 ประเภท คือ จุด เส้น และพื้นที่ ซึ่งสามารถทำการเรียกหรือเปิดขึ้นมาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังเช่น ถนน แม่น้ำ แปลงที่ดิน ตำแหน่งหมู่บ้าน สภาพการใช้ที่ดิน เป็นต้น

ภาพที่ 2.4 แสดงการจัดเก็บข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์แยกออกเป็นชั้นข้อมูล

4. การประยุกต์ใช้ในหน่วยงานภาครัฐ

ในปัจจุบันนี้หน่วยงานราชการของประเทศไทย ได้นำเอาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาช่วยในการดำเนินงานเชิงพื้นที่อย่างหลากหลาย (ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546) ดังเช่น

กรมทรัพยากรธรณี

- จัดเก็บข้อมูลงานสำรวจด้าน Geophysics
- การจัดทำแผนที่ธรณีวิทยา ฯลฯ

กรมป่าไม้

- การจำแนกประเภทพื้นที่ป่าไม้
- การประเมินสภาพพื้นที่ป่าไม้
- พื้นที่ปลูกสร้างสวนป่า แผนที่ป่าไม้ ฯลฯ

กรมพัฒนาที่ดิน

- การสำรวจสภาพการใช้ที่ดินในระดับจังหวัด ภูมิภาค และประเทศ
- การสำรวจพื้นที่เกษตรกรรม
- การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ฯลฯ

กรมส่งเสริมการเกษตร

- การวางแผนส่งเสริมการผลิต และแผนที่การวางแผน

สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

- การสำรวจสภาพป่าเสื่อมโทรม
- การวางแผนการพัฒนาด้านการเกษตร การคมนาคม ด้านการศึกษา
- การจัดแบ่งพื้นที่ถือครองสำหรับการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

- ศูนย์สำรวจทรัพยากรเกษตรด้วยดาวเทียม
- การจัดเก็บสถิติ ข้อมูลผลผลิตพืช
- การวางแผนพัฒนาทรัพยากรการเกษตรระดับจังหวัด ฯลฯ

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

- การจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรในระดับจังหวัด ฯลฯ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

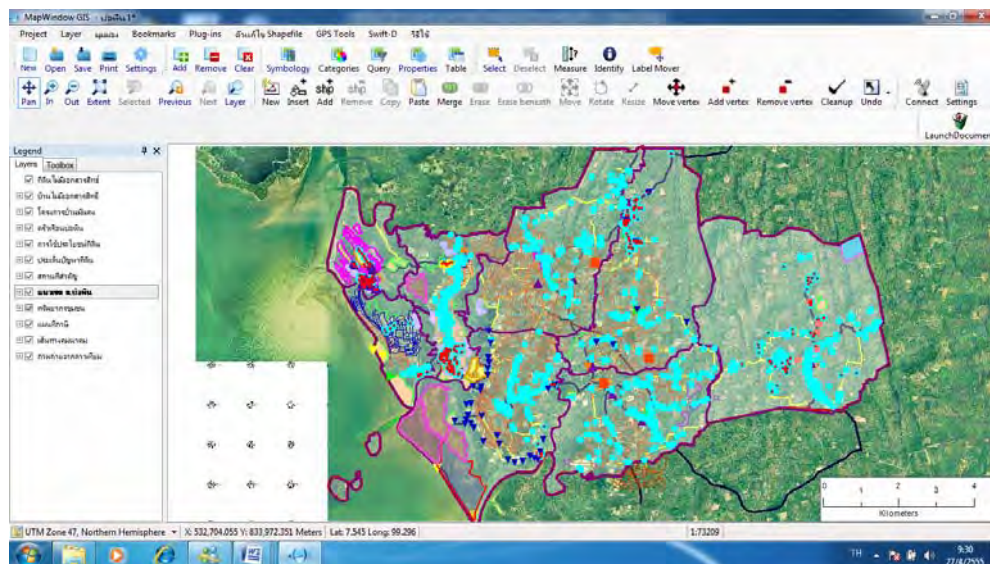
- การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต่าง ๆ ทางด้านป่าไม้ การใช้ที่ดิน การเกษตร ฯลฯ

สถาบันการศึกษา/มหาวิทยาลัย

- การศึกษาวิจัย
- การจัดทำฐานข้อมูลระดับจังหวัด
- การให้บริการวิชาการต่อชุมชน

ซึ่งณรงค์ คงมาก และนิคม ภูสกุลสุข (2551) ได้ดำเนินโครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนใน 5 จังหวัดภาคใต้เพื่อชี้วัดทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อการตัดสินใจ : กรณีศึกษา 14 ตำบล (สตูล ตรัง สงขลา พัทลุงและนครศรีธรรมราช) ปี 2550-2551 ซึ่งได้รับการสนับสนุนการทำวิจัยจากสำนักประสานงาน ชุดโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้” (สพว.พื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ดำเนินการวิจัยโดยความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ศึกษา ใช้เวลาดำเนินการ 18 เดือน การวิจัยครั้งนั้นได้นำเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลหลายอย่างมาใช้ เป็นเครื่องมือที่ได้มีการพัฒนาขึ้นมาจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ประกอบด้วยโปรแกรมขนาดเล็ก ซึ่งพัฒนามาจากโปรแกรม MS Access โปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ MapWindow GIS โปรแกรม SPSS และโปรแกรมบัญชีรับจ่ายครัวเรือน ซึ่งพัฒนาโดยนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหิดล อาศัยโปรแกรม MS Excel เป็นพื้นฐาน ผลจากการดำเนินงานทำให้เกิดฐานข้อมูลในพื้นที่ปฏิบัติการและนำไปสู่การจัดการข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาตำบล ระบบฐานข้อมูลดังกล่าวนี้มีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดประโยชน์เป็นเครื่องมือการบริหารจัดการองค์กรพัฒนาชุมชนในตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกเหนือจากตัวชี้วัดของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจากการดำเนินโครงการ ดังกล่าวจะเห็นได้ชัดเกี่ยวกับความสำเร็จที่มาจากการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน จากรูปแบบเกี่ยวกับ

โปรแกรมที่ได้รับการพัฒนาเป็นระบบฐานข้อมูลซึ่งเป็นนวัตกรรมที่มาจากกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากรหลาย ๆ ฝ่ายทั้งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้นำชุมชน รวมไปถึงชุมชน โดยใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

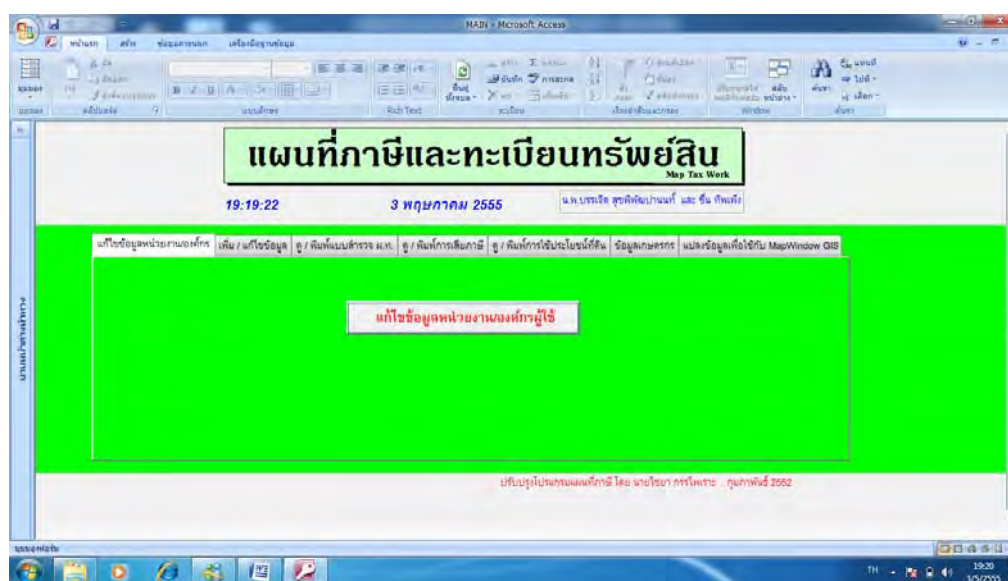

ภาพที่ 2.5 แสดงการใช้ประโยชน์จากโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ MapWindow GIS ในการจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ

จากโครงการพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชน ฯ ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดมิติใหม่ของการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยไชยา กรรไพบระ และคณะ (2552) ได้มีการต่อยอดจากโปรแกรมখনหาด (Pan Data) พัฒนาเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงกับโปรแกรม MapWindow GIS เกิดเป็นโปรแกรมจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน (Map Tax Work) สำหรับเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับภาษีที่ดิน โรงเรือน ข้อมูลด้านการเกษตรกร ป่า และใบอนุญาตประกอบกิจการค้าต่าง ๆ อีกทั้งสามารถนำข้อมูลที่จัดเก็บไปใช้ประกอบการบริหารงานโครงสร้างพื้นฐาน สำหรับการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รอบด้านและมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้มีการใช้โปรแกรมแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน (Map Tax Work) ที่องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยโปรแกรมดังกล่าวถูกออกแบบให้สามารถทำงานได้หลากหลายประการ เช่น การค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับที่ดิน ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรือน ข้อมูลเกี่ยวกับป่าและใบอนุญาตต่าง ๆ ข้อมูลทะเบียนทรัพย์สิน ออกใบเสร็จรับเงิน ออกหนังสือแจ้งให้ชำระค่าภาษี จำหน่ายหนังสือแจ้งให้ชำระค่าภาษี แสดงข้อมูลไม้ผล/ไม้ยืนต้น ข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ ข้อมูลพืชไร่ ข้อมูลการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ข้อมูล

การใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน การค้นหาชื่อผู้เสียภาษี ประจำปีของฝ่ายจัดเก็บรายได้

ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการพัฒนาที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินเองได้ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2550 ทำให้ไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดจ้างบริษัท และสามารถนำงบประมาณส่วนนั้นไปพัฒนาพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

ภาพที่ 2.6 แสดงหน้าต่างโปรแกรมแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน (Map Tax Work) ที่ได้มีการพัฒนาต่อออกจากโปรแกรมখনหาด (Pan Data)

เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นนั้น อภิชาติ คำดี (ออนไลน์, 2552) ได้มีการเสนอแนวคิดที่ว่า ปัจจุบันสังคมไทยมีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึงครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค โดยมีรูปแบบขององค์กรท้องถิ่นที่แตกต่างกันออกไป อาทิ องค์กรท้องถิ่นที่มีความเก่าแก่ยาวนานมากที่สุดอย่างเทศบาล ถัดมาคือองค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และองค์กรท้องถิ่นที่เกิดขึ้นหลังสุดอย่างองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) รวมทั้งการปกครองพิเศษอีก 2 รูปแบบคือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ความสำเร็จในการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นจึงฝากไว้กับผู้นำองค์กรท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้นำที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ กระบวนทัศน์ (paradigm) หรือ แนวความคิดอย่างเป็นระบบในการพัฒนา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้นำองค์กรท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่นโดยมีประโยชน์สุขของประชาชนเป็นเป้าหมายสำคัญ ซึ่งพอจะสังเคราะห์ออกมาเป็น กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาท้องถิ่นดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) การพัฒนาที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน หมายถึง เป็นการพัฒนาที่ทำให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมและสังคมที่ดีงาม เข้มแข็งพอที่จะช่วยเหลือผู้อื่นและเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ

2. ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) การพัฒนาที่คืบหน้าไม่จำเป็นต้องติดขัดอยู่กับตำราหรือทฤษฎีการพัฒนาแบบตะวันตกที่อาจไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมไทย ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นแนวทางที่นักบริหารการพัฒนาพึงให้ความสำคัญ เป็นความจำเป็นที่ผู้นำองค์กรท้องถิ่นต้องรู้เท่าทัน มองเห็นโลกทั้งใบ แต่ต้องเข้าใจท้องถิ่นของตนเองอย่างแท้จริง เพื่อออกแบบการพัฒนาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพ “ภูมิสังคม” ของท้องถิ่นนั้น ๆ

3. ความเสมอภาค (Equity) เป็นหัวใจสำคัญของสังคมประชาธิปไตยที่ให้ความเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน กระบวนการพัฒนาที่เช่นเดียวกัน ประชาชนทุกคนต้องมีความเท่าเทียมกันในการได้รับโอกาสจากการพัฒนา นโยบายสาธารณะและโครงการพัฒนาด้านต่างๆขององค์กรท้องถิ่นจึงต้องอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค ไม่ใช่กำหนดมาจากพรรคพวก, หัวหน้าคนหรือฐานคะแนนเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเศรษฐกิจนั้นก็ต้องคำนึงถึงโครงสร้างของการกระจายรายได้ความคู่ไปกับความเจริญเติบโตด้วย

4. การกระจายอำนาจ (Empowerment) สังคมโลกปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการกระจายอำนาจทั้งในระดับโลก ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ด้วยความเป็นโลกแห่งการสื่อสารไร้พรมแดน การกระจายอำนาจจึงเป็นแนวคิดสำคัญสำหรับการพัฒนาทุกระดับ ภายใต้หลักการที่ว่าไม่มีผู้ปกครองใดที่เข้าใจใกล้ชิด และเข้าถึงประชาชนและการแก้ปัญหาได้ดีเท่ากับผู้ที่ปกครองที่มาจากประชาชนด้วยตนเอง การบริหารการพัฒนายุคใหม่จึงต้องเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) เพื่อให้การพัฒนาและการแก้ปัญหาสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง และวิธีการพัฒนานั้นต้องเป็นแบบจากล่างขึ้นบน (Bottom Up) ไม่ใช่แบบบนลงล่าง (Top Down Management) เหมือนอย่างในอดีต

5. ความคุ้มค่า (Productivity) หมายถึง การพัฒนาต่าง ๆ นั้นมีความคุ้มค่าหรือไม่เมื่อเปรียบเทียบกับทรัพยากรที่ใช้ไปกับผลที่ได้รับกลับมา ในภาคเอกชนนั้นมักจะเน้นการบริหารที่มีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือทำถูกวิธี (Do Thing Right) เพื่อให้ต้นทุนต่ำสุด ได้กำไรสูงสุด แต่ในภาครัฐหรือองค์กรท้องถิ่นที่มีประโยชน์สาธารณะ (Public Benefit) เป็นเป้าหมายนั้นควรเน้นการบริหารที่มีประสิทธิผล (Effective) คือทำถูกเรื่อง (Do right Thing) โดยมุ่งที่ประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก โครงการพัฒนาบางอย่างอาจไม่คุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจแต่ถ้ามีความคุ้มค่าในเชิงสังคม, วัฒนธรรม, การศึกษา หรือคุณภาพชีวิตของประชาชนก็อาจดำเนินการได้

กระบวนการพัฒนาเหล่านี้ต้องอยู่ภายใต้ร่มเงาใหญ่ คือ หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือหลักในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี อัน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม (Participation) / ความโปร่งใส (Transparency) / การตรวจสอบได้ (Accountability) / นิติธรรม (Rules of Law)

ธรรมาภิบาล หรือ ระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ให้เกิดขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ออนไลน์, 2553) ก็คือบริหารกิจการสาธารณะที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน ผู้รับบริการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งจะยังคงให้มีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเป็นหลักปฏิบัติ ซึ่งส่งผลต่อการสร้างภาพลักษณ์อันดีงามขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง จนทำให้ประชาชนมีความยอมรับนับถือ และสามารถเชื่อมั่นได้ว่า ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่บริหารท้องถิ่น มีความตั้งใจเข้ามาบริหารงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง ไม่ใช่เข้ามาเพื่อฉกฉวยผลประโยชน์เพื่อตนเองและพวกพ้อง

การสร้างธรรมาภิบาล คือ การสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เช่น หลักความโปร่งใสและหลักการมีส่วนร่วมเป็นต้น นอกจากนั้นองค์ประกอบอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญคือระบบการควบคุมภายในที่ดี มีการวางระบบไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องพิจารณาดำเนินการเสริมสร้างระบบที่ดี สร้างสภาพแวดล้อมภายในที่ดี และพัฒนาบุคลากรให้มีคุณธรรม จริยธรรมอย่างแท้จริง เสริมสร้างและพัฒนาทักษะอย่างเพียงพอในการปฏิบัติงานให้แก่พนักงาน เช่น การสนับสนุนในการฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจและความชำนาญในงานที่จะต้องปฏิบัติอย่างถูกต้อง การกำหนดวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรใช้แบบผสมผสาน คือ เน้นทั้งการบริหารที่มีความโปร่งใส การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนผู้รับบริการมากที่สุด แนวทางการสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรท้องถิ่น เช่น การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบอย่างสะดวกและทั่วถึง การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของ อปท. การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของ อปท. การจัดทำบริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

สุธี วรประดิษฐ (ออนไลน์, 2554) ได้มีการสรุปเกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation) ซึ่งได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชนบท ทั้งนี้ ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ที่มุ่งเน้นคนเป็นสำคัญมากกว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจ ได้พยายามเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาจากระดับบนลงล่าง (Top - down) มาเป็นจากระดับล่างขึ้นบน (Bottom - up) แนวทางดังกล่าวเกี่ยวข้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ขาดหาย (Missing ingredient) ในกระบวนการพัฒนา การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น มีนักวิชาการได้อธิบายและให้ความหมาย ปัจจัย ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน รูปแบบของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้มากมาย ซึ่งได้นำมากล่าวไว้เท่าที่จำเป็นและสอดคล้อง ดังนี้

1. ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน จากแนวคิดและทัศนะมีการสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นจาก เป้าหมายที่ต้องการ ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี ความผูกพัน การเสริมแรง โอกาส ความสามารถ การสนับสนุน ความคาดหวังในสิ่งที่ต้องการ โดยมีพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ดังนี้

- (1) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของเหตุผล
- (2) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของค่านิยม
- (3) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของประเพณี
- (4) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของความผูกพัน ความสนใจ

โดยสรุป การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งการเข้าให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ผู้ดำเนินงานจะต้องมีความเข้าใจในวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม การที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมนั้น มีปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดปัจจัยของการมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถสรุปปัจจัยต่อการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมได้ ดังนี้

- (1) ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่างๆ
- (2) ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้
- (3) การได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร และแหล่งที่มาของข่าวสาร

3. ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เพื่อการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น ขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนนั้นมี 6 ขั้นตอน ได้แก่

- (1) การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไข
- (2) ตัดสินใจกำหนดความต้องการ
- (3) ลำดับความสำคัญ
- (4) วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน ทรัพยากร
- (5) ดำเนินงานตามโครงการ และ/หรือ สนับสนุนการดำเนินงาน
- (6) ประเมินผล

4. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

จากขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อการร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น บนพื้นฐานของการเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งนี้จากการที่กฎหมายได้กำหนดบทบาทของท้องถิ่นกับการจัดการศึกษาในสาระมาตรา 41 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ระบุไว้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น

รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษานั้นนอกจากจะเป็นการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการพัฒนา การจัดการเรียนการสอนแล้ว ยังเป็นไปในลักษณะของการร่วมกันจัดการศึกษาให้แก่คนในชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนนั้น ๆ ด้วยบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมในระดับสูง

จากการศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน เกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้เกิดผล ต่อความต้องการของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ทั้งนี้ ในการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึง วิธีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม เพราะกลุ่มคนในชุมชน มีความแตกต่างกันใน ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ และการได้รับข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนโดยสรุปมีขั้นตอนทั้งสิ้น 5 ขั้นตอนคือ 1) การวิเคราะห์ - สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน 2) การวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต 3) การกำหนดกิจกรรม 4) การดำเนินกิจกรรม และ 5) การประเมินผลกิจกรรม ซึ่งเป็นขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วมที่ให้ความสำคัญโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง โดยมีหน่วยงานภาครัฐคอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำหรืออำนวยความสะดวกเท่านั้น

ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ จากการรวบรวมของ พงศ์เทพ สุธีรัฐ (2554) ประกอบไปด้วย 3 แนวทางหลัก ได้แก่

1. การบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง ด้วยการส่งเสริมการรวมตัวเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำและจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตามความพร้อมของชุมชน เชื่อมโยงกับการทำหาลู่ เลี้ยงชีพตั้งแต่ระดับปัจเจก ระดับครอบครัวจนถึงระดับชุมชนโดยคำนึงถึงความพอประมาณและความพออยู่พอกินเป็นลำดับแรกก่อนที่จะเชื่อมต่อกับชุมชนและสังคมภายนอก มีกระบวนการจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีเครือข่ายการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน วิธีการในแนวทางนี้ได้แก่

(1) การส่งเสริมการรวมตัวของคนในชุมชนทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของชุมชน โดยเสริมหนุนให้ชุมชนมีขีดความสามารถในการรวมตัวกัน ในรูปแบบที่หลากหลายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ หรือการรวมตัวของชุมชนทั้งในเชิงพื้นที่หรือประเด็นความสนใจ

(2) การจัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างครบวงจร โดยพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนให้เป็นระบบและปรับให้ทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งข้อมูลครัวเรือน ข้อมูลศักยภาพชุมชนในประเด็นต่าง ๆ จัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอร่วมคิดร่วมทำร่วมกำหนดแนวทางและกิจกรรมการพัฒนาของชุมชนที่ยึดหลักการพึ่งพาตนเองด้วยการคำนึงถึงศักยภาพ

ทรัพยากร ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ส่งเสริมให้กลุ่มปราชญ์ กลุ่มแกนนำและผู้รู้ ถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านการเรียนรู้และการจัดการความรู้ในชุมชน สนับสนุนการจัดการองค์ความรู้และการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการหลายของทุนในชุมชน ควบคู่กับการฟื้นฟูความรู้พื้นบ้าน

(3) การสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ด้วยการส่งเสริมความมั่นคงของครอบครัว การจัดบริการทางสังคมในชุมชน การปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม การสร้างระบบความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของชุมชนและระหว่างชุมชนอย่างเท่าเทียมด้วยบริบททางศาสนาและวัฒนธรรมชุมชน และการให้ความคุ้มครองสิทธิชุมชน รวมถึงการเฝ้าระวังช่วยเหลือเยียวยาเมื่อชุมชนเผชิญกับภัยพิบัติต่างๆ

2. การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิตบนศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสมดุล เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน และการสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพ และรายได้ที่มีการจัดสรรประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทสตรีในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนและนำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน โดย

(1) สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์และพัฒนาระบบเครือข่าย เพื่อดำเนินกิจกรรมการเกษตรที่หลากหลาย

(2) ส่งเสริมภาคการผลิตและบริการในการเคลื่อนย้ายเครื่องจักรหรือกิจกรรมบางส่วนไปสร้างอาชีพและการจ้างงานในท้องถิ่นและพื้นที่ห่างไกล เพื่อลดการเคลื่อนย้ายแรงงาน

(3) ส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาครัฐหรือรัฐวิสาหกิจบนหลักของความโปร่งใส มีระบบการบริหารจัดการที่ดี ใช้ฐานทรัพยากรในพื้นที่

(4) สนับสนุนการนำภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการที่มีโอกาสทางการตลาดสูง เช่น เกษตรอินทรีย์ อาหารสุขภาพ หัตถกรรม บริการสุขภาพ บริการการท่องเที่ยว เป็นต้น

(5) สร้างระบบการบ่มเพาะวิสาหกิจชุมชน สร้างผู้ประกอบการใหม่ควบคู่กับการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด องค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น พัฒนามาตรฐานสินค้า การสร้างตราสินค้า การจัดการเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาและการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพของกลุ่มต่าง ๆ

3. การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลกัน ด้วยการส่งเสริมสิทธิชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสงวนอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา ใช้ประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น โดย

(1) สร้างความตระหนักรู้ของชุมชนในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิต รวมทั้งกระจายอำนาจการจัดการทรัพยากรของท้องถิ่นให้ชุมชนที่มีศักยภาพเข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ

(2) สนับสนุนกลไกชุมชนและเครือข่ายในการจัดการและปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับการผลิตเพื่อการยังชีพของชุมชนอย่างเป็นธรรม อาทิ การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นเพื่อความมั่นคงด้านอาหารและเป็นสมุนไพรเพื่อรักษาโรค โดยไม่ส่งผลกระทบต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติ การบริหารจัดการป่าชุมชนเป็นแหล่งอาหาร เป็นต้น

(3) เสริมสร้างองค์ความรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นภาคีหลักในการอนุรักษ์ฟื้นฟูและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชน และภาคีที่เกี่ยวข้อง

(4) ให้ชุมชนในการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และมีการใช้และแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกันอย่างยุติธรรมและยั่งยืน

ตารางที่ 3.1 แสดงข้อมูลการปกครองในพื้นที่จังหวัดตรัง

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล	อบต.
อำเภอเมืองตรัง	15	121	3	13
อำเภอกันตัง	14	83	1	13
อำเภอปะเหลียน	10	86	2	10
อำเภอย่านตาขาว	8	67	1	8
อำเภอสิเกา	5	40	2	5
อำเภอห้วยยอด	16	133	3	16
อำเภอวังวิเศษ	5	68	1	5
อำเภอนาโยง	6	53	1	6
อำเภอรัษฎา	5	50	1	5
'อำเภอหาดสำราญ	3	22	-	3
รวม	87	723	15	84

ที่มา : สำนักงานทะเบียนกลาง กรมการปกครอง , 2553 (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2553)

ตารางที่ 3.2 แสดงข้อมูลพื้นที่และประชากรจังหวัดตรัง

อำเภอ	ระยะทาง (ก.ม.)	พื้นที่ (ตร.กม.)	อบต.	จำนวน ตำบล	เทศบาล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน บ้าน	ชาย	หญิง	รวม ราษฎร
อ. เมือง	-	529.10	13	15	3	121	54,058	72,357	79,221	151,578
อ. กันตัง	24	561.21	13	14	1	83	24,035	42,188	42,482	84,670
อ. ปะเหลียน	44	716.99	10	10	2	86	18,595	32,169	32,933	62,434
อ. ย่านตาขาว	22	470.09	8	8	1	67	17,720	30,687	31,747	65,102
อ. สิเกา	33	525.86	5	5	2	40	11,324	18,159	17,850	36,009
อ. ห้วยยอด	28	773.77	16	16	3	133	28,361	45,586	46,410	91,996
อ. วังวิเศษ	60	453.48	5	5	1	68	12,500	20,513	20,629	41,142
อ. นาโยง	12	164.52	6	6	1	53	12,446	21,104	22,005	43,109
อ. รัษฎา	57	229.53	5	5	1	50	9,073	13,701	13,903	27,604
อ. หาดสำราญ	59	217.57	3	3	-	22	3,964	8,068	7,897	15,965
รวม	-	4,642.12	84	87	15	723	192,076	304,532	315,077	619,609

ที่มา : สำนักงานทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ข้อมูล ณ มีนาคม 2553

สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลเข้าร่วมโครงการ “วิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลตำบลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ : กรณีจังหวัดตรัง” ซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษาประกอบด้วย 10 ตำบล คือ อำเภอเมือง 1 ตำบล อำเภอนาโยง 1 ตำบล ย่านตาขาว 2 ตำบล อำเภอกันตัง 2 ตำบล อำเภอห้วยยอด 3 ตำบล และอำเภอสีเกา 1 ตำบล โดยมีข้อมูลพื้นฐาน อบต. ที่เข้าร่วมโครงการ ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งค่าย อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

ภาพที่ 3.2 แสดงข้อมูลตราสัญลักษณ์และสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งค่าย

1.1 ประวัติความเป็นมาชุมชนตำบลทุ่งค่าย

ตำบลทุ่งค่าย ปัจจุบันมีฐานะเป็นตำบล ขึ้นกับอำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง อยู่ห่างจากตัวจังหวัดไปทางถนนสายตรัง - ปะเหลียน ประมาณ 20 กิโลเมตร บ้านทุ่งค่าย นับเป็นสถานที่ซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์แห่งหนึ่งของภาคใต้ เพราะเคยเป็นที่ตั้งค่ายทหารจากนครศรีธรรมราชที่มาสุมทบกับทหารเมืองตรัง เพื่อต่อสู้กับพวกขบถแขกที่ยกเข้าโจมตีเมืองตรังในปี พ.ศ. 2381 ดังมีเรื่องปรากฏอยู่ในพระราชพงสาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ว่าเมื่อ พ.ศ. 2381 คนกูหมัดสะอัด และคนกู้อับดุลละหลานเจ้าพระยาไทรอับดุลละ คบคิดกับโจรสลัด ชื่อหวันมาลี ซึ่งอยู่เกาะยาวหน้าเมืองภูเก็ต ยกทัพเข้าตีเมืองไทรบุรี และเมืองตรังได้สำเร็จ หลังจากยึดเมืองตรังได้แล้ว หวันมาลีแขกสลัดได้เข้ามาอยู่รักษาเมืองตรัง ภายหลังกองทัพจากนครศรีธรรมราชสมัยเจ้าพระยาบวร(น้อย) สุมทบกับทหารเมืองตรัง เข้าทำการสู้รบกับทัพของหวันมาลี โดยตั้งค่ายทหารอยู่ที่บ้านทุ่งค่ายแห่งนี้ ท้ายสุดแขกสลัดหวันมาลีก็แตกพ่ายทิ้งเมืองตรังหลบหนีไป บ้านทุ่งค่ายในปัจจุบันเป็นเพียงเส้นทางผ่านมีอุตสาหกรรม สำคัญอย่างหนึ่งเลื่องลือ คือการทำอิฐดินเผา

1.2 ข้อมูลทั่วไป

(1) **ที่ตั้ง และอาณาเขต** ตำบลทุ่งค่าย เป็นตำบลหนึ่งใน 8 ตำบล ของอำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง ห่างจากที่ว่าการอำเภอทางทิศเหนือ ประมาณ 11 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 69.46 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 43,375 ไร่ (อบต.ทุ่งค่าย จัดตั้งเป็น อบต. เมื่อวันที่ 30 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2539) มีอาณาเขตติดกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้ คือ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ เขตอำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลทุ่งกระปือ กับตำบลย่านตาขาว อำเภอย่านตาขาว

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลเกาะเปียง อำเภอย่านตาขาว กับเขตอำเภอเมือง จังหวัดตรัง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ เขตอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

(2) **ลักษณะภูมิประเทศ** สภาพพื้นที่ของตำบลทุ่งค่าย มีลักษณะเป็นที่ราบทั่วไป บางตอนเป็นที่ลุ่ม และลาดเอียงลงมาทางตอนใต้ สภาพทั่วไปเป็นสวนยางพารา และทุ่งนา บริเวณที่มีสภาพเป็นป่าจะอยู่ตอนกลางตำบลเป็นบริเวณป่าสงวนแห่งชาติ มีพันธุ์ไม้ต่าง ๆ หลายชนิด มีแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ห้วยไม้แก่น ห้วยจีแรด ห้วยน้ำแดง หนองคำเสา เป็นต้น

(3) **ประชากรรวมทั้งสิ้น** 8,499 คน แยกเป็นชาย 4,127 คน หญิง 4,372 คน (ข้อมูล ณ กันยายน พ.ศ. 2553)

ตารางที่ 3.3 แสดงข้อมูลประชากร จำนวนครัวเรือน ชาย หญิง และรายชื่อผู้นำตำบลทุ่งค่าย

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวนประชากร			จำนวนครัวเรือน	ชื่อผู้นำ
		ชาย	หญิง	รวม		
01	ทุ่งไหม้	559	610	1,169	270	นายเจริญ หาญแก้ว
02	ทุ่งค่าย	295	316	611	167	นายสมปรีชาน ขวัญเพชร
03	ควนยาง	378	410	788	163	นายสมถวิล เกตุคำ
04	เขาไม้แก้ว	419	455	874	214	นายเทียน สังข์ทอง
05	ควนยวน	429	464	893	204	นายสุนทร หาญแก้ว
06	ควนเคี่ยม	335	371	706	175	นายลอย ทองคำ
07	ห้วยไม้แก่น	441	500	941	210	นายคง ทิพย์จันทา
08	เขาคก	167	178	343	70	นายมิตร ปุคจีน
09	คลองลำเลียง	379	389	768	168	นายวิชญาน ขวัญนิมิตร
10	ท่าด่าน	430	383	813	187	นายพงษ์พัฒน์ พันธุศักดิ์
11	เกาะเนียง	295	296	591	134	นายชะเวท ศรีคง
รวม		4,127	4,372	8,499	1,962	

ที่มา : โปรแกรมขอนหาด (Pan Data) จากการนำเข้าฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร

1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

(1) การประกอบอาชีพของชุมชน

- อาชีพเกษตรกรรม
- ทำสวน
- เลี้ยงสัตว์ (วัว, เป็ด, ไก่)
- อาชีพรับจ้าง

(2) หน่วยธุรกิจในเขต อบต.

- ธนาคาร จำนวน - แห่ง
- โรงแรม จำนวน 2 แห่ง
- ปั๊มน้ำมันและก๊าซ จำนวน 3 แห่ง
- โรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 3 แห่ง
- โรงสี จำนวน - แห่ง

1.4 สภาพทางสังคม

(1) การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา 5 แห่ง
- โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 6 แห่ง
- ห้องสมุดประชาชน - แห่ง

(2) สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- วัด / สำนักสงฆ์ 6 แห่ง
- มัสยิด - แห่ง
- ศาลเจ้า - แห่ง
- โบสถ์ - แห่ง

(3) สาธารณสุข

- โรงพยาบาลของรัฐขนาด - เดียว - แห่ง
- สถานีอนามัยประจำตำบล / หมู่บ้าน 2 แห่ง
- สถานพยาบาลเอกชน - แห่ง
- ร้านขายยาแผนปัจจุบัน 1 แห่ง
- อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ 100 เปอร์เซนต์

(4) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- สถานีตำรวจตำบล / ที่พักสายตรวจ 1 แห่ง

- ที่ทำการ อปพร. 1 แห่ง

(5) การคมนาคม

- ถนนลาดยาง จำนวน 14 สาย
- ถนนคอนกรีต จำนวน 1 สาย
- ถนนหินคลุก จำนวน 2 สาย
- ถนนลูกรัง จำนวน 51 สาย

(6) การไฟฟ้า ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งค่าย มีจำนวนไฟฟ้าใช้ครบทั้ง 11 หมู่บ้าน จำนวนประชากรที่ใช้ไฟฟ้าประมาณ 2,300 ครัวเรือน

(7) แหล่งน้ำธรรมชาติ

- ลำน้ำ, ลำห้วย 12 แห่ง
- บึง, หนอง และ อื่น ๆ 8 แห่ง

(8) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- บ่อน้ำตื้น จำนวน 895 แห่ง
- บ่อโยก จำนวน 5 แห่ง
- ประปาหมู่บ้าน จำนวน 22 แห่ง

1.5 ศักยภาพของท้องถิ่น ชุมชนและพื้นที่

ตำบลทุ่งค่าย มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 69.46 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 34,200 ไร่ มีการใช้ที่ดิน แบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

(1) พื้นที่ชุมชน ได้แก่ บริเวณที่พักอาศัย สถาบันการศึกษา ศาสนสถาน และสถานที่ราชการ พื้นที่รวมประมาณ 873 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.01 ของพื้นที่ตำบล โดยจำแนกออกเป็น

- บริเวณที่พักอาศัย (ที่ตั้งบ้านเรือน ตลาดสด ร้านค้า) ประมาณร้อยละ 1.44
- สถาบันการศึกษา (โรงเรียน) ประมาณร้อยละ 0.38
- ศาสนสถาน (วัด) ประมาณร้อยละ 0.18
- สถานที่ราชการ (สถานีอนามัยที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล) ประมาณร้อยละ

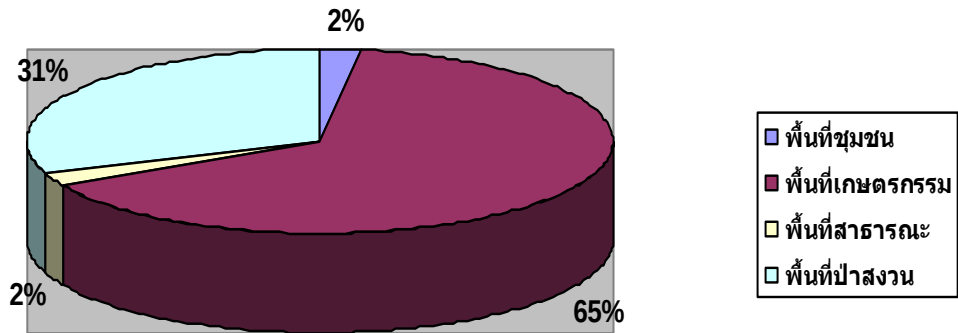
0.02

(2) พื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ พื้นที่นา ไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก มีพื้นที่รวมกัน ประมาณ 26,350 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 60.76 ของพื้นที่ตำบล โดยจำแนกเป็น

- พื้นที่นา ประมาณร้อยละ 26.12
- พื้นที่ไม้ผล ไม้ยืนต้น ประมาณร้อยละ 30.49
- พื้นที่พืช ผัก ประมาณร้อยละ 4.15

(3) **พื้นที่สาธารณะประโยชน์** เป็นพื้นที่สำหรับใช้ประโยชน์ร่วมกันภายในตำบล ได้แก่ ป่าช้า ที่ดินเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ว่างเปล่า มีพื้นที่รวมกันประมาณ 910 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.09 ของพื้นที่ทั้งหมด

(4) **พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ** เป็นพื้นที่ป่าที่สงวนไว้ในตำบล มีพื้นที่รวมกันประมาณ 2,600 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 29.03 ของพื้นที่ตำบล

ภาพที่ 3.3 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน

(5) **แหล่งท่องเที่ยว** ในตำบลทุ่งค่าย ได้แก่ สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ (ทุ่งค่าย) โดยมีพันธุ์ไม้ต่างๆ

หลายชนิด

(6) **แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร** ในตำบลทุ่งค่ายจะอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก แหล่งน้ำธรรมชาติมีหลายแห่ง เช่น ห้วยน้ำใส ห้วยจีแรด หนองคำเสา คลองลำเลียง และห้วยไม้แก่น เป็นต้น

(7) **ขนบธรรมเนียมและประเพณี** ประเพณีและวัฒนธรรมในตำบลทุ่งค่าย ที่นิยมปฏิบัติกันเป็นประจำในวันสำคัญทางศาสนา เช่น การทำบุญตักบาตรในวันขึ้นปีใหม่ ขอน้ำดำหัววันสงกรานต์ การแห่เทียนพรรษา ทอดกฐิน และประเพณีลอยกระทง เป็นต้น ในส่วนของศิลปะ วัฒนธรรมที่มีอยู่ในตำบลทุ่งค่าย เช่น กลองยาว มโนราห์ เป็นต้น

(8) **การรวมกลุ่ม / ชมรม/ สมาคม/ เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน** การรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันในตำบลทุ่งค่าย มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อร่วมทำกิจกรรมร่วมกัน คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมลิวิทย์พัฒนา เพื่อให้สมาชิกของกลุ่มมีทุนประกอบอาชีพเสริม เช่น การผลิตเต้าเจี้ยว การปลูกผัก เลี้ยงไก่ เป็นต้น และเพื่อเป็นกองทุนให้สมาชิกกู้ยืม

2. องค์การบริหารส่วนตำบลนาชุมเห็ด อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

ตราสัญลักษณ์

ภาพที่ 3.4 แสดงข้อมูลตราสัญลักษณ์และสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาชุมเห็ด

2.1 ประวัติขององค์การบริหารส่วนตำบลนาชุมเห็ด เดิมตำบลนาชุมเห็ดอยู่ในเขตปกครองของอำเภอกันตัง ต่อมาเมื่อมีราษฎรเพิ่มมากขึ้น จึงมีการแบ่งแยกการปกครอง มาอยู่ในเขตกิ่งอำเภอย่านตาขาว ยกฐานะเป็นอำเภอย่านตาขาวในปัจจุบัน โดยชื่อของตำบลนั้น มาจากชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง เป็นประเภทไม้ล้มลุก ชื่อต้นชุมเห็ด ซึ่งมีอยู่มากในพื้นที่ ตำบลนาชุมเห็ดมีพื้นที่เป็นป่าไม่มีผู้คนอยู่อาศัย ต่อมาได้มีผู้คนจากอำเภอเมืองตรัง เริ่มมาหักร้างถางป่า เพื่อทำไร่ ทำสวนและตั้งถิ่นฐานเป็นครั้งแรก ที่บริเวณหมู่ที่ 3 บ้านหนองชุมแสงในปัจจุบัน กลุ่มที่มาจากตำบลโคกสะบ้าเป็นต้นตระกูล โออินทร์ โพธิ์สาทิ และมาจากตำบลทับเที่ยง คือต้นตระกูลสุทธิดีณะ ทองขวิด ชูเนตร พรหมมี พระแก้ว และเทพสุวรรณ อยู่ในหมู่ที่ 5 และ 6 บ้านหนองเป็ด ในปัจจุบัน

2.2 ข้อมูลทั่วไป

(1) **ที่ตั้งและอาณาเขต** องค์การบริหารส่วนตำบลนาชุมเห็ด ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลนาชุมเห็ด อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง โดยตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ของตัวอำเภอย่านตาขาว ระยะห่างจากตัวอำเภอย่านตาขาวประมาณ 15 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับตำบล อำเภอ และจังหวัดต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลโคกสะบ้า ตำบลกะช่อง อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลหนองบ่อ ตำบลโพรงจระเข้ อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ เทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอสงขลา จังหวัดพัทลุง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลเกาะเปาะ อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

(2) **พื้นที่** ตำบลนาชุมเห็ดมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 52.40 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 32,750 ไร่ มีหมู่บ้านทั้งหมด 9 หมู่บ้าน

(3) **ภูมิประเทศ** ลักษณะภูมิประเทศของตำบลนาชุมเห็ดมีลักษณะเป็นพื้นที่ราบเชิงเทือกเขา และที่ราบลุ่มริมแม่น้ำ อันเกิดจากเทือกเขาบรรทัด

(4) ประชากร ตำบลนาชุมเห็ด มีประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ทั้งหมด 1,829 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 8,200 คน แยกเป็นชาย 4,121 คน หญิง 4,079 คน โดยแยกเป็นหมู่บ้านดังนี้ ตารางที่ 3.4 แสดงข้อมูลประชากรข้อมูลชายหญิงตำบลนาชุมเห็ด

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร		
			ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม(คน)
01	บ้านไทรงาม	245	575	560	1,135
02	บ้านควนหิน	308	696	691	1,387
03	บ้านต้นปรัง	190	417	419	336
04	บ้านลำพิกุล	219	515	539	1,054
05	บ้านมาบเมา	137	310	323	633
06	บ้านหนองเป็ด	178	396	382	778
07	บ้านทอนปลา	194	410	380	790
08	บ้านลำขนุน	200	479	435	914
09	บ้านโคกโดน	158	323	350	673
รวม		1,829	4,121	4,079	8,200

ที่มา : โปรแกรมขอนหาด (Pan Data) จากการนำเข้าฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร

2.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

(1) อาชีพ เนื่องจากพื้นที่เป็นที่ราบเชิงเขาและที่ราบลุ่มริมแม่น้ำ ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่มี อาชีพเกษตรกรรมและอาชีพอื่น ดังนี้

- อาชีพทำสวนยาง 65%
- อาชีพทำสวนผลไม้ 20%
- อาชีพข้าราชการและค้าขาย 10% และอาชีพรับจ้าง 5%

(2) พาณิชยกรรมและบริการ สถานประกอบการด้านพาณิชยกรรม

- สถานีบริการน้ำมัน 2 แห่ง
- โรงงานผลิตน้ำตาล 4 แห่ง

2.4 สภาพทางสังคม

(1) ศาสนา ประชากรนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 100 มีวัดจำนวน 4 แห่ง ดังนี้

- วัดควนนิมิตศิลา ตั้งอยู่หมู่ที่ 2
- วัดหนองชุมแสง ตั้งอยู่หมู่ที่ 3

- วัดลำพิกุล ตั้งอยู่หมู่ที่ 4
- วัดหนองเป็ด ตั้งอยู่หมู่ที่ 6

(2) ประเพณีวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นสำคัญ

- ประเพณีวันสงกรานต์ เมษายน กิจกรรมทำบุญตักบาตร รดน้ำดำหัว ผู้ใหญ่
- ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ เดือน มกราคม กิจกรรม ทำบุญตักบาตร
- ประเพณีลอยกระทง พฤศจิกายน กิจกรรมจัดงานลอยกระทง ประกวดกระทง
- ประเพณีสารทเดือนสิบ

(3) การศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา 6 แห่ง ขยายโอกาสทางการศึกษา 2 แห่ง ประกอบด้วย

1. โรงเรียนบ้านไทรงาม ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ขยายโอกาสทางการศึกษาถึงระดับ ม.3
2. โรงเรียนวัดควนนิมิตศิลา ตั้งอยู่หมู่ที่ 2
3. โรงเรียนบ้านหนองชุมแสง ตั้งอยู่หมู่ที่ 3
4. โรงเรียนวัดหนองเป็ด ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ขยายโอกาสทางการศึกษาถึงระดับ ม.3
5. โรงเรียนบ้านทอนปลา ตั้งอยู่หมู่ที่ 7
6. โรงเรียนบ้านลำพิกุล ตั้งอยู่หมู่ที่ 8

(4) สาธารณสุข สถานีอนามัยประจำตำบล / หมู่บ้าน จำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย

1. สถานีอนามัยบ้านควนหิน ตั้งอยู่หมู่ที่ 2
2. สถานีอนามัยบ้านต้นปรัง ตั้งอยู่หมู่ที่ 3
3. สถานีอนามัยบ้านทอนปลา ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 และศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) จำนวน 9 แห่ง (9 หมู่บ้าน)

2.5 ศักยภาพของท้องถิ่น ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

(1) การรวมกลุ่มของประชาชน จำนวน 75 กลุ่ม กลุ่มอาชีพ จำนวน 57 กลุ่ม

1. กลุ่มเลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมืองบ้านไทรงาม หมู่ที่ 1
2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรขวัญใจนาชุมเห็ด 2 (ผลิตข้าวซ้อมมือ) หมู่ที่ 1
3. กลุ่มดอกไม้ดิน หมู่ที่ 1
4. กลุ่มแม่บ้านไทรงาม หมู่ที่ 1
5. กลุ่มธนาคารหมู่บ้าน บ้านไทรงาม หมู่ที่ 1
6. กลุ่มเลี้ยงโคพันธุ์พื้นบ้าน หมู่ที่ 2
7. กลุ่มรับจ้างตัดหญ้า หมู่ที่ 2
8. กลุ่มปรับปรุงคุณภาพ บำรุงสวนและไร่นา หมู่ที่ 2
9. กลุ่มคนรักดนตรี หมู่ที่ 2
10. กลุ่มเลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมืองเพื่อจำหน่ายบ้านต้นปรังหมู่ที่ 3

- 11.กลุ่มผลิตปุ๋ยผสม หมู่ที่ 3
- 12.กลุ่มตระวันใหม่ หมู่ที่ 3
- 13.กลุ่มข้าวซ้อมมือ หมู่ที่ 3
- 14.กลุ่มแม่บ้าน บ้านต้นปรัง (ทำขนม) หมู่ที่ 3
- 15.กลุ่มพ่อครัวหมู่ที่ 3
- 16.กลุ่มเลี้ยงสุกร หมู่ที่ 4
- 17.กลุ่มรับจ้างตัดหญ้า หมู่ที่ 4
- 18.กลุ่มผลิตปุ๋ยผสม หมู่ที่ 4
- 19.กลุ่มส่งเสริมการละเล่นมโนราห์ หมู่ที่ 4
- 20.กลุ่มแม่บ้าน หมู่ที่ 4 (ผลิตเครื่องแกง)
- 21.กลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้าน หมู่ที่ 4
- 22.กลุ่มพ่อครัวลำพิกุล หมู่ที่ 4
- 23.กลุ่มมโนราห์ หมู่ที่ 4
- 24.กลุ่มเลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมืองบ้านมาบเมา หมู่ที่ 5
- 25.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเลี้ยงหมูขุน หมู่ที่ 5
- 26.กลุ่มส่งเสริมการเลี้ยงสุกรในชนบท หมู่ที่ 5
- 27.กลุ่มโรงกลั่นสุราชุมชนหนองเปิดพัฒนา หมู่ที่ 5
- 28.กลุ่มตัดหญ้า หมู่ที่ 5
- 29.กลุ่มเลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมืองเพื่อจำหน่ายบ้านหนองเปิด หมู่ที่ 6
- 30.กลุ่มผลิตตุ๊กตายาง หมู่ที่ 6
- 31.กลุ่มเลี้ยงเป็ดและไก่พื้นเมือง หมู่ที่ 6
- 32.กลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้าน (พ่อครัว) หมู่ที่ 6
- 33.กลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้าน (ปุ๋ยผสม) หมู่ที่ 6
- 34.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรขวัญใจนาชุมเห็ด หมู่ที่ 6
- 35.กลุ่มส่งเสริมการละเล่นมโนราห์ หมู่ที่ 6
- 36.กลุ่มเลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมืองบ้านทอนปลา หมู่ที่ 7
- 37.กลุ่มเลี้ยงสุกรเพื่อจำหน่าย หมู่ที่ 7
- 38.กลุ่มส่งเสริมการเล่นหนังตะลุง หมู่ที่ 7
- 39.กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพร หมู่ที่ 7
- 40.กลุ่มออกกำลังกาย หมู่ที่ 7
- 41.กลุ่มทำขนมถนอมอาหาร หมู่ที่ 7
- 42.กลุ่มถางป่าจ้างบ้านทอนปลา หมู่ที่ 7

- 43.กลุ่มเลี้ยงแพะ หมู่ที่ 7
- 44.กลุ่มป้อนผสม หมู่ที่ 7
- 45.กลุ่มสกรีนและตัดเสื้อผ้าตุ๊กตา หมู่ที่ 7
- 46.กลุ่มเลี้ยงผึ้ง หมู่ที่ 7
- 47.กลุ่มทำครัวบ้านทอนปลา หมู่ที่ 7
- 48.กลุ่มหน่อไม้ดอง หมู่ที่ 8
- 49.กลุ่มผลิตปุ๋ยผสม หมู่ที่ 8
- 50.กลุ่มอาชีพสตรีทอผ้า หมู่ที่ 8
- 51.กลุ่มเลี้ยงสุกร หมู่ที่ 8
- 52.กลุ่มเพาะชำยางพันธุ์ดี หมู่ที่ 8
- 53.กลุ่มมโนราห์ หมู่ที่ 8
- 54.กลุ่มเลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมืองบ้านโคกโดน หมู่ที่ 9
- 55.กลุ่มเลี้ยงสุกรเพื่อจำหน่าย หมู่ที่ 9
- 56.กลุ่มเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรบ้านโคกโดนหมู่ที่ 9
- 57.กลุ่มผลิตเครื่องแกงบ้านโคกโดน หมู่ที่ 9
- 58.กลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 6 กลุ่ม
- 59.ธนาคารหมู่บ้าน จำนวน 3 กลุ่ม
- 60.กองทุนหมู่บ้าน จำนวน 9 กลุ่ม

(2) จุดเด่นของพื้นที่เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

1. มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่สวยงามได้แก่ ภูเขาเมฆ และน้ำตกสายรุ้ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 4
2. ภูเขาหมอก ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ตำบลนาชุมเห็ด

(3) ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. ตุ๊กตา	2. โรงกลั่นสุราชุมชนหนองเป็ดพัฒนา
3. กลุ่มดอกไม้ดิน	4. มโนราห์

3. องค์การบริหารส่วนตำบลวังวน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ตราสัญลักษณ์

ภาพที่ 3.5 แสดงข้อมูลตราสัญลักษณ์และสำนักงานขององค์การบริหารตำบลวังวน

3.1 ประวัติขององค์การบริหารส่วนตำบลวังวน

ตำบลวังวน ที่มาของชื่อมาจากบริเวณผืนน้ำ หนึ่งในแม่น้ำปะเหลียน ที่น้ำในแม่น้ำหมันวนเป็นบริเวณกว้าง ซึ่งมีสาเหตุจากน้ำจากลำคลองไหลมาบรรจบกัน 3 สาย คือคลองทุ่งค่าย คลองย่านตาขาว และคลองปะเหลียน

3.2 ข้อมูลทั่วไป

(1) **ที่ตั้ง และอาณาเขต** ตำบลวังวนเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอกันตังจังหวัดตรัง ห่างจากที่ว่าการอำเภอกันตังทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 6 กิโลเมตร และมีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลคลองชีล้อมและตำบลบางเป้าอำเภอกันตัง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	แม่น้ำปะเหลียน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลกันตังใต้และตำบลบางเป้าอำเภอกันตัง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	แม่น้ำปะเหลียน

(2) **พื้นที่** ตำบลวังวนมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 39.58 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 24,739 ไร่

(3) **ภูมิประเทศ** สภาพพื้นที่ของตำบลวังวนส่วนใหญ่เป็นป่าชายเลนและติดชายทะเลบางส่วนเป็นที่ราบสลับแนวภูเขาเตี้ยๆอยู่ทั่วไปทางทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำปะเหลียนไหลผ่านส่วนทางทิศใต้ติดต่อกับแม่น้ำปะเหลียนต่อเนื่องกับทะเลอันดามันจึงมีลักษณะเป็นที่ราบชายฝั่งทางตอนกลางและทางทิศเหนือมีแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติและแนวเขตป่าถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีในบริเวณหมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 4

(4) **เขตการปกครอง** มีจำนวนหมู่บ้าน 5 หมู่บ้าน หมู่ที่ 1 บ้านท่าเรือ หมู่ที่ 2 บ้านห้วยลึก หมู่ที่ 3 บ้านแหลม หมู่ที่ 4 บ้านปาเต หมู่ที่ 5 บ้านนาขอดทอง

(5) ประชากร ประชากรตำบลวังวนทั้งสิ้น 3,991 คน แยกเป็น ชาย 1,987 คน หญิง 2,004 คน
จำนวน ครัวเรือน 932 ครัวเรือน

ตารางที่ 3.5 แสดงข้อมูลครัวเรือน จำนวนประชากรชาย – หญิง แยกตามหมู่บ้าน ต.วังวน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านท่าเรือ	152	332	354	686
2	บ้านห้วยลึก	239	400	415	815
3	บ้านแหลม	216	564	550	1,114
4	บ้านป่าเต	143	330	340	670
5	บ้านนาขอดทอง	182	361	345	706
รวม		932	1,987	2,004	3,991
ข้อมูล ณ พฤษภาคม 2552					

ตารางที่ 3.6 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบจำนวนประชากร ระหว่างปี 2550 - 2552

ชื่อหมู่บ้าน	ปี พ.ศ. 2550			ปี พ.ศ. 2551			ปี พ.ศ. 2552		
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
1. บ้านท่าเรือ	313	355	668	326	355	681	332	354	686
2. บ้านห้วยลึก	403	417	820	404	423	827	400	415	815
3. บ้านแหลม	537	533	1,070	555	543	1,098	564	550	1,114
4. บ้านป่าเต	341	338	679	341	335	658	330	340	670
5. บ้านนาขอดทอง	350	336	686	350	337	687	361	345	706
รวม	1,944	1,979	3,923	2,003	1,993	3,996	1,987	2,004	3,991

3.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรในตำบลวังวนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำสวนยางพาราซึ่งประมาณร้อยละ 60 ของประชากรทั้งหมด นอกจากนี้ก็มีอาชีพอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ ประมงชายฝั่ง รับจ้างทั่วไป ทำนาถั่ว ถั่วดำ ถั่วขาว ทำใบจาก รับราชการ เกษตรกรรมอื่น ๆ เช่น ทำสวนปาล์ม น้ำมัน ปลุกพืชผักสวนครัว

3.4 สภาพทางสังคม

- (1) การศึกษา มีโรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง
 - 1.โรงเรียนวัดวาริวง
 - 2.โรงเรียนบ้านแหลม
 - 3.โรงเรียนบ้านปาเต
- (2) สถาบัน และองค์กรศาสนา มีวัด/สำนักสงฆ์ 2 แห่ง / มัสยิด 2 แห่ง
 - 1.วัดวาริวง
 - 2.สำนักสงฆ์บ้านปาเต
- (3) สาธารณสุข
 - สถานอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน 1 แห่ง
- (4) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
 - ที่ทำการตำรวจชุมชน ตำบลวังวน 1 แห่ง

4. องค์การบริหารส่วนตำบลนาบินหลา อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

ตราสัญลักษณ์

ภาพที่ 3.6 แสดงข้อมูลตราสัญลักษณ์และสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาบินหลา

4.1 ประวัติขององค์การบริหารส่วนตำบลนาบินหลา ตำนานชื่อบ้าน “นาบินหลา” คำว่า “บินหลา” มาจากคำว่า “เบญจศาลา” แปลว่า ศาลา 5 หลัง ชาวบ้านเรียกต่อๆ กันมาจนแผลงเป็น “บินหลา” และในพื้นที่ชาวบ้านมีอาชีพ ทำนา เลยเรียกว่า “บ้านนาบินหลา” ซึ่งก็คือตำบลนาบินหลาในปัจจุบัน ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีแหล่งน้ำธรรมชาติคือ คลองเมือง

4.2 ข้อมูลทั่วไป

(1) **ที่ตั้ง และอาณาเขต** องค์การบริหารส่วนตำบลนาบินหลาตั้งอยู่เลขที่ 25/2 หมู่ที่ 1 ตำบลนาบินหลา อำเภอเมือง จังหวัดตรัง เป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองตรังและ ศาลากลางจังหวัดตรัง ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 7 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 10 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 6,250 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งค่าย อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลนาข้าวเสีย อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
 ทิศใต้ ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านควน อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

(2) **ประชากร** จำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,473 คน แยกเป็นชาย 1,179 คน หญิง 1,744 คน มีความหนาแน่น เฉลี่ย 341.1 คน/ตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือน 886 ครัวเรือน

4.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

(1) การประกอบอาชีพ

อาชีพของประชาชน ส่วนใหญ่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาบินหลา ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น ทำสวนยางพารา ทำนา ทำสวนผลไม้ ปลูกผัก โดยสภาพพื้นที่เป็นสวนยางพาราร้อยละ 65 ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด แรงงานทางด้านการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 75 อีกร้อยละ 25 เป็นแรงงานรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม และรับราชการ

หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

- โรงงานอุตสาหกรรม	- แห่ง
- โรงสี	3 แห่ง
- ปั๊มน้ำมัน	1 แห่ง

4.4 สภาพทางสังคม

(1) การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา	2 แห่ง
- โรงเรียนมัธยม	1 แห่ง
- ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 4	1 แห่ง
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยาการบริการฯ จังหวัดตรัง	1 แห่ง

(2) สถาบันและองค์กรศาสนา

- วัด/สำนักสงฆ์	2 แห่ง
- โบสถ์	- แห่ง

(3) สาธารณสุข

- สถานีนม้ายประจำตำบล/หมู่บ้าน 1 แห่ง
- อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำร้อยละ 100 %

(4) การคมนาคม

- ถนนลาดยาง 11 สาย
- ถนนลูกรัง – หินคลุก 18 สาย
- ถนนคอนกรีต 7 สาย

(5) การโทรคมนาคม

- โทรศัพท์สาธารณะ 5 ตู้

(6) การไฟฟ้า มีไฟฟ้าใช้ทุกหมู่บ้าน แต่การขยายเขตไฟฟ้ายังไม่ทั่วถึงทุกครัวเรือน เนื่องจากมีการขยาย ครัวเรือนเพิ่มขึ้น

4.5 ศักยภาพของท้องถิ่น ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่**(1) แหล่งน้ำธรรมชาติ**

- ลำน้ำ, ลำห้วย 6 แห่ง
- บึง, หนองและอื่น ๆ 6 แห่ง

(2) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- บ่อน้ำตื้น 360 บ่อ
- บ่อโยก, บ่อบาดาล 9 แห่ง
- ประปาหมู่บ้าน 14 แห่ง

5. องค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

ตราสัญลักษณ์

ภาพที่ 3.7 แสดงข้อมูลตราสัญลักษณ์และสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรี

5.1 ประวัติขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรี

จากเรื่องเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ที่เล่าต่อ ๆ กันมาให้ลูกหลานได้ฟังว่า เมื่อครั้งสมัยที่ระบบการปกครองของไทยเรายังคงใช้วิธีการปกครองแบบแบ่งแยกบ้านเมืองออกเป็นหัวเมืองต่าง ๆ แต่ละเมืองจะมีบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่ง “ท่านพระยาและท่านหมื่น” เป็นผู้ทำหน้าที่ปกครองดูแลหัวเมืองน้อยใหญ่ ใช้ระบบการปกครองแบบเจ้าขุนมูลนาย บรรดาท่านพระยาและท่านหมื่นแต่ละท่านจะมีข้าทาสบริวาร รวมถึงไพร่พลเพื่อทำหน้าที่รับใช้ทำงานต่าง ๆ นานาสารพัด แต่ละท่านจะมีอาณาเขตการปกครองของตนตามที่ได้รับมอบหมายจากเมืองหลวงและทำหน้าที่ปกครองดูแลทุกข์สุขของชาวบ้านภายในเขตรับผิดชอบของตน

ซึ่งในสมัยนั้นพื้นที่บริเวณบ้านนาหมื่นศรีเดิมไม่มีผู้คนอาศัยและไม่ได้มีชื่อว่า “บ้านนาหมื่นศรี” เหมือนในปัจจุบัน และเป็นพื้นที่ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองดูแลของท่านหมื่นคนหนึ่ง (แต่ไม่สามารถทราบชื่อได้แน่ชัดว่าท่านมีชื่อว่าอะไร เพราะชาวบ้านในสมัยนั้นได้เรียกแต่ตำแหน่งของท่านว่า “ท่านหมื่น” จนติดปาก) แต่ทราบว่าท่านหมื่นท่านนี้มีภรรยาชื่อว่า “ศรี”

ต่อมาท่านหมื่นได้มีคำสั่งให้ “ชาวบ้านหัวเขา” (คือบ้านหัวเขา หมู่ที่ 6 ตำบลนาหมื่นศรี ในปัจจุบัน) ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่อยู่ภายใต้การปกครองของท่านในสมัยนั้น และเป็นหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียงกับพื้นที่แถบนี้ มาทำการบุกเบิกกลางป่า โดยชาวบ้านได้ทำการบุกเบิกพื้นที่ป่าให้เป็นนาเพื่อปลูกข้าวส่งให้กับทางการ ซึ่งผลผลิตที่ได้จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งจะส่งให้กับทางการ และอีกส่วนหนึ่งจะเก็บเอาไว้เป็นเสบียงในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านเรียกพื้นที่นาแถบนี้ว่า “นาหลวง” (ปัจจุบันอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลนาหมื่นศรี) หลังจากนั้นท่านหมื่นได้มีคำสั่งให้ชาวบ้านทำยุ้งข้าวขนาดใหญ่ขึ้นในบริเวณใกล้เคียงพื้นที่นา เพื่อเก็บข้าวเปลือกในส่วนที่เหลือจากส่งให้ทางการทั้งหมดไว้ในยุ้งฉางนี้ โดยท่านหมื่นจะเบิกจ่ายให้กับชาวบ้าน นำไปเป็นอาหารตามสมควรในแต่ละครั้งซึ่งเป็นเหตุผลให้ชาวบ้านเรียกบริเวณที่ตั้งยุ้งฉางเก็บข้าวเปลือกนี้ว่า “บ้านฉาง” (ซึ่งตามภาษาท้องถิ่นคำว่า “ฉาง” ก็คือยุ้งฉางข้าวนั่นเอง) ปัจจุบันฉางนั้นอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 2 ตำบลนาหมื่นศรี เช่นกัน

ในเวลาต่อมาได้มีลูกหลานของชาวบ้านหัวเขาบางส่วนได้แยกครอบครัว มาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนในบริเวณพื้นที่นาแถบนี้หลาย ๆ ครอบครัว ทำให้เกิดชุมชนและหมู่บ้านขึ้น เมื่อมีชุมชนเกิดขึ้นจึงมีการจัดตั้งชุมชน บรรดาชาวบ้านจึงมีความคิดว่าจะตั้งชื่อชุมชนแถบนี้เพื่อเป็นเกียรติแก่ท่านหมื่นและภรรยาของท่านในฐานะที่ท่านเป็นคนบุกเบิกพื้นที่แถบนี้เป็นคนแรกว่า “บ้านนาหมื่นศรี” ซึ่งคำว่านาหมื่นศรีนั้น ชาวบ้านได้ผสมคำรวมกันและคำก็มีความหมายดังต่อไปนี้ คำว่า “นา” ก็คือพื้นที่นาแถบนี้ คำว่า “หมื่น” คือตำแหน่งของท่านหมื่น และคำว่า “ศรี” ก็คือ ภรรยาของท่านหมื่น

ทำให้คำว่า “นาหมื่นศรี” จึงกลายเป็นชื่อของหมู่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลนาหมื่นศรี และต่อมาก็ได้ใช้เป็นชื่อของตำบลนาหมื่นศรี จนถึงปัจจุบัน

5.2 ข้อมูลทั่วไป

(1) ที่ตั้ง และอาณาเขต

ระยะทางห่างจากที่ว่าการอำเภอนาโยง ประมาณ 5 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดประมาณ 15 กิโลเมตร มีเนื้อที่โดยประมาณ 12,500 ไร่ พื้นที่ 20 ตารางกิโลเมตร

(2) ลักษณะภูมิประเทศ เป็นที่ราบลาดเอียง จากทิศเหนือสู่ทิศใต้ มีแหล่งน้ำธรรมชาติไหลผ่านคือลำห้วยจำนวน 6 สาย ลำคลอง จำนวน 2 สาย และมีระบบชลประทาน จำนวน 1 สาย แต่ยังคงขาดน้ำในฤดูแล้งในบางพื้นที่ โดยเฉพาะหมู่ที่ 4 ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของพื้นที่ตำบลและหมู่ที่ 7 ซึ่งมีพื้นที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของตำบล

(3) เขตการปกครองและจำนวนประชากร เขตการปกครองแบ่งเป็น 8 หมู่บ้าน ตามกฎหมายลักษณะการปกครองท้องที่ตาม รายละเอียดดังนี้ ข้อมูล ณ เมษายน 2552 จากสำนักบริการทะเบียนกรมการปกครอง

(4) ประชากร ประชากรทั้งสิ้น 5,980 คน แยกเป็น ชาย 2,835 คน หญิง 3,145 คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 932 ครัวเรือน

ตารางที่ 3.7 แสดงข้อมูลพื้นที่ ครัวเรือน และประชากรชายหญิงตำบลนาหมื่นศรี

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
				ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านไสใหญ่	1,518.75	248	444	504	948
2	บ้านนาหมื่นศรี	1,258.00	71	126	123	249
3	บ้านวังถ้ำ	1,378.00	276	474	547	1,021
4	บ้านไสเดือย	3,974.00	372	700	758	1,458
5	บ้านนาจิก	1,069.75	27	48	55	103
6	บ้านหัวเขา	358.75	46	96	105	201
7	บ้านไสบ่อลึก	1,650.00	284	486	548	1,034
8	บ้านควนสวรรค์	1,293	309	461	505	966
รวม		12,500.25	1,633	2,835	3,145	5,980

5.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

อาชีพหลักของราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยเฉพาะการทำสวนยางพารา ทำนาข้าว และอาชีพด้านการเกษตรอื่นๆ ตามสัดส่วนโดยประมาณ ดังนี้ เกษตรกรรม ร้อยละ 89.56 รับจ้าง ร้อยละ 8.25 และธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 2.19 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือยางพารา พื้นที่ปลูกยางพาราทั้งหมด 5,366.64 ไร่ จำนวนครัวเรือนที่ปลูกยางพารา 912 ครัวเรือน

5.4 สภาพทางสังคม

ลักษณะทางสังคมเป็นสังคมชนบท มีบ้านเรือนตั้งอยู่กระจัดกระจาย ไม่มีลักษณะเป็นชุมชนแต่มีลักษณะเป็นกลุ่มบ้านหลาย ๆ กลุ่มแต่ละกลุ่มบ้านมักจะเป็นเครือญาติกันส่วนใหญ่ ลักษณะความสัมพันธ์ของคนภายในหมู่บ้าน ตำบลมักจะเป็นลักษณะต่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันบริเวณที่มีความหนาแน่นของบ้านเรือนมากที่สุด คือ บริเวณหน้าโรงเรียนบ้านควนสวรรค์ พื้นที่ หมู่ที่ 8 ซึ่งเปรียบเสมือนชุมชนหลักของตำบลมีสถานที่สำคัญ เช่น โรงเรียน วัด กลุ่มทอผ้า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ศูนย์สาธิตการตลาด

(1) การศึกษา (ข้อมูล ณ เดือน พฤษภาคม 2552) ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรี มีสถานศึกษา คือโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 2 โรง ในจำนวน 2 โรง เป็นโรงเรียนขยายโอกาส รวมอยู่ด้วย 1 แห่ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 3.8 แสดงข้อมูลการศึกษาเดือนพฤษภาคม /2552 ขององค์การบริหารตำบลนาหมื่นศรี

ที่	ชื่อสถานศึกษา/ สังกัด	สถานที่ตั้ง	จำนวนนักเรียน			จำนวนครู			ระดับที่เปิดสอน
			ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
1	โรงเรียนบ้านควนสวรรค์ (สำนักงานการ	ม.8	273	263	536	7	23	30	- ก่อน
2	ประถมศึกษาแห่งชาติ) โรงเรียนไทรงาม (สำนักงานการประถม ศึกษาแห่งชาติ)	ม.4	59	42	101	3	6	9	- ประถมศึกษา - ประถมศึกษา - มัธยมศึกษา ตอนต้น - ก่อน ประถมศึกษา - ประถมศึกษา
รวม		-	332	305	637	10	29	39	-

(2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีจำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ หมู่ที่ 3 บ้านวังอามีเด็กอยู่ในการดูแล จำนวน 120 คน เป็นชาย 66 คน เป็นหญิง 54 คน มีครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 6 คน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในการรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (ตามโครงการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

(3) การรวมกลุ่มอาชีพ และองค์กรประชาชน กลุ่มอาชีพ 10 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. กลุ่มอาชีพทำข้าวซ้อมมือ หมู่ที่ 1
2. กลุ่มเครื่องแกง หมู่ที่ 1
3. กลุ่มสตรีทำยาสระผม หมู่ที่ 3
4. กลุ่มแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร (ลูกหยีฉาบน้ำตาล หมู่ที่ 3)
5. กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าตุ๊กตา หมู่ที่ 4
6. กลุ่มเครื่องแกง หมู่ที่ 4
7. กลุ่มทอผ้า หมู่ที่ 8
8. กลุ่มทำดอกไม้เกสรปลา หมู่ที่ 7
9. กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับ หมู่ที่ 8
10. กลุ่มเครื่องแกง หมู่ที่ 7

5.5 ศักยภาพของท้องถิ่น ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

(1) ผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจของหมู่บ้าน กลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี มีสมาชิก จำนวน ๑๒๘ คนเป็นการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ให้เกิดตลาดผ้า ให้สมาชิกกลุ่มและผู้สนใจเป็นอาชีพ

เสริม นอกจากนี้ยังมีกลุ่มผู้ปลูก ไม้ดอก-ไม้ประดับซึ่งได้รับการ สนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรี และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอนาโยง

(2) **ศิลปวัฒนธรรม / ภูมิปัญญาชาวบ้าน** บ้านควนสวรรค์ มีโรงเรียนประถม ๑ แห่ง มีศูนย์การเรียนรู้มหาวิทยาลัยชุมชนปักษ์ใต้ ๑ แห่ง เป็นแหล่งความรู้และภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น ซึ่งรวบรวมไว้ในลักษณะขององค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โบราณทางด้านศิลปวัฒนธรรม

(3) **แหล่งท่องเที่ยว/สถานบริการ** บ้านควนสวรรค์มีกลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี เป็นที่จำหน่ายผ้าทอของตำบลนาหมื่นศรี

(4) **ประเพณี/เทศกาลประจำปี** บ้านควนสวรรค์มีกิจกรรมไหว้ครูเพื่อแสดงความเคารพนับถือ “คนแก่” (ผู้สูงอายุ) ที่เป็นครูทอผ้ารุ่นแรก “ผ้าลายมรดก” นอกจากนี้มีกิจกรรมทางประเพณี เช่น วันสงกรานต์ การลากพระ กิจกรรมวันสารทเดือนสิบ ประเพณีวันลอยกระทง ฯลฯ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีการปฏิบัติเป็นประจำทุกปี เป็นหมู่บ้านหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอนาโยงในจังหวัดตรัง

6. องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง

ตราสัญลักษณ์

ภาพที่ 3.8 แสดงข้อมูลตราสัญลักษณ์และสำนักงานขององค์การบริหารตำบลบ่อหิน

6.1 ประวัติความเป็นมาของตำบล

ในอดีตที่ผ่านมาสภาพของหมู่บ้านของหมู่ที่ 1 นั้นมีบ้านอยู่ไม่กี่หลังคาเรือน และยังมีสภาพเป็นป่าอยู่มาก และคลองน้ำเค็มเข้ามาจากทะเลที่ริมฝั่งคลองนั้น มีทำเลที่ดีมากจึงมีชาวจีนอพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ริมฝั่งคลอง ปลูกบ้านโดยกันฝาไม้ไผ่ขัดแตะ หลังคามุงจาก ซึ่งเรียกกันว่า “กงสี” ไว้เป็นที่พักอาศัย คราวเรือนชาวจีนได้ประกอบอาชีพประมงและค้าขายทางน้ำมาโดยตลอดและได้มีการพัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ ขยับขยายมาสร้างบ้านในตลาดและได้ทั้งบ้าน “กงสี” ให้รกร้างและเก่าแก่ ชาวบ้านจึงเรียกชื่อบ้านว่า

“กงสีเก่า” ในเวลาต่อมาได้มีการพัฒนามากขึ้นและได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นตำบลกงสีเก่า เมื่อนานเข้าคำว่า “กง” ก็หายไปเหลือแต่ “สีเก่า” จนเพี้ยนเป็น “สีเกา”

ต่อมาได้มีการค้นพบบ่อน้ำจืดที่ริมลำคลองสีเกา บ่อน้ำนั้นเป็นบ่อหินและมีตาน้ำเป็นท่อออกมาจากหินเมื่อน้ำทะเลไหลเข้ามาในบ่อหินนี้ น้ำเค็มจะกลายเปลี่ยนเป็นน้ำจืด จึงได้เรียกบ่อนี้ว่า “บ่อหิน” (ปัจจุบันตั้งอยู่ในซอยบ่อหิน หมู่ที่ 2 บ้านพรุจูด) และได้เปลี่ยนชื่อตำบลเป็นตำบลบ่อหิน และคำว่า “สีเกา” ก็ใช้เป็นชื่ออำเภอ จึงเรียกชื่อบ้านหมู่ที่ 1 ว่าบ้านบ่อหินจนถึงปัจจุบัน

6.2 ข้อมูลทั่วไป

(1) **ที่ตั้ง และอาณาเขต** องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล 1 ใน 3 องค์การบริหารส่วนตำบลของอำเภอสีเกา ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามประกาศกระทรวงมหาดไทยและมีผลบังคับใช้เมื่อปี พ.ศ. 2519 และที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน ตั้งอยู่เลขที่ 258 หมู่ที่ 1 ตำบลบ่อหิน อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง โดยห่างจากที่ว่าการอำเภอสีเกา ประมาณ 1 กิโลเมตร และห่างจากศาลากลางจังหวัดตรัง ประมาณ 42 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสีเกาและอำเภอวังวิเศษ
ทิศใต้	ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลไม้ฝาด อำเภอสีเกา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลนาเมืองเพชร อำเภอสีเกาและอำเภอวังวิเศษ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ทะเลอันดามัน

ภาพที่ 3.9 แสดงข้อมูลอาณาเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน

(3) **ลักษณะภูมิประเทศ** ลักษณะภูมิประเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหินโดยทั่วไป มีหลายลักษณะทั้งที่ราบและที่ลุ่มและที่ชายทะเล พื้นที่ทางตอนเหนือเป็นที่ราบค่อนข้างสูง ส่วนพื้นที่ทางทิศตะวันออก เป็นที่ราบมีภูเขา ทิศตะวันตกเป็นเทือกเขาบางส่วนและติดกับชายทะเล ทิศใต้เป็นที่ราบ

(4) **ลักษณะภูมิอากาศ** ลักษณะภูมิอากาศ เป็นแบบมรสุมฤดูร้อน มี 2 ฤดู

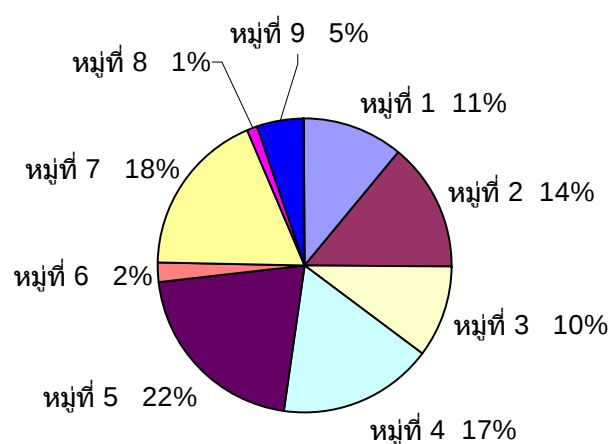
- ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน มกราคม ถึงเดือน เมษายน

- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ถึงเดือน ธันวาคม

(5) **พื้นที่** อบต.บ่อหิน มีเนื้อที่ทั้งหมด 121.5 ตารางกิโลเมตร หรือ 75,937.5 ไร่ แยกเป็นแต่ละหมู่บ้านได้ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านบ่อหิน	จำนวน 9,245 ไร่
หมู่ที่ 2 บ้านพรุจูด	จำนวน 11,815 ไร่
หมู่ที่ 3 บ้านคูหน	จำนวน 8,450 ไร่
หมู่ที่ 4 บ้านไสตันวา	จำนวน 14,150 ไร่
หมู่ที่ 5 บ้านไร่ออก	จำนวน 17,500 ไร่
หมู่ที่ 6 บ้านหัวหิน	จำนวน 1,835 ไร่
หมู่ที่ 7 บ้านใหม่	จำนวน 15,235 ไร่
หมู่ที่ 8 บ้านโตะบัน	จำนวน 915 ไร่
หมู่ที่ 9 บ้านปากคลอง	จำนวน 4,505 ไร่

จำนวนพื้นที่ตำบลบ่อหิน

ภาพที่ 3.10 แสดงข้อมูลจำนวนพื้นที่ขององค์การบริหารตำบลบ่อหิน

(6) **เขตการปกครอง** อบต.บ่อหิน มีจำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดหมู่บ้าน จำนวน 9 หมู่บ้าน

- หมู่บ้านที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน เดิมหมู่บ้าน จำนวน 7 หมู่ คือ หมู่ที่ 2,3,4,5,6,8,9
- หมู่บ้านที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหินบางส่วน จำนวน 2 หมู่ คือ หมู่ที่ 1,7

(7) ประชากร องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน มีประชากรทั้งสิ้น จำนวน 6,681 คน โดยแยกเป็น ชายจำนวน 3,402 คน หญิง จำนวน 3,279 คน โดยแบ่งเป็นหมู่บ้านต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 3.9 แสดงข้อมูลครัวเรือนและประชากรตำบลบ่อหิน

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ชื่อผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน	จำนวน หลังคาเรือน	จำนวนประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านบ่อหิน	นายพรศักดิ์ เกลี้ยงช่วย	114	223	252	475
2	บ้านพรุจ	นายถาวร รักรู้	254	510	494	1,004
3	บ้านคูน	นายสมบุญ ตรงมาตัง	226	484	469	953
4	บ้านไสตันวา	นายสุนทร แซ่เลี้ยว	235	448	502	950
5	บ้านไร่ออก	นายอารี หมั่นรักษ์	252	564	495	1,059
6	บ้านหัวหิน	นายสมหมาย สุกรทวี	74	146	166	312
7	บ้านใหม่ – หุ้งโพธิ์	นายธรรมรัตน์ กองหวาน	168	382	352	734
8	บ้านโตะบัน	นายหาหุค เขาบาท	197	449	393	842
9	บ้านปากคลอง	นายสุรัชย์ พูลผล	84	196	156	352
รวม			1,604	3,402	3,279	6,681

ที่มา : สำนักทะเบียนราษฎร์อำเภอเสลภูมิ 20 มกราคม 2553

(8) ข้อมูลประชากรผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์ ผู้สูงอายุที่รับเงินยังชีพ

จากอบต.บ่อหิน จำนวน 328 ราย x จำนวนเงิน 500 บาท = 164,000 บาท/เดือน
164,000 บาท x 12 เดือน = 1,968,000 บาท/ปี

จากรัฐบาล จำนวน 252 ราย x จำนวนเงิน 500 บาท = 126,000 บาท/เดือน
126,000 บาท x 12 เดือน = 1,512,000 บาท/ปี

รวมผู้สูงอายุที่รับเงินยังชีพ 580 ราย จากผู้สูงอายุทั้งหมด* 744 - 580 = 164 ราย

รวมเป็นเงิน 3,480,000 บาท/ปี

หมายเหตุ* จำนวนประชากรผู้สูงอายุโดยการประมวลผลด้วยโปรแกรมขนาดเล็ก ซึ่งจำนวนประชากรผู้สูงอายุนี้ยังไม่ได้คัดแยกออกจากความรับผิดชอบของสำนักงานเทศบาลอำเภอเสนา

ผู้พิการที่รับเงินยังชีพ

จากอบต.บ่อหิน จำนวน 75 ราย x จำนวนเงิน 500 บาท = 37,500 บาท/เดือน

37,500 บาท x 12 เดือน = 450,000 บาท/ปี

จากรัฐบาล จำนวน 11 ราย x จำนวนเงิน 500 บาท = 5,500 บาท/เดือน

5,500 บาท x 12 เดือน = 6,600 บาท/ปี

รวมผู้พิการที่รับเงินยังชีพ 86 ราย รวมเป็นเงิน 456,600 บาท/ปี

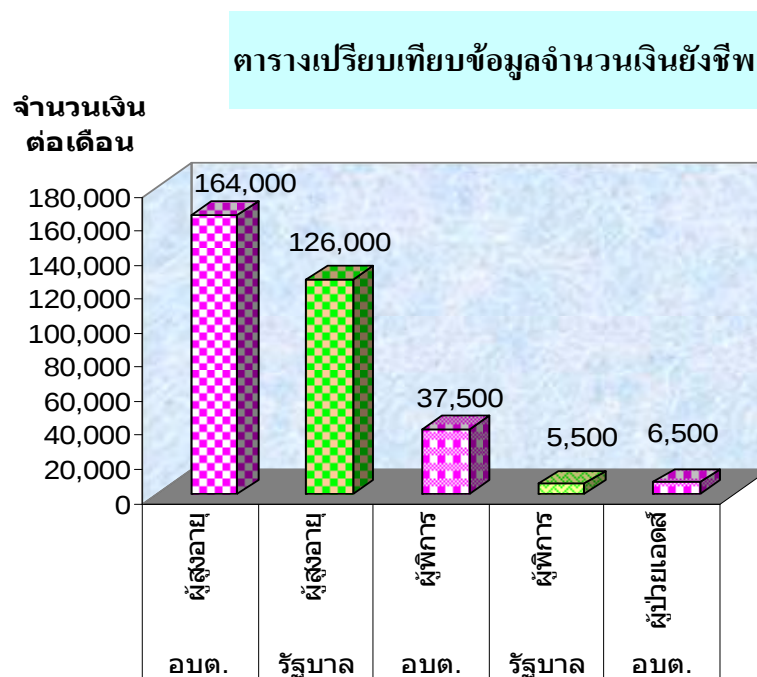
ผู้ป่วยเอดส์ที่รับเงินยังชีพ

จากอบต.บ่อหิน จำนวน 13 ราย x จำนวนเงิน 500 บาท = 6,500 บาท/เดือน

6,500 บาท x 12 เดือน = 78,000 บาท/ปี

รวมเป็นเงินที่อบต.ต้องจ่ายเงินยังชีพแก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์ เป็นเงิน 2,496,000

บาท/ปี

ภาพที่ 3.11 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบการจ่ายเงินยังชีพตำบลบ่อหิน

6.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

อาชีพ ประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน ประกอบอาชีพหลายอาชีพ เช่น รับราชการ รับจ้างทั่วไป ค้าขาย และทำการเกษตร โดยเฉพาะการทำสวนยางพารา เป็นอาชีพหลัก

- อาชีพหลัก ทำสวนยางพารา ทำสวนปาล์ม น้ำมัน 85 เปอร์เซ็นต์
- อาชีพรอง อาชีพประมง 10 เปอร์เซ็นต์
- อาชีพอื่นๆ 5 เปอร์เซ็นต์

หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

- ปิมน้ำมัน และก๊าซ 1 แห่ง
- โรงสี 1 แห่ง
- ร้านค้า 25 แห่ง

6.4 สภาพทางสังคม

(1) การศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน มีสถานศึกษา/แหล่งที่ให้ความรู้กับเด็กนักเรียน จำนวน 5 แห่ง ดังนี้

1. โรงเรียนสีกาประชาคงวิทย ตั้งอยู่ หมู่ที่ 1 เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษา (ม.1-ม.6)
2. โรงเรียนบ้านพรุจูด ตั้งอยู่ หมู่ที่ 2 เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษา (ป.1-ป.6)
3. โรงเรียนบ้านคุดุน ตั้งอยู่ หมู่ที่ 3 เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษา (ป.1-ป.6)
4. โรงเรียนไสตันวา ตั้งอยู่ หมู่ที่ 4 เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษา (ป.1-ป.6)
5. โรงเรียนบ้านไร่ออก ตั้งอยู่ หมู่ที่ 5 เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษา (ป.1-ป.6)
6. โรงเรียนบ้านหัวหิน ตั้งอยู่ หมู่ที่ 6 เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษา (ป.1-ป.6)

(2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 5 ศูนย์ ได้แก่

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพรุจูด หมู่ที่ 2
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านคุดุน หมู่ที่ 3
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไสตันวา หมู่ที่ 4
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไร่ออก หมู่ที่ 5
5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหัวหิน หมู่ที่ 6

(3) สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- มัสยิด จำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย

1. มัสยิดบ้านคุดุน ตั้งอยู่หมู่ที่ 3
2. มัสยิดบ้านโตะบัน ตั้งอยู่หมู่ที่ 8
3. มัสยิดบ้านปากคลอง ตั้งอยู่หมู่ที่ 9

- สำนักสงฆ์ จำนวน 1 แห่ง คือ สำนักสงฆ์บ้านไร่ออก ตั้งอยู่หมู่ที่ 5

(4) **สาธารณสุข** องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน มีหน่วยพยาบาลที่ให้บริการประชาชนในเรื่องของการรักษาพยาบาล จำนวน 1 แห่ง ดังนี้

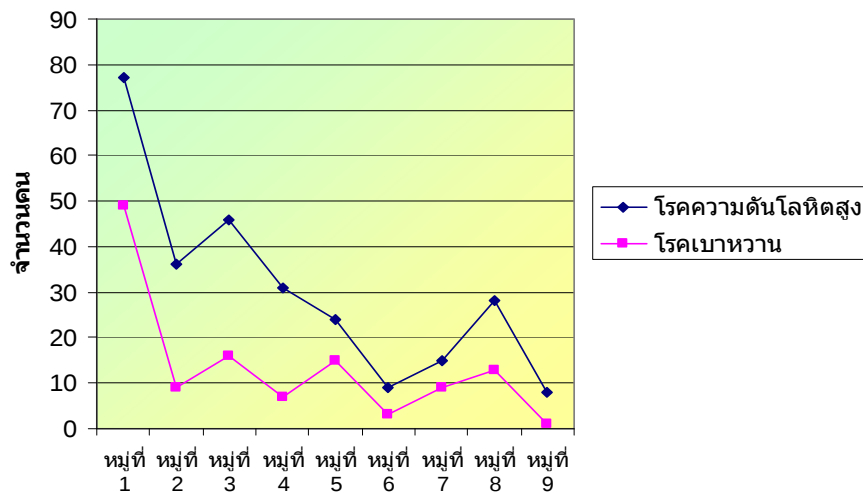
- สถานีอนามัยบ้านไร่ออก ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ซึ่งมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 2 คน

ตารางที่ 3.10 แสดงข้อมูลจำนวนผู้ป่วยโรคเรื้อรังตำบลบ่อหิน

โรค \ หมู่ที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
โรคความดัน	77	36	46	31	24	9	15	28	8	274
โรคเบาหวาน	49	9	16	7	15	3	9	13	1	122

ที่มา : สถานีอนามัยบ้านไร่ออก ธันวาคม 2552

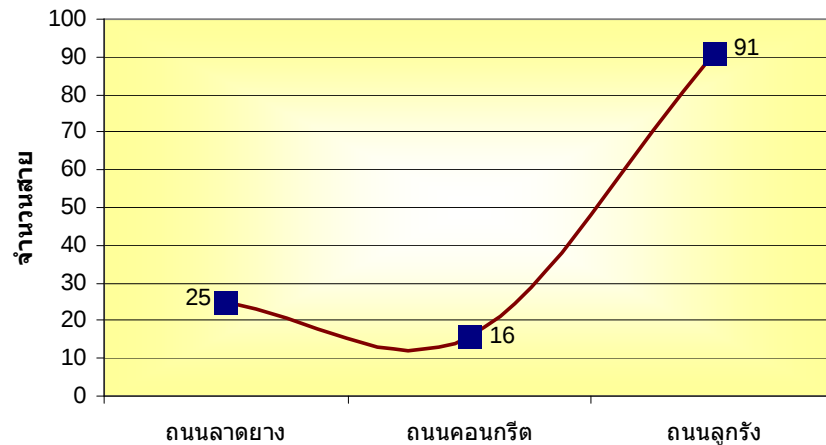
กราฟแสดงจำนวนผู้ป่วยเรื้อรัง

ภาพที่ 3.12 แสดงข้อมูลจำนวนผู้ป่วยเรื้อรังตำบลบ่อหิน

(5) **การบริการพื้นฐาน การคมนาคม** พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน ใช้การคมนาคมทางบกเป็นสำคัญ โดยมีทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 4046 (ถนนตรัง - สิเกา) เป็นถนนสายหลักในการเดินทางเข้าสู่อำเภอและตำบล นอกจากนี้ยังมีถนน รพช. ถนนโยธาธิการและถนนของท้องถิ่นเป็นถนนโครงข่ายแยกจากถนนสายหลักเข้าสู่หมู่บ้านและเชื่อมโยงระหว่างหมู่บ้าน ส่วนถนนที่ใช้ภายในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นถนนดินลูกรังซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ถนนลาดยาง จำนวน 25 สาย ระยะทางรวม กิโลเมตร
2. ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวน 16 สาย ระยะทางรวม กิโลเมตร
3. ถนนลูกรัง จำนวน 91 สาย ระยะทางรวม กิโลเมตร

ภาพที่ 3.13 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบเส้นทางคมนาคมตำบลบ่อหิน

(6) ระบบสาธารณูปโภค

- มีโทรศัพท์สาธารณะใช้ จำนวน - หมู่บ้าน
- ราษฎรในตำบลมีไฟฟ้าใช้ จำนวน 9 หมู่บ้าน
- มีท่าเทียบเรือ จำนวน 3 แห่ง / 3 หมู่บ้าน
- มีระบบประปาหมู่บ้าน จำนวน 9 หมู่บ้าน
- มีระบบประปาภูมิภาค จำนวน 3 หมู่บ้าน

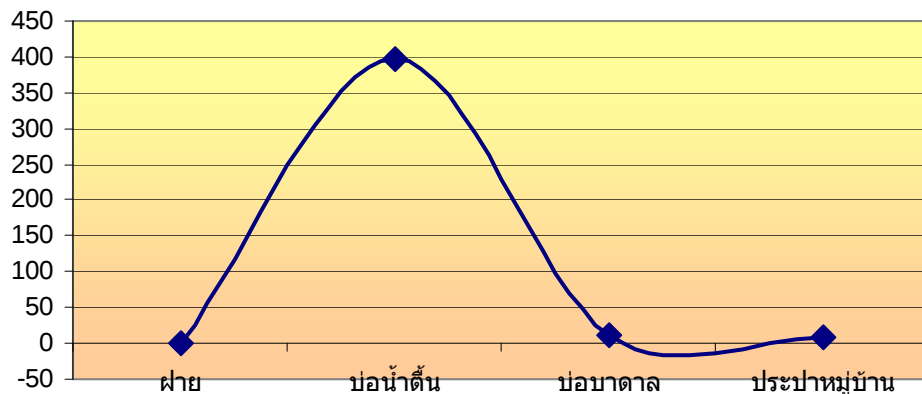
(7) ทรัพยากรในพื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ประกอบด้วย

- ป่าชายเลน จำนวน 7 หมู่บ้าน
- ชายหาดทะเลอันดามัน จำนวน 3 หมู่บ้าน
- ภูเขาเจ็ดยอด
- คลอง จำนวน 7 แห่ง
- ห้วย,บึง หนองน้ำและอื่น ๆ จำนวน 9 แห่ง

(8) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย

- ฝาย จำนวน 1 แห่ง
- บ่อน้ำตื้น จำนวน 396 แห่ง
- บ่อบาดาล จำนวน 11 แห่ง
- ประปาหมู่บ้าน จำนวน 10 แห่ง

กราฟแสดงการเปรียบเทียบจำนวนแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

ภาพที่ 3.14 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบจำนวนแหล่งน้ำตำบลบ่อหิน

6.5 ศักยภาพของท้องถิ่น ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหินเป็นที่ราบลุ่มค่อนข้างสูง และเป็นชายทะเล ซึ่งเหมาะแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำสวนยางพารา สวนปาล์ม น้ำมัน และอาชีพด้านการประมง ในด้านการคมนาคม มีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4046 เป็นเส้นทางหลักตัดผ่านตอนกลางพื้นที่ตำบล

(1) การรวมกลุ่มของประชาชน การรวมกลุ่มทุกประเภท 19 กลุ่ม

1. กลุ่มอาชีพ	5 กลุ่ม
2. กลุ่มออมทรัพย์	7 กลุ่ม
3. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	4 กลุ่ม
4. กลุ่มพัฒนาองค์กรสตรี	2 กลุ่ม

(2) กลุ่มมวลชนจัดตั้ง

- อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน	จำนวน 1 กลุ่ม
- กลุ่มออมทรัพย์	จำนวน 9 กลุ่ม
- กลุ่มพัฒนาสตรีระดับตำบล	จำนวน 1 กลุ่ม
- กลุ่มพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้าน	จำนวน 9 กลุ่ม
- กลุ่มส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม	จำนวน 1 กลุ่ม
- อาสาสมัครรักษาความสงบประจำหมู่บ้าน(สรบ.)	จำนวน 1 ชุด
- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)	จำนวน 1 กลุ่ม
- กรรมการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร	จำนวน 1 กลุ่ม
- กรรมการบริหารโครงการกีฬาหมู่บ้าน	จำนวน 10 กลุ่ม

- ชมรมผู้สูงอายุ	จำนวน 1 กลุ่ม
- กองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 10 กลุ่ม
- กรรมการหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน	จำนวน - กลุ่ม

(3) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน

(4) แหล่งท่องเที่ยว

- ชายหาดคลอง	หมู่ที่ 2
- ชายหาดหัวหิน	หมู่ที่ 6
- ภูเขาเจ็ดยอด	หมู่ที่ 3 , 4
- เกาะเขาผี เกาะหลอ ๆ ใหญ่ เกาะหลอ ๆ น้อย	หมู่ที่ 2
- ป่าชายเลน	หมู่ที่ 1 , 2 , 3 , 4 , 6 , 8 , 9

(5) สินค้า OTOP

- ผลิตภัณฑ์จักสานจากใบเตยปาหนัน

ภาพที่ 3.15 แสดงภาพต้นเตยปาหนันและผลิตภัณฑ์จักสานใบเตยปาหนัน

7. องค์การบริหารส่วนตำบลบางกุ้ง อำเภอบัวชุม จังหวัดตรัง

ภาพที่ 3.16 แสดงสำนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกุ้ง

7.1 ข้อมูลทั่วไป

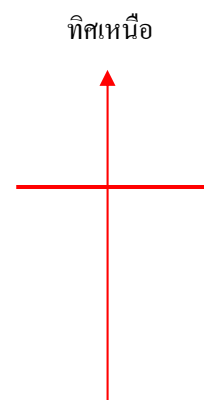
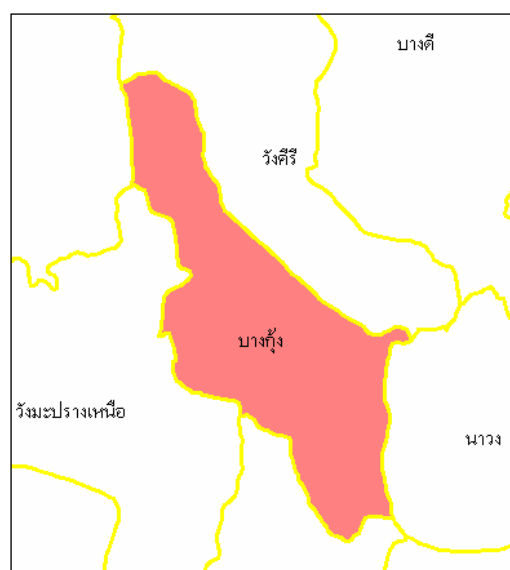
(1) **ที่ตั้ง และอาณาเขต** ตำบลบางกุ้ง เป็นตำบลหนึ่งใน 16 ตำบลของอำเภอบัวชุม จังหวัดตรัง ห่างจากที่ว่าการอำเภอบัวชุมไปทางทิศตะวันตก 23 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดตรัง 50 กิโลเมตร ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบางกุ้ง ตั้งอยู่เลขที่ 151 บ้านทุ่งศาลา หมู่ที่ 3 ตำบลบางกุ้ง อำเภอบัวชุม มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลวังคีรี อำเภอบัวชุม

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลนาวง อำเภอบัวชุม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลวังคีรี อำเภอบัวชุม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลวังมะปรางเหนือ และตำบลอ่าวตง อำเภอวังวิเศษ

ภาพที่ 3.17 แสดงข้อมูลอาณาเขตพื้นที่ตำบลบางกุ้ง

(2) พื้นที่ ตำบลบางกุ้ง มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 37.2 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 23,250 ไร่

(3) ภูมิประเทศ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเนินสูงต่ำสลับกันไป โดยเฉพาะทางทิศตะวันตกจะมีภูเขา และป่าไม้ที่เป็นต้นกำเนิดของลำคลอง และมีที่ราบตอนกลางของตำบลบางกุ้ง โดยภูเขาส่วนใหญ่อยู่ทางทิศตะวันตก ตามแนวเขตติดต่อระหว่างอำเภอห้วยยอด กับอำเภอวังวิเศษ เช่น ควบกระดุกไก่อ, ควบสามชั้น, ควบขวาง และควบเมียง เป็นต้น ส่วนลำคลองในพื้นที่ตำบลบางกุ้งมีลำคลองที่สำคัญจำนวน 4 สาย ดังนี้

- **คลองบางกุ้งใหญ่** ต้นน้ำอยู่ที่บ้านน้ำราบ, บ้านควนลิงและควนสามชั้น หมู่ที่ 4 ตำบล วังคีรี อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่สำคัญของบางกุ้ง แต่ปัจจุบันกรมชลประทานได้ดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำบ้านน้ำราบ และอ่างเก็บน้ำสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ เป็นโครงการชลประทานขนาดเล็กส่งน้ำผ่านระบบท่อโดยพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์เฉพาะในส่วนของตำบลวังคีรีเท่านั้น

ปัจจุบันคลองบางกุ้งใหญ่ได้รับการขุดลอกคลองบางส่วน เฉพาะที่ฝายทดน้ำเพียง 1 แห่งเท่านั้น ราษฎรจึงได้รับประโยชน์จากการขุดลอกคลองน้อยมาก ทั้งนี้การขุดลอกคลองทำให้น้ำไหลหลากอย่างรวดเร็ว ทำให้น้ำท่วมในพื้นที่ 2 ตำบลวังคีรี หมู่ที่ 6,1,3 ตำบลบางกุ้ง และในเขตเทศบาลตำบลนาง

- **คลองบางกุ้งน้อย** ต้นน้ำอยู่ที่ควนกระดุกไก่อ หมู่ 7 ตำบลบางกุ้ง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรของหมู่ที่ 1,5,6, 7,และ 9 ของตำบลบางกุ้งแต่ราษฎรยังคงได้รับประโยชน์จากน้ำในลำคลองน้อย เนื่องจากยังขาดฝายทดน้ำและฝายเก็บกักน้ำ

- **คลองคอกพอก** เป็นคลองที่มีน้ำไหลเฉพาะช่วงฤดูฝน ไม่มีต้นน้ำแต่เป็นคลองที่ระบายน้ำจากพื้นที่รับน้ำบ้านวังเจริญ หมู่ที่ 6 ตำบลบางกุ้ง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

- **คลองห้วยเหมียง** เป็นต้นน้ำอยู่ที่ควนสามชั้น ลำคลองไหลผ่านพื้นที่สวนยางพารา และสวนปาล์มน้ำมันไหลลงสู่คลองบางกุ้งใหญ่ที่บ้านวังลำเหนือ

(4) จำนวนหมู่บ้านทั้งหมดมี 8 หมู่บ้าน

- จำนวนหมู่บ้านในเขต อบต. เต็มทั้งหมู่บ้าน 6 หมู่บ้าน ได้แก่ 1, 4, 6, 7, 8 และหมู่ที่ 9
- จำนวนหมู่บ้านในเขต อบต. บางส่วน 2 หมู่ ได้แก่ หมู่ที่ 3, และหมู่ที่ 5

(5) ท้องถิ่นอื่นในตำบล

- เทศบาลตำบลนาง

(6) ประชากร มีความหนาแน่นเฉลี่ย 105 คน/ตารางกิโลเมตร ความหนาแน่นของครัวเรือนต่อพื้นที่ 30 ครัวเรือน/ตารางกิโลเมตร

- จำนวนครัวเรือน 1,136 ครัวเรือน
- จำนวนมีหมู่บ้านทั้งหมด 8 หมู่บ้าน

- ประชากรทั้งสิ้น 3,902 คน แยกเป็นชาย 1,968 คน หญิง 1,934 คน
ตารางที่ 3.11 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบจำนวนครัวเรือน และประชากรตำบลบางกุ้ง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวน ประชากร ทั้งหมด (คน)	จำนวน ประชากร ชาย (คน)	จำนวน ประชากร หญิง (คน)
1	บ้านทุ่งแดด	128	456	228	228
2	บ้านนาง	-	-	-	-
3	บ้านทุ่งศาลา	146	495	223	272
4	บ้านควนเมียง	154	568	304	264
5	บ้านเหนือคลอง	143	403	205	198
6	บ้านวังเจริญ	198	808	399	409
7	บ้านสะพานกอด	122	395	202	193
8	บ้านทุ่งนอก	168	543	285	258
9	บ้านควนพญา	77	234	122	112
รวม		1,136	3,902	1,968	1,934

ที่มา : ข้อมูล จปฐ. ณ วันที่ 31 มีนาคม 2552

7.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

อาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตร ได้แก่ การทำสวนยางพารา ทำสวนปาล์ม
น้ำมัน ทำนา เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น นอกจากนี้ประชากรบางส่วนประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปรายได้
ของประชากรเฉลี่ยต่อครอบครัวต่อปี 22,322 บาท

หน่วยธุรกิจในเขต อบต.

- ธนาคารหมู่บ้าน	จำนวน	1	แห่ง
- โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก	จำนวน	2	แห่ง
- โรงสี	จำนวน	3	แห่ง
- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิต	จำนวน	7	แห่ง
- กองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	8	แห่ง
- กองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจนทุกหมู่บ้าน			

7.3 สภาพสังคม

(1) การศึกษา

* ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 แห่ง

นักเรียนทั้งหมดจำนวน 60 คน ชาย จำนวน 30 คน หญิง จำนวน 30 คน

* โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 3 แห่ง ได้แก่

- โรงเรียนบ้านเหนือคลอง ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 จำนวน 104 คน ชาย จำนวน 57 คน หญิง 47 คน

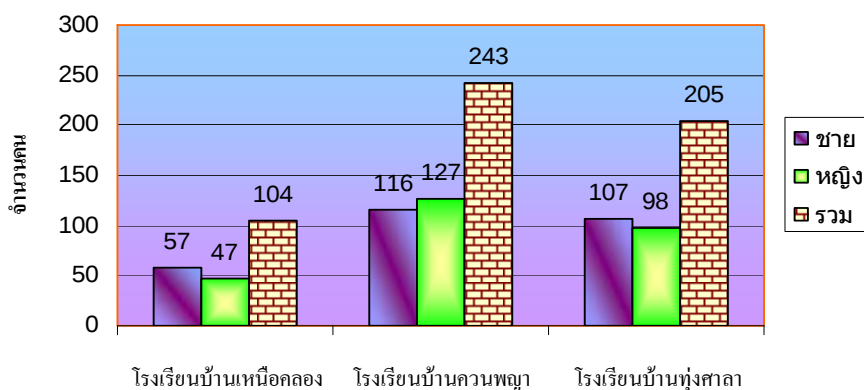
- โรงเรียนบ้านควนพญา ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 จำนวน 243 คน ชาย จำนวน 116 คน หญิง 127 คน

- โรงเรียนบ้านทุ่งศาลา ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 (เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา) จำนวน 205 คน ชาย จำนวน 107 คน หญิง 98 คน

* โรงเรียนอาชีวศึกษา จำนวน - แห่ง

* ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จำนวน 3 แห่ง

กราฟเปรียบเทียบข้อมูลโรงเรียนพื้นที่ตำบลบางกุ้ง

ภาพที่ 3.18 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบข้อมูลโรงเรียนพื้นที่ตำบลบางกุ้ง

(2) สถาบันและองค์กรทางศาสนา

* วัด (สำนักสงฆ์) จำนวน 1 แห่ง

(3) สาธารณสุข สถานีนอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน 2 แห่ง

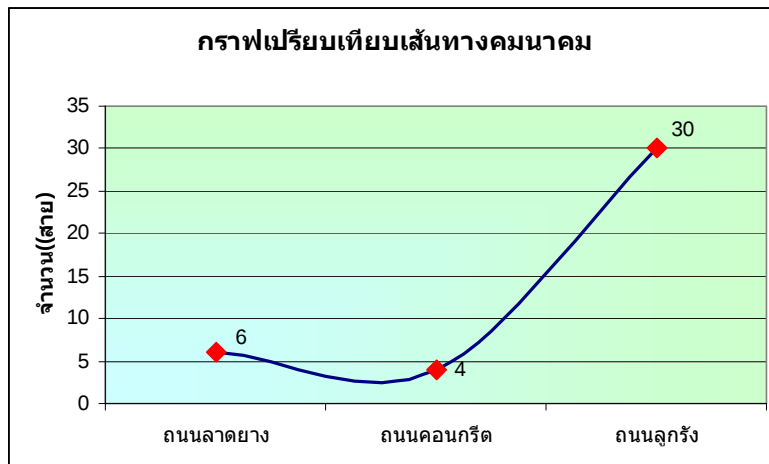
- ศูนย์สุขภาพชุมชนเครือข่ายโรงพยาบาลห้วยยอด ตั้งอยู่หมู่ที่ 2

- สถานีนอนามัยบ้านเหนือคลอง เป็นสถานีนอนามัยประจำตำบล ตั้งอยู่หมู่ที่ 2

(5) การคมนาคม

ถนนลาดยาง จำนวน 6 สาย ระยะทางรวม 12.635 กิโลเมตร

ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวน 4 สาย ระยะทางรวม 2.324 กิโลเมตร
 ถนนลูกรัง จำนวน 30 สาย ระยะทางรวม 58.193 กิโลเมตร
 ถนนรวมทั้งหมด จำนวน 40 สาย ระยะทางทั้งหมด 73.152 กิโลเมตร

ภาพที่ 3.19 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบเส้นทางคมนาคมตำบลบางกุ้ง

(5) การโทรคมนาคม มีโทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 6 แห่ง ได้แก่

หมู่ที่ 1	จำนวน	1	ตู้
หมู่ที่ 2	จำนวน	1	ตู้
หมู่ที่ 3	จำนวน	1	ตู้
หมู่ที่ 4	จำนวน	1	ตู้
หมู่ที่ 5	จำนวน	1	ตู้
หมู่ที่ 6	จำนวน	1	ตู้
หมู่ที่ 7	จำนวน	1	ตู้
หมู่ที่ 8	จำนวน	1	ตู้
หมู่ที่ 9	จำนวน	1	ตู้

(6) การไฟฟ้า ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางกุ้ง มีไฟฟ้าเข้าถึงหมู่บ้าน แต่ยังไม่มีการใช้ไฟฟ้าจำนวน 48 ครัวเรือน แยกเป็น

หมู่ที่ 1	จำนวน	1	ครัวเรือน
หมู่ที่ 2	จำนวน	1	ครัวเรือน
หมู่ที่ 3	จำนวน	1	ครัวเรือน
หมู่ที่ 4	จำนวน	6	ครัวเรือน
หมู่ที่ 5	จำนวน	5	ครัวเรือน
หมู่ที่ 6	จำนวน	8	ครัวเรือน

หมู่ที่ 7	จำนวน	5	ครัวเรือน
หมู่ที่ 8	จำนวน	1	ครัวเรือน
หมู่ที่ 9	จำนวน	12	ครัวเรือน

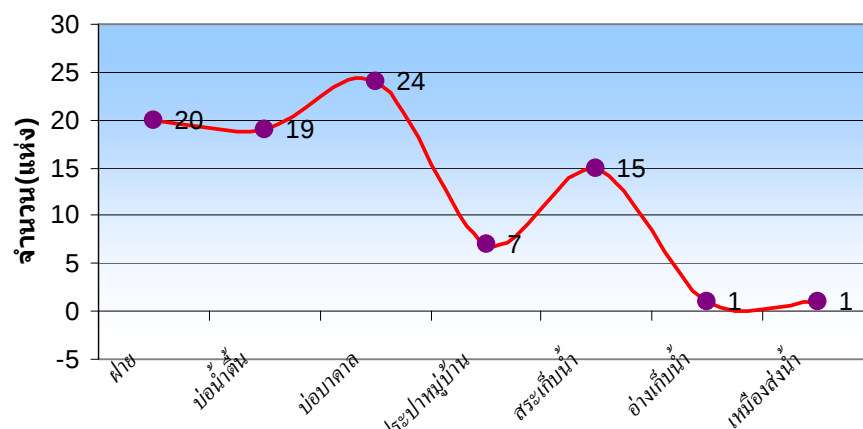
(7) แหล่งน้ำธรรมชาติ

- ลำคลอง มีจำนวน 4 สาย ได้แก่ คลองบางกุ้งใหญ่ คลองบางกุ้งน้อย
คลองคอกพอก คลองห้วยเหมียง

- บึง หนองน้ำ และอื่นๆ มีจำนวน 1 แห่ง

(8) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- ฝาย	จำนวน	2	แห่ง
- บ่อน้ำตื้น	จำนวน	19	แห่ง
- บ่อบาดาล	จำนวน	24	แห่ง
- ประปาหมู่บ้าน	จำนวน	7	แห่ง
- สระเก็บน้ำ	จำนวน	15	แห่ง
- อ่างเก็บน้ำ	จำนวน	1	แห่ง
- เขื่อนส่งน้ำ	จำนวน	1	แห่ง

ภาพที่ 3.20 แสดงข้อมูลแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นตำบลบางกุ้ง

7.4 ศักยภาพของท้องถิ่น ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

(1) ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางกุ้ง ประกอบด้วย ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ ทรัพยากรแร่ ได้แก่ แร่ลؤلเฟรม แร่เหล็ก แต่ทรัพยากรแร่มีปริมาณน้อย ไม่เหมาะสมที่จะดำเนินการในเชิงพาณิชย์

(2) มวลชนจัดตั้ง

- ลูกเสือชาวบ้าน	1	รุ่น	140	คน
- ไทยอาสาป้องกันชาติ	1	รุ่น		

-กลุ่มผู้ใช้น้ำ	7	กลุ่ม
-กรรมการพัฒนาสตรีตำบลบางกุ้ง	1	กลุ่ม
-กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน	2	กลุ่ม
-คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน	1	กลุ่ม
-กลุ่มแม่บ้านเกษตร	1	กลุ่ม
-ธนาคารหมู่บ้าน	1	หมู่บ้าน
-กองทุนหมู่บ้าน	8	กองทุน
-ศูนย์ส่งเสริมเครือข่ายราษฎรประจำหมู่บ้าน	8	หมู่บ้าน
-กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิต	7	กลุ่ม
-คณะกรรมการพัฒนาที่พักสงฆ์บ้านควนพญา	1	กลุ่ม
-คณะทำงานพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านและชุมชน(SML)	8	กลุ่ม
-กลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	47	คน

(3) จุดเด่นของพื้นที่ (ที่เอื้อต่อการพัฒนาตำบล)

- มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ประกอบด้วย ลำคลอง จำนวน 4 สาย คือคลองบางกุ้งใหญ่ คลองบางกุ้งน้อย คลองคอกพอก คลองห้วยเหมียง รวมทั้งมีอ่างเก็บน้ำบ้านสะพานกอด ซึ่งสามารถใช้เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและพัฒนาเป็นแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค

- มีวัตถุดิบทางการเกษตรและผลผลิตทางการเกษตรสูง เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ราษฎรจะทำสวนยางพารา ที่เอื้ออำนวยต่ออุตสาหกรรม และแปรรูปไม้ยางพารา

(4) สถานที่ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้แก่

- อ่างเก็บน้ำบ้านสะพานกอด หมู่ที่ 7 ตำบลบางกุ้ง เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีน้ำขังตลอดทั้งปี ปัจจุบันในพื้นที่ทำสวนผลไม้ไม่พอ ซึ่งจำเป็นต้องซื้อผลไม้จากพื้นที่อื่นมาบริโภค ถ้าหากมีการส่งเสริมให้ราษฎรปลูกผลไม้พื้นเมืองในพื้นที่บ้านสะพานกอดได้ จะทำให้มีเม็ดเงินไหลเวียนในพื้นที่ เศรษฐกิจโดยรวมก็จะดีไปด้วย และเมื่อถึงฤดูกาลผลไม้พื้นเมืองออกผลผลิตนั้นจะสามารถจัดทำโครงการท่องเที่ยวอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์ได้

- ควนเหมียง หมู่ที่ 4 ตำบลบางกุ้ง เป็นพื้นที่เนินดินสูง เนื้อที่ประมาณ 2 ตารางกิโลเมตร ปัจจุบันผู้ปกครองท้องที่ได้อนุรักษ์ป่าไม้ไว้ ทำให้พื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง ประกอบกับกรมพัฒนาที่ดินได้มีแผนงานที่จะดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำบ้านควนเหมียง บริเวณด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของควนเหมียง และบริเวณด้านทิศเหนือมีทางหลวงชนบทหมายเลข ตง 1024 ตัดผ่านทำให้พื้นที่ควนเหมียงมีความเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนตำบลบางกุ้งได้จัดทำแผนการดำเนินการแก้ไขปัญหา การบุกรุกที่ดินของรัฐในเชิงรุก โดยการปลูกป่าเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยใช้พันธุ์ไม้ เช่น สะตอ ต้นเนียง มังคุด ลำสาดี ทุเรียน พันธุ์พื้นเมือง ขนุน จำปาอะ มะปราง มะปริง มะไฟ มะเฟือง สละ ระกำ ชมพู มะเหมี่ยว

- ที่สาธารณะบ้านทุ่งศาลา หมู่ที่ 3 ตำบลบางกุ้ง มีเนื้อที่ประมาณ 42 ไร่เศษ ตั้งอยู่ใกล้กับเขานายพัน ปัจจุบันเป็นแปลงสาธิตการเกษตรมีสระน้ำ สนามกีฬา สามารถพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยว สถานที่พักผ่อน ให้เชื่อมโยงกับถ้ำเลขาขอบ-เขานายพัน-ทุ่งศาลา-น้ำตกร้อยชั้นพันวง โดยการจัดการท่องเที่ยวในการชมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน (มโนราห์, เพลงบอก) ชมวิถีชีวิตของชุมชน, ชมการสาธิตการจัดการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจำเป็นต้องก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์เพื่อใช้เป็นเวทีแสดง พร้อมก่อสร้างบ้านพักรับรองอย่างน้อย 2 หลัง เพื่อรับรองนักท่องเที่ยวแบบค้างคืน ฯลฯ

8. องค์การบริหารส่วนตำบลวังคีรี อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

ตราสัญลักษณ์

ภาพที่ 3.21 แสดงข้อมูลตราสัญลักษณ์และสำนักงานขององค์การบริหารตำบลวังคีรี

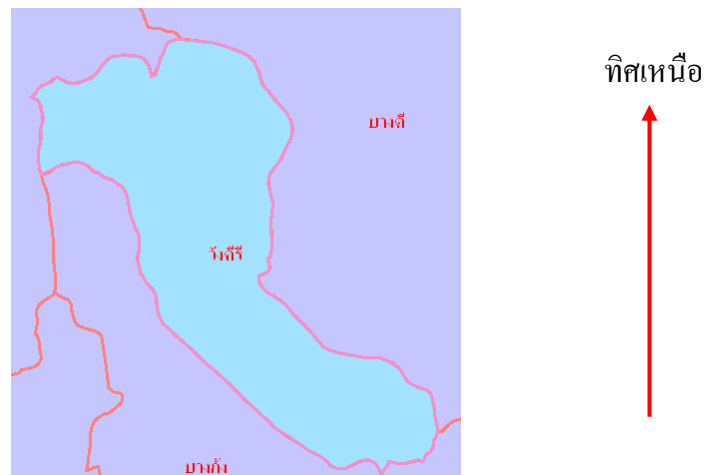
8.1 ประวัติความเป็นมาของตำบลวังคีรี

ตำบลวังคีรีแยกออกจากตำบลบางกุ้ง เมื่อ พ.ศ.2530 ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประกอบด้วย 6 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านเขาพรุเสมิด บ้านวังลำใต้ บ้านเขานายพัน บ้านวังลำ บ้านต้นโพธิ์ และบ้านควนนกหว้า

8.2 ข้อมูลทั่วไป

(1) **ที่ตั้ง และอาณาเขต** ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลวังคีรี อยู่ทางทิศตะวันตกของที่ว่าการอำเภอห้วยยอด ตั้งอยู่เลขที่ 121/2 หมู่ที่ 2 ตำบลวังคีรี อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง มีระยะทางไปตามถนนเพชรเกษม ประมาณ 21 กิโลเมตร จากถนนเพชรเกษมเข้าไปทางถนนสายหนองปราง – ห้วยเจระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลนาหว อำเภอห้วยยอด
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลบางดี อำเภอห้วยยอด
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลบางกุ้ง อำเภอห้วยยอด

ภาพที่ 3.22 แสดงข้อมูลอาณาเขตพื้นที่ของตำบลวังคีร์

(2) พื้นที่ ตำบลวังคีร์มีพื้นที่ประมาณ 29.62 ตารางกิโลเมตร หรือ 18,513 ไร่

(3) ภูมิประเทศ พื้นที่ทางกายภาพเป็นพื้นที่ราบสูงลาดเอียงทางทิศเหนือของตำบลอยู่ในเขตพื้นที่หมู่ที่ 4 และมีภูเขาหินปูนเล็กๆ สามลูก คือ เขานายพัน เขาพรุเสม็ด และเขาน้อย ตั้งอยู่กลางพื้นที่ราบลุ่มในพื้นที่หมู่ที่ 1, 2, 3 และ 6

(4) เขตการปกครอง มี 6 หมู่บ้าน อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังคีร์ เต็มหมู่บ้าน 5 หมู่บ้าน และอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาหว้า เต็มทั้งหมู่บ้าน 1 หมู่

(5) ประชากรรวมทั้งสิ้น 3,896 คน แยกเป็นชาย 1,894 คน หญิง 2,002 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 131.53 คน / ตารางกิโลเมตร (ข้อมูล ณ กันยายน พ.ศ. 2551 กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย)

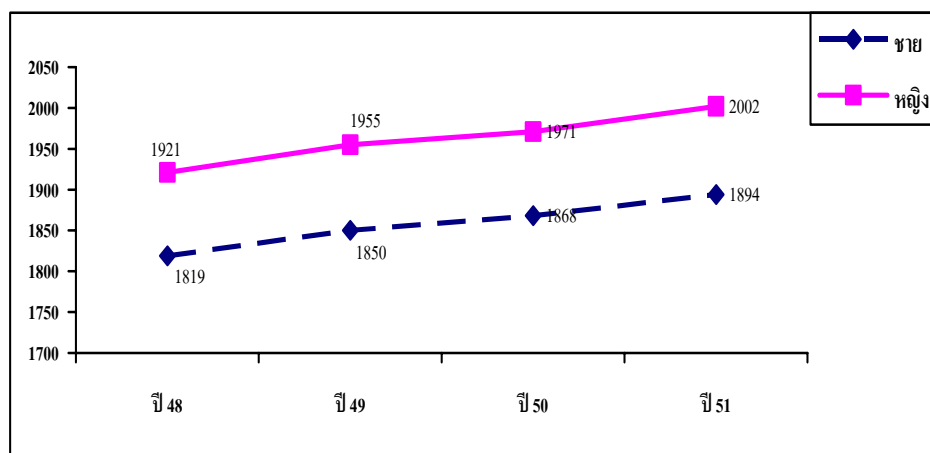
ตารางที่ 3.12 แสดงข้อมูลครัวเรือน และประชากรชายหญิงของตำบลวังคีร์

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวนประชากร			จำนวนครัวเรือน	ชื่อผู้นำ
		ชาย	หญิง	รวม		
1	บ้านเขาพรุเสม็ด	331	367	698	189	นายวิเชียร ทองประดับ
2	บ้านวังลำไ้	309	296	605	173	นายรุ่น ช่วยศรี
3	บ้านเขานายพัน	340	363	703	198	นายประพันธ์ เพชรพั้ว
4	บ้านวังลำเหนือ	737	785	1,522	427	นายเชียร จิตรชูชื่น
6	บ้านควนนกหว้า	177	191	368	87	นายกรอด เรืองชู
รวม		1,894	2,002	3,896	1,074	

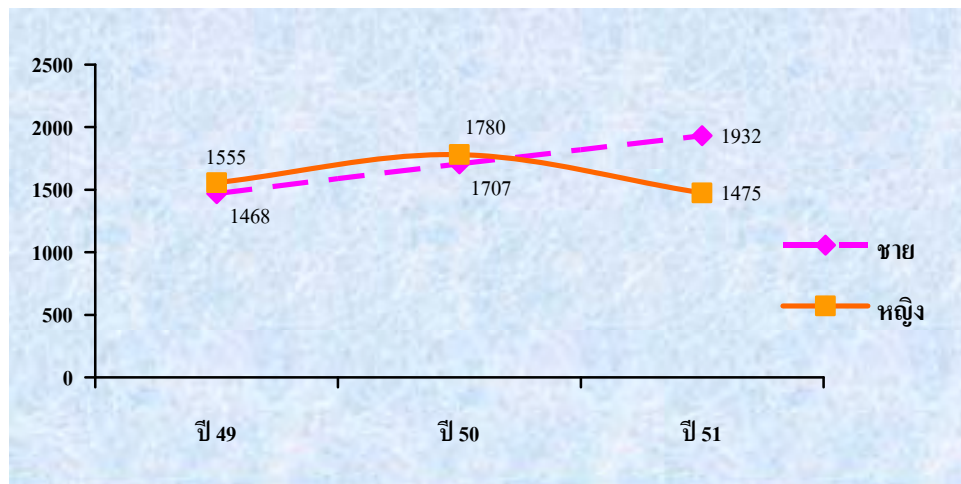
* จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่* ณ วันสำรวจ แยกตามช่วงอายุจากผลการจัดเก็บข้อมูลความ
จำเป็นพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (จปฐ.) ปี 2549 - 2551 ตำบลวังคีรี อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

ตารางที่ 3.13 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบจำนวนประชากรที่อาศัย แยกตามช่วงอายุ ปี 2549 - 2551

ช่วงอายุประชากร	จำนวนเพศชาย (คน)			จำนวนเพศหญิง (คน)			จำนวนรวม (คน)		
	2549	2550	2551	2549	2550	2551	2549	2550	2551
น้อยกว่า 1 ปีเต็ม	13	1	9	16	3	7	29	4	16
1 ปีเต็ม – 2 ปี	32	38	26	33	34	25	65	72	51
3 ปีเต็ม – 5 ปี	60	82	66	58	72	71	118	154	137
6 ปีเต็ม – 11 ปี	152	162	141	159	161	148	311	323	289
12 ปีเต็ม – 14 ปี	91	90	70	91	89	75	182	179	145
15 ปีเต็ม – 17 ปี	101	100	89	93	95	78	194	195	167
18 ปีเต็ม – 49 ปี	759	931	714	771	927	726	1,530	1,858	1,440
50 ปีเต็ม – 60 ปีเต็ม	114	148	132	147	201	171	261	349	303
มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	146	155	145	187	198	174	333	353	319
รวมทั้งหมด	1,468	1,707	1,392	1,555	1,780	1,475	3,023	3,487	2,867

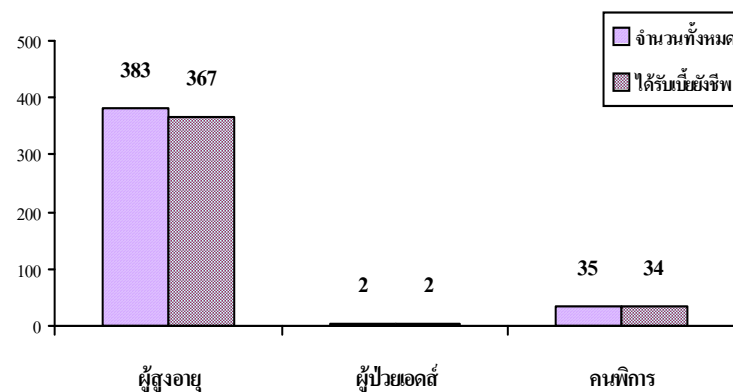
ภาพที่ 3.23 แสดงข้อมูลสถิติประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลวังคีรี

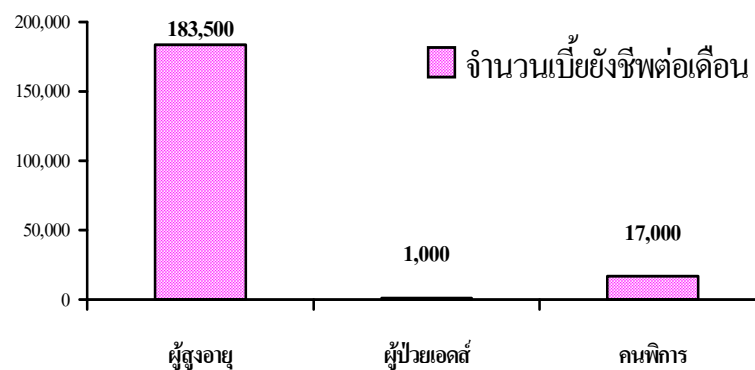
ภาพที่ 3.24 แสดงข้อมูลสถิติประชากรชาย-หญิงจากการสำรวจ จปฐ. ตำบลวังคีรี

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจ จปฐ. ปี 2549 - 2551 ตำบลวังคีรี

หมายเหตุ* จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริงจากการสำรวจนี้อาจไม่เท่ากับจำนวนประชากรที่มีอยู่ในทะเบียนบ้านได้

ภาพที่ 3.25 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบจำนวนผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเอดส์ คนพิการ ทั้งหมดกับที่ได้รับเบี้ยยังชีพ (ที่มา : ข้อมูลจาก อบต. วังคีรี ณ วันที่ 8 เมษายน 2552)

ภาพที่ 3.26 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบจำนวนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเอดส์ คนพิการ ที่ได้รับจาก อบต. วังคีรี (ที่มา : ข้อมูลจาก อบต. วังคีรี ณ วันที่ 8 เมษายน 2552)

8.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

(1) อาชีพ ประชากรในตำบลวังคีรีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร เช่น สวนยางพารา สวนปาล์มและรับจ้าง

(2) หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังคีรี

- ปิมน้ำมันและก๊าซ	5	แห่ง
- ตลาดนัด	1	แห่ง
- โรงสี	2	แห่ง
- กลุ่มออมทรัพย์	4	แห่ง
- สหกรณ์กองทุนสวนยางวังคีรี จำกัด	1	แห่ง
- ร้านค้าต่าง ๆ	45	แห่ง
- กลุ่มอาชีพ	2	กลุ่ม

8.4 สภาพทางสังคม

(1) การศึกษา

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังคำ (ตั้งอยู่หมู่ที่ 2) จำนวน 1 แห่ง
- โรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง คือ โรงเรียน บ้านเขาพรุเสม็ด (ตั้งอยู่หมู่ที่ 1) และโรงเรียนบ้านวังคำ (ตั้งอยู่หมู่ที่ 4)
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 5 แห่ง

(2) สถาบันและองค์การทางศาสนา

- วัด 1 แห่ง คือ วัดสวน (ตั้งอยู่หมู่ที่ 3)
- สำนักสงฆ์ 1 แห่ง คือ สำนักสงฆ์เขาแก้ว (ตั้งอยู่หมู่ที่ 4)

(3) การสาธารณสุข

- สถานีอนามัยตำบลวังคีรี 1 แห่ง (ตั้งอยู่หมู่ที่ 2)
- อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ 100 %

(4) การคมนาคม

- ถนนทางหลวงชนบท 2 สาย คือ สายหนองปร่าง – ห้วยเจ และสายควนนกหว้า – บ้านเก่าขนุน นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้วยังมีสายย่อย ๆ ในพื้นที่อีกหลายสาย

(5) การโทรคมนาคม

- ที่ทำการไปรษณีย์	1	แห่ง
- โทรศัพท์สาธารณะ	9	แห่ง

(6) การไฟฟ้า

- ทุกหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ แต่ยังไม่ครบทุกครัวเรือน

(7) มวลชนจัดตั้ง

- ลูกเสือชาวบ้าน 1 รุ่น	140	คน
- ไทยอาสาป้องกันชาติ 1 รุ่น	50	คน
- อพปร. 1 รุ่น	60	คน
- คณะกรรมการเยาวชนหมู่บ้าน 5 คณะ	45	คน
- คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน 5 คณะ	64	คน
- คณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบล 1 คณะ	10	คน
- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 2 รุ่น	42	คน

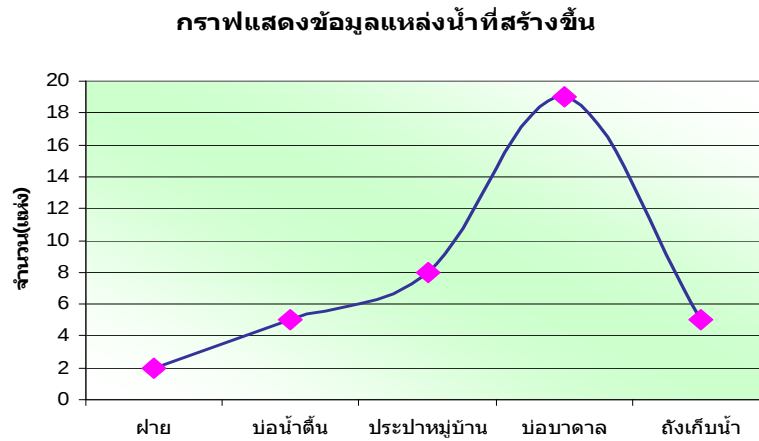
8.5 ศักยภาพของท้องถิ่น ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

(1) แหล่งน้ำธรรมชาติ

- สระน้ำหนองลุม (หมู่ที่ 1)	11	ไร่
- สระน้ำหลัง อบต. (หมู่ที่ 2)	10	ไร่
- คลองวังลำ (หมู่ที่ 2)	800	เมตร
- สระน้ำหมู่ที่ 3 จำนวน 3 แห่ง	11	ไร่
- ห้วยทวด (หมู่ที่ 3)	2	กิโลเมตร
- ห้วยหินดาน (หมู่ที่ 3)	2	กิโลเมตร
- ห้วยอิโตรก (หมู่ที่ 3)	1.5	กิโลเมตร
- อ่างเก็บน้ำสะพานหิน (หมู่ที่ 4)	40	ไร่
- อ่างเก็บน้ำน้ำราบ (หมู่ที่ 4)	30	ไร่
- สระน้ำข้างบ้าน ผญ.จ้อง (หมู่ที่ 4)	4	ไร่
- คลองบางกุ้ง (หมู่ที่ 4)	5	กิโลเมตร
- สระน้ำหนองเรือ (หมู่ที่ 6)	3	ไร่
- คลองอิโตรก (หมู่ที่ 6)	3	กิโลเมตร
- ห้วยหินดาน (หมู่ที่ 6)	1	กิโลเมตร

(2) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

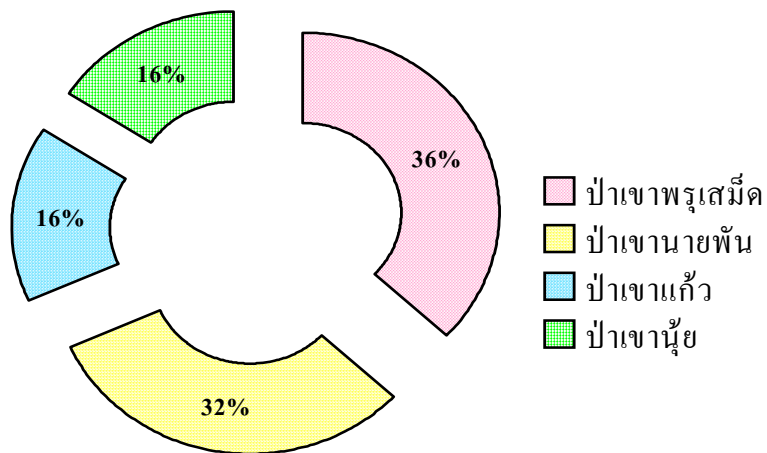
- ฝาย	2	แห่ง
- บ่อน้ำตื้น	5	แห่ง
- ประปาหมู่บ้าน	8	แห่ง
- บ่อบาดาล	19	แห่ง
- ถังเก็บน้ำ	5	แห่ง

ภาพที่ 3.27 แสดงข้อมูลแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นตำบลวังคีรี

(3) ป่าชุมชน

- ป่าเขาพระเสม็ดเป็นภูเขาหินปูนอยู่ในพื้นที่ ม.1 70 ไร่
- ป่าเขานายพันเป็นภูเขาหินปูนอยู่ในพื้นที่ ม.3 60 ไร่
- ป่าเขาแก้วเป็นภูเขาหินปูนใช้เป็นที่ตั้งของสำนักสงฆ์เขาแก้วอยู่ในพื้นที่ ม.4 30 ไร่
- ป่าเขาน้อยเป็นภูเขาหินปูนอยู่ในพื้นที่ ม.6 30 ไร่

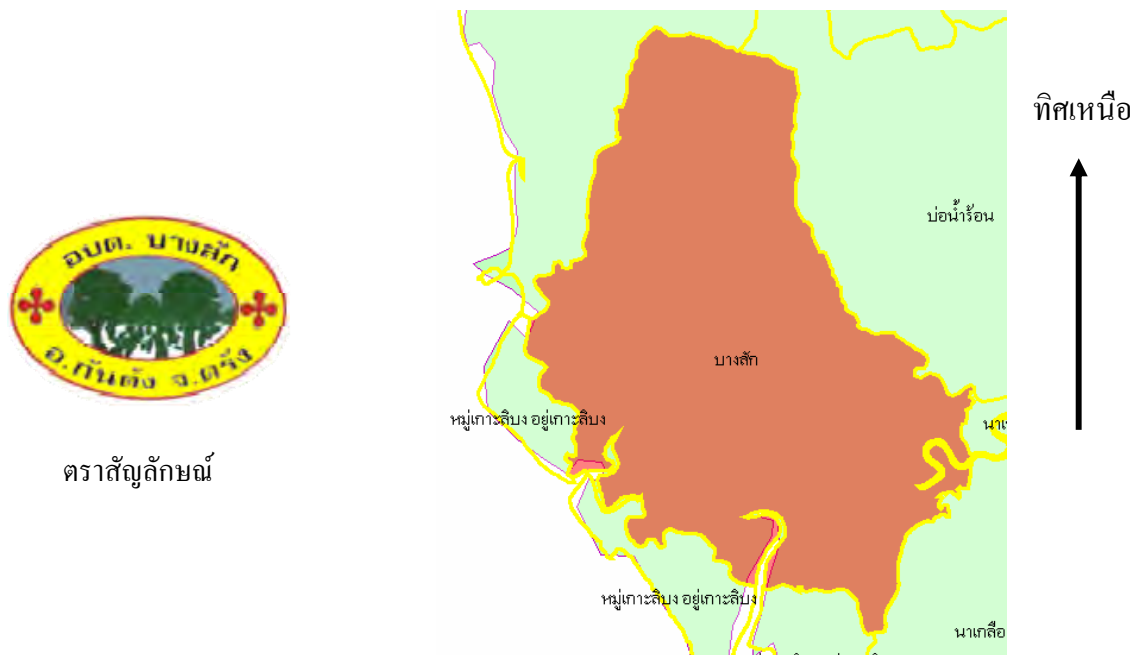
ภาพที่ 3.28 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบป่าชุมชนตำบลวังคีรี

(4) สถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

- เขานายพัน
- น้ำตกหุหนาน
- สำนักสงฆ์เขาแก้ว

- ชลประทานน้ำราบ
- อ่างเก็บน้ำสะพานหิน

9. องค์การบริหารส่วนตำบลบางสัก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ภาพที่ 3.29 แสดงข้อมูลตราสัญลักษณ์และอาณาเขตของตำบลบางสัก

9.1 ประวัติความเป็นมาตำบลบางสัก

ตำบลบางสัก ในสมัยอดีตสภาพพื้นที่เป็นที่ราบ ลุ่ม ๆ ดอน ๆ สลับด้วยภูเขาเล็ก ๆ กระจายอยู่ทั่วไป อยู่ห่างไกลจากจังหวัดและเป็นที่ล้นจับซ้อน จึงเหมาะสำหรับใช้เป็นที่พักหลบเพื่อสักอักขระเลขยันต์สำหรับผู้ที่ยินยอม เพราะในสมัยนั้นการสักอักขระเลขยันต์ตามร่างกายเป็นที่นิยมของผู้ชายโดยทั่วไป ดังนั้นผู้ที่มีความนิยมในการสักอักขระยันต์จึง หลบเข้ามาสักอักขระเลขยันต์ในพื้นที่ จึงมีการเรียกขานพื้นที่ดังกล่าวว่าบางสักตลอด

9.2 ข้อมูลทั่วไป

(1) **ที่ตั้ง และอาณาเขต** ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบางสักเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของที่ว่าการอำเภอกันตัง มีเนื้อที่ประมาณ 95.06 ตร.ม. หรือประมาณ 59,70 ไร่ ซึ่งห่างจากตัวอำเภอกันตังประมาณ 13 กิโลเมตรมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

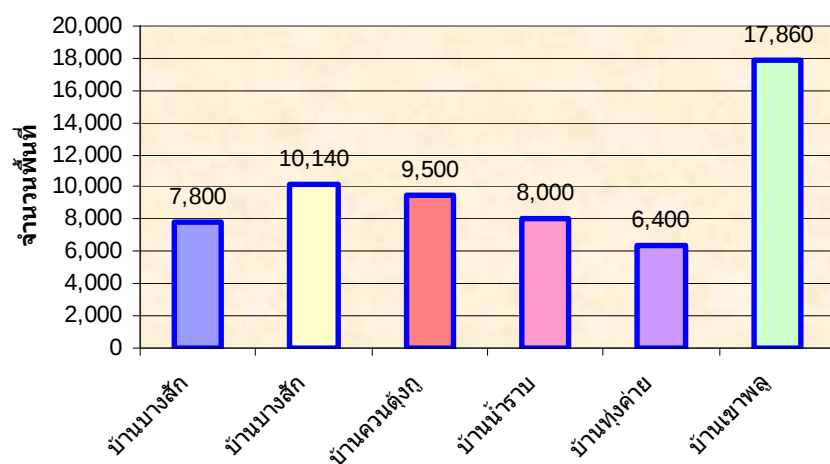
ทิศเหนือ จดตำบลบ่อน้ำร้อน และ อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง
 ทิศใต้ จดตำบลเกาะลิบง และ ตำบลนาเกลือ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง
 ทิศตะวันออก จดตำบลบ่อน้ำร้อน และ ตำบลนาเกลือ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง
 ทิศตะวันตก จดตำบลเกาะลิบง และ อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง

(2) ภูมิประเทศ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มๆดอนๆสลับด้วยภูเขาเล็กๆ กระจายอยู่ทั่วไปซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ในการทำการเกษตรนอกเหนือจากนั้นก็เป็นที่แหล่งน้ำและพื้นที่ป่าไม้

(3) จำนวนประชากร ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 5,636 คน แยกเป็นชาย จำนวน 2,766 คน เป็นหญิงจำนวน 2,870 คน มีครัวเรือน จำนวน 1,091 ครัวเรือน ตารางที่ 3.14 แสดงข้อมูลพื้นที่ตำบลบางสัก

ลำดับ	หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	พื้นที่ (ไร่)	ชื่อผู้ใหญ่บ้าน
1	1	บ้านบางสัก	7,800	นายโชติ มलयงค์
2	2	บ้านบางสัก	10,140	นางวรรณา แซ่อู๋
3	3	บ้านควนดั่งกู	9,500	นายเกษม หนูจำ
4	4	บ้านน้ำราบ	8,000	นายมะนะ วันมูสา
5	5	บ้านทุ่งค่าย	6,400	นายสมศักดิ์ แก้วชีวิต
6	6	บ้านเขาพลู	17,860	นายสมหมาย ทองนวล
รวม	6 หมู่	-	59,700	-

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลบางสัก กันยายน 2552

ภาพที่ 3.30 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบพื้นที่หมู่บ้านของตำบลบางสัก

9.3 สภาพด้านเศรษฐกิจ

ประชากรตำบลบางสักประกอบอาชีพที่หลากหลาย และเป็นอาชีพที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถแยกได้ ดังนี้

(1) การประกอบอาชีพ

- อาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำสวน (ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ผลไม้ เพาะเห็ดฟาง) , ทำนา กุ้ง , ทำการประมงชายฝั่ง, ทำการปศุสัตว์ (สุกร, โค, แพะ) , การเลี้ยงปลากระชัง

- อาชีพค้าขาย

- อาชีพรับจ้าง ในโรงงานอุตสาหกรรม , ในภาคเกษตรกรรม

- อาชีพรับราชการ

(2) หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

- ธนาคารหมู่บ้าน	1	แห่ง
- โรงรมยางแผ่นดิบ	2	แห่ง
- ปิมน้ำมัน	3	แห่ง
- โรงงานอุตสาหกรรม (โรงกลึง)	3	แห่ง
- ตลาด	1	แห่ง
- ตลาดนัด	4	แห่ง
- โรงงานขนาดเล็ก (แกะเนื้อปู)	1	แห่ง
- ร้านขายอุปกรณ์ไฟฟ้าและเฟอร์นิเจอร์	1	แห่ง
- ซูเปอร์มาร์เก็ต (มินิมาร์ท)	1	แห่ง
- ร้านขายวัสดุก่อสร้าง	4	แห่ง
- ร้านค้าอื่นๆ เช่น ร้านของชำ ร้านรับซื้อยางพารา ร้านซ่อมจักรยานยนต์		

9.4 สภาพทางสังคม

(1) การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา	3	แห่ง
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน/ห้องสมุดประชาชน	3	แห่ง
- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	1	แห่ง

(2) สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- สำนักสงฆ์	1	แห่ง
- วัด	2	แห่ง
- มัสยิด	3	แห่ง

- ศาลเจ้า	2	แห่ง
- โบสถ์	1	แห่ง

(3) สาธารณสุข

- สถานีอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน	1	แห่ง
- สถานพยาบาลเอกชน	-	แห่ง
- ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	1	แห่ง
- อัตราการมีการใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ	100	

(4) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- สถานีตำรวจ (ที่ทำการตำรวจชุมชนประจำตำบลบางสัก)	1	แห่ง
--	---	------

(5) การคมนาคมติดต่อระหว่างตำบล อำเภอ และจังหวัด รวมทั้งการคมนาคม ภายในตำบล และ หมู่บ้านมีรายละเอียดดังนี้

1. ทางหลวงแผ่นดิน ตรัง-กันตัง
2. ทางหลวงชนบท นาเมืองเพชร (โคกยาง - บางสัก)
3. ทางหลวงชนบท ท่าส้ม - บางสัก
4. ทางหลวงชนบท บางสัก - นาเกลือ
5. ทางหลวงชนบท หุ้งค่าย - ท่าไต่เมฆ
6. ทางหลวงชนบท น้ำราบ – หาดยาว

สำหรับเส้นทางเชื่อมระหว่างตำบลและหมู่บ้าน มีสภาพเป็นถนนลูกรัง ถนนหินผุ โดยมีการบริการรถรับจ้าง เช่น รถจักรยานยนต์รับจ้าง รถแท็กซี่ รถตู้โดยสาร รถสองแถวประจำทาง

(6) การโทรคมนาคม

- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข (ไปรษณีย์เอกชน)	1	แห่ง
- สถานีโทรคมนาคมอื่นๆ (โทรศัพท์ทางไกล)	4	แห่ง
- ตู้โทรศัพท์สาธารณะ	10	แห่ง

(7) การไฟฟ้าจำนวนหมู่บ้านที่มีไฟฟ้าใช้ มีรายละเอียดดังนี้

บ้านบางสัก	หมู่ที่ 1	บ้านบางสัก	หมู่ที่ 2
บ้านควนดุ้งกู	หมู่ที่ 3	บ้านน้ำราบ	หมู่ที่ 4
บ้านหุ้งค่าย	หมู่ที่ 5	บ้านเขาพลู	หมู่ที่ 6

ทั้งนี้ จำนวนประชากรของตำบลบางสักได้ใช้ไฟฟ้าแล้ว ประมาณ 92.84 %

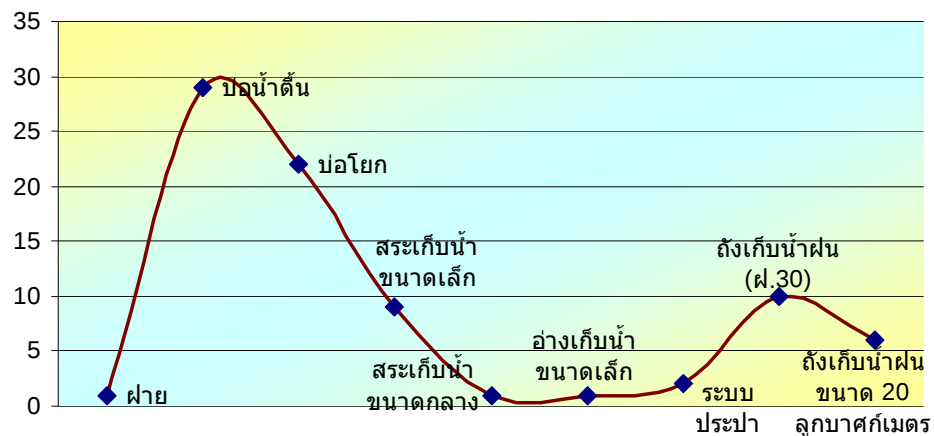
9.5 สักยภาพของท้องถิ่น สักยภาพของชุมชนและพื้นที่

(1) แหล่งน้ำธรรมชาติ

- ลำน้ำ, ลำห้วย	10	แห่ง
- บึง หนองน้ำและอื่นๆ	-	แห่ง

(2) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- ฝาย	1	แห่ง
- บ่อน้ำตื้น	29	แห่ง
- บ่อโยก	22	แห่ง
- สระเก็บน้ำขนาดกลาง	1	แห่ง
- สระเก็บน้ำขนาดเล็ก	9	แห่ง
- อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก	1	แห่ง
- ระบบประปาขนาดเล็ก	2	แห่ง
- ถังเก็บน้ำฝน (ฝ.30)	10	แห่ง
- ถังเก็บน้ำฝน ขนาด 20 ลูกบาศก์เมตร	6	แห่ง

ภาพที่ 3.31 กราฟเปรียบเทียบข้อมูลแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นของตำบลบางสัก

10. องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยนาง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

ตราสัญลักษณ์

ภาพที่ 3.32 แสดงตราสัญลักษณ์และสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยนาง

10.1 ประวัติความเป็นมาตำบลห้วยนาง

ในปี พ.ศ. ไม่ปรากฏตำบลห้วยนางเป็นเส้นทางเดินเท้าของขุนนางจากเมือง นครศรีธรรมราช เพื่อไปเมืองตรัง ที่ตำบลห้วยนางมีลำห้วย ที่สะอาด ใส เย็น ขุนนาง ผู้นี้มักแวะพักผ่อน อาบ ดื่มน้ำ กิน เสมอ แต่ในครั้งหนึ่งขุนนางผู้นี้ ก็แวะที่ลำห้วยเช่นเคย และลงเล่นน้ำในลำห้วยเช่นปกติแต่เกิดเป็นลมและเสียชีวิตในลำห้วยสายนี้ ผู้คนจึง เรียกพื้นที่นี้ ว่า "ห้วยนาง" ตำบลห้วยนางได้แยกออกมาจากตำบลหนองช้างแล่น เมื่อปี 2527 มีนายเปี่ยม แก้วทอง เป็นกำนันคนแรกปัจจุบันเป็นตำบลในเขตการปกครองของอำเภอห้วยยอด ซึ่งประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน

10.2 ข้อมูลทั่วไป

(1) **ที่ตั้ง และอาณาเขต** ตำบลห้วยนาง เป็นตำบลหนึ่งใน 16 ตำบลของอำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง ห่างจากที่ว่าการอำเภอทางทิศเหนือ 18 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 31.7 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 18,824 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่างๆ ดังนี้ คือ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลควนเมา

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลหนองช้างแล่น

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลหนองช้างแล่นและตำบลหนองปรือ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลบ้านนิคม อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 3.33 แสดงข้อมูลอาณาเขตตำบลห้วยนาง

(2) **ภูมิประเทศ** ลักษณะสภาพพื้นที่และลักษณะภูมิประเทศของตำบลห้วยนาง ประกอบด้วยพื้นที่ 18,824 ไร่ โดยแบ่งเป็นที่ราบ และที่ราบลุ่ม ซึ่งที่ราบลุ่มจะอยู่ทางทิศตะวันออกของตำบลและได้มีการแบ่งชนิดของกลุ่มดินได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มดินยางพารา เป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 59.99 ของพื้นที่ทั้งหมด
2. กลุ่มดินนา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 40.01 ของพื้นที่ทั้งหมด

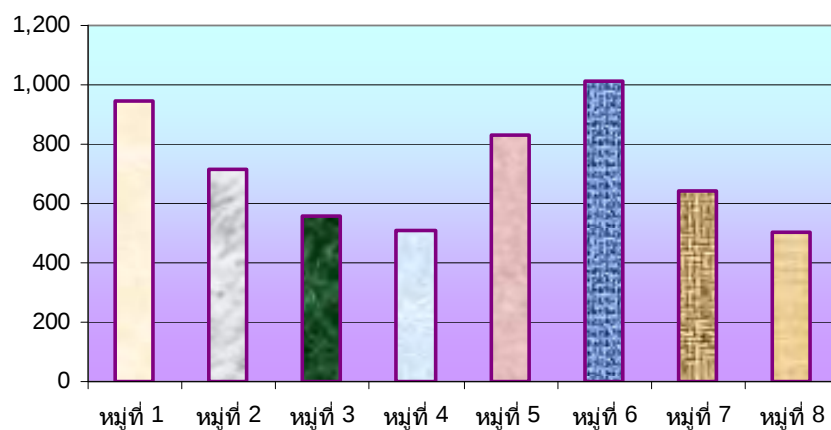
(3) **ทรัพยากรธรรมชาติ** ตำบลห้วยนางไม่มีทรัพยากรแร่ธาตุ มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำตรัง คลองมวน ซึ่งมีน้ำไหลตลอดปี

(4) **จำนวนหมู่บ้าน** ตำบลห้วยนางยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2540 โดยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด

(5) **ประชากร** ประชากรทั้งสิ้น 5,715 คน แยกเป็นชาย 2,831 คน หญิง 2,884 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 180 คน /ตารางกิโลเมตร

ตารางที่ 3.15 แสดงข้อมูลจำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้านของตำบลห้วยนาง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร
หมู่ที่ 1	บ้านวังหลาม	948
หมู่ที่ 2	บ้านห้วยนาง	716
หมู่ที่ 3	บ้านหนองราโพ	559
หมู่ที่ 4	บ้านห้วยนางใต้	507
หมู่ที่ 5	บ้านพรุพี	832
หมู่ที่ 6	บ้านวัดห้วยนาง	1,011
หมู่ที่ 7	บ้านควนไสบุก	641
หมู่ที่ 8	บ้านวังหลัก	501
รวม		5,715

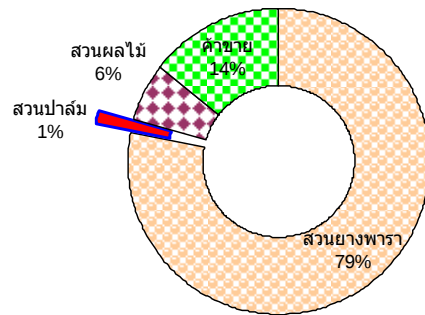
ภาพที่ 3.34 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบประชากรในแต่ละหมู่บ้านของตำบลห้วยนาง

10.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

การประกอบอาชีพ ประชากรในตำบลห้วยนางส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม โดยเฉพาะ การทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้ สวนปาล์ม และค้าขาย

(1) การประกอบอาชีพของเกษตรกร / ครั้วเรือน

- ทำสวนยางพารา 813 ครั้วเรือน
- ทำสวนปาล์ม 15 ครั้วเรือน
- ทำสวนผลไม้ 65 ครั้วเรือน
- ค้าขาย 150 ครั้วเรือน
- อื่น ๆ – ครั้วเรือน

ภาพที่ 3.35 แสดงข้อมูลเปรียบเทียบการประกอบอาชีพตำบลห้วยนาง

(2) หน่วยธุรกิจในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยนาง

- ปั่นน้ำมันและก๊าซ 5 แห่ง
- โรงงานอุตสาหกรรม 2 แห่ง
- โรงสี 1 แห่ง
- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 8 แห่ง
- ตลาดนัด 3 แห่ง
- ศูนย์สาธิตทางการตลาด 3 แห่ง
- สหกรณ์กองทุนการทำสวนยาง 1 แห่ง

10.4 การบริการทางสังคม

(1) การศึกษา

- โรงเรียนประถม 3 แห่ง
- โรงเรียนมัธยม 1 แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง
- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (ศรช.) 1 แห่ง
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง
- โรงเรียนอาชีวศึกษา - แห่ง

(2) สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- วัด / สำนักสงฆ์ 2 แห่ง คือ วัดห้วยนาง วัดวังหลาม
- ศาลเจ้า - แห่ง

(3) สาธารณสุข

- สถานีอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน 1 แห่ง
- ร้านขายยาแผนปัจจุบัน 3 แห่ง
- ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน ประจำชุมชน 8 แห่ง
- อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ 100 %

(4) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- สถานีตำรวจ - แห่ง
- สถานีดับเพลิง - แห่ง
- ที่พักสายตรวจ 1 แห่ง

(5) การคมนาคม การคมนาคมของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยนาง จะมีถนนเพชรเกษมเป็นถนนสายหลักและมีถนนในสายอื่นๆ เป็นตัวเชื่อม ซึ่งมีจำนวนถนนทั้งหมด 22 สาย โดยแบ่งเป็น

- ถนนลาดยาง จำนวน 5 สาย
- ถนนคอนกรีต จำนวน 5 สาย
- ถนนลูกรัง จำนวน 12 สาย

(6) การโทรคมนาคม - ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขเอกชน จำนวน 1 แห่ง

(7) ไฟฟ้า มีไฟฟ้าใช้ทุกหมู่บ้าน แต่ยังมีไฟฟ้าใช้ไม่ครบทุกครัวเรือน

10.5 ศักยภาพของท้องถิ่น ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่**(1) แหล่งน้ำธรรมชาติ**

แม่น้ำตรัง และคลองมวน

(2) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- อ่างเก็บน้ำ 1 แห่ง
- ประปาหมู่บ้าน 1 แห่ง
- ฝาย 1 แห่ง
- บ่อโยก - แห่ง
- ประปาดำบล 1 แห่ง

(3) มวลชนจัดตั้ง

- ลูกเสือชาวบ้าน 1 รุ่น จำนวน 150 คน
- ไทยอาสาป้องกันชาติ 3 รุ่น จำนวน 45 คน
- สมาชิก อปพร. จำนวน 73 คน

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลตำบล เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจพัฒนาเชิงพื้นที่ใน 5 จังหวัดได้ : กรณีศึกษาจังหวัดตรัง เป็นโครงการที่จัดให้มีขึ้น เพื่อศึกษาการสร้างกระบวนการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลตำบลว่าควรเป็นอย่างไรให้สามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในการวางแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานในพื้นที่ขยายผลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ต่าง ๆ ที่ให้ความสำคัญและนําระบบการจัดการฐานข้อมูลที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้ในการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลตำบล เป้าหมายเพื่อให้เกิดศูนย์ข้อมูลขึ้นในตำบล สามารถให้บริการฐานข้อมูลด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการพัฒนาเชิงพื้นที่ เป็นศูนย์รวมข้อมูลสารสนเทศ ที่แต่เดิมข้อมูลยังไม่ได้นำมาใช้ในกระบวนการพัฒนาชุมชนมากนัก ตลอดจนไม่ได้มีการบูรณาการข้อมูลร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงเป็นการดำเนินงานวิจัยไปสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงเข้ามามีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดทำระบบฐานข้อมูลนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับทิศทางหรือแนวทางการพัฒนา ซึ่งส่งผลให้คนในพื้นที่รู้จักใช้ข้อมูลและความรู้ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เนื่องจากในการดำเนินโครงการ ฯ ได้มีหลักเกณฑ์พิจารณาในการคัดเลือกพื้นที่ที่จะเข้าร่วมดำเนินการ เพื่อให้การดำเนินโครงการ ฯ นั้นประสบผลสำเร็จ จึงต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขขึ้น เงื่อนไขในการคัดเลือกพื้นที่ปฏิบัติการมีดังนี้

1. ผู้บริหารคือ นายก อบต. และปลัด อบต.ให้ความเห็นชอบในการเข้าร่วมโครงการ
2. มีการเตรียมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์รองรับ
3. มีบุคลากรรับผิดชอบโครงการนี้โดยตรง
4. มีการส่งผู้แทนเข้าร่วมฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรเพื่อ
งานนี้โดยเฉพาะ
5. มีแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศอโรสีรองรับ หรือสามารถจัดซื้อแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ
อโรสี มาตราส่วน 1 : 25,000 หรือ 1 : 4,000

จากการประสานงานของนักวิจัยตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขในการคัดเลือกพื้นที่ดังกล่าวมีพื้นที่ให้ความสนใจในการดำเนินโครงการ ฯ เป็นอย่างมากในหลายพื้นที่ จึงต้องมีการคัดเลือกตามเงื่อนไขที่วางไว้ ทำให้นักวิจัยสามารถสรุปจำนวนพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ และแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของนักวิจัยในแต่ละพื้นที่ ส่วนทางด้านแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศอโรสีนั้นทางนักวิจัยได้มีการประสานงานไปยังคณะทำงานประเด็นการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและบ้านมั่นคงชนบท ของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์กรมหาชน (พอช.) เพื่อขอความร่วมมือในการขอรับการสนับสนุนแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ

อโรลี มาตรฐาน 1 : 4,000 ซึ่งทางคณะกรรมการประเด็นการแก้ไขปัญหาดินทำกิน ฯ ได้ให้ความร่วมมือสนับสนุนแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศอโรลี มาตรฐาน 1 : 4,000 เป็นอย่างดี และทางนักวิจัยต้องขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และจากการสนับสนุนดังกล่าวทำให้ทาง อบท. พื้นที่เป้าหมายเกิดความสะดวกต่อการดำเนินงานมากขึ้น ที่สำคัญไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดซื้อแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศอโรลีทั้ง 10 พื้นที่ในจังหวัดตรัง

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลความพร้อมของ 10 พื้นที่เป้าหมายตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขการพิจารณา

ชื่อ อบท.ที่เข้าร่วม โครงการ ฯ	หลักเกณฑ์เงื่อนไขการพิจารณา					ชื่อเจ้าหน้าที่ บันทึกข้อมูล	นักวิจัยผู้รับผิดชอบ ในแต่ละ อบท.
	1	2	3	4	5		
1. อบต.นาบีนหลา	✓	✓	✓	✓	✓	น.ส.นวลพรรณ วัฒนาเสรี สกุล	กัญญาวรรณ จันทร์ หอม
2. อบต. นาหมื่น ศรี	✓	✓	✓	✓	✓	นายกิตติ สีสุข	กัญญาวรรณ จันทร์ หอม
3. อบต.นาชุมเห็ด	✓	✓	✓	✓	✓	นางสุวรรณี ทองนะ	กัญญาวรรณ จันทร์ หอม
4. อบต.ทุ่งค่าย	✓	✓	✓	✓	✓	นางดวงฤดี มีสุข	กัญญาวรรณ จันทร์ หอม
5. อบต. วังวน	✓	✓	✓	✓	✓	น.ส.นิชาภา รักไทย	กัญญาวรรณ จันทร์ หอม
6. อบต.บ่อหิน	✓	✓	✓	✓	✓	น.ส.อาภรณ์ ชูเสียงแจ้ว	จิตตรา ทิพทอง
7. อบต.วังคีรี	✓	✓	✓	✓	✓	น.ส.เสาวภา แก้วลาย	จิตตรา ทิพทอง
8. อบต. บางกุ้ง	✓	✓	✓	✓	✓	น.ส.พิมพ์พิสุทธิ์ ธรรมธีร ศักดิ์	จิตตรา ทิพทอง
9. อบต.บางสัก	✓	✓	✓	✓	✓	นางเครือวรรณ มะรุตัน	จิตตรา ทิพทอง
10. อบต.ห้วยนาง	✓	✓	✓	✓	✓	น.ส.เย็นใจ แก้วชูรวง	จิตตรา ทิพทอง

และจากตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความพร้อมของแต่ละ อบท.ในการเตรียมการดำเนินงานโครงการ ฯ ทำให้นักวิจัยสามารถดำเนินงานได้โดยมีพื้นที่เป้าหมายในความรับผิดชอบที่ชัดเจน การประสานงานต่อเจ้าหน้าที่ที่มีความสะดวกมากขึ้น และก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการ ฯ ได้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับโปรแกรมที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ ฯ โดยทางสำนักประสานงานชุดโครงการ

“การวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ตอนกลาง” ได้จัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องให้แก่เจ้าหน้าที่ของ อปท.ที่รับผิดชอบงานนี้โดยตรง เพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน ได้มีการจัดขึ้นที่ภาควิชาคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยอบรมให้กับ อปท.ใน 5 จังหวัดภาคใต้ที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ตรัง และสตูล

จากนั้นทางนักวิจัยได้มีการประสานงานไปยังเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในแต่ละ อปท.เพื่อสำรวจสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลในแต่ละ อปท.โดยการส่งแบบฟอร์มการสำรวจข้อมูลไปยัง อปท.ต่าง ๆ ทำให้นักวิจัยสามารถรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลของ อปท.ได้ดังต่อไปนี้

1. สถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลพื้นที่เป้าหมาย

ผลจากการศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั้ง 10 พื้นที่ พบว่า ระบบข้อมูลของ อปท.ส่วนใหญ่มีรูปแบบการใช้โปรแกรมในการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบโปรแกรม Microsoft word และ Microsoft excel ซึ่งเป็นโปรแกรมสำนักงานระดับพื้นฐาน เกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลโดยทั่วไปภายใน อปท. ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการใช้งานโปรแกรมต่าง ๆ ในส่วนงานของ อปท. ทั้งสำนักปลัด ส่วนการคลัง ส่วนโยธา และส่วนการศึกษาทางด้านโปรแกรมที่มีความสามารถเฉพาะด้าน เช่น โปรแกรม Auto CAD นั้นมีการใช้งานเฉพาะส่วนโยธาเท่านั้น โปรแกรม E-laas นั้นใช้งานเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการเงินการบัญชี ด้านโปรแกรม จปฐ. เป็นโปรแกรมที่แสดงผลข้อมูลชุมชนของตำบลซึ่งส่วนใหญ่ผู้ที่ใช้งาน คือ เจ้าหน้าที่นักพัฒนาชุมชน เป็นต้น ดังเช่นตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลของ 10 พื้นที่เป้าหมาย

ชื่อ อปท. ที่เข้าร่วมโครงการ	การจัดระบบข้อมูลในปัจจุบัน		ประเภทข้อมูล ที่จัดทำและนำไปใช้	ระดับการ ตอบสนอง ต่อการนำไปใช้
	ส่วนงานใน อปท.	รูปแบบ / โปรแกรม (สมุดบันทึก/ โปรแกรม คอมพิวเตอร์)		
1. อบต.นาบีน หลา	<u>สนง.ปลัด</u> -หัวหน้า สนง.	- Word	- หนังสือราชการ / ฎีกา / หน่วยงาน / กรม	อยู่ในระดับมาก
2. อบต. นาหมื่น		- Excel		
ศรี	- วิเคราะห์นโยบาย	- Word , Excel	- หนังสือราชการ, แผน ยุทธศาสตร์	อยู่ในระดับมาก
3. อบต.นาชุมเห็ด	และแผน	- E-Pla		

ชื่อ อปท. ที่เข้าร่วมโครงการ	การจัดระบบข้อมูลในปัจจุบัน		ประเภทข้อมูล ที่จัดทำและนำไปใช้	ระดับการ ตอบสนอง ต่อการนำไปใช้
	ส่วนงานใน อปท.	รูปแบบ / โปรแกรม (สมุดบันทึก/ โปรแกรม คอมพิวเตอร์)		
4. อบต.ทุ่งค่าย			- โครงการ/บันทึก แผนพัฒนา	
5. อบต. วังวน				
6. อบต.บ่อหิน	- บุคลากร	- Word - Excel	- หนังสือราชการ - ทะเบียนประวัติ	อยู่ในระดับมาก
7. อบต.วังคีรี				
8. อบต. บางกุ้ง	- พัฒนาชุมชน	- Word , Excel - PowerPoint - จปฐ.	- ดำรวจข้อมูลประชากร - ผู้สูงอายุ , ผู้พิการ, เด็ก และเยาวชน	อยู่ในระดับมาก
9. อบต.บางสัก				
10. อบต.ห้วยนาง	- ชุมชน	- Word , Excel - PowerPoint - ระบบข้อมูลเลือกตั้ง - จปฐ.	- หนังสือราชการ - นำเสนองาน - งานเลือกตั้ง - รายงานแผน โครงการ	อยู่ ใน ระดับ ปานกลาง
	- จนท.บันทึกข้อมูล	- Word , Excel - PowerPoint - ระบบข้อมูลเลือกตั้ง - สปสช. - จปฐ.	- หนังสือราชการ - งานเลือกตั้ง - งาน หลัก ประ กั้น สุขภาพ - จัดเก็บข้อมูลประชากร - รายงานแผน โครงการ	อยู่ ใน ระดับ ปานกลาง
	<u>ส่วนการคลัง</u> - จนท.การเงิน/บัญชี	- E-laas	- บันทึกบัญชี/การเงิน - ใบเสร็จ	อยู่ในระดับมาก
	- พัสดุ	- Word - Excel	- เอกสารจัดซื้อจัดจ้าง - ทะเบียนคุมครุภัณฑ์	อยู่ในระดับมาก
	- จัดเก็บรายได้	- Word , Excel - E-laas	- ใบทวงภาษี - บัญชีลูกหนี้/พิมพ์ ใบเสร็จ	อยู่ในระดับมาก อยู่ ใน ระดับ น้อย

ชื่อ อปท. ที่เข้าร่วมโครงการ	การจัดระบบข้อมูลในปัจจุบัน		ประเภทข้อมูล ที่จัดทำและนำไปใช้	ระดับการ ตอบสนอง ต่อการนำไปใช้
	ส่วนงานใน อปท.	รูปแบบ / โปรแกรม (สมุดบันทึก/ โปรแกรม คอมพิวเตอร์)		
	<u>ส่วนโยธา</u> - นายช่างโยธา	- AutoCAD - Excel - Word	- เขียนแบบ,แผนที่ - ประมาณราคา - รายงานช่าง	อยู่ในระดับมาก
	<u>ส่วนการศึกษา</u> - นักวิชาการศึกษา	- Word - Excel	- ข้อมูลเด็ก/ ระบบการ จัดการเรียนการสอน	อยู่ในระดับมาก

ซึ่งสามารถแบ่งแยกประเภทการทำงานตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ บทบาทความรับผิดชอบของแต่ละส่วนงานได้ดังนี้

(1) สำนักงานปลัดมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับด้านบริหารทั่วไป ด้านนโยบายและแผน ด้านกฎหมายและคดีความ ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งสามารถแบ่งแยกประเภทงานเป็นฝ่าย ๆ ตามภาระหน้าที่

- ฝ่ายนโยบายและแผนจะทำงานในด้านข้อมูลการพัฒนาพื้นที่และพัฒนาองค์กร ซึ่งจะมีการวางแผน จัดทำแผนการดำเนินงาน 1 ปี แผนพัฒนา 3 ปี และแผนพัฒนา 5 ปี รวมไปถึงแผนยุทธศาสตร์ของ อปท. เพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล ตามลำดับ โดยจะใช้โปรแกรม Microsoft word เป็นส่วนใหญ่

- งานบุคลากร ส่วนใหญ่ดูแลภาพรวมของบุคลากรในหน่วยงาน เช่น การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การจัดอบรม ประชุมใน อปท. ดูแลบุคลากรทั้งระบบ เกี่ยวกับการลาป่วย ลาคลอด รวมทั้งปรับตำแหน่งรับสมัครเปิดสอบพนักงาน ระบบการจัดเก็บข้อมูลส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลในโปรแกรม Microsoft word

- งานพัฒนาชุมชน เป็นงานที่ดูแลเรื่องข้อมูลประชากร สวัสดิการของผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ คนด้อยโอกาส โรคเอดส์ ส่งเสริมศักยภาพของเด็ก ผู้หญิง ผู้ด้อยโอกาส ดูแลการจัดระบบ เงินทุน ความรู้ จัดอบรม ส่งเสริมกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ การบันทึกข้อมูลส่วนใหญ่ใช้โปรแกรม Microsoft word และโปรแกรม จปฐ. จะใช้ในส่วนที่มีการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานครัวเรือน (จปฐ.)

- งานบันทึกข้อมูล เป็นงานที่ดูแลเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลทั้งข้อมูลประชากร ข้อมูลเลือกตั้ง ข้อมูลผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งจะใช้โปรแกรม Microsoft Excel และ Microsoft word เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากรูปแบบการบันทึกนั้นจะเป็นตาราง ซึ่งมีความสะดวกต่อการบันทึก แต่ระดับการใช้จากแบบสำรวจข้อมูล

สถานการณ์ของ อปท.แล้ว ระดับการตอบสนองต่อการนำไปใช้จะอยู่ในระดับปานกลาง ถือได้ว่าไม่ตอบสนองต่อความต้องการเท่าที่ควร เช่น การประมวลผลของโปรแกรม เป็นต้น

(2) ส่วนการคลังมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเงิน การบัญชี พัฒนาและจัดเก็บรายได้ และทะเบียนทรัพย์สินและพัสดุ

- งานด้านการเงินและบัญชีเป็นงานที่ดูแลในเรื่องของระบบบัญชีขององค์กร ทำเรื่องการปิดงบบัญชี การเงินเรื่องการฎีกา เปิดจ่ายทำบัญชีรายรับ รายจ่าย มีการบันทึกข้อมูลด้วยโปรแกรม - E- laas แต่ระดับการตอบสนองต่อการนำไปใช้เกี่ยวกับใบเสร็จนั้นจะอยู่ในระดับน้อยไม่ค่อยได้นำมาใช้ อาจเนื่องมาจากการสั่งทำ หรือซื้อใบเสร็จสำเร็จรูปมาใช้มากกว่า

- งานพัสดุใช้โปรแกรม Microsoft Excel และ Microsoft word เป็นส่วนใหญ่เนื่องจากงานต้องทำตารางและมีการประมวลผลเร็ว ระดับการนำไปใช้ในระดับมาก

- งานจัดเก็บรายได้ มีการบันทึกข้อมูลด้วยโปรแกรม - E- laas โดยข้อมูลที่บันทึกส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาษีต่าง ๆ ข้อมูลค่าน้ำประปา เป็นต้น แต่ระดับการตอบสนองต่อการนำไปใช้เกี่ยวกับใบเสร็จนั้นจะอยู่ในระดับน้อยไม่ค่อยได้นำมาใช้ อาจเนื่องมาจากการสั่งทำ หรือซื้อใบเสร็จสำเร็จรูปมาใช้มากกว่า เช่นเดียวกับงานด้านการเงินและบัญชี

(3) ฝ่ายโยธา มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการก่อสร้าง การออกแบบและควบคุมอาคาร ด้านสาธารณูปโภคเป็นหลัก เช่น การก่อสร้าง เส้นทางคมนาคม คลองส่งน้ำ สะพาน คูและระบบไฟฟ้า ควบคุมผังเมือง การขออนุญาตการสร้างอาคาร การซ่อมและบำรุงรักษา โดยใช้โปรแกรม Auto CAD เป็นโปรแกรมที่มีความสามารถเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องการตกแต่ง การออกแบบโครงสร้างงานก่อสร้างต่าง ๆ แต่ไม่สามารถใช้ร่วมกับแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศได้ ทำให้ไม่เห็นถึงสภาพภูมิศาสตร์จากพื้นที่จริง จึงต้องมีการลงพื้นที่เพื่อการวางแผน เช่น การสำรวจพื้นที่ดำเนินงาน การวัดระยะทาง ซึ่งทำให้เสียเวลามาก

(4) ส่วนการศึกษา เป็นงานที่ต้องดูแลระบบการจัดการศึกษาของเยาวชนในศูนย์เด็กเล็ก กีฬา งานด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ ในชุมชน มีการบันทึกงานข้อมูลเด็กในโปรแกรม Microsoft word และ Microsoft Excel เป็นส่วนใหญ่

จากสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลของ อปท. ดังกล่าวข้างต้นทำให้เห็นถึงระดับการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ทุกส่วนงาน และมีความสอดคล้องกันเกี่ยวกับข้อมูล เช่น ในส่วนของงานพัฒนาชุมชนจะมีข้อมูลของเด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ส่วนงานการศึกษาก็มีข้อมูลเด็ก วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ซึ่งข้อมูลทั้งสองส่วนสามารถประยุกต์การใช้งานร่วมกันได้ แต่เนื่องจากโปรแกรมการจัดเก็บข้อมูล คือ โปรแกรม Microsoft word และ Microsoft Excel เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งโปรแกรมดังกล่าวมีจุดด้อยตรงที่ไม่สามารถประมวลผลการใช้งานร่วมกันได้ กล่าวคือ ข้อมูลนั้นอยู่กระจัดกระจายตามส่วนของงานโดยที่แต่ละฝ่ายไม่สามารถประยุกต์ข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันได้

ดังนั้นหากทาง อปท.มีการนำโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) และโปรแกรม MapWindow GIS ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ได้รับการพัฒนาเป็นระบบฐานข้อมูล ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่มาจากกระบวนการวิจัยแบบการ

มีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบของบุคลากรหลาย ๆ ฝ่าย ทั้งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้นำชุมชน รวมไปถึงชุมชน เข้าไปประยุกต์ใช้ใน อปท. ก็สามารถจัดเก็บข้อมูลได้เกือบทั้งระบบ ตัวอย่างเช่น การนำระบบฐานข้อมูลโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) ที่มีคุณสมบัติรองรับเกี่ยวกับข้อมูลของประชากร การประกอบอาชีพ รายได้ รายจ่าย ฯ ในพื้นที่ตำบลมาใช้ในส่วนต่างของ อปท.

(1) นำไปใช้ในสำนักงานปลัดซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับด้านบริหารทั่วไป ด้านนโยบายและแผน ด้านกฎหมายและคดีความ ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

- ใช้โดยฝ่ายนโยบายและแผน ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับด้านข้อมูลเพื่อการพัฒนาพื้นที่และพัฒนาองค์กร ซึ่งจะมีการวางแผน คือจัดทำแผนการดำเนินงาน 1 ปี แผนพัฒนา 3 ปี และแผนพัฒนา 5 ปี รวมไปถึงแผนยุทธศาสตร์ ของ อปท. เช่นนี้หากมีการนำโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) จะสามารถประมวลผลได้ในภาพรวมทั้งตำบลทั้งข้อมูลประชากร อาชีพ รายได้ รายจ่าย โดยที่ข้อมูลนั้นมีความถูกต้องตรงกันในทุกส่วนของงานตามความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย ส่งผลให้สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ได้ เช่น แผนงานการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของประชากรในพื้นที่ให้สามารถพึ่งตนเองได้ แผนงานส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของประชาชน แผนงานส่งเสริมการศึกษาของประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น

- นำไปใช้โดยงานพัฒนาชุมชน ที่เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องข้อมูลประชากร สถิติการของผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ คนด้อยโอกาส โรคเอดส์ ส่งเสริมศักยภาพของเด็ก ผู้หญิง ผู้ด้อยโอกาส ดูแลการจัดระบบ เงินทุน ความรู้ จัดอบรม ส่งเสริมกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่งหากดูจากบรรดาข้อมูลที่ฝ่ายพัฒนาชุมชนต้องใช้แล้วนั้นมีจำนวนมาก แต่ด้วยความสามารถของโปรแกรมที่ได้รับการพัฒนาระบบอย่างโปรแกรม ขอนหาด (Pan Data) แล้วมีแค่โปรแกรมเดียวก็สามารถตอบโจทย์งานพัฒนาชุมชนได้อย่างลงตัว กล่าวคือ นักพัฒนาชุมชนสามารถนำข้อมูลจากโครงสร้างของประชากรตามอายุเพื่อกำหนดแผนงานต่าง ๆ ได้ เช่น ประชากรวัยเด็กกับการกำหนดกิจกรรมเข้าพิธีสุนัดแก่เด็กผู้ชายมุสลิม (ที่มีอายุช่วงระหว่าง 6 - 8 ปี) ประชากรช่วงวัยรุ่นกับการฝึกอบรมกิจกรรมด้านยาเสพติดแก่เยาวชน การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา ซึ่งในบางพื้นที่อาจมีปัญหาเยาวชนท้องในวัยเรียน การอบรมให้ความรู้เพื่อสร้างเสริมอาชีพ เช่น ช่างซ่อมรถ ช่างไฟฟ้า ช่างตัดผม ฯลฯ หรือ การนำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของประชาชนมากำหนดแผนกิจกรรมสร้างอาชีพเสริมในชุมชน กิจกรรมลดรายจ่ายในครัวเรือน กิจกรรมลดรายจ่ายจากการประกอบอาชีพ ฯลฯ หรือการกำหนดแผนกิจกรรมเพื่อสนับสนุนพัฒนาศักยภาพกลุ่มองค์กรในชุมชน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการเงินการบัญชี การสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรภายในตำบล การพัฒนาศักยภาพในการผลิต หรือ การพัฒนาระบบโปรแกรม เพื่อสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการแก่ชุมชน เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้บางส่วนจะมีในฐานข้อมูล จปฐ. แต่เนื่องจากข้อมูลใน จปฐ. นั้นจะไม่มีรายละเอียดมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อสร้างแผนงานกิจกรรมพัฒนาชุมชนได้ ส่วนข้อมูลในโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) นั้นมีความละเอียดมากกว่า การประมวลผลที่มีความหลากหลาย ทำให้สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อกำหนดแผนงาน

กิจกรรมได้อย่างถูกต้องเกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง ส่งผลให้ อปท. ดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณโดยไม่จำเป็น

- เข้าไปมีส่วนในงานบันทึกข้อมูล ซึ่งเป็นงานที่ดูแลเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลเกือบทั้งระบบของ อปท. ทั้งข้อมูลประชากร ข้อมูลเลือกตั้ง ข้อมูลผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งจะใช้โปรแกรม Microsoft Excel และ Microsoft word เป็นส่วนใหญ่ แต่ระดับการใช้จากแบบสำรวจข้อมูลสถานการณ์ของ อปท.แล้ว ระดับการตอบสนองต่อการนำไปใช้จะอยู่ในระดับปานกลาง จึงถือได้ว่าไม่ตอบสนองต่อความต้องการเท่าที่ควร อันเนื่องมาจาก การประมวลผลของโปรแกรมที่ไม่มีความหลากหลาย การเรียกดูข้อมูลทำได้ช้าค่อนข้างยุ่งยาก การเพิ่ม หรือแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงข้อมูล ทำได้ช้าและยุ่งยาก เพราะต้องคอยตรวจสอบความถูกต้อง รวมไปถึงความเกี่ยวเนื่องของข้อมูลด้วย ซึ่งมีความซับซ้อนต่อการดำเนินการ แต่หากนำโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) มาบันทึกข้อมูลแล้วจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาแล้วได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

(2) นำไปใช้ในส่วนการคลัง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเงิน การบัญชี พัฒนาและจัดเก็บรายได้ และทะเบียนทรัพย์สินและพัสดุ เนื่องจากเป็นส่วนงานที่ดูแลในเรื่องของระบบบัญชีขององค์กร ทำเรื่องการปิดงบบัญชี การเงินเรื่องการฎีกา เปิดจ่ายทำบัญชีรายรับ รายจ่าย โดยมีการบันทึกข้อมูลด้วยโปรแกรม - E- laas ซึ่งเป็นโปรแกรมดำเนินงานเฉพาะด้าน แต่สามารถนำข้อมูลจากโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) มาประกอบเอกสารการใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงานได้ เช่นข้อมูลผู้สูงอายุ ข้อมูลผู้พิการ เป็นต้น และด้วยความพิเศษของโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) ทาง อปท.สามารถพัฒนาโปรแกรมเพื่อจัดทำ งานทะเบียนภาษีและทรัพย์สินได้ด้วย อปท.เอง โดยโปรแกรมนี้สามารถพัฒนาให้เชื่อมโยงกับโปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ได้ ทำให้ อปท. สามารถประหยัดงบประมาณที่ไม่จำเป็นในการจัดจ้างบริษัท หรือนักกลางภายนอกเพื่อการจัดทำโปรแกรมแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน

(3) นำไปใช้ในส่วนของฝ่ายโยธา ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการก่อสร้าง ออกแบบและควบคุมอาคาร ด้านสาธารณูปโภค เป็นหลัก เป็นงานดำเนินงานเฉพาะด้าน แต่สามารถนำข้อมูลจากโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) มาประกอบเอกสารการเกี่ยวกับการดำเนินงานได้ เช่นข้อมูลชื่อ – สกุล หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ที่อยู่ อายุ เป็นต้น แต่หากมีการนำโปรแกรมนี้เชื่อมโยงกับโปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ เช่น การจัดทำโปรแกรมแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน จะทำให้เกิดรูปแบบการดำเนินงานที่มีความสะดวก ชัดเจนมากขึ้น

(4) นำไปใช้ในส่วนการศึกษา ซึ่งเป็นงานที่ต้องดูแลระบบการจัดการศึกษาของเยาวชนในศูนย์เด็กเล็ก กีฬา งานด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ ในชุมชน โดยโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) สามารถสนับสนุนงานในส่วนข้อมูลประชากรเกี่ยวกับเด็กเล็กในพื้นที่ได้ กล่าวคือ สามารถนำข้อมูลประชากรตามอายุของจำนวนเด็กเล็กที่มีอายุ 3 ปีลงมา นำมาคำนวณเพื่อรองรับงบประมาณการศึกษาในศูนย์เด็กเล็กได้ และสามารถกำหนดแผนงานเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาให้เพียงพอกับจำนวนประชากร

โดยทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นการประมวลให้เห็นถึงการดำเนินงานของ อปท. ที่มีข้อมูลเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการตัดสินใจในการวางแผนเพื่อพัฒนาพื้นที่ แต่หากมีการนำระบบฐานข้อมูลมาใช้จะทำให้เกิดความสะดวก รวดเร็วมากขึ้น และหากนำในส่วนของโปรแกรม MapWindow GIS มาใช้ในงานต่าง ๆ ของ อปท. แล้วจะยังเพิ่มประสิทธิภาพต่อการดำเนินการมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นโปรแกรมที่ใช้ร่วมกับแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ ทำให้สามารถกำหนดแผนงานที่มีความสอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ อาทิเช่น

(1) การนำโปรแกรม MapWindow GIS ไปใช้ในสำนักงานปลัด ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ ด้านบริหารทั่วไป ด้านนโยบายและแผน ด้านกฎหมายและคดีความ ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

- ใช้โดยฝ่ายนโยบายและแผน ที่สามารถกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาพื้นที่และพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำข้อมูลสภาพพื้นที่มาวิเคราะห์ร่วมกับชาวชุมชน ให้มีความสอดคล้องต่อบริบทของพื้นที่ เช่น แผนงานการปรับปรุงและพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง ระบบสาธารณูปโภคให้ได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพ และเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน แผนงานการวางผังเมือง / ผังชุมชนเพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน และเศรษฐกิจของท้องถิ่นในอนาคต แผนงานการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากร (ดิน น้ำ ป่า) และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

- นำไปใช้โดยงานพัฒนาชุมชน ที่เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องข้อมูลประชากร สถิติการของผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ คนด้อยโอกาส โรคเอดส์ ส่งเสริมศักยภาพของเด็ก ผู้หญิง ผู้ด้อยโอกาส ดูแลการจัดระบบ เงินทุน ความรู้ จัดอบรม ส่งเสริมกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่งสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาวางจุด (Point) ในโปรแกรม MapWindow GIS ทำให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์มากขึ้นทั้งข้อมูลเชิงบรรยายและข้อมูลเชิงพื้นที่ ส่งผลให้การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่เกิดความสะดวก ง่ายต่อการลงพื้นที่ในชุมชน

- เข้าไปมีส่วนในงานบันทึกข้อมูล เนื่องจากเป็นงานที่ดูแลเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลเกือบทั้งระบบของ อปท. ทั้งข้อมูลประชากร ข้อมูลเลือกตั้ง ข้อมูลผู้สูงอายุ ดังนั้นหากมีนำข้อมูลเกี่ยวกับครัวเรือนในตำบลมาบันทึกลงในโปรแกรม MapWindow GIS ทำให้เกิดข้อมูลพื้นที่ในรูปแบบใหม่ มีความหลากหลายทั้งข้อมูลด้านพื้นที่ ข้อมูลด้านทรัพยากร ข้อมูลครัวเรือนและประชากร

(2) นำไปใช้ในส่วนการคลัง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเงิน การบัญชี พัฒนาและจัดเก็บรายได้ และทะเบียนทรัพย์สินและพัสดุ โดยสามารถพัฒนาโปรแกรมขอหนด (Pan Data) ให้เชื่อมโยงกับโปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ MapWindow GIS เพื่อจัดทำงานทะเบียนภาษีและทรัพย์สินได้ด้วย อปท.เอง ซึ่งโปรแกรมดังกล่าวถูกออกแบบให้สามารถทำงานได้หลากหลายประการ เช่น การค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับที่ดิน ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับป่าและใบอนุญาตต่างๆ ข้อมูลทะเบียนทรัพย์สิน ออกใบเสร็จรับเงิน ออกหนังสือแจ้งให้ชำระค่าภาษี จำหน่ายของหนังสือแจ้งให้ชำระค่าภาษี แสดงข้อมูลไม่ผล/ไม่ยื่นคืน ข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ ข้อมูลพืชไร่ ข้อมูลการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน การค้นหาชื่อผู้เสียภาษี ประจำปีของฝ่ายจัดเก็บรายได้ ทำให้การดำเนินงานของฝ่ายจัดเก็บรายได้มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น

(3) นำไปใช้ในส่วนของฝ่ายโยธา ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการก่อสร้าง ออกแบบและควบคุมอาคาร ด้านสาธารณูปโภค เช่นนี้จะทำให้งานของฝ่ายโยธามีความสะดวกและง่ายมากขึ้น เมื่อใช้โปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ MapWindow GIS เนื่องจากโปรแกรมนี้ประกอบด้วย แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศในพื้นที่ ทำให้เห็นถึงสภาพพื้นที่จริงโดยไม่ต้องลงพื้นที่ ทั้งนี้ทำให้การดำเนินงานมีความสะดวก ประหยัดงบประมาณ เช่น การสร้างถนน หรือระบบประปา สามารถดำเนินการกำหนดจุดพื้นที่ดำเนินการ การวัดระยะทาง เป็นต้น

เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนขึ้นเราสามารถเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย ของวิธีการเก็บข้อมูลในแบบเดิมกับการใช้งานฐานข้อมูลได้ดังนี้

ตารางที่ 4.3 แสดงการเปรียบเทียบวิธีการจัดเก็บข้อมูลในแบบเดิมกับระบบฐานข้อมูล

หัวข้อพิจารณา	ระบบแฟ้มข้อมูล (Filing System)	ระบบฐานข้อมูล (Database System)
การเรียกดูข้อมูล	ทำได้ช้า ยุ่งยาก เพราะต้องตรวจสอบด้วยมนุษย์ว่าข้อมูลที่เรียกใช้งานนั้นถูกต้องตามที่ต้องการหรือไม่	ทำได้รวดเร็วกว่า เพราะมีการใช้งานซอฟต์แวร์จัดการฐานข้อมูลทำงานแทน มีความเชื่อถือได้มากกว่า และทำงานโดยอัตโนมัติ
การเพิ่มข้อมูล	ทำได้ช้า เพราะต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนจะจัดเก็บ	ทำได้รวดเร็ว มีมาตรฐาน และสามารถกลั่นกรองข้อมูลที่ไม่ถูกต้องไม่ให้นำมาเก็บในระบบได้
การเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูล	ทำได้ยุ่งยาก เพราะต้องคอยตรวจสอบความเกี่ยวเนื่องกันของข้อมูลว่าสมควรถูกแก้ไขหรือไม่ และต้องตามไปแก้ไขสำเนาชุดใดบ้างให้ถูกต้องตรงกันทั้งหมด	ทำได้รวดเร็วเพราะระบบจัดการฐานข้อมูลจะช่วยทำให้มั่นใจว่าข้อมูลจะถูกต้องเสมอและไม่ขัดแย้งกัน
การดูแลรักษาข้อมูล	ต้องสิ้นเปลืองทำสำเนา ใช้เวลามากถ้าหากข้อมูลเสียหายอาจจะไม่สามารถกู้คืนมาได้	การสำรองและกู้คืนข้อมูลทำได้ง่าย โดยยังความครบถ้วนของข้อมูลเอาไว้
ความปลอดภัยของข้อมูล	ปลอดภัยต่ำ เพราะข้อมูลอาจถูกปลอมแปลงแก้ไข หรือลักลอบไปใช้งานได้ง่าย แต่ตรวจสอบได้ยาก	สามารถปกป้องข้อมูลให้ปลอดภัยโดยการกำหนดสิทธิในการใช้งานข้อมูลได้
บุคลากร	ต้องใช้บุคลากรจำนวนมาก และต้องเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อมีข้อมูลมากขึ้น	ใช้บุคลากรน้อยกว่า แม้ข้อมูลจะเพิ่มมากขึ้นก็อาจจะไม่จำเป็นต้องเพิ่มบุคลากรที่ดูแล

หัวข้อพิจารณา	ระบบแฟ้มข้อมูล (Filing System)	ระบบฐานข้อมูล (Database System)
ค่าใช้จ่าย	มีค่าใช้จ่ายสูงในการจัดเก็บ และจัดการกับข้อมูล โดยเฉพาะเมื่อข้อมูลนั้นมีขนาดใหญ่มากขึ้น	มีค่าใช้จ่ายสูง แต่ถ้าข้อมูลมีจำนวนมากขึ้น ชับซ้อนขึ้น การเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายก็อาจไม่มากนัก

2. ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรมตามแผนงาน

2.1 กิจกรรมประสานงานและสร้างความเข้าใจกับผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการและจัดจ้างผู้บันทึกข้อมูล ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมนี้ทำให้รับทราบข้อมูลและสถานการณ์ในปัจจุบันของแต่ละพื้นที่ ดังนั้น เพื่อสร้างกระบวนการพัฒนาการจัดการระบบฐานข้อมูลระดับครัวเรือนชุมชนตำบลในพื้นที่ศึกษาให้สามารถนำระบบฐานข้อมูลไปใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อการวางแผนพัฒนาพื้นที่ระดับตำบลได้อย่างมีคุณภาพมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานและสร้างความเข้าใจกับผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่มาประกอบกับข้อมูลในส่วนอื่น ๆ อาทิเช่น ข้อมูลบริบทของพื้นที่ ข้อมูลผลการประชุมต่าง ๆ แต่เนื่องจากการดำเนินงานตามโครงการ ฯ ในครั้งนี้มีปัญหาอุปสรรคพอสมควรตั้งแต่ การประสานงานพื้นที่เพื่อดำเนินโครงการ ฯ ที่ไม่สะดวก เพราะเป็นช่วงของการเลือกตั้งผู้บริหาร อบต. เป็นเหตุให้การดำเนินงานมีความล่าช้าไม่ตรงกับแผนงานที่วางไว้ ด้วยเหตุดังกล่าวมานี้ทำให้แผนการดำเนินงานต่าง ๆ ต้องรอช่วงจังหวะเวลาที่เหมาะสม คือ ความพร้อมทั้ง 2 ฝ่าย ระหว่างพื้นที่เป้าหมายกับนักวิจัย ซึ่งทางด้านพื้นที่เป้าหมายนั้นประกอบด้วยคณะผู้บริหาร หรือปลัดอบต. แกนนำชุมชน เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น ส่วนนักวิจัยนั้นจะเป็นการเตรียมความพร้อมในทุกด้านตั้งแต่ การกำหนดตารางนัดหมายในการประสานงานทุกพื้นที่ การจัดเตรียมเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่พร้อมนำเสนอในทุกสถานการณ์ การกำหนดระยะเวลาในการเดินทาง การประสานงานต่าง ๆ นั้นต้องมีความชัดเจน ที่สำคัญต้องตรงต่อเวลา เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมการประชุมนั้นในช่วง 6 เดือนแรก จะมีการขอเลื่อนนัดการดำเนินการประชุมในทุกพื้นที่เป้าหมาย จนในที่สุดนักวิจัยต้องกำหนดระยะเวลาการประชุมและต้องโทรประสานงานอย่างต่อเนื่องจนถึงวันที่จะดำเนินการประชุม ซึ่งจะสำเร็จทุกครั้งหากไม่เกิดเหตุสุดวิสัยจนเกินไป อาทิเช่น นักวิจัยไม่สบาย พาหนะไม่เป็นใจต่อการเดินทาง (รถเสีย) ในพื้นที่ที่มีเหตุการณ์ไม่คาดฝัน ฯลฯ แต่มีบางครั้งนักวิจัยเดินทางไปดำเนินการประชุมเกือบ เพราะพื้นที่มีเหตุการณ์ไม่คาดฝันแบบปัจจุบันทันด่วนหรือบางทีทางพื้นที่ลี้ม หรือตั้งใจไม่ทราบที่ไม่ได้ประสานงานผู้เข้าร่วมประชุม หากดูตามรูปการแล้วนักวิจัยจะเสียเวลา เสียความรู้สึก แต่ไม่เสียความตั้งใจ และนั่นทำให้คนในพื้นที่เป้าหมายเกิดความเกรงใจ และแปลกใจที่นักวิจัยยังมีที่ทำที่ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ความมั่นใจในการทำงานของนักวิจัยก่อให้เกิด “คน” ในพื้นที่เกิดความเชื่อมั่นมากขึ้น หรืออาจเป็นเพราะในช่วงแรก ๆ ของการประสานงานในพื้นที่นั้นความรู้สึกคุ้นเคย ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ยังไม่มี หรือนักวิจัยเป็นเพียงแค่เด็กชาวบ้านคนหนึ่ง แต่

เมื่อมีการประสานงานในพื้นที่ที่มีความถี่มากขึ้น เกิดความรู้สึกลึกสนิทสนมกันมากขึ้นจึงทำให้นักวิจัยมีความมั่นใจในการแสดงออกเพิ่มมากขึ้น เพราะความสัมพันธ์ระหว่างกันนั้นไม่มีช่องว่างมากเกินไปนั่นเอง ทำให้การประสานงานต่าง ๆ ได้รับการตอบรับที่ดีมากขึ้นกว่าในช่วงแรกของการดำเนินงาน

ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

- (1) ทั้งฝ่ายบริหาร ปลัด และเจ้าหน้าที่ อปท. มีความเข้าใจและให้ความสนใจต่อการดำเนินโครงการฯ
- (2) ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างตัวนักวิจัยกับผู้บริหาร ปลัด และเจ้าหน้าที่ อปท.
- (3) การติดต่อประสานงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการดำเนินงานโครงการ ฯ ทำให้การดำเนินงานมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น
- (4) พื้นที่เป้าหมายมีความชัดเจนในการดำเนินโครงการ ฯ มากขึ้น
- (5) ประสบการณ์ในการทำงานกรณีการประสานงานในรูปแบบต่าง ๆ ของตัวนักวิจัย อาทิ การประสานงานระดับผู้บริหาร ฯ ที่จะต้องมีท่าทางอ่อนน้อมและต้องมั่นใจ ประสานงานเจ้าหน้าที่ต้องมีท่าทางเกรงใจ และเป็นมิตร ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีความชัดเจนในงานที่เราทำ และประสานงานแกนนำชุมชนต้องจริงใจ

2.2 กิจกรรมจัดประชุมทำความเข้าใจกับตัวแทนท้องที่ ท้องถิ่น แกนนำชุมชนเพื่อคัดเลือกคณะทำงาน และเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานตามโครงการทั้งระดับหมู่บ้านและตำบล เป็นการดำเนินกิจกรรมสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ชุมชน เจ้าหน้าที่ อปท. และนักวิจัย เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ผลที่ได้รับ บทบาทหน้าที่การทำงานของฝ่ายในการดำเนินงานโครงการ ฯ เพื่อคัดเลือกคณะทำงานและเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานตามโครงการ ฯ ทั้งระดับหมู่บ้านและตำบล โดยมีนักวิจัยในพื้นที่เป็นวิทยากรหลัก และในบางพื้นที่ได้มีการเชิญทีมสนับสนุนโครงการ ฯ (คุณชื่น ทิพย์เพ็ง, คุณไชยา กรรไพระ) เข้าร่วมเป็นวิทยากร และได้มีการเชิญคณะที่ปรึกษาของโครงการ ฯ (คุณชัยพร จันทรหอม, คุณสมศักดิ์ สร้อยรอด) เข้าร่วมการประชุมในแต่ละครั้งด้วย ทางผู้ประสานงานโครงการ ฯ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย ในการจัดประชุมต่าง ๆ นั้นไม่ได้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้เหตุผลเพราะเรื่องราวต่าง ๆ ดังข้างต้นที่กล่าวมาแล้ว ที่ส่งผลให้การดำเนินงานมีความล่าช้า แต่สามารถดำเนินการไปได้ด้วยดี ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมการประชุมนี้นักวิจัยได้เห็นถึงการแสดงออกอย่างชัดเจนของเหล่าบรรดาแกนนำของชุมชนที่อยากเห็นการพัฒนาพื้นที่ โดยมีเครื่องมือที่สำคัญ คือ ฐานข้อมูลที่เป็นจริง และชาวชุมชนให้การยอมรับทั้งข้อมูลเกี่ยวกับประชากร เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ขณะที่ผู้บริหารอยากเห็นระบบฐานข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ไม่ยุ่งยากต่อการดำเนินกิจกรรมใด ๆ เกิดความสะดวก รวดเร็ว และทันเหตุการณ์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ส่วนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการบันทึกข้อมูลแม้ในช่วงแรกนั้นจะไม่ค่อยยินดีกับโครงการ ฯ นี้แต่ในที่สุดมีความเข้าใจและยอมรับเนื่องจากสามารถลดภาระในการจัดทำ จัดเก็บ การค้นหาข้อมูล ได้ง่ายและรวดเร็ว แม้จะเหนื่อยขณะเริ่มต้น คือการบันทึกข้อมูล แต่คุ้มค่าในการใช้งาน เรียกได้ว่าการประชุมในเวทีนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ คือ

ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจต่อการดำเนินโครงการ ฯ และพร้อมใจที่จะดำเนินงานตามแผนการ เพื่อให้งานดังกล่าวประสบผลสำเร็จเกิดผลประโยชน์ด้วยกันทุกฝ่าย

ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

- (1) ฝ่ายบริหาร แกนนำชุมชน และภาคีเครือข่าย มีความเข้าใจทั้งวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่ได้รับ และให้ความร่วมมือต่อการดำเนินโครงการ ฯ
- (2) ได้มีการแลกเปลี่ยน การซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และสรุปผลการประชุมเพื่อให้การดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน
- (3) มีข้อเสนอแนะที่สามารถนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงาน
- (4) มีการแต่งตั้งคณะทำงานโครงการ ฯ ระดับตำบล
- (5) มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ อปท. รับผิดชอบงานบันทึกข้อมูลโดยตรง
- (6) อปท.ให้การสนับสนุนโครงการ ฯตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข

ภาพที่ 4.1 บรรยากาศเวทีการประชุมสร้างความเข้าใจในพื้นที่พร้อมทั้งการแต่งตั้งคณะทำงาน ของตำบลทุ่งค่าย และตำบลบางกุ้ง

2.3 กิจกรรมอบรมเทคนิคการจัดเก็บข้อมูลให้กับคณะทำงานตำบล ด้วยปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นดังกล่าวจากกิจกรรมที่ 1. ทำให้กิจกรรมนี้ไม่สามารถดำเนินการทุกพื้นที่ได้ในช่วงระยะเวลาที่กำหนด แต่ได้มีการดำเนินกิจกรรมในทุกพื้นที่โดยมีนักวิจัยในพื้นที่เป็นวิทยากรหลัก และในบางพื้นที่ได้มีการเชิญทีมวิชาการโครงการ ฯ เข้าร่วมเป็นวิทยากรด้วย ซึ่งจากการประชุมดังกล่าวทำให้แกนนำชุมชนมีความเข้าใจต่อโครงการ ฯ มากยิ่งขึ้น เพราะได้นำเสนอการทำงานของโปรแกรมขอนหาด และโปรแกรม MapWindow GIS ผ่านทางเครื่องโปรเจกเตอร์ พร้อมการตอบคำถามอย่างละเอียดจึงเกิดผลลัพธ์ที่เรียกว่าประสบความสำเร็จพอสมควร ซึ่งส่งผลให้เกิดการแบ่งบทบาทหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ ฯ อย่างชัดเจนมากขึ้น กล่าวคือ มีทีมจัดเก็บข้อมูลในระดับหมู่บ้านที่ชัดเจน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแบบสำรวจ เกิดการมีส่วนร่วมที่จะช่วยกันพัฒนาชุมชนจากทุกฝ่ายอย่างจริงจัง

อปท.สนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บข้อมูล ชุดละ 10 บาท จัดถ่ายเอกสารแบบสำรวจข้อมูลทุกหมู่บ้าน

ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

- (1) มีการแต่งตั้งคณะทำงานโครงการ ฯ ระดับหมู่บ้าน เพื่อรับผิดชอบดำเนินการจัดเก็บข้อมูล พร้อมกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูล
- (2) คณะทำงานมีความรู้ความเข้าใจในแบบสำรวจ
- (3) คณะทำงานเกิดความเข้าใจมากขึ้นในการดำเนินงานโครงการ ฯ
- (4) ได้มีการซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกันในประสบการณ์การจัดเก็บข้อมูลของแต่ละคน และร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในแต่ละหมู่บ้าน
- (5) อปท.ให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บข้อมูล ชุดละ 10 บาท การจัดถ่ายเอกสารแบบสำรวจข้อมูลทุกหมู่บ้าน
- (6) มีเจ้าหน้าที่ อปท. คอยอำนวยความสะดวกแก่คณะทำงานจัดเก็บข้อมูล

ภาพที่ 4.2 บรรยายการอบรมเทคนิคการจัดเก็บข้อมูลของตำบลนาบินหลาและตำบลวังคีรี

2.4 กิจกรรมคณะทำงานเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนำส่งผู้บันทึกข้อมูลเพื่อนำเข้าข้อมูล พร้อมการตรวจสอบข้อมูล ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมนี้ได้มีการประสานงานร่วมกันทั้งเจ้าหน้าที่ อปท. และนักวิจัยต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมอบหมายภาระหน้าที่ตามความสะดวกของเจ้าหน้าที่ อปท. และนักวิจัย แต่ส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าหน้าที่ อปท. มากกว่า เพราะมีความสัมพันธ์เป็นส่วนตัวมากกว่านักวิจัย เป็นการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เช่น ข้อมูลผู้พิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง จากสถานีอนามัย ข้อมูลผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพจาก อปท. และข้อมูลทะเบียนราษฎร (ทร.14) จากสำนักทะเบียนอำเภอ ซึ่งการประสานขอข้อมูลในครั้งนี้ได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจากหน่วยงานดังกล่าว โดยเฉพาะสำนักทะเบียนอำเภอพื้นที่อำเภอย่านตาขาว ตำบลทุ่งค่าย ตำบลนาชุมเห็ด อำเภอนาโยง ตำบลนาหมื่นศรี และอำเภอสิเกา ตำบลบ่อหิน ทำให้เจ้าหน้าที่ อปท. สามารถบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมขอหนด (Pan Data) ได้ทันที โดยมีนักวิจัยคอยให้คำปรึกษาในการบันทึกข้อมูล

ส่วนสำนักทะเบียนอำเภอในบางพื้นที่ที่ไม่สามารถให้ข้อมูลทะเบียนราษฎรได้ คือ อำเภอกันตัง มีตำบลวังวน ตำบลบางสัก อำเภอห้วยยอด มีตำบลบางกุ้ง ตำบลวังคีรี ตำบลห้วยนาง และอำเภอเมือง มีตำบลนาบินหลา จากสภาพปัญหาดังกล่าวทางนักวิจัยได้มีการประสานงานต่อที่ปรึกษาโครงการ ฯ คือ คุณณรงค์ คงมาก ซึ่งได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว “ให้ทางนักวิจัยพยายามประสานงานกับผู้ที่มิอำนาจ หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อมูลทะเบียนราษฎร (ทร.14) ในจังหวัดตรัง เพื่อชี้แจงปัญหาดังกล่าวให้รับทราบ และสามารถช่วยนักวิจัยในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้” จากนั้นทางนักวิจัยได้มีการประสานงานไปยังคุณกมล ประเสริฐกุล ซึ่งขณะนั้นท่านดำรงตำแหน่งเจ้าจังหวัดตรัง และได้ชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ ฯ พร้อมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้ท่านช่วยหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังต่อไป ต่อมาท่านได้มีการประสานงานมายังนักวิจัยว่า “ได้ดำเนินการประสานงานไปยังกรมการปกครองแล้วเกี่ยวกับข้อเท็จจริงดังกล่าว คือการที่สำนักทะเบียนไม่สามารถดำเนินการให้ข้อมูลได้นั้นจะผิดด้วยข้อกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎรที่ไม่สามารถเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวรายบุคคลได้ เว้นแต่จะมีหน่วยงานของรัฐขอใช้ข้อมูลนั้นเพื่อกิจการหนึ่งกิจการใดสามารถดำเนินการคัดลอกเป็นเอกสารได้ โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของปลัดฝ่ายสำนักทะเบียนราษฎรในอำเภอนั้น ฯ”

จากนั้นทางนักวิจัยได้ตัดสินใจในการจัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจการดำเนินงานโครงการ ฯ ต่อภาคีเครือข่ายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ ฯ และเพื่อเป็นองค์ประกอบการตัดสินใจดำเนินการอนุมัติให้ข้อมูลทะเบียนราษฎรแก่ อปท. และสิ่งที่นอกเหนือจากนั้น คือ การกระชับความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่าง อปท. และอำเภอ หลังจากที่ทางฝ่าย อปท. มีความรู้สึกไม่ค่อยพอใจต่อการกระทำ การไม่ให้ข้อมูลทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอ โดยทางนักวิจัยได้ขอคำปรึกษาต่อคุณณรงค์ คงมาก และคุณกมล ประเสริฐกุล เพื่อกำหนดแนวทางการประชุม ซึ่งต่อมาได้มีการประชุมในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2553 เวลา 13.30 - 16.30 น. ณ ห้องพระยารัษฎา 2 ศาลากลางชั้น 5 อำเภอเมือง จังหวัดตรังโดยมีผู้เข้าร่วมการประชุมจากอำเภอเข้าร่วมเพียง 2 อำเภอ คือ อำเภอย่านตาขาวกับอำเภอกันตัง จากทั้งหมด 5 อำเภอ (สิเกา ห้วยยอด กันตัง นาโยง เมือง และย่านตาขาว) ที่ได้ส่งหนังสือเชิญเข้าร่วมการประชุม และในส่วนผู้ที่เข้าร่วมประชุมนั้นจะเป็นผู้แทนของนายอำเภอ ได้แก่ พัฒนาการอำเภอ และ พัฒนารัฐบาล ซึ่งไม่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจเกี่ยวกับข้อมูลทะเบียนราษฎรแต่อย่างใด ทำให้นักวิจัยเกิดความคิดว่าทางฝ่ายอำเภอคงไม่ยอมมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมใด ๆ นอกเหนือจากภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไว้ และจากความคิดดังกล่าวส่งผลให้นักวิจัยขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินกิจกรรมการประชุม แต่ทางนักวิจัยโชคดีในวันนั้นที่มีที่ปรึกษาโครงการ ฯ คือคุณชื่น ทิพย์เพ็ง คอยกำกับเวทีให้การดำเนินการประชุมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ซึ่งต้องขอขอบคุณที่ปรึกษาทุกท่านสำหรับคำแนะนำ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ และกำลังใจทุกอย่างที่ช่วยให้นักวิจัยเดินก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นใจ และผลที่ได้รับจากการประชุมในครั้งนี้ ทำให้ภาคีเครือข่ายเกิดความเข้าใจต่อการดำเนินโครงการ ฯ มากขึ้น ความตึงเครียดระหว่าง 2 หน่วยงานเริ่มดีขึ้น แต่ไม่ประสบความสำเร็จเกี่ยวกับปัญหาข้อมูลทะเบียนราษฎร และได้มีการเสนอแนวทางออก คือ การทำ

หนังสือขอข้อมูลทะเบียนราษฎรส่งให้ทางอำเภออีกครั้ง หรือการนำข้อมูล จปฐ.มาใช้แทนข้อมูลทะเบียนราษฎร รวมไปถึงการออกแบบสำรวจข้อมูลโปรแกรมขอนหา (Pan Data) เพิ่มเติม โดยให้ครอบคลุมข้อมูลทะเบียนราษฎร เป็นต้น

ต่อมาทางนักวิจัยได้มีการประสานงานพื้นที่ที่ไม่สามารถขอข้อมูลทะเบียนราษฎรได้ คือ พื้นที่ตำบลบางกุ้ง ตำบลวังคีรี ตำบลบางสัก ตำบลวังวน ตำบลห้วยนาง และตำบลนาบินหลาเพื่อให้ทราบความชัดเจนต่อการดำเนินงานโครงการ ฯ ซึ่งผลตอบรับต่อการดำเนินโครงการ ฯ นั้นมีพื้นที่อำเภอห้วยยอด คือ ตำบลบางกุ้ง ตำบลวังคีรี และพื้นที่อำเภอกันตัง ตำบลวังวน ที่จะดำเนินงานโครงการ ฯ ต่อไป แม้จะไม่มีข้อมูลทะเบียนราษฎร และมีการแก้ไขปัญหาโดยการจัดเก็บข้อมูลตามแบบสำรวจโปรแกรมขอนหา (Pan Data) โดยให้มีการเพิ่มเติมข้อมูลสำรวจให้ครอบคลุมข้อมูลทะเบียนราษฎร ซึ่งทางนักวิจัยเป็นผู้รับผิดชอบในการออกแบบสำรวจชุดนี้ (ภาคผนวก ค หน้า 161) ในส่วนพื้นที่ อำเภอกันตัง ตำบลบางสัก และอำเภอห้วยยอด ตำบลห้วยนาง นั้นทางนักวิจัยได้รับการปฏิเสธจากฝ่ายบริหาร อปท. (นายก ฯ) ที่จะไม่ดำเนินโครงการ ฯ เพราะตำบลห้วยนางนั้นไม่สามารถจัดสรรเวลาเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนงานโครงการ ฯ ได้ และตำบลบางสักไม่สามารถดำเนินการเกี่ยวกับโครงการ ฯ ได้ เนื่องจากไม่ยอมมีปัญหาขัดแย้งกับทางอำเภอเกี่ยวกับการขอข้อมูลทะเบียนราษฎร จนในที่สุดทั้ง 2 พื้นที่พร้อมกับนักวิจัยได้มีการสรุปร่วมกันว่าจะหยุดการดำเนินงานโครงการ ฯ ในพื้นที่ทั้ง 2 อย่างเป็นทางการ

ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

(1) สามารถประสานงานรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เช่น ข้อมูลผู้พิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง จากสถานีอนามัย ข้อมูลผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพจาก อปท. และข้อมูลทะเบียนราษฎร (ทร.14) จากสำนักทะเบียนอำเภอ ในพื้นที่ อำเภอย่านตาขาว ตำบลทุ่งค่าย ตำบลนาชุมเห็ด อำเภอนาโยง ตำบลนาหมื่นศรี และอำเภอสิเกา ตำบลบ่อหิน

(2) เจ้าหน้าที่ อปท. ฝ่ายบันทึกข้อมูลสามารถดำเนินการบันทึกข้อมูลทะเบียนราษฎร (ทร.14) ลงในโปรแกรมขอนหา (Pan Data) ได้อย่างถูกต้องในพื้นที่ที่มีข้อมูลทะเบียนราษฎร (ทร.14)

(3) เกิดการพัฒนาบุคลากรในพื้นที่ คือ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการใช้งานโปรแกรมขอนหา (Pan data) อย่างถูกต้อง

(4) เกิดรูปแบบแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบจากหลายภาคส่วน แม้ไม่ประสบผลในการขอข้อมูลทะเบียนราษฎร (ทร.14) แต่นักวิจัยได้ใช้ความพยายามในการดำเนินโครงการ ฯ อย่างเต็มที่ และเกิดรูปแบบในการแก้ไขปัญหา โดยการเพิ่มเติมข้อมูลในแบบสำรวจโปรแกรมขอนหา (Pan Data) ที่ครอบคลุมข้อมูลทะเบียนราษฎร

(5) พื้นที่ที่มีความชัดเจนมากขึ้น ส่งผลให้นักวิจัยสามารถดำเนินงานได้อย่างเต็มที่และสะดวกมากขึ้น

(6) นักวิจัยได้รับคำแนะนำ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากคณะทำงาน และทีมที่ปรึกษา ทำให้ นักวิจัยสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อการดำเนินงานโครงการ ฯ และการทำงานในอนาคตของนักวิจัย

2.5 กิจกรรมประชุมทำความเข้าใจระดับหมู่บ้าน สร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องในการให้ข้อมูล คราวเรือนที่เป็นจริง เก็บข้อมูลคราวเรือน ตามแบบฟอร์มและนำเข้าโปรแกรมขอนหาด และโปรแกรม บัญชีรับจ่ายคราวเรือน เนื่องจากการดำเนินงานโครงการ ฯ ประสบปัญหา ทีมจัดเก็บข้อมูลเกิดความเบื่อหน่ายในการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งเกิดจากการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ที่เพิ่งจัดเก็บแล้วเสร็จ ชาวชุมชนในพื้นที่ไม่เข้าใจเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลอีกครั้ง เกิดความเบื่อหน่ายในการตอบคำถามต่าง ๆ ประกอบกับในบางพื้นที่ที่ไม่มีข้อมูลทะเบียนราษฎร และไม่สามารถดำเนินการนำข้อมูลจาก จปฐ. มาบันทึกในโปรแกรม ขอนหาด (Pan Data) ได้ เนื่องจากข้อมูลที่มีนั้นไม่ครบองค์ประกอบ เช่น หมายเลขหีสบ้าน หมายเลข บัตรประชาชน เป็นต้น ซึ่งผลพวงจากประเด็นปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นประเด็นปัญหาที่จะต้องนำเข้ามา ประชุมร่วมกันกับชุมชนนอกเหนือจากเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ให้การประชมนั้นเป็นเพียงการสร้าง ความเข้าใจกับชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ ฯ วัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจาก โครงการ ฯ เท่านั้น ด้วยเหตุดังกล่าวการประชุมครั้งนี้จึงมีแกนนำชุมชน อาทิเช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย ผู้ใหญ่บ้าน ฯ สมาชิก อบต. อสม. เป็นเป้าหมายหลักของการประชุมในแต่ละหมู่บ้าน ในทุกพื้นที่ ตำบลเป้าหมาย ซึ่งในบทสรุปของการประชุมทางพื้นที่ที่มีความเข้าใจเป็นอย่างดี ผลตอบรับในการ ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลนั้นให้มีการขยายเวลาของการจัดเก็บข้อมูลออกไปจนกว่าชาวชุมชนจะมีความ พร้อมมากพอที่จะให้ข้อมูล ซึ่งจากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้พื้นที่ที่ไม่มีข้อมูลทะเบียนราษฎรประสบ ปัญหาเป็นอย่างมากต่อการดำเนินโครงการ ฯ แม้นักวิจัยพยายามผลักดันต่อการจัดเก็บข้อมูลมากแค่ไหน ก็ไม่ประสบผล และในส่วนของ การดำเนินกิจกรรมการจัดทำข้อมูลบัญชีคราวเรือนนั้นทางชุมชนยังมีความพร้อมค่อนข้างน้อยต่อการดำเนินกิจกรรมนี้จึงไม่สามารถดำเนินการได้ ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีข้อมูลเพื่อนำเข้าโปรแกรมบัญชีรับจ่ายคราวเรือนของทุกพื้นที่ตำบลเป้าหมาย

ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

- (1) คณะทำงานระดับหมู่บ้านเกิดความเข้าใจมากขึ้นในการดำเนินงานโครงการ ฯ
- (2) นักวิจัย และคณะทำงานมีการสรุปในเวทีวงประชุมเกี่ยวกับการดำเนินงานร่วมกัน แม้จะขัดต่อแผนกิจกรรมโครงการ ฯ ไปบ้างแต่ก็คือความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง
- (3) การบันทึกข้อมูลทะเบียนราษฎรลงในโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) มีความก้าวหน้ามากขึ้น แต่ยังไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้เท่าที่ควรจะเป็น

ภาพที่ 4.3 บรรยายการประชุมระดับหมู่บ้าน ฯ โดยทางปลัด อบต. ตำบลวังคีรีได้เข้าร่วมในเวที และ ตำบลบ่อหินได้มีนายก อบต. เข้าร่วมการประชุมด้วย

2.6 กิจกรรมศึกษาดูงาน เพื่อส่งเสริมความรู้ให้กับคณะทำงานระดับตำบล ซึ่งทางพื้นที่ของแต่ละ อบต. ไม่ได้ดำเนินการในกิจกรรมนี้ เนื่องจากความไม่สะดวกของพื้นที่ อันเกิดจากสภาพที่ไม่สามารถดำเนินการได้ในหลายประเด็นของแต่ละพื้นที่ เช่น งบประมาณมีไม่เพียงพอ ช่วงจังหวะเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการดำเนินกิจกรรม เป็นต้น

ผลที่ได้รับจากกิจกรรม

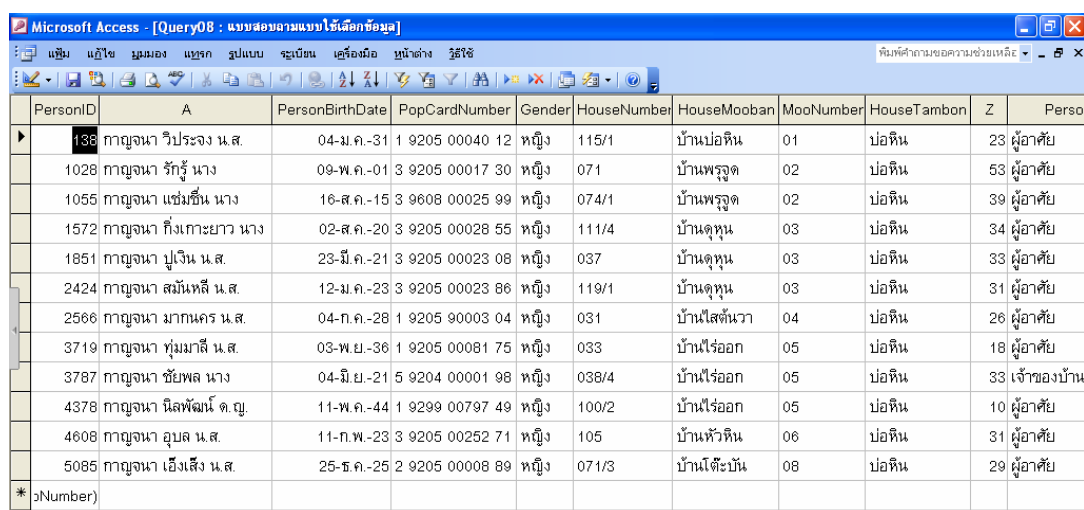
นักวิจัยมีความเข้าใจต่อระบบการดำเนินงานของ อบต. มากขึ้นเกี่ยวกับระบบการบริหารงานด้านต่างๆของแต่ละฝ่ายในสังกัดของ อบต. ได้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเจ้าหน้าที่และแกนนำชุมชนในการนำข้อมูลจากการดำเนินงานโครงการ ฯ ในพื้นที่ตำบลอื่น ๆ มาพัฒนาพื้นที่อย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรม เช่น ตำบลคูหาใต้

2.7 กิจกรรมจัดประชุมคณะกรรมการโครงการ เพื่อรายงานผลการดำเนินงาน เป็นการประชุมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาต่อคณะกรรมการในพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งนักวิจัยได้รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นต่อการทำงาน ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ในการหาแนวทางแก้ไขปัญหา เช่นกรณีพื้นที่ตำบลบางกุ้ง และตำบลวังคีรี ที่ไม่สามารถขอข้อมูลทะเบียนราษฎรได้ และมีการแจกเอกสารแบบสำรวจข้อมูลแล้ว แต่มีคณะทำงานบางหมู่บ้านที่นำส่งแบบสำรวจข้อมูล แต่มีหลายหมู่บ้านที่ไม่นำส่งแบบสำรวจเนื่องจากคณะทำงานมีความเบื่อบ่าจากการเก็บข้อมูล โดยให้เหตุผลว่าทางคณะทำงานนั้นเพิ่งจะมีการจัดเก็บข้อมูล จบรัฐ. เพิ่งจะแล้วเสร็จ การจัดเก็บข้อมูลอีกครั้งทำให้ชาวบ้านตั้งคำถามมากขึ้น และเกิดความไม่พอใจให้ข้อมูล ดังนั้นจึงมีการสรุปในเวทีการประชุมว่า ต้องให้ระยะเวลากับคณะทำงานในการจัดเก็บข้อมูลทางด้านพื้นที่ตำบลอื่น ๆ ซึ่งสามารถขอข้อมูลทะเบียนราษฎรได้นั้น มีการบันทึกข้อมูลทะเบียนราษฎรสำเร็จสามารถนำมาประมวลผลต่อการพัฒนาพื้นที่เกี่ยวกับข้อมูลประชากร เช่นการค้นหาชื่อ นามสกุล บ้านเลขที่ อายุ หมายเลขบัตรประชาชน เป็นต้น และในส่วนของการดำเนินกิจกรรมการจัดทำข้อมูลบัญชีครัวเรือนนั้นทางชุมชนไม่สะดวกต่อการดำเนิน

กิจกรรมนี้ เนื่องจากความพร้อมของชาวชุมชนนั้นมีค่อนข้างน้อยจึงไม่สามารถดำเนินกิจกรรมนี้ได้จากนั้นในเวทีประชุมได้มีการสรุปร่วมกัน โดยได้ปรับเปลี่ยนแผนงานให้มีการดำเนินกิจกรรมการอบรมโปรแกรม Map window GIS ให้เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล แทนการบันทึกข้อมูลโปรแกรมขอนหา (Pan Data) ในพื้นที่ตำบลบางกุ้ง และตำบลวังคีรีไปก่อนเพื่อรอช่วงจังหวะเวลาความพร้อมของชาวชุมชนในการให้ข้อมูลครัวเรือน

ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

- (1) คณะกรรมการ คณะทำงานรับทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงานโครงการ ฯ
- (2) คณะกรรมการ คณะทำงานมีความเข้าใจต่อการดำเนินงานโครงการ ฯ มากขึ้น
- (3) นักวิจัย และคณะทำงานได้รับคำแนะนำ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน
- (4) การบันทึกข้อมูลทะเบียนราษฎร์ลงในโปรแกรมขอนหา (Pan Data) สำเร็จในพื้นที่ที่สามารถขอข้อมูลทะเบียนราษฎร์ได้ และสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการประมวลผลของโปรแกรมไปใช้ประโยชน์ได้ทันที เช่น การค้นหาชื่อ นามสกุล บ้านเลขที่ อายุ หมายเลขบัตรประชาชน เป็นต้น
- (5) มีหน่วยงานภายนอกเข้ามาขอใช้ข้อมูลจาก อปท. คือ สถาบันการศึกษาในพื้นที่ตำบลบ่อหินขอใช้ข้อมูลประชากรในช่วงอายุระหว่าง 7 – 18 ปี เพื่อนำไปวิเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาของเยาวชนในพื้นที่ นำไปสู่การวางแผนด้านการศึกษาในพื้นที่เป็นลำดับต่อไป
- (6) มีการปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงาน เพื่อให้มีความสอดคล้องต่อสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ตำบลบางกุ้ง ตำบลวังคีรี ส่วนในพื้นที่ตำบลวังวนนั้น ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลครัวเรือน

PersonID	A	PersonBirthDate	PopCardNumber	Gender	HouseNumber	HouseMooban	MooNumber	HouseTambon	Z	Person
138	กาญจนา ธิประจ น.ส.	04-ม.ค.-31	1 9205 00040 12	หญิง	115/1	บ้านบ่อหิน	01	บ่อหิน	23	ผู้อาศัย
1028	กาญจนา ธิกรู๋ นาง	09-พ.ค.-01	3 9205 00017 30	หญิง	071	บ้านพรู๊ด	02	บ่อหิน	53	ผู้อาศัย
1055	กาญจนา แซ่มั่น นาง	16-ส.ค.-15	3 9608 00025 99	หญิง	074/1	บ้านพรู๊ด	02	บ่อหิน	39	ผู้อาศัย
1572	กาญจนา ธิงะยาว นาง	02-ส.ค.-20	3 9205 00028 55	หญิง	111/4	บ้านดู่หน	03	บ่อหิน	34	ผู้อาศัย
1851	กาญจนา ปูเงิน น.ส.	23-มี.ค.-21	3 9205 00023 08	หญิง	037	บ้านดู่หน	03	บ่อหิน	33	ผู้อาศัย
2424	กาญจนา สมันหลี่ น.ส.	12-ม.ค.-23	3 9205 00023 86	หญิง	119/1	บ้านดู่หน	03	บ่อหิน	31	ผู้อาศัย
2566	กาญจนา มากนกร น.ส.	04-ก.ค.-28	1 9205 90003 04	หญิง	031	บ้านไสตันนา	04	บ่อหิน	26	ผู้อาศัย
3719	กาญจนา พุ่มมาลี น.ส.	03-พ.ย.-36	1 9205 00081 75	หญิง	033	บ้านไธรอด	05	บ่อหิน	18	ผู้อาศัย
3787	กาญจนา ชัยพล นาง	04-มิ.ย.-21	5 9204 00001 98	หญิง	038/4	บ้านไธรอด	05	บ่อหิน	33	เจ้าของบ้าน
4378	กาญจนา นิลพัฒน์ ค.ญ.	11-พ.ค.-44	1 9299 00797 49	หญิง	100/2	บ้านไธรอด	05	บ่อหิน	10	ผู้อาศัย
4608	กาญจนา อุบล น.ส.	11-ก.พ.-23	3 9205 00252 71	หญิง	105	บ้านหัวดิน	06	บ่อหิน	31	ผู้อาศัย
5085	กาญจนา เอ็งเล้ง น.ส.	25-ธ.ค.-25	2 9205 00008 89	หญิง	071/3	บ้านไม้ตะบัน	08	บ่อหิน	29	ผู้อาศัย

ภาพที่ 4.4 แสดงถึงการใช้ประโยชน์จากการใช้โปรแกรมขอนหา (Pan Data) ในการค้นหาชื่อประชากรในตำบล ตัวอย่างเช่น การค้นหาคนชื่อ กาญจนา

ประชากรอายุ 3 ปีลงมา

หมู่ที่	บ้านเลขที่	ชื่อ	วัน เดือน ปี เกิด	อายุ	เลขประชาชน
01	074/5	กัทเวชน แก้วเอ็ก ค.ช.	22-พ.ค.-52	3	1-0201-00038-48-9
	083/1	นภิตติย์ ชินลา ค.ช.	22-เม.ย.-52	3	1-0201-00037-88-9
	183	จตุพร เจริญชัย ค.ช.	03-ก.พ.-52	3	1-0201-00037-25-7
		จิรภัทร นวอนัน ค.ช.	30-ธ.ค.-52	3	1-0201-00038-78-4
	195/1	ณิพัทธ์ แสงสวน ค.ช.	26-มี.ค.-52	3	1-0209-01255-75-9
	237/2	อัครวิทย์ ติงศิริค ค.ช.	29-เม.ย.-52	3	1-0209-01261-44-9
	242/2	คุณ พริตติยา ค.ช.	08-ก.พ.-52	3	5-0205-00043-07-1
		ธีรชานก สุขชาติ ค.ช.	12-ม.ค.-52	3	1-0209-01243-87-0
	020/1	วชิรมร พรมณี ค.ช.	03-มี.ย.-52	3	1-0201-00038-28-1
	023/1	อนันดา สุขชาติ ค.ช.	12-ธ.ค.-52	3	1-0209-01278-78-1
033/1	ณภัทร ชื่นพิตร ค.ช.	08-เม.ย.-52	3	1-0209-01257-90-5	

ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป

หมู่ที่	บ้านเลขที่	ชื่อ	วัน เดือน ปี เกิด	อายุ	เลขประชาชน
01	048	คสธง ทอชุนศรี นาง	01-ม.ค.-78	79	3-0205-00088-85-9
		แสง ทอชุนศรี นาย	15-ก.พ.-87	88	3-0205-00003-71-4
	074/5	ชี ชูอึง นาง	01-ม.ค.-2484	91	3-0205-00005-88-1
		ปุม สรรพจักร นาง	01-ม.ค.-2459	98	3-0205-00005-79-2
		เปี่ยม ชูอึง นาง	01-ม.ค.-83	72	3-0205-00005-71-7
	080	จัน ชื่นลิ้น นาง	01-ม.ค.-85	70	3-0205-00006-20-9
		สวน ชื่นลิ้น นาย	01-ม.ค.-78	77	3-0205-00006-19-5
	081	ศศิธร นัฐเสน นาง	01-ม.ค.-93	82	3-0206-00244-73-0
	081/1	นิส เสงี่ยม นาง	01-ม.ค.-94	81	3-0205-00006-34-9
		ธี เสงี่ยม นาย	01-ม.ค.-93	82	3-0205-00006-33-1
081/8	คมชา อธิวิรินทร์ นาง	01-ม.ค.-91	84	3-0205-00001-78-2	
082	สวัสดิ์ สัตยานนท์ นาย	01-ม.ค.-91	84	3-0205-00006-39-0	
083	คสธง ชวชชนะ นาย	01-ม.ค.-94	81	3-0205-00006-48-2	

ภาพที่ 4.5 แสดงถึงการใช้ประโยชน์จากการใช้โปรแกรมขอนหาด (Pan Data) ในการค้นหาประชากรตามอายุ

จำนวนหลังคาเรือนและจำนวนประชากร					นามสกุล		เชิดเชียว				
หมู่ที่	หลังคาเรือน	ประชากร			หมู่ที่	บ้านเลขที่	ชื่อ - นามสกุล	วัน เดือน ปี เกิด	อายุ	เลขประชาชน	สถานะ
		ชาย	หญิง	รวม							
01	224	263	322	585	008		ปราณี เวียดเขียว นาง	01-ม.ค.-99	56	3-0205-00020-85-8	ผู้อาศัย
02	254	510	494	1,004			กิมทีโจ เวียดเขียว น.ส.	21-พ.ย.-24	31	3-0205-00020-84-8	ผู้อาศัย
03	226	484	469	953			มะลิมา เวียดเขียว นาย	01-ม.ค.-94	81	3-0205-00020-75-9	เจ้าของบ้าน
04	235	448	502	950	008/1		คตพุด เวียดเขียว นาย	01-ม.ค.-98	59	3-0205-00023-14-8	เจ้าของบ้าน
05	252	564	495	1,059			วราวิทย์ เวียดเขียว น.ส.	22-มี.ย.-24	31	3-0205-00023-20-1	ผู้อาศัย
06	74	146	166	312			โพนเต๊ะ เวียดเขียว นาง	05-ธ.ค.-00	55	3-0205-00020-95-3	ผู้อาศัย
07	308	122	125	247	014		อศินันท์ เวียดเขียว นาย	31-พ.ค.-32	23	1-0209-00187-82-2	ผู้อาศัย
08	384	618	484	1,102			เจระนะ เวียดเขียว นาง	01-ม.ค.-98	59	3-0205-00021-29-1	ผู้อาศัย
09	84	196	156	352			นันทิยา เวียดเขียว น.ส.	18-ก.ค.-32	23	1-0205-00048-15-1	ผู้อาศัย
รวม	2,041	3,351	3,213	6,564	015/3		สามาชา เวียดเขียว นาย	01-ม.ค.-89	88	3-0205-00021-27-5	เจ้าของบ้าน
							อารียา เวียดเขียว น.ส.	29-มี.ค.-35	20	1-0205-00074-78-3	ผู้อาศัย
					025/1		ราวิศ เวียดเขียว ค.ช.	12-พ.ค.-44	11	1-0205-00089-03-1	ผู้อาศัย
							วันชัย เวียดเขียว นาย	24-ธ.ค.-15	40	3-0205-00021-30-5	เจ้าของบ้าน
							จิตตรา เวียดเขียว นาง	11-มี.ค.-07	48	3-8301-00345-87-2	ผู้อาศัย
							นพณิ เวียดเขียว นาย	20-มี.ค.-31	24	1-0205-00041-51-2	ผู้อาศัย
							เวระพาด เวียดเขียว นาย	29-ม.ค.-05	50	3-0205-00023-18-2	เจ้าของบ้าน
							วิทยา เวียดเขียว นาย	13-ธ.ค.-28	29	3-0205-00023-22-7	ผู้อาศัย

ภาพที่ 4.6 แสดงถึงการใช้ประโยชน์จากการใช้โปรแกรม ขอนหาด (Pan Data) ในการประมวลผลจำนวนครัวเรือนและประชากรทั้งชาย หญิง รวมไปถึงการค้นหาตามสกุลต่าง ๆ ของประชากรในพื้นที่

2.8 กิจกรรมนักวิจัยเข้ารับการอบรม โปรแกรม Map window GIS ในการดำเนินกิจกรรมนี้
 ได้มีการจัดอบรมเมื่อวันที่ 30 กันยายน - 1 ตุลาคม 2552 ณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ อ.หาดใหญ่ จ. สงขลา โดยมีสำนักประสานงาน ชุมโครงการ “การวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้” ภายใ้การ

สนับสนุนทุนวิจัยโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่กวิจัย “โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลตำบลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจพัฒนาเชิงพื้นที่ใน 5 จังหวัดภาคใต้” ทั้ง 8 โครงการ จำนวน 20 คน

ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

(1) นักวิจัยมีความรู้เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) โปรแกรมแผนที่ภายในโปรแกรม Mapwindow GIS และโปรแกรม SPSS มากขึ้น ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินงานโครงการฯ ได้ดียิ่งขึ้น

(2) รับทราบความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคในแต่ละพื้นที่ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับทีมนักวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการขับเคลื่อนงานวิจัยก่อให้เกิดแนวความคิดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และมีความมั่นใจมากขึ้น

2.9 กิจกรรมนักวิจัยอบรมโปรแกรม MapWindow GIS ให้เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลในพื้นที่

การดำเนินกิจกรรมนี้ต้องใช้ความสามารถของนักวิจัยเกี่ยวกับการสอน การถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานการทำงานของโปรแกรมเป็นสำคัญ ซึ่งคล้าย ๆ กับการสอนโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) แต่โปรแกรม MapWindow GIS นี้ค่อนข้างยุ่งยากมากกว่า เนื่องจากมีรายละเอียดเกี่ยวกับโปรแกรมค่อนข้างเยอะพอสมควร การอบรมโปรแกรม MapWindow GIS ให้แก่เจ้าหน้าที่ อบต. นั้น โดยส่วนใหญ่แล้วเจ้าหน้าที่จะไม่ค่อยมีเวลาในการเรียนรู้โปรแกรมมากนัก เนื่องจากมีภาระงานประจำที่ค่อนข้างยุ่งอยู่แล้ว ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับช่วงเวลาการอบรมแก่เจ้าหน้าที่ อบต. ที่ไม่ค่อยมีเวลาให้นักวิจัย ส่งผลให้ระยะเวลาการดำเนินงานโครงการฯ เกิดความล่าช้าออกไปอีก ด้วยเหตุนี้จึงมีการประชุมสรุปงานร่วมกันระหว่างพื้นที่ดำเนินการ คือ เจ้าหน้าที่ อบต. กับ นักวิจัย เกี่ยวกับการเรียนรู้ทักษะเพื่อนำเข้าข้อมูลในโปรแกรม MapWindow GIS ว่าเห็นควรให้นักวิจัยที่มีความคล่องตัวมากกว่าเป็นผู้ดำเนินการลงพื้นที่เพื่อจัดเก็บข้อมูล ส่วนทางด้านการอบรมเจ้าหน้าที่นั้นขอเพียงแค่ให้ใช้ข้อมูลเป็นหรือสามารถเรียกดูข้อมูลจากโปรแกรมได้ก็พอ

ในขณะที่มีบางพื้นที่อยากให้ความรู้เกี่ยวกับโปรแกรม MapWindow GIS ได้ถ่ายทอดไปยังเยาวชนในพื้นที่บ้าง นอกเหนือจากเจ้าหน้าที่ อบต. เช่น พื้นที่ตำบลวังคีรี และตำบลบ่อหิน ด้วยเหตุนี้ทางนักวิจัยจึงได้มีการอบรมเยาวชนในช่วงอายุ 11 - 12 ปี ในพื้นที่ตำบลวังคีรี ณ โรงเรียนบ้านวังลำ ซึ่งน่าเสียดายเป็นอย่างยิ่งที่ช่วงจังหวะเวลาการอบรมเชิงปฏิบัติการนั้นใกล้กับช่วงเวลาของการสอบของเด็กนักเรียน จึงทำให้การเรียนรู้เป็นได้แค่เพียงพื้นฐาน คือ การเปิดโปรแกรม และการเรียกดูชั้นข้อมูล เนื่องจากเด็กนักเรียนต้องอ่านหนังสือเตรียมตัวในการสอบ ส่วนตำบลบ่อหินนั้นจัดให้มีการอบรมในช่วงที่เยาวชนปิดเทอมทำให้สามารถดำเนินการสอนได้อย่างเต็มที่ แม้ว่าจะหมดเวลาของการดำเนินโครงการฯ และเยาวชนที่เข้าร่วมการอบรมนั้นจะเน้นเยาวชนช่วงอายุ 17 -18 ปี ที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ดี ซึ่งทาง อบต.บ่อหินได้เชิญนักวิจัยเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ เป็นเวลา 2 วัน โดยเน้นให้เยาวชนสามารถติดตั้งโปรแกรม MapWindow GIS ได้ การวางจุด (Point) การลากเส้น (Line) และการวาดแปลง

ที่ดิน (Polygon) ได้ เพื่อให้เขาวชมนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำข้อมูลการแก้ไขปัญหาที่ดินของตำบลบ่อหิน ซึ่งขณะนั้นทาง อบต.บ่อหินกำลังดำเนินการร่วมกับทางชุมชนอยู่ ส่วนผลที่ได้รับหลังจากการอบรมนั้นเขาวชนสามารถดำเนินการบันทึกข้อมูลสภาพพื้นที่ได้ทั้งข้อมูลการวางจุดที่อยู่อาศัยไม่ถาวร ข้อมูลแปลงที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ เป็นต้น

ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

- (1) เจ้าหน้าที่ อบต.มีความรู้ ความเข้าใจสามารถเรียกใช้งานจากโปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ MapWindow GIS ได้
- (2) นักวิจัยเกิดทักษะในการถ่ายทอดวิชาความรู้
- (3) เกิดรูปแบบแนวทางการขยายผลการเรียนรู้เพื่อให้ความรู้คงอยู่กับ “คน” ในพื้นที่ สู่การนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ต่อไป

ภาพที่ 4.7 เจ้าหน้าที่ อบต.กับการเรียนรู้ทักษะการเรียกใช้งาน โปรแกรม MapWindow GIS

ภาพที่ 4.8 บรรยากาศการเรียนการสอนเกี่ยวกับทักษะการใช้งานโปรแกรม MapWindow GIS ในพื้นที่ตำบลวังคีรี และตำบลบ่อหิน

2.10 ประชุมเชิงปฏิบัติการคณะทำงานและแกนนำเพื่อวางขอบเขตหมู่บ้านต่าง ๆ ถนน แหล่งน้ำ จุดพิกัดบ้านเรือน สถานที่สำคัญ ฯลฯ ในตำบล เพื่อลงข้อมูลใน Mapwindow GIS การดำเนินกิจกรรมนี้ทำให้แกนนำชุมชนมีความตื่นตัวมากขึ้น หลังจากได้มีการสรุปผลการประชุมร่วมกันว่าให้นักวิจัยลงพื้นที่รายหมู่บ้านเพื่อความสะดวกในการวางจุดบ้าน หรือสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่งใน

การลงพื้นที่ของนักวิจัยนั้นจะได้รับการตอบรับและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี แม้ว่าการลงพื้นที่จะมีมากกว่าหนึ่งครั้งเนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นที่นั้นมีความละเอียดค่อนข้างมากและผู้ที่ให้ข้อมูลเองต้องมีความรับผิดชอบ ในบางหมู่บ้านทางแกนนำจะมีเวลาว่างในช่วงกลางคืนนักวิจัยจำเป็นต้องดำเนินการนำเข้าสู่ข้อมูลในช่วงกลางคืนเช่นกัน เนื่องจากนักวิจัยเล็งเห็นความจริงที่สำคัญในการดำเนินโครงการ ฯ ว่าไม่ควรให้เขาขาดรายได้ของครอบครัว เพียงเพราะเขามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งนั่นอาจเป็นสาเหตุของปัญหาทะเลาะกันภายในครอบครัวได้ ดังนั้นทางนักวิจัยจึงต้องรอช่วงจังหวะเวลาที่มีความพร้อมด้วยกันทั้งสองฝ่าย และนั่นหมายถึงการขยายเวลาการดำเนินโครงการ ฯ ออกไปอีกครั้ง

ทางด้านพื้นที่ที่มีการจัดเก็บข้อมูลครัวเรือนพร้อมกับให้ครอบคลุมทะเบียนราษฎร คือ ตำบลบางกุ้ง และตำบลวังคีรี โดยทางเจ้าหน้าที่ อปท. ทั้ง 2 พื้นที่ได้ประสานมายังนักวิจัยว่าขณะนี้กำลังใกล้การจัดเก็บข้อมูล จปฐ. อีกครั้งจึงคิดว่าควรจะดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน จากนั้นจึงได้มีการประชุมคณะกรรมการแต่ละพื้นที่อีกครั้งเพื่อหาแนวทางการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งจากการประชุมได้มีการสรุปร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการจัดเก็บข้อมูลครั้งนี้ คือ การจัดเก็บข้อมูลในแบบสำรวจของ จปฐ. เพื่อความสะดวกของคณะทำงาน แต่กำหนดให้มีการจัดเก็บข้อมูลที่ละเอียดมากขึ้น กล่าวคือ ต้องมีการบันทึกข้อมูลรหัสบ้าน หมายเลขบัตรประชาชน อายุ อาชีพพร้อมข้อมูลระดับการศึกษาลงในแบบสำรวจของ จปฐ. ด้วย หลังจากนั้นทางคณะทำงานจัดเก็บข้อมูลได้จัดเก็บข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ลงในแบบสำรวจ จปฐ. ตามที่ได้มีการตกลงกันไว้ ในที่สุดการจัดเก็บข้อมูลของทั้งสองพื้นที่สามารถดำเนินการประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี กล่าวคือเจ้าหน้าที่สามารถนำข้อมูลในแบบสำรวจ จปฐ. มาบันทึกลงในโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) ได้สำเร็จ ส่วนตำบลวังวนนั้นไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลแต่อย่างใด ซึ่งได้มีการประสานงานกับทางเจ้าหน้าที่ อปท. ผู้รับผิดชอบว่าขณะนี้อยู่ในช่วงระหว่างการบันทึกข้อมูล

ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

- (1) การมีส่วนร่วมของคณะทำงานต่อการตัดสินใจในการวางแผนการทำงานโดยปรับแผนปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่อาจเป็นปัญหาต่อการดำเนินโครงการ ฯ
- (2) ทำให้มีข้อมูลด้านสภาพพื้นที่ของแต่ละตำบลอยู่ในชั้นข้อมูลของโปรแกรม MapWindow GIS
- (3) นักวิจัยมีความเข้าใจต่อสภาพพื้นที่ วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของชาวชุมชนในแต่ละตำบลมากขึ้น เช่น การจัดเก็บข้อมูลจากแกนนำที่มีอาชีพประมงนั้นต้องดูจังหวะการขึ้นลงของน้ำทะเลเป็นหลัก หรือการจัดเก็บข้อมูลจากแกนนำที่มีอาชีพกรีดยาง ก็ต้องเป็นช่วงบ่ายแก่ ๆ เนื่องจากต้องมีการพักผ่อนหลังจากทำงานเสร็จ อย่างนี้เป็นต้น

ภาพที่ 4.9 บรรยากาศการลงพื้นที่ของนักวิจัยเพื่อจัดเก็บข้อมูลลงในโปรแกรม MapWindow GIS

2.11 นักวิจัยเข้ารับการอบรมการติดตั้งและการเรียกใช้ plug in เป็นการอบรมการใช้โปรแกรม MapWindow GIS ที่เชื่อมโยงกับโปรแกรมখনหาด (Pan Data) โดยมีทีมนักวิจัยในโครงการพัฒนาความรู้เพื่อเสริมขีดความสามารถนักวิจัยท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาเครือข่ายจัดการระบบข้อมูลตำบลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจพัฒนาเชิงพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วยคุณไชยา กรรไพราะ คุณชื่น ทิพย์เพ็ง และคุณปณัฏฐา อุ่นเลิศ ให้แก่นักวิจัยและเจ้าหน้าที่ อปท.ที่ได้รับการแต่งตั้งจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในการนำเข้าสู่ข้อมูล ในพื้นที่โครงการ 5 จังหวัดภาคใต้ตอนกลางร่วมกัน ซึ่งเป็นการเพิ่มทักษะให้กับนักวิจัยและเจ้าหน้าที่ อปท. ที่เข้าร่วมโครงการ ในวันที่ 25-27 พฤษภาคม 2553 ณ ห้องประชุมราชาวดี วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดย ดร.สรณ์นันธ์ ดันตือโฆษกุล อธิการบดีวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ กล่าวเปิดการต้อนรับและเปิดการประชุม มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดประมาณ 50 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนาความรู้เสริมขีดความสามารถนักวิจัย เจ้าหน้าที่ อปท. และผู้ที่สนใจในการเรียนรู้เกี่ยวกับโปรแกรมখনหาด (Pan Data) และโปรแกรม MapWindow GIS ที่นำมาใช้ในโครงการ ฯ เพื่อเรียนรู้การเชื่อมโยงโดยใช้ Plug-in ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนการทำงานของซอฟต์แวร์ในระบบฐานข้อมูลตำบล และเป็นการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาเครือข่ายการจัดการระบบข้อมูลตำบล

ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานในพื้นที่ต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการฝึกอบรม และจัดกิจกรรมติดตามผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านการฝึกอบรมนักวิจัยและเจ้าหน้าที่ อปท. ที่รับผิดชอบงานระบบฐานข้อมูลซึ่งเป็นเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสารที่ถูกออกแบบมาให้ช่วยงานเดิม ๆ ที่ซ้ำซ้อนกันหลายอย่างลดน้อยลง จัดการได้ง่าย ปลอดภัย และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น เช่นนี้การพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อทิศทางการทำงานในอนาคต ที่จะต้องมีการพัฒนาให้ทันกับนวัตกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น เพื่อรองรับการบริหารงานอย่างเป็นระบบ และสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว การ

จัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างครบวงจร โดยพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนให้เป็นระบบและปรับให้ทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งข้อมูลครัวเรือน ข้อมูลศักยภาพชุมชนในประเด็นต่าง ๆ จัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอร่วมคิดร่วมทำ ร่วมกำหนดแนวทาง และกิจกรรมการพัฒนาของชุมชน เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่หน่วยงานจะต้องสนับสนุนให้เกิดขึ้น เพื่อสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดี โดยมีข้อมูลข่าวสารมาจากระบวนการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

- (1) การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ อปท. ในการเรียนรู้เพิ่มเติม
- (2) นักวิจัยสามารถติดตั้งและเรียกใช้ plug in ได้ ซึ่งทำให้ชุดข้อมูลมีความสมบูรณ์มากขึ้น มีความสะดวกต่อการนำไปใช้งาน

2.12 นักวิจัยอบรมการติดตั้งและการเรียกใช้ plug in เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลให้บันทึกข้อมูลในพื้นที่

หลังจากนักวิจัย และเจ้าหน้าที่ อปท. ที่ได้รับมอบหมายจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่เข้าร่วมการอบรมรูปแบบการเชื่อมโยงโปรแกรมখনหาด และโปรแกรม MapWindow GIS โดยใช้ plug in นั้น ต่อมาเมื่อนักวิจัยนำข้อมูลพื้นฐานที่บันทึกในโปรแกรม MapWindow GIS เกี่ยวกับข้อมูลที่อยู่อาศัย (จุดบ้าน) จึงได้ลงมือปฏิบัติการนำเข้าข้อมูลจากโปรแกรมখনหาด (Pan Data) จากชุดข้อมูลเจ้าบ้าน (ชุดตาราง House) หรือจากชุดข้อมูลของ อปท. ที่มีอยู่แล้วจากโปรแกรม Microsoft Excel ก็ได้ โดยมีนักวิจัยคอยให้คำแนะนำต่าง ๆ กับเจ้าหน้าที่ อปท. เพื่อให้สามารถดำเนินการติดตั้งและเรียกใช้งานได้ แม้ไม่มีนักวิจัยคอยให้ความช่วยเหลือ

ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

เจ้าหน้าที่ อปท. การเรียนรู้ทักษะเพิ่มเติม สามารถติดตั้งและเรียกใช้ plug in ได้ เกิดทักษะในการใช้โปรแกรม MapWindow GIS ได้ข้อมูลเชิงพื้นที่ของแต่ละตำบลในฐานข้อมูล มีการใช้ติดตั้ง และเรียกใช้ Plug in เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่างในโปรแกรมอื่นด้วย เช่นในตำบลบ่อหินได้นำข้อมูลของชาวชุมชนในหมู่ที่ 9 บ้านปากคลอง ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย โดยเจ้าหน้าที่ได้บันทึกข้อมูลไว้ในโปรแกรม Microsoft Excel ก่อนหน้านี้ หลังจากมีการติดตั้ง Plug in ทำให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลได้ เกิดความสะดวกในการรายงานผลต่อผู้บริหาร การเรียกใช้งานทำได้ง่ายขึ้นทำให้ประหยัดเวลาในการดำเนินงาน การบันทึกข้อมูลนั้นไม่ต้องบันทึกซ้ำ แต่สามารถเชื่อมโยงได้เลย

Microsoft Excel

2.13 กิจกรรมคืนชุดข้อมูลความรู้สู่ชุมชนระดับตำบล พร้อมจัดตั้งศูนย์ข้อมูลตำบล ด้วยความล่าช้าอันเกิดจากแผนงานกิจกรรมต่าง ๆ ดังข้างต้นที่ค่อนข้างประสบปัญหาพอสมควรทำให้ทุกแผนงานกิจกรรมของกระบวนการดำเนินงานโครงการ ฯ นั้นส่งผลกระทบกันเป็นลูกโซ่ ซึ่งมีผลกับระยะเวลาดำเนินโครงการ ฯ เป็นสำคัญ ด้วยเหตุดังกล่าวในกิจกรรมนี้เช่นเดียวกันที่ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมเกิดความล่าช้า เนื่องด้วยเหตุหลายประการ อาทิ การบันทึกข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน หรือในบางพื้นที่ที่ไม่มีข้อมูลให้บันทึก (ข้อมูลทะเบียนราษฎร) ทำให้มีการจัดประชุมคืนข้อมูลความรู้สู่ชุมชนในบางพื้นที่ที่มีข้อมูลค่อนข้างเพียงพอต่อการนำเสนอเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันเท่านั้น เช่นในตำบลบ่อหิน ส่วนทางด้านตำบลอื่น ๆ ต้องเปลี่ยนแปลงกำหนดการประชุมออกไป จนกว่าจะมีข้อมูลที่เพียงพอต่อการนำเสนอ และในการประชุมคืนความรู้ที่ตำบลบ่อหินนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงการประชุมออกไปหนึ่งครั้ง เนื่องจากความไม่พร้อมจากหลาย ๆ ส่วนทั้งส่วนของพื้นที่ ส่วนของนักวิจัยที่ต้องเรียนเชิญวิทยากร (ทีมวิชาการ , ทีมที่ปรึกษา) จนในที่สุดได้มีการจัดประชุมในวันที่ 10 มีนาคม 2554 ณ ศาลาประชาคม อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง แต่ยังมีปัญหาเกี่ยวกับวิทยากรที่จะร่วมแลกเปลี่ยนในประเด็นข้อมูลของพื้นที่ที่ติดภารกิจไม่สามารถเข้าร่วมการประชุมได้ คือคุณณรงค์ คงมาก แต่มี คุณชื่น ทิพย์เพ็ญ ที่สามารถเข้าร่วมการประชุมในครั้งนี้ได้ ประกอบกับได้มีการประชุมคืนความรู้ไปแล้วเมื่อวันที่ 15 เดือนมกราคม 2554 ที่ผ่านมา แต่ทางนักวิจัยไม่ได้ประสานงานกับทีมที่ปรึกษาโครงการ ฯ อย่างจริงจัง เป็นเพียงการบอกกล่าวเท่านั้น เนื่องจากนักวิจัยไม่ทราบเกี่ยวกับกำหนดการประชุมแต่อย่างใด ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมในครั้งนั้นมีเฉพาะแกนนำในพื้นที่ พร้อมกับฝ่ายบริหาร อปท. เจ้าหน้าที่ อปท. ผู้แทนสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์กรมหาชน (พอช.) (เป็นหน่วยงานที่จะสนับสนุนการแก้ไขกรณีปัญหาที่ดิน) และนักวิจัยเท่านั้น ในเวที

ประชุมครั้งนั้นจะเป็นเรื่องราวของการจัดทำแผนงาน กิจกรรม ความต้องการของคนตำบลบ่อหิน โดยทำนานยก อบต.ได้ตั้งชื่อเรื่องการประชุมว่า “ประชุมเชิงปฏิบัติการ การแก้ไขปัญหาตำบลบ่อหิน ก้าวไปสู่ความกินดี อยู่ดีอย่างยั่งยืน” และท่านได้ประสานมายังนักวิจัยเพื่อให้เข้าร่วมการประชุมด้วย และต้องการเอาข้อมูลทั้งหมดที่ทำมานำเสนอต่อคณะที่ประชุม เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาเรียนรู้ร่วมกัน และนำมาใช้เป็นองค์ประกอบที่สามารถอ้างอิงได้ ในการจัดแผนพัฒนาพร้อมกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาของตำบล ดังนั้นเมื่อมีการจัดประชุมในวันที่ 10 มีนาคม อีกครั้งจึงเป็นการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมากกว่าระหว่าง “คนในพื้นที่” (หมายถึง แกนนำชุมชน ฝ่ายบริหาร อบต. เจ้าหน้าที่ อบต. และผู้ใหญ่บ้าน) กับวิทยากรเท่านั้น ส่วนการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลตำบลนั้นทางนายก อบต. บ่อหินกล่าวว่าได้มีการกำหนดแผนงานในแผนพัฒนาตำบล ปี 55 เรียบร้อยแล้ว ทางด้านพื้นที่อื่น ๆ หลังจากมีการเกลี้ยกล่อมงาน เรียบร้อยจึงได้มีการประชุม แต่ทางวิทยากรมักมีเวลาไม่ตรงกับวันประชุม ด้วยเหตุนี้ทางนักวิจัยจึงต้องใช้ความสามารถในการดำเนินการประชุม ซึ่งในเวทีการประชุมผู้เข้าร่วมต่างมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งในประเด็นปัญหาร่วม ประเด็นเฉพาะพื้นที่ แนวทางการพัฒนา เช่นนี้จึงก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน

ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

- (1) เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้คนในพื้นที่มีความเข้าใจร่วมกัน
- (2) เกิดแผนงานโครงการที่มาจากชุมชนภายใต้การวิเคราะห์ข้อมูลของพื้นที่ที่สำคัญ
- (3) ผู้บริหาร อบต. ให้ความเห็นชอบต่อแผนงาน ซึ่งถือเป็นมิติใหม่ของการพัฒนาที่เกิดจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลในแต่ละพื้นที่ โดยได้กำหนดให้เป็นแผนงานพัฒนาตำบล และข้อบัญญัติตำบล

ภาพที่ 4.11 บรรยายการประชุมเวทีถื่นความรู้ผู้ชุมชนตำบลบ่อหินและตำบลบางกุ้ง

3. ผลการศึกษาการดำเนินโครงการ ฯ

ผลการศึกษาจากการดำเนินงานโครงการ ฯ ที่ผ่านมามีพบว่า ได้มีเรื่องราวเกิดขึ้นมากมายจากกระบวนการในการจัดการข้อมูลสิ่งที่ได้รับจากการทำโครงการ ฯ ไม่ได้เกิดผลเฉพาะตัวระบบฐานข้อมูลที่ได้เท่านั้น แต่ระหว่างการสำรวจข้อมูลนั้นได้ทำให้ชุมชนฐานรากเกิดการเรียนรู้ในการจัดหาข้อมูลร่วมกับแกนนำในชุมชนทั้งที่เป็นท้องถิ่น ท้องที่ แกนนำภาคประชาชน สภาองค์กรชุมชน คณะผู้บริหาร อปท. และเจ้าหน้าที่ อปท. ส่วนหนึ่งของข้อมูลได้มีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาคีเครือข่ายร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล ก่อให้เกิดความสมดุลของข้อมูลสามารถนำข้อมูลไปประกอบในการจัดทำแผนชุมชน การนำไปใช้วางแผนพัฒนาทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน (เช่น ถนน สะพาน) และทางด้านสังคมเศรษฐกิจ โดยมีประโยชน์สุขของประชาชนเป็นเป้าหมายสำคัญ ซึ่งจากการดำเนินงานทำให้ได้เรียนรู้จากสิ่งที่ผิดพลาด เกิดแนวทางการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันทั้งทางการเมือง สังคม และวิถีชีวิต จากสิ่งที่ได้รับตลอดจนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นสามารถแยกเป็นประเด็นการศึกษาได้ดังนี้

3.1 ผลการศึกษาข้อมูลบริบทพื้นที่ตำบลเป้าหมาย

จากการศึกษาข้อมูลพบว่าในจำนวน 10 พื้นที่ตำบลเป้าหมาย มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 76 หมู่บ้าน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 12,339 ครัวเรือน มีประชากรรวมทั้งหมดจำนวน 55,973 คน แยกเป็นชาย 24,110 คน เป็นหญิง 28,313 คน มีพื้นที่ครอบคลุมทั้งหมด 315,839 ไร่ ประชาชนนับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ และมีนับถือศาสนาอิสลามบ้างใน 3 พื้นที่ คือ ตำบลบ่อหิน ตำบลบางสัก และตำบลวังวน และสามารถแบ่งแยกพื้นที่ตามลักษณะทางกายภาพ คือ มีพื้นที่ติดชายทะเล หรือโซนเล มีพื้นที่ที่เป็นที่ราบ หรือโซนดอน และพื้นที่เป็นภูเขา หรือโซนเขา (โซนเล โซนดอน และโซนเขา มาจากภาษาพูดในท้องถิ่น) จากการสำรวจการประกอบอาชีพของประชากรส่วนใหญ่ทำสวนยางพารา ปลูกปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่ชาวชุมชนคุ้นเคยเป็นอย่างดี แต่ยังไม่ให้ความสนใจเพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะราคาที่พุ่งสูงขึ้น ทำให้มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะพื้นที่นาที่กร้างไม่ได้ทำนา รวมทั้งพื้นที่ที่ใช้ทำนาอยู่เดิมก็ถูกปรับเปลี่ยน และมีบางพื้นที่ที่มีการบุกรุกป่าไม้ ป่าสงวน ป่าต้นน้ำเพื่อเป็นพื้นที่การปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน

ในสถานการณ์ปัจจุบันหลายสิ่งหลายอย่างเปลี่ยนแปลงไปด้วยเงื่อนไขต่าง ๆ มากมาย คนที่มีอาชีพทำนาข้าวในแต่ละพื้นที่มีน้อยลง บางกลุ่มเลิกทำนา แต่ทุกคนต้องกินข้าวทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางอาหาร การปลูกพืชเชิงพาณิชย์หรือที่เรียกว่า “เกษตรเชิงเดี่ยว” อาจส่งผลให้ระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบวัฒนธรรมของชาวนาถูกทำลาย ประกอบกับราคายางพารา และปาล์มน้ำมันที่ผันผวนเพราะไปขึ้นกับกลไกของราคาในระบบการตลาด ซึ่งชาวบ้านไม่สามารถกำหนดและควบคุมได้ ทำให้ชาวบ้านในบางพื้นที่เริ่มตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้น เกิดความพยายามสร้างกระบวนการเคลื่อนไหวเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้น ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหานั้นในแต่ละพื้นที่มี

ความแตกต่างกันออกไป และจากการสอบถามพบว่า การแก้ไขปัญหาของชาวบ้านนั้นมีหลายวิธีการด้วยกันซึ่งพอที่จะสรุปได้ดังต่อไปนี้

- (1) วิธีการลดต้นทุนการผลิต เช่น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนการใช้ปุ๋ยเคมีที่มีราคาสูงกว่า การใช้แรงงานตัวเองไม่ต้องจ้างแรงงาน การใช้ปุ๋ยทำเองในบางส่วนรวมไปถึงการรวมกลุ่มเพื่อผลิตปุ๋ยใช้เองและจำหน่าย เป็นต้น แต่เป็นกลุ่มขนาดเล็กไม่มีการขยายเป็นเครือข่าย
- (2) วิธีการรวบรวมผลผลิต เช่น การรวมกลุ่มรับซื้อผลผลิตภายในหมู่บ้านแล้วนำผลผลิตไปขายต่อโรงงาน หรือพ่อค้า รวมไปถึงการขยายเครือข่ายทั้งตำบล และอำเภอ ทำให้มีฐานกำลังซื้อผลผลิตมากขึ้นพัฒนาเป็นบ่อรับซื้อน้ำยาง ทำให้สามารถควบคุมคุณภาพของผลผลิตให้มีคุณภาพและมีปริมาณมากพอในการต่อรองราคาผลผลิตกับโรงงาน แต่น่าเสียดายที่มีจำนวนเครือข่ายน้อยมากในพื้นที่เป้าหมาย คือ แห่งเดียวที่ตำบลบ่อหิน มีเครือข่ายทั้งอำเภอสิเกา และมีเฉพาะยางพาราเท่านั้น
- (3) วิธีการแปรรูปผลผลิต เช่น การรวมกลุ่มผลิตตุ๊กตายาง ในพื้นที่ตำบลนาชุมเห็ด และได้มีการรวมกลุ่มผลิตยางแผ่น ในตำบลวังคีรี แต่ไม่ประสบความสำเร็จจึงล้มเลิกกิจกรรม

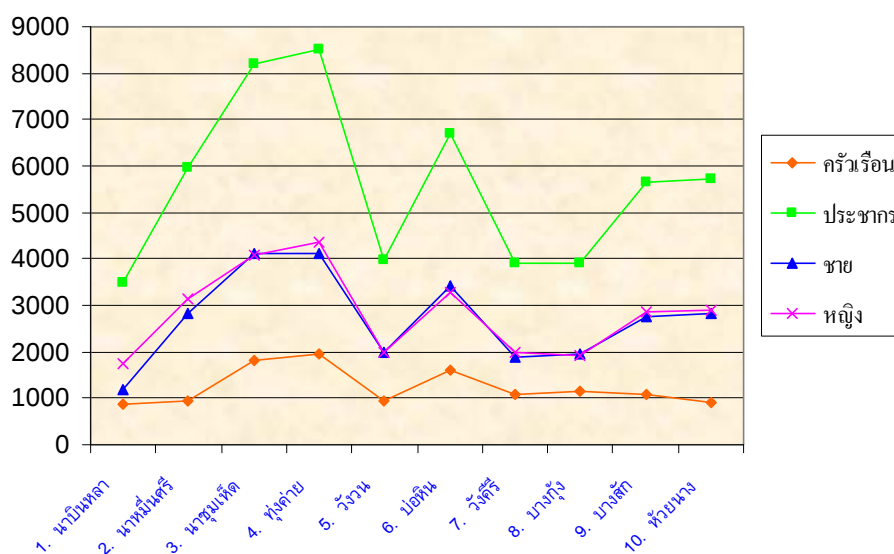
จากข้อมูลแสดงให้เห็นถึงกระบวนการแก้ไขปัญหาของชุมชนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นที่มาของรายได้และค่าใช้จ่าย มีวิธีการคล้าย ๆ กันในแต่ละพื้นที่และในแต่ละวิธีการจะมีเรื่องของการรวมกลุ่ม การลดรายจ่ายรวมไปถึงการเพิ่มรายได้ เป็นการพัฒนาในส่วนที่เกี่ยวกับการผลิตของชาวบ้าน และจากการสังเกตของนักวิจัยพบว่า ในแปลงที่ดินของชุมชนนั้นจะมีสวนยางอย่างเดียว หรือสวนปาล์มอย่างเดียว ไม่มีพืชชนิดอื่นปะปนมากนัก เว้นแต่จะมีวัชพืช หรือ มีการเลี้ยงสัตว์ เช่น เป็ด แพะ วัว ฯ บ้าง ในบางพื้นที่ ทำให้มีคำถามว่าทำไมไม่ปลูกพืชให้มีความหลากหลายเหมือนในป่า ในเขา หรือที่เรียกกันว่า เกษตรแบบผสมผสาน และ จากคำถามดังกล่าวหากมีการสนับสนุนชาวชุมชนในพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาการทำเกษตรเชิงเดี่ยวที่ก่อให้เกิดความไม่มั่นคงทางอาหาร โดยใช้หลักการค้นคว้าหาองค์ความรู้จากภูมิปัญญาการทำเกษตรของคนในสมัยก่อน หรือจากพื้นที่อื่น ๆ แล้วนำมาเรียนรู้ร่วมกันในพื้นที่ เช่นนี้จะทำให้เกิดมิติการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบวิถีชีวิตการดำรงอยู่ที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์เกิดความสุขของระบบนิเวศ และชาวชุมชนรู้จักการสร้างภูมิคุ้มกันตนเองได้

ตารางที่ 4.4 แสดงข้อมูลทั่วไปของ 10 พื้นที่ขยายผล

รายละเอียดข้อมูล ชื่อตำบล	จำนวน ประชากร(คน)	หมู่บ้าน (หมู่)	ครัวเรือน (หลัง)	เนื้อที่ (ไร่)	อาชีพ	ศาสนา	ภูมิประเทศ
1. นามินหลา	3,473	6	886	6,250	เกษตรกรรม	พุทธ	ที่ราบลุ่ม
2. นาหมื่นศรี	5,980	8	932	12,500	เกษตรกรรม	พุทธ	ที่ราบลาดเอียง
3. นาชุมเห็ด	8,200	9	1,829	32,750	เกษตรกรรม	พุทธ	ที่ราบเชิงเขา และที่ราบลุ่ม
4. พุ่งค่าย	8,499	11	1,962	43,375	เกษตรกรรม	พุทธ	ที่ราบ และที่ลุ่ม
5. วังวน	3,991	5	932	24,739	เกษตรกรรม	พุทธ-อิสลาม	ที่ราบและ ชายทะเล
6. บ่อหิน	6,681	9	1,604	75,937.5	เกษตรกรรม	พุทธ-อิสลาม	ที่ราบสูง ที่ราบ และชายทะเล
7. วังคีรี	3,896	6	1,074	18,513	เกษตรกรรม	พุทธ	ที่ราบสูง และ ที่ราบลุ่ม
8. บางกุ้ง	3,902	8	1,136	23,250	เกษตรกรรม	พุทธ	ที่ราบ เป็นเนิน สูงต่ำสลับกัน
9. บางสัก	5,636	6	1,091	59,700	เกษตรกรรม	พุทธ-อิสลาม	ที่ราบลุ่มสลับ ด้วยภูเขาเล็ก ๆ
10. ห้วยนาง	5,715	8	893	18,824	เกษตร / ค้าขาย	พุทธ	ที่ราบ และ ที่ราบลุ่ม
รวม 10 ตำบล	55,973	76	12,339	315,839			

ตารางที่ 4.5 แสดงข้อมูลประชากรและครัวเรือนโดยสรุปของ 10 พื้นที่ขยายผล

ชื่อตำบล	จำนวน ประชากร(คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	หมู่บ้าน (หมู่)	ครัวเรือน (หลัง)
1. นาบีนหลา	3,473	1,179	1,744	6	886
2. นาหมื่นศรี	5,980	2,835	3,145	8	932
3. นาชุมเห็ด	8,200	4,121	4,079	9	1,829
4. ทุ่งค่าย	8,499	4,127	4,372	11	1,962
5. วังวน	3,991	1,987	2,004	5	932
6. ป่อหิน	6,681	3,402	3,279	9	1,604
7. วังคีรี	3,896	1,894	2,002	6	1,074
8. บางกุ้ง	3,902	1,968	1,934	8	1,136
9. บางสัก	5,636	2,766	2,870	6	1,091
10. ห้วยนาง	5,715	2,831	2,884	8	893
รวม 10 ตำบล	55,973	24,110	28,313	76	12,339

ภาพที่ 4.12 กราฟเปรียบเทียบแสดงข้อมูลประชากรและครัวเรือนโดยสรุปของ 10 พื้นที่ขยายผล

และจากภาพข้อมูลเปรียบเทียบจำนวนประชากรและครัวเรือน เป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนประชากรหญิงจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในทุกพื้นที่ตำบล และมีความเป็นไปได้ว่าในอนาคตอันใกล้จะมีผู้หญิงเข้ามามีบทบาทสำคัญทางสังคมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการมีจำนวนประชากรผู้หญิงเพิ่มมากขึ้นทำให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้หญิงมีความกล้าแสดงออกทางความคิด มีความกล้าที่จะกระทำในสิ่งที่ท้าทายเพื่อ

พิสูจน์ความจริงที่ว่า ผู้หญิงทำอะไร ได้มากกว่า และมีบางเรื่องราวที่ผู้หญิงทำได้ดีกว่าผู้ชาย เนื่องจากในอดีตที่ผู้หญิงถูกมองว่าเป็นเพศที่อ่อนแอ เป็นเพศที่ถูกรับการเป็นแม่บ้าน แม่ศรีเรือน เพียงอย่างเดียว และมีความเป็นไปได้สูงหากผู้หญิงมีการรวมตัวเป็นกลุ่ม / องค์กรในแต่ละพื้นที่เพื่อกำหนดทิศทางการแก้ปัญหา การพัฒนาศักยภาพของผู้หญิงแล้ว การที่กลุ่มผู้หญิงจะแสดงออกโดยการสมัครผู้ใหญ่บ้าน หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หรือคณะผู้บริหารส่วนท้องถิ่น และในตำแหน่งที่สูงขึ้นทั้งระดับอำเภอ ระดับจังหวัด เช่นนี้ในอนาคตย่อมมีความเป็นไปได้สูง และในการหาเสียงเพียงเจาะจงเฉพาะผู้หญิงในพื้นที่ก็สามารถมีชัยในการเลือกตั้งได้อย่างแน่นอน

และมีประเด็นที่น่าสนใจจากข้อมูลบริบทพื้นที่อีกประเด็น คือ ข้อมูลจำนวนแหล่งน้ำทั้งหมดที่ อปท. สร้างขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

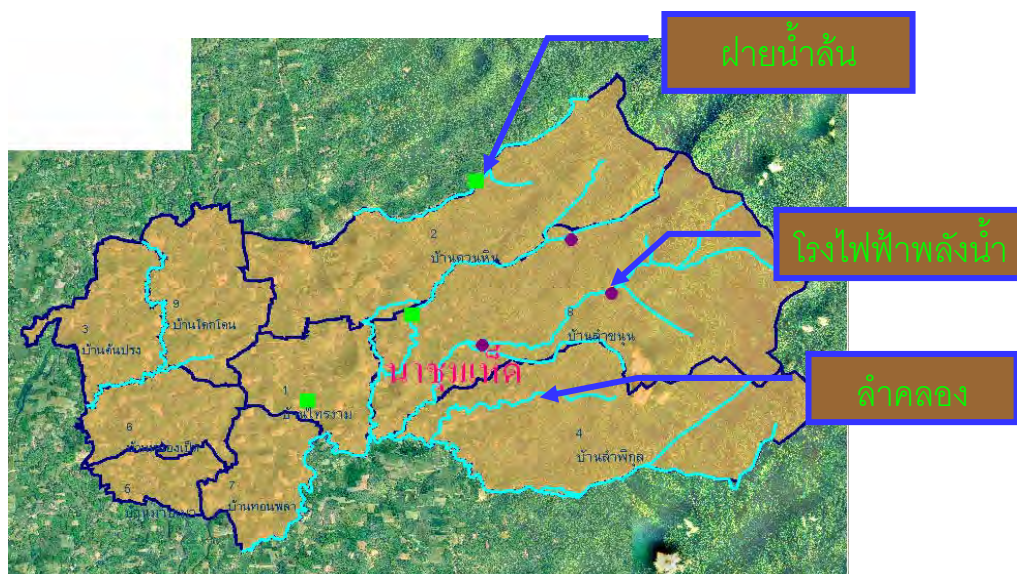
ตารางที่ 4.6 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนแหล่งน้ำที่ อปท. สร้างขึ้น

ข้อตำบล	จำนวนแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น							
	บ่อน้ำ ตื้น	บ่อ บาดาล	ประปา หมู่บ้าน	ถังเก็บ น้ำ	สระ เก็บน้ำ	อ่าง เก็บน้ำ	ฝาย	เหมือง ส่งน้ำ
1. บ่อหิน	396	11	10				1	
2. วังศิรี	5	19	8	5			2	
3. บางกุ้ง	19	24	7		15	1	2	1
4. บางลึก	29	22	2	16	10	1	1	
5. ห้วยนาง			1			1	1	
6. หุ่นค่าย	895	5	22					
7. นาบินหลา	360	9	14					
รวม	1,704	90	64	21	25	3	7	1

จากข้อมูลชุดนี้ทำให้ถึงการแก้ไขปัญหาลักษณะขาดแคลนน้ำของชุมชนช่วงฤดูแล้ง ในแต่ละ อปท. ที่มีความหลากหลายเกี่ยวกับรูปแบบแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ โดยส่วนใหญ่จะมีการแก้ไขปัญหาด้วยการขุดบ่อน้ำตื้นที่มีจำนวนสูงถึง 1,704 บ่อ/แห่งจากจำนวน 76 หมู่บ้าน และจากการสอบถามข้อมูลของแต่ละ อปท. เกี่ยวกับการสร้างบ่อน้ำตื้น ปรากฏว่ามีบาง อปท. ได้มีการพัฒนาบ่อน้ำตื้น เป็นแหล่งน้ำเพื่อการสร้างเป็นประปาหมู่บ้าน บางพื้นที่สร้างบ่อน้ำตื้น เพื่อให้ชาวชุมชนที่สร้างบ้านเรือนกระจัดกระจายเป็นหย่อม ๆ ได้มีน้ำอุปโภค – บริโภค ในฤดูแล้ง จึงได้มีการขุดบ่อน้ำตื้นตามที่ ตั้งบ้านเรือนของชุมชนที่อยู่กระจัดกระจายจึงทำให้จำนวนบ่อน้ำตื้นมีจำนวนมากมายหลายแห่ง และมีหลายพื้นที่ที่จำนวนบ่อน้ำตื้นใช้งานไม่ได้ หรือไม่ได้ใช้งาน เนื่องจากบ่อน้ำชำรุด ทรุดโทรม รวมไปถึงความ

รกร้าง ขาดการดูแลรักษาความสะอาดทำให้ใช้งานไม่ได้ ส่วนบ่อน้ำที่ไม่ได้ใช้งานเนื่องจากการมีระบบประปาเข้าถึงในชุมชน ทำให้ชุมชนไม่ใช้งาน ส่งผลให้ บ่อน้ำมีความทรุดโทรม และรกร้าง เช่นกัน ดังนั้นจึงเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณโดยมีการใช้ประโยชน์ได้ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุนเท่าที่ควรจะเป็น

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นมาแล้วนั้นหากมีการนำระบบฐานข้อมูลมาใช้เป็นองค์ประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาพื้นที่แล้วจะเกิดรูปแบบใหม่ของการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิเช่น การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร กล่าวคือ การนำเอาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์มาประกอบกับข้อมูลประชากรในพื้นที่ ทำให้ทาง อปท. รับทราบข้อมูลเบื้องต้น เช่น ข้อมูลเส้นทางการไหลของสายน้ำ ถ้าคลอง ว่ามีสายน้ำผ่านชุมชนไหนบ้าง มีสายน้ำจำนวนกี่สาย ชาวชุมชนในละแวกนั้นประกอบอาชีพอะไร สายน้ำไหลผ่านที่ดินของใครบ้าง เป็นต้น จากนั้นทาง อปท. อาจมีการสำรวจข้อมูลเพิ่มเติม คือ ที่ดินที่สายน้ำไหลผ่านมีการครอบครองถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ ปริมาณน้ำที่ไหลมีจำนวนมากน้อยแค่ไหน อย่างไร ขนาดของสายน้ำกว้างยาวกี่เมตร ชาวชุมชนมีความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตรไหม เช่นนี้เป็นต้น และเมื่อมีการนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ร่วมกันระหว่าง อปท. กับ ชุมชนจะทำให้เกิดรูปแบบการจัดการน้ำที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของ ชุมชนรวมไปถึงการสร้างกฎกติการ่วมกันในการรักษาทรัพยากรทั้งป่าไม้ และสายน้ำ ส่วนทาง อปท. นั้นสามารถดำเนินการขอรับการสนับสนุนเกี่ยวกับงบประมาณ หรือ องค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากร จากหน่วยงานภายนอกได้ โดยมีข้อมูลอ้างอิงทั้งข้อมูลสภาพภูมิศาสตร์และข้อมูลชุมชนดังกล่าวมานี้จะทำให้เกิดรูปแบบการพัฒนาพื้นที่ที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนได้ เช่นในพื้นที่ตำบลนาชุมเห็ดที่มีการนำข้อมูลของสายน้ำในพื้นที่มาศึกษาข้อมูลในการบริหารจัดการน้ำ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชาวชุมชน และ เกิดแนวทางการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า โดยร่วมกับกองทุนส่งเสริมพลังงานทดแทน สำนักงานพัฒนาพลังงานทดแทน กระทรวงพลังงาน และโครงการสร้างจิตสำนึกนิเวศวิทยาด้านการจัดการทรัพยากรชุมชน ในการดำเนินโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำ จำนวน 2 โรง งบประมาณ 34 กว่าล้านบาท พร้อมกับการให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ โดยร่วมกับโรงเรียนต้นแบบ ,อปท. , กลุ่มอนุรักษ์พลังงาน , และการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง ในรูปแบบของโฮมสเตย์ หรือในกรณีที่มีบ่อน้ำตื้นจำนวนไม่น้อย ทั้งที่ไม่ได้ใช้และใช้ไม่ได้หากมีการนำมาปรับเปลี่ยนสภาพการใช้งานเพื่อประโยชน์ของชุมชนน่าจะเป็นเรื่องที่น่ายินดี กล่าว คือ การนำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์มาวางจุดที่มีบ่อน้ำตื้นในพื้นที่แล้ว มีการวิเคราะห์ร่วมกันเกี่ยวกับสภาพของบ่อน้ำว่า มีบ่อน้ำชำรุด ทรุดโทรมมากน้อยแค่ไหน จำนวนเท่าไร มีปริมาณน้ำใน บ่อมากน้อยเพียงใด งบประมาณในการซ่อมแซม ปรับปรุงจำนวนเท่าใด มีความคุ้มค่าต่อการนำมาเป็นแหล่งน้ำดิบ เพื่อผลิตน้ำบริโภคได้ไหม หรือ เป็นแหล่งน้ำเพื่อส่งเสริมให้ชาวชุมชนมีการเพาะเลี้ยงสัตว์ น้ำได้ไหม เช่นนี้คือ รูปแบบในการใช้ประโยชน์จากระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาพื้นที่ที่เป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางความคิดภายใต้ฐานข้อมูลที่เป็นจริงซึ่งบางครั้งเราต้องยอมรับว่าอาจส่งผลที่ดีกว่าการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพียงอย่างเดียวจนล้มการลำดับขั้นตอนความสำคัญของกระบวนการทำงาน จนทำให้เกิดการสิ้นเปลืองงบประมาณโดยเปล่าประโยชน์

ภาพที่ 4.13 แสดงเส้นทางของสายน้ำในพื้นที่ตำบลนาชุมเห็ดพร้อมจุดแสดงที่ตั้งโรงไฟฟ้าพลังน้ำ และฝายน้ำล้น

3.2 ผลการศึกษากระบวนการจัดการระบบฐานข้อมูลพื้นที่ตำบลเป้าหมาย

จากการศึกษาพบว่าระบบข้อมูลในพื้นที่ตำบลเป้าหมาย ส่วนใหญ่จะมีที่มาจากหน่วยงานภายนอกไม่ใช่ข้อมูลที่มาจากการสำรวจชาวชุมชนโดยตรง เช่น ข้อมูลประชากรมาจากรายการทะเบียนราษฎร ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มองค์กรมาจากพัฒนาชุมชน ข้อมูลการเลี้ยงสัตว์มาจากสำนักงานปศุสัตว์ หรือสำนักงานประมง ข้อมูลการเกษตรมาจากสำนักงานเกษตร ข้อมูลการศึกษาจากสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ข้อมูลการถือครองที่ดินในพื้นที่มาจากสำนักงานที่ดินอำเภอ/จังหวัด ส่วนข้อมูลพื้นฐานของชุมชนนั้นมาจากการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานความจำเป็นครัวเรือน หรือที่รู้จักกันในชื่อ แบบสำรวจ จปฐ. ซึ่งทางพัฒนาชุมชนเป็นผู้บันทึกข้อมูล ส่วนทางอปท. นั้นร่วมสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ และเมื่อมีการบันทึกข้อมูลสำเร็จทางพัฒนาชุมชนอำเภอจะนำข้อมูลให้กับทาง อปท. เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาพื้นที่เป็นลำดับต่อไป ดังกล่าวมาจะเห็นรูปแบบการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานกับหน่วยงานด้วยกัน แต่เนื่องจาก อปท. เป็นหน่วยงานหลักที่เข้าใจใกล้ชิด เข้าถึงประชาชนและสามารถแก้ปัญหาได้ดีเพราะมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนในพื้นที่ด้วยกันเอง มีหน้าที่เพื่อบริหารกิจการสาธารณะที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนผู้รับบริการ ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่ อปท. ต้องมีฐานข้อมูลของประชาชนที่มาจากขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้การพัฒนาและการแก้ปัญหามีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง แต่รูปแบบการจัดเก็บข้อมูลของแบบสำรวจ จปฐ. นั้น

ไม่มีกระบวนการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของชาวชุมชน รวมไปถึงชุดข้อมูลไม่มีรายละเอียดมากพอต่อการนำมาเป็นองค์ประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชน และข้อมูลในบางส่วนนั้นมีความแตกต่างหรือขัดแย้งจากข้อเท็จจริง ทำให้ข้อมูลที่ได้จาก จปฐ. นั้นไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างที่ควรจะเป็น และน่าจะเป็นเรื่องที่ยินดีหากมีการมองย้อนกลับเกี่ยวกับบรรดาข้อมูลทั้งหมดที่กล่าวมาอยู่ในการดูแลของ อปท. โดยได้รับการพัฒนาฐานข้อมูลให้เป็นระบบพร้อมปรับฐานข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ แล้วมีหน่วยงานอื่นมาขอใช้ข้อมูลพื้นที่เช่นนี้จึงเป็นเรื่องที่น่ายินดีสำหรับอปท. เพราะ อปท. เป็นหน่วยงานหลักที่ดูแลชาวชุมชนในท้องถิ่น การมีฐานข้อมูลของชุมชนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาพื้นที่ และเมื่อมีข้อมูลที่เพียงพอแล้วทำให้ทาง อปท. สามารถขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกได้ เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการพัฒนาพื้นที่ โดยมีชาวชุมชนเป็นแกนกลางสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันมีการกำหนดแนวทางและกิจกรรมการพัฒนาของชุมชนให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการจัดการระบบฐานข้อมูลพื้นที่ตำบลเป้าหมายตามกิจกรรมโครงการ ฯ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลของ อปท. ผู้การนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาพื้นที่นั้น พบว่า การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มีรูปแบบของกระบวนการที่เน้นการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนในพื้นที่และหน่วยงานภาคีเครือข่าย ตั้งแต่เริ่มแรกของการดำเนินกิจกรรม กล่าวคือ เริ่มจากกิจกรรมเวทีสร้างความเข้าใจในพื้นที่ การขอสนับสนุนชุดข้อมูลจากหน่วยงานภายนอก รวมไปถึงการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินกิจกรรมการสำรวจข้อมูลทั้งแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การสำรวจพื้นที่ การฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้งานโปรแกรม ตลอดจนการประชุมสรุปผลการดำเนินงาน การคืนข้อมูลความรู้ที่ได้มีการจัดเก็บสู่ชุมชน การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ดังนี้แสดงให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมต่อกระบวนการการดำเนินงานที่มีการเรียนรู้ร่วมกันของชาวชุมชนทั้งที่เป็นแกนนำตามธรรมชาติ แกนนำชุมชนในส่วนที่เป็นฝ่ายปกครอง แกนนำชุมชนในส่วนที่เป็นฝ่ายบริหารท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแกนนำหลักในกระบวนการทำงาน เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มีความสอดคล้องเหมาะสมต่อสภาพวิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ตำบลเป้าหมาย และเนื่องจากกลุ่มคนต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมนี้รวมทั้งตัวนักวิจัยเองนั้น มีความแตกต่างของที่มา ความแตกต่างทางความคิด ความแตกต่างของสภาพปัญหา และความแตกต่างของความต้องการ ทำให้ต้องมีการปรับแนวคิด หรือการปรับทัศนคติเป็นส่วนสำคัญที่สุดต่อการทำงาน โดยต้องยึดถือความต้องการของ “คนในพื้นที่” เป็นแนวทางหลัก แต่ต้องอยู่ภายใต้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ ฯ เช่นกัน เพราะเหตุนี้ในกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ จึงต้องใส่ใจในรายละเอียดเกี่ยวกับทุกองค์ประกอบก่อเกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความเข้าใจในความแตกต่างของแต่ละคน แต่ละฝ่าย ทำให้การดำเนินงานที่สัมผัสได้ถึงบรรยากาศของความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ส่งผลให้กระบวนการทำงานเกิดการพัฒนา การแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เกิดแนวทางในการดำเนินงานโครงการ ฯ ให้ประสบผลสำเร็จตาม

เป้าหมาย คือ การมีฐานข้อมูลของชุมชน ทั้งนี้จึงทำให้พื้นที่ตำบลเป้าหมายสามารถนำฐานข้อมูลที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน เกิดการกำหนดแผนงาน กิจกรรม เพื่อการพัฒนาพื้นที่ที่มาจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการของชุมชนภายใต้ระบบฐานข้อมูลที่ทุกฝ่ายต่างยอมรับในชุดข้อมูลนั้น และทาง อปท. สามารถนำระบบฐานข้อมูลมาจัดการเรียนรู้ในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง การปรับฐานข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกำหนดแนวทาง และกิจกรรมการพัฒนาของชุมชนที่ยึดหลักการพึ่งพาตนเองด้วยการคำนึงถึงศักยภาพทรัพยากร ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ส่งเสริมให้กลุ่มปราชญ์ กลุ่มแกนนำ และผู้รู้ ถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นพัฒนาเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความหลากหลายของทุนในชุมชน ควบคู่กับการฟื้นฟูความรู้พื้นบ้าน เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ทั้งบริบททางศาสนา และวัฒนธรรมชุมชน และการให้ความคุ้มครองสิทธิชุมชน รวมถึงการเฝ้าระวังช่วยเหลือเยียวยาเมื่อชุมชนเผชิญกับภัยพิบัติต่าง ๆ เช่นนี้จึงเป็นการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในทุกมิติของการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนได้

ภาพที่ 4.14 แสดงถึงบรรยากาศการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนในการดำเนินโครงการฯ

3.3 ผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลตำบล และเครือข่ายศูนย์ข้อมูล

ในสังคมหากได้รับแนวคิดที่ถูกต้อง คือ ความมีเหตุผล การรู้จักสร้างภูมิคุ้มกันทั้งวิถีชีวิต และธรรมชาติตลอดจนรูปแบบการแบ่งปันกันและกัน สู่การสร้างรูปธรรมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความชัดเจน ดังนั้นการมีข้อมูลที่มาจากการยอมรับโดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนนั้นสามารถนำมาจัดตั้งเป็นศูนย์ข้อมูลเพื่อให้ชาวชุมชนได้ร่วมกันเรียนรู้และนำไปใช้ประโยชน์ มีการรองรับบุคลากรให้เป็นผู้รับผิดชอบในการนำเข้าข้อมูล และพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ ส่งผลให้การบริการข้อมูลแก่ประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ซึ่งจากการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลตำบลของแต่ละพื้นที่นั้นสามารถดำเนินการได้ทันที โดยทาง อปท. เป็นฝ่ายรับดำเนินการทางด้านให้บริการประชาชนตามความแตกต่างในสภาพการณ์ของประชาชนในพื้นที่ เช่น ในพื้นที่ตำบลบ่อหินที่มีการนำข้อมูลมาศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่และนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ประกอบการแก้ไขปัญหาในพื้นที่สู่การนำเสนอแผนโครงการ

เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภายนอก หรือในพื้นที่ตำบลบางกุ้งที่สามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการจัดทำผังชุมชนโดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมของระบบฐานข้อมูลที่จะนำไปสู่การกำหนดแผนงานเพื่อการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน ส่วนตำบลวังคีรีได้นำระบบฐานข้อมูลมาใช้ให้บริการแก่ประชาชนรวมไปถึงการนำข้อมูลมาวางแผนการจัดการน้ำเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและภาวะการฉกฉวยแคลน น้ำในช่วงฤดูแล้ง ทางด้านตำบลนาชุมเห็ดได้นำข้อมูลเกี่ยวกับแผนที่เส้นทางของสายน้ำนำมาประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการจัดการน้ำสู่พลังงานไฟฟ้า รวมไปถึงตำบลทุ่งค่ายได้นำระบบฐานข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ส่วนตำบลนาบินหลาที่มีสำนักปลัดคอยให้บริการข้อมูลแก่ประชาชนที่สนใจในข้อมูลข่าวสาร เช่นเดียวกับตำบลนาหมื่นศรี และตำบลวังวนที่ได้มีการนำระบบฐานข้อมูลมาพัฒนาพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งโดยส่วนใหญ่ในแต่ละ อบต. จะมีสำนักปลัดเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นฝ่ายที่ให้บริการแก่ประชาชนทั้งนักพัฒนาชุมชนและฝ่ายโยธา แสดงให้เห็นถึงความพร้อมของ อบต. ที่เป็นศูนย์กลางระบบฐานข้อมูลของตำบลที่สามารถให้บริการทั้งประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานภายนอกได้อย่างเหมาะสมและสะดวก รวดเร็ว ดังนั้นจึงพอที่จะสรุปผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลตำบล และเครือข่ายศูนย์ข้อมูลตำบลได้ต่อไป

4. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

4.1 ตำบลบ่อหิน กับการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ อันเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาลสู่ยุทธศาสตร์จังหวัด อำเภอบ่อหิน และตำบลที่ต้องการให้ประชาชนอยู่ดีกินดี มีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินทาง อบต. บ่อหินจึงได้มีการประชุมร่วมกันกับแกนนำชาวชุมชนในพื้นที่ที่มีทั้ง ผู้บริหาร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อสม. ผู้นำกลุ่มองค์กร / กลุ่มอาชีพ พร้อมทั้งพนักงาน ลูกจ้างของ อบต.บ่อหิน ซึ่งจากการประชุมได้มีการสรุปร่วมกันเพื่อกำหนดทิศทางการความต้องการของคนตำบลบ่อหินว่า “แนวทางการสนับสนุนไม่ว่าจากหน่วยงานใด เพื่อดำเนินงานการพัฒนา รวมไปถึงการแก้ไขปัญหาอันต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการและภายใต้การยอมรับของประชาชนในพื้นที่และภาคีภาคส่วนราชการต่าง ๆ ด้วย” และจากสภาพพื้นที่ของตำบลบ่อหินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าชายเลน ป่าบก และพื้นที่ชายฝั่งทะเล ประชาชนในตำบลประกอบอาชีพ ทำสวน และประมงพื้นบ้าน

ตารางที่ 4.7 แสดงทรัพยากรธรรมชาติและ การใช้ประโยชน์ของตำบลบ่อหิน

ทรัพยากร	พื้นที่ / หมู่บ้าน	จำนวนเนื้อที่และการใช้ประโยชน์
1. ป่าชายเลน	1,2,3,6,8,9	ประมาณ 7,901 ไร่ เป็นแหล่งอาหารและอนุบาลสัตว์น้ำ
2. หญ้าทะเล	9	ประมาณ 50 ไร่
3. ป่าสวนกะลาเส-คลองไม้ตาย	3,6,8,9	ประมาณ 3,031 ไร่ ซึ่งมีที่อยู่อาศัยของชาวบ้านรวมอยู่ด้วย
4. ป่าชุมชน	5,6,8,9	ประมาณ 347 ไร่
5. ป่าอนุรักษ์	4	ประมาณ 70 ไร่ เป็นไม้ยาง มีการใช้ประโยชน์ เน้นการอนุรักษ์ แต่มีการบุกรุกที่ดินจากชาวบ้านเพื่อเป็นที่ดินทำกิน
6. ป่าสวนสายคลองอ้ายกลิ้ง	5,7	ประมาณ 800 ไร่ มีการบุกรุกจากชาวบ้านในพื้นที่และต่างพื้นที่เพื่อทำสวนยาง
7. ป่าชายหาด	2	ประมาณ 873 ไร่ มีพืชท้องถิ่นที่ชาวบ้านเข้าไปเก็บเกี่ยว เช่น ผักหวานป่า
8. ดอนหอย	2	มีเนื้อที่จำนวนมาก ชาวบ้านมีการเข้าไปเก็บหอยเพื่อนำไปบริโภค และสร้างรายได้เสริม
9. ที่เช่าของรัฐ	5,7	ประมาณ 920 ไร่ มีนายทุนเช่าทำสวนปาล์ม ซึ่งกำลังจะหมดสัญญาเช่า

10. ปาณลิมพระเกียรติ	5	ประมาณ 50 ไร่
----------------------	---	---------------

ลักษณะของพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งของตำบลบ่อหินเป็นพื้นที่หญ้าทะเล มีพะยูนเข้ามาหากิน อยู่เสมอ ชุมชนมีปัญหาจากความเสี่ยงโรคมะเร็งของทรัพยากรประมง ชาวประมงจับสัตว์น้ำได้น้อยลง ผลกระทบจากสัมปทานป่าไม้แผ่ถ่านในพื้นที่ป่าชายเลน พ.ศ. 2484 เกิดการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลน ปัญหาจากการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำของนายทุนจากภายนอก พ.ศ. 2546 เกิดการปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเล การข้ามเขต พื้นที่การทำประมงของเรือประมงพาณิชย์ เช่น อวนรุน อวนลาก ในเวลากลางคืนเข้ามาในแนวเขต 3,000 เมตร ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ และอุปกรณ์ประมงของชาวบ้านในพื้นที่ การทำประมงเพาะเลี้ยง สหราชอาณาจักรใหญ่โดยผิดกฎหมายของทุนข้ามชาติในพื้นที่หมู่ที่ 9 บ้านปากคลอง ทำให้เกิดความขัดแย้ง การทำประมงในพื้นที่ทะเล การปักหลักทำการประมงลอบหมึก การทำประมงโดยใช้แสงไฟล่อด้วย เครื่องกำเนิดไฟฟ้า อวนปิดอ่าว ลอบปูดาเกี๋ย ซึ่งทั้งหมดเป็นเครื่องมือที่ไม่ผิดกฎหมายประมง แต่ทำลาย พันธุ์สัตว์น้ำวัยอ่อน เช่นนี้คือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายฝั่งทะเลของตำบลบ่อหินรวมไปถึงการมี ปัญหาความไม่มั่นคงในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย

ดังนั้นทางชาวชุมชนชายฝั่งของตำบลบ่อหินได้มีการรวมตัวร่วมกับชาวประมงชายฝั่งทั้งพื้นที่ จังหวัดตรังเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาการใช้เครื่องมือประมงทำลายล้าง เช่น อวนรุน อวนลาก ยาเบื่อ ไม้ กระทุ้งน้ำ ลอบปูดาเกี๋ย ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและสิ่งแวดล้อม โดยมีพัฒนาการรวมเป็น “เครือข่ายชมรมชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดตรัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 – ปัจจุบัน (2555) และมีการดำเนิน กิจกรรมร่วมกับองค์กรทั้งทางภาครัฐ และเอกชน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล เช่น การปลูกป่าชาย เลน การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ ต่อมาได้เกิดชุดราษฎรอาสาสมัครชุดปฏิบัติการเพื่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรประมง พ.ศ. 2549 โดยมีตัวแทนชุมชนในหมู่ที่ 9 บ้านปากคลอง มีหน้าที่ปฏิบัติงานตรวจตรา ปราบปรามผู้กระทำความผิดพระราชบัญญัติประมงร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ฝ่ายตำรวจและฝ่ายประมง

ต่อมาทางองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหินโดยนายก อบต. ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการ แก้ไขปัญหาการทำประมงด้วยเครื่องมือทำลายล้างในพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งของจังหวัดตรัง โดยมีการ ผลักดันการจัดทำเขตคุ้มครองแหล่งหญ้าทะเล การกำหนดเครื่องมือประมง เป็นประกาศขององค์การ บริหารส่วนตำบลบ่อหิน เรื่อง กำหนดเขตห้ามใช้เครื่องมือบางชนิดทำการประมงในเขตพื้นที่อนุรักษ์ หญ้าทะเล บ้านปากคลอง ในช่วงปี พ.ศ. 2550 ซึ่งประกาศดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมทั้งตำบล ดังนั้น ในช่วงปี พ.ศ. 2552 ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหินได้มีกระบวนการจัดทำข้อบัญญัติตำบล เรื่อง การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการ จัดระเบียบการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในระบบนิเวศอ่าวสีเกา และได้มีการประกาศใช้ ณ วันที่ 1 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553

และจากสภาพปัญหาเกี่ยวกับความไม่มั่นคงในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของชาวชุมชนในพื้นที่ ตำบลบ่อหินและในพื้นที่สมาชิกเครือข่ายชมรมประมงพื้นบ้านจังหวัดตรัง ซึ่งเป็นอีกประเด็นที่เครือข่าย

ชมรมประมงพื้นบ้านจังหวัดตรังได้ร่วมกันต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิในที่อยู่อาศัยและที่ทำกินเพื่อให้เกิดการสืบทอดเป็นมรดกแก่ลูกหลานต่อไป โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน ผู้นำองค์กรชุมชนได้หยิบยกประเด็นปัญหาความไม่มั่นคงในที่ดินเข้าสู่การหารือในที่ประชุมและสภาทนายความหลายครั้ง โดยคำถามหลักที่ต้องคำนึงร่วมกัน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลทำอะไรในเรื่องนี้ได้บ้าง มีอำนาจหรือไม่ ใช้กฎหมายฉบับไหน จากนั้นได้มีการประชุมหารือร่วมกันในพื้นที่ตำบลบ่อหิน ประกอบด้วยฝ่ายบริหาร และสมาชิกสภา อบต.บ่อหิน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำองค์กรชุมชน ผู้แทนสภาองค์กรชุมชน รวมทั้งหน่วยงานสนับสนุน คือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์การมหาชน (พอช.) มูลนิธิอันดามัน (SAN) และโครงการเสริมสร้างจิตสำนึกนิเวศวิทยา (สจน.) จากการประชุมหารือได้พิจารณาแนวทางหลัก 2 แนวทาง คือ การจัดทำโฉนดชุมชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย โฉนดชุมชน พ.ศ. 2553 และ การจัดทำข้อบัญญัติตำบลว่าด้วย ผังชุมชน

โฉนดชุมชน เป็นแนวทางที่เห็นชอบร่วมเพื่อใช้แก้ไขปัญหาดินของชุมชนที่ซ้อนทับกับที่ดินของรัฐ โดยต้องทำเสนอเป็นรายชุมชน มีองค์กรชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบบริหารจัดการ สำหรับผังชุมชน เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการให้ครอบคลุมทั้งตำบล การสร้างความมั่นคงในที่ดินให้กับชุมชน การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมการก่อสร้าง การควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพการเตรียมการป้องกัน และลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติรวมทั้งการกำหนดผังการพัฒนาตำบลบ่อหินในระยะยาว ซึ่งทั้ง 2 แนวทางได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากชาวชุมชนแม้ว่าในบางส่วนของชาวชุมชนจะไม่มี ความเข้าใจมากพอต่อคำว่าโฉนดชุมชน แต่การตอบรับในทางที่ดีขึ้นเนื่องจากการมีสิทธิในที่ดินบ้าง ดีกว่าไม่มีสิทธิอะไรเลย ด้วยเหตุนี้ต่อมาได้มีการพูดคุยสร้างความเข้าใจจากปากต่อปากทำให้ชาวชุมชนมีความเข้าใจมากขึ้น และให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาดิน

ต่อมาได้มีการนำเสนอผลการดำเนินงานโครงการวิจัย ฯ ในเวที คืบความรู้สู่ชุมชน ที่มีฝ่ายบริหาร อบต. ผู้นำชุมชน แกนนำองค์กรชุมชน คณะทำงานโครงการ ฯ และภาคีเครือข่ายการแก้ไขปัญหาดินตำบลบ่อหิน คือ เจ้าหน้าที่จาก พอช. และคณะทำงานจาก SAN ซึ่งจากการนำเสนอทำให้ทุกฝ่ายได้เห็นชุดข้อมูลที่เกิดจากมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทั้งข้อมูลครัวเรือน ข้อมูลแผนที่ในภาพรวมของตำบล เช่นนี้ จึงมีการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน และจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าชาวบ่อหินไม่ได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับที่ดินเพียงอย่างเดียว มีหลายประเด็นที่ทาง อบต. และชุมชนต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาดังนี้

ประเด็นปัญหาร่วมที่ส่งผลกระทบในตำบล และ แผนการทำงานร่วม

1) เนื่องจากในตำบลบ่อหิน แบ่งพื้นที่เป็น 2 ส่วน คือส่วน ทะเล และส่วนภูเขา พบว่าในพื้นที่บางตำบลที่ดินเหลือ บางตำบลที่ดินทำกินไม่พอกับจำนวนประชากรในหมู่บ้าน ประเด็นร่วม จัดทำกองทุนเพื่อซื้อขาย ที่ดินแลกเปลี่ยนภายในตำบล

2) การจัดสรรทรัพยากรร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพ ได้แก่ กลุ่มจักสานวัตถุดิบขาดแคลน เนื่องจากยังมีบางคนกลุ่ม มีการบุกรุก ประเด็นร่วม ส่งเสริมการปลูกพืช ส่งเสริมเศรษฐกิจภายในตำบล ให้ส่งเสริมการปลูกเตยเพื่อสนับสนุนอาชีพจักสานในตำบล เช่น ม.3 มีกลุ่มจักสาน แต่ขาดวัตถุดิบ แต่ม.2 มีที่ดินมากสามารถปลูกเตยเพื่อจัดส่งให้ม. 3 ได้

3) ประเด็นการจัดการขยะ การส่งเสริมรณรงค์การคัดแยกขยะ การทำหลุมฝังกลบขยะหรือการนำกลับมาใช้ใหม่

4) การอนุรักษ์สัตว์น้ำ กันแนวเขตการประมง ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรทะเล

5) สร้างจิตสำนึกให้คนได้รับรู้ภูมิหลังของการได้มาซึ่งสิทธิ เพื่อเป็นการรักษาที่ดินในตำบล

6) การสร้างมูลค่าของผลิตภัณฑ์และวัตถุดิบที่มีอยู่ในตำบล โดยการแปรรูปให้มีคุณค่ามากขึ้น และการจัดหาแหล่งทุน

7) ยกระดับกองทุนที่มีอยู่ในหมู่บ้าน ให้เป็นกองทุนตำบลเพื่อให้เกิดสถานะการเงินในตำบล และส่งเสริมให้มีการออมทรัพย์

8) ด้านการศึกษา ให้ทุนเรียนต่อแก่เยาวชนที่มีผลการเรียนดีแต่ฐานะยากจน เพราะการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาหมู่บ้าน/ตำบล และหาตำแหน่งงานในตำบล

9) นำปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบล ขึ้นมาศึกษาปัญหาร่วม โดยมี อบต. เป็นผู้ดูแล

10) การสร้างคนรุ่นใหม่ ต่อยอด การรับช่วงต่อการพัฒนาตำบล ต้องสร้างสภาเยาวชนให้เข้มแข็งให้รับทราบปัญหาบ้านเมือง ให้มีความพร้อมที่จะรับช่วงต่อในการพัฒนา

11) การสร้างความเข้มแข็งของตำบล พัฒนาระบบการเมืองที่ไม่ต้องใช้เงินในการเป็นกำนัน หรือ นายก

12) ยกเลิกการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ (ป่าช้าสาธารณะประโยชน์) เพื่อนำที่ดินดังกล่าวมาใช้ประโยชน์อย่างอื่น เบื้องต้นสามารถเข้าจัดการโดยใช้อำนาจผู้ใหญ่บ้าน

13) การสร้างแนวป่าชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ร่วมกัน

14) ส่งเสริมด้านอาชีพ เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีมูลค่า ซึ่งเป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับกลุ่มชุมชน เยาวชนและแม่บ้าน

15) การสร้างสระกักเก็บน้ำหมู่บ้าน เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ในภัยแล้ง

16) การส่งเสริมด้านวัฒนธรรมชุมชน

17) การจัดการขยะในครัวเรือน ทางท้องถิ่นควรมีการศึกษาถึงระบบการกำจัดขยะชุมชน

18) การจัดการทรัพยากรด้านทะเล การจัดการความสมดุลทั้งเรื่องการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์

19) ความสวยงามของถนนในชุมชน

20) การจัดการปัญหาการโกงตราขังของผู้ซื้อน้ำยางพารา (การหาเครื่องมือเพื่อตรวจสอบ) ซึ่งปัจจุบันชาวบ้านจะแก้ไขปัญหาโดยการขายยางแทนน้ำยางสด

ในขณะที่เดียวกันชุดข้อมูลนี้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ประกอบการแก้ไขปัญหาที่ดินนำเสนอต่อ พอช. เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานแก้ไขปัญหาที่ดินได้บางส่วน เช่น ข้อมูลแนวเขต ตำบล แนวเขตหมู่บ้าน ข้อมูลจุดบ้าน ข้อมูลถนน สถานที่สำคัญ ข้อมูลประชากร เป็นต้น ซึ่งต่อมาทาง คณะทำงานได้เพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ดิน คือ ข้อมูลแต่ละประเภทที่ดิน เช่น แปลงที่ดินป่า ชายเลน ที่ดินที่เช่าของรัฐ ที่ดินหนังสือสำคัญที่หลวง (นสล.) ที่ดินสาธารณะ ที่ดินป่าอนุรักษ์ ป่า ชุมชน ป่าเฉลิมพระเกียรติ และข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของชาวชุมชนที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ทุกหมู่บ้าน เป็นต้น และทาง อบต.บ่อหินได้สนับสนุนการจัดทำไวนิลภาพแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศแบ่งแยกราย หมู่บ้านทั้ง 9 หมู่บ้าน และในภาพรวมของตำบล เพื่อให้ชาวชุมชนร่วมกันวาดแปลงที่ดินของชุมชนใน ประเภทต่าง ๆ เพื่อจัดทำเป็นแผนที่ทำมือทำให้เกิดสะดวกและชัดเจนมากขึ้น และ อบต. ได้สนับสนุน การเรียนรู้แก่เยาวชนในพื้นที่ คือการจัดอบรมการจัดเก็บข้อมูล โดยร่วมมือกับมูลนิธิธันดานัน การอบรม โปรแกรม MapWindow GIS โดยความร่วมมือจากนักวิจัยโครงการ ฯ เป็นวิทยากรในการอบรม ซึ่งถือเป็นกระบวนการสร้างความเข้าใจกับชุมชนทุกช่วงวัย ทุกบทบาททั้งฝ่าย ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ แกนนำ กลุ่มองค์กร และชุมชน เป็นที่น่าสังเกตว่าทุกฝ่ายให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ไม่เหมือนบางพื้นที่ที่ผู้นำ ท้องถิ่นไม่ถูกกับผู้นำท้องที่ หรือผู้นำท้องที่ไม่ถูกกับแกนนำกลุ่มองค์กร เป็นต้น และอาจเป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้ตำบลบ่อหินสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ไม่ค่อยมีปัญหาความแตกแยกที่มาจากความคิดที่ แตกต่าง ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูลของชุมชน และรวบรวมเพื่อนำเสนอโครงการ การ จัดการที่ดินแนวใหม่ของตำบลบ่อหินเพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานจาก พอช. ต่อมา หลังจากได้มีการนำเสนอและการแก้ไขปรับปรุงข้อมูลของโครงการทางตำบลบ่อหินจึงได้รับการ สนับสนุนงบประมาณจาก พอช. จำนวน 2,000,000 บาทภายใต้รูปแบบโครงการ การแก้ไขปัญหาที่ดินแนว ใหม่ คือ ทำทุกด้านที่ชุมชนอยากทำโดยขบวนองค์กรชุมชน ท้องถิ่น

ตารางที่ 4.8 แสดงรายละเอียดแผนงานกิจกรรมในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสถาบันพัฒนา องค์กรชุมชน องค์การมหาชน (พอช.) ของตำบลบ่อหิน

แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1.การ ประสาน งาน เชื่อมโยง	การประสานงาน ประชุมทีมงาน การติดตาม ประเมินผลงาน รายงาน พัฒนาคณะทำงาน หมู่บ้าน เชื่อมโยงภาคีเครือข่ายประเด็นงาน	200,000 บาท	เกิดกระบวนการขับเคลื่อนงาน อย่างเป็นระบบ
2. การจัดทำ ฐานข้อมูล ในระดับ หมู่บ้าน	-การจัดทำความเข้าใจในระดับหมู่บ้าน,ตำบล -รีเช็กข้อมูล,ปัญหา,ความต้องการ -ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลรายแปลง การใช้ ประโยชน์ที่ดินพร้อมภาพถ่าย	300,000 บาท	-ชาวชุมชนมีความเข้าใจเกิด ความร่วมมือมากขึ้น -เกิดชุดฐานข้อมูลของชุมชน โดยละเอียด

แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
และตำบล	-การบันทึก รวบรวม และ รับรองข้อมูล -จัดทำศูนย์ข้อมูลชุมชน		-ชาวชุมชนให้การยอมรับข้อมูล
3. การแก้ไข ปัญหาที่ดิน	-เชื่อมโยงประเด็นงานในแต่ละหมู่บ้าน และ หน่วยงาน ภาคีเครือข่าย -สรุปแนวทางการแก้ไขปัญหาตามประเภท ที่ดิน (ถอดองค์ความรู้) -เวทีนำเสนอปัญหาสู่แนวทางการแก้ไขปัญหา (เวทีสาธารณะ) -ผลักดันปัญหาสู่นโยบาย	400,000 บาท	-ข้อมูลถูกรวบรวมจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง -เกิดแนวทางการแก้ไขปัญหา อย่างเป็นรูปธรรม -ประเด็นปัญหาได้รับการ ผลักดันสู่กระบวนการแก้ไข ปัญหาในระดับนโยบาย -ชาวชุมชนได้รับสิทธิในที่ดิน
4. กองทุน ที่ดินและที่ อยู่อาศัย	-สมทบการจัดตั้งกองทุนที่ดินและที่อยู่อาศัย เป็นเงินประเดิมในการจัดตั้ง สมาชิกมาจากผู้ เดือดร้อน ผ่านกลุ่มหมู่บ้าน	300,000 บาท	-การมีส่วนร่วมจากชุมชนและ อบต. -ทุนหมุนเวียนสร้าง/ซ่อมที่อยู่ อาศัย -เกิดการจัดการที่ดิน
5. การ จัดการ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม	- สร้างฝายแม้ว ตามแนวเขตป่าต้นน้ำ เพื่อทำ ประปาภูเขาให้เกิดการจัดการ น้ำใช้ที่เพียงพอ - สร้างแนวเขตทะเลชายฝั่ง -จัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่น	400,000 บาท	-เกิดแนวเขตการอนุรักษ์ ทรัพยากรชายฝั่ง -เกิดฝายแม้วใน 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 7,4,5
6. ส่งเสริม อาชีพ	-การจัดทำผังชุมชนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ ในทรัพยากร - จัดตั้งธนาคารขยะ หมู่บ้าน /การฝึกอบรมการ คัดแยก		-ได้กำหนดพื้นที่การใช้ ประโยชน์ ในที่ดินอย่างเหมาะสม -เกิดกลุ่มเยาวชนเข้ามามีส่วน ร่วมในการพัฒนาตำบล -เกิดการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ ถูกสุขลักษณะ และก่อให้เกิด รายได้
6. ส่งเสริม อาชีพ	- สนับสนุนกลุ่มอาชีพ เพื่อยกระดับมูลค่า สินค้า	400,000 บาท	-สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นส่งผล ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

แผนงาน	กิจกรรม	งบประมาณ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
	- ส่งเสริมการจัดทำโฮมสเตย์ในหมู่ที่ 3, 2		- เพิ่มมูลค่าผลผลิตในท้องถิ่น

และทางคณะทำงานได้มีการดำเนินงานตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ร่วมกันทั้งประเด็นการแก้ไขปัญหาที่ดิน ประเด็นทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมอาชีพรวมไปถึงการเติมเต็มฐานข้อมูลในระดับหมู่บ้าน โดยมีเยาวชนในหมู่บ้านร่วมกับนักวิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูล จากนั้นทางคณะทำงานได้มีการประชุมร่วมกันและได้คัดเลือกหมู่บ้านนำร่องของตำบลบ่อหิน คือ หมู่ที่ 6 บ้านหัวหิน หมู่ที่ 8 บ้านโตะบัน และหมู่ที่ 9 บ้านปากคลองในการขอรับการสนับสนุนจาก พอช. ภายใต้โครงการบ้านมั่นคงชนบท และได้มีการเพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับแปลงที่ดินที่อยู่อาศัยไม่มีเอกสารสิทธิ์ จุดที่อยู่อาศัยที่ต้องการซ่อมแซม หรือสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ ของชาวชุมชนในหมู่บ้านนำร่อง และต่อมาได้รับการสนับสนุนการดำเนินโครงการบ้านมั่นคงชนบท มีรายละเอียดดังนี้

หมู่ 9 บ้านปากคลอง บ้านที่ซ่อมแซมจำนวน 40 หลัง ได้รับงบประมาณ 1,340,000 บาท บ้านที่สร้างใหม่ จำนวน 28 หลัง ได้รับงบประมาณ 3,024,000 บาท รวมเป็นเงิน 4,364,000 บาท หมู่ 8 บ้านโตะบัน บ้านที่ซ่อมแซมจำนวน 14 หลัง ได้รับงบประมาณ 350,000 บาท บ้านที่สร้างใหม่จำนวน 51 หลัง ได้รับงบประมาณ 4,450,000 บาท รวมเป็นเงิน 4,800,000 บาท รวมงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนทั้งสิ้น 9,164,000 บาท

ในส่วนของหมู่ที่ 6 บ้านหัวหินได้ถอนตัวจากหมู่บ้านนำร่อง เนื่องจากกิจกรรมในหมู่บ้านยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร แต่เป็นหมู่บ้านขยายผลต่อไป

จากรายละเอียดดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ถึงวิธีคิดสู่วิธีการของชาวชุมชนตำบลบ่อหินเมื่อเผชิญกับปัญหา เกิดปัจจัยหรือเงื่อนไขที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาแม้ว่าภาพรวมแล้วการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของตำบลบ่อหินจะประสบผลสำเร็จดังที่กล่าวมาแล้ว แต่ในความจริงการเคลื่อนไหวดังกล่าวได้พบปัญหาอุปสรรคมากมายที่ส่งผลให้ชาวบ้านชุมชนสร้างการเคลื่อนไหวในบางสิ่งได้ช้า ดังนั้นจึงต้องกล่าวถึงปัจจัยสนับสนุนการเคลื่อนไหวและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหว

ปัจจัยสนับสนุน

- การมีปัญหที่ปรากฏอยู่จริงในชุมชน ซึ่งชาวบ้านได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย การสร้างบ้านในแนวเขตป่าชายเลน เกิดการจับกุมการบุกรุกป่าชายเลน การขยายครัวเรือนไม่ได้เนื่องจากบริเวณพื้นที่ทั้งหมู่บ้านปากคลอง เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติสายคลองกะลาเส-คลองไม้ตาย การทำประมงที่จับสัตว์น้ำได้น้อยลงในขณะที่ต้นทุนสูงขึ้น ฯลฯ การมีปัญหอยู่จริงเช่นนี้จึงสามารถสร้างการเคลื่อนไหวของประชาชนได้ไม่ยาก
- วัฒนธรรมชุมชนที่ยังมีอยู่ ทำให้เครือข่ายเกิดขึ้นได้และขยายตัวได้อย่างกว้างขวาง โดยอาศัยฐานวัฒนธรรมของชาวประมง รวมไปถึงฐานศาสนาอิสลามที่ชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดตรัง

ส่วนใหญ่นับถือ และการมีเครือข่ายอยู่ในชุมชนต่าง ๆ มาก เมื่อขอความร่วมมือจากใคร มักจะได้รับความเกรงใจ งานต่าง ๆ จึงดำเนินไปได้ด้วยดี

- ความสามารถเชื่อมต่อกับองค์กรสนับสนุน เนื่องจากชาวบ้านมีประสบการณ์จำกัด ถึงจะมีปัญหาารุมเร้าตนเองเท่าใดก็สามารถสร้างการเคลื่อนไหวทางสังคมได้ในวงจำกัด เมื่อเครือข่ายชาวบ้านสามารถเชื่อมต่อกับภาคีส่วนที่เป็นหน่วยงานเอกชนและหน่วยงานภาครัฐ ทำให้เกิดการเรียนรู้ทั้งตนเอง และผู้อื่น มีความรู้เท่าทันต่อสภาพปัญหา สร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับชุมชน นำไปสู่การแก้ปัญหาสามารถขยายเครือข่ายและกลายเป็นทุนทางสังคมที่เข้มแข็ง
- การมีผู้แทนที่เหมาะสมจากชุมชนที่มีปัญหาเข้ามามีบทบาทสำคัญทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ทำให้เกิดการนำประเด็นปัญหาไปสู่สาธารณะชน การศึกษาฐานพื้นที่ต่างจังหวัดที่ประสบปัญหาเดียวกัน การเข้าร่วมเครือข่ายในระดับภาค ส่งผลให้เกิดรูปแบบการแก้ไขปัญหามีความสอดคล้องกับพื้นที่และในบางกรณีที่มีผลตามกฎหมาย เช่น การออกข้อบัญญัติตำบล เรื่อง การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค

- การขยายตัวของชุมชนที่มีมากขึ้น ทำให้คนบางกลุ่มทั้งนอกชุมชนและในชุมชนพยายามบุกรุกเข้าไปในพื้นที่สาธารณะประโยชน์ เพื่อประโยชน์ส่วนตน ซึ่งคนกลุ่มนี้จะไม่สนใจในกิจกรรมของเครือข่าย แต่อาศัยศักยภาพที่สามารถเข้าถึงกฎหมายได้ดีกว่าชาวบ้านทั่วไป การเกิดปัญหาเช่นนี้ทำให้ชาวบ้านบางส่วนรู้สึกท้อใจ
- การพึ่งพิงองค์กรพันธมิตรมากเกินไป แม้ว่าองค์กรพันธมิตรจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เครือข่ายของชาวบ้านสามารถเชื่อมต่อเครือข่ายอื่น ๆ ได้อย่างกว้างขวาง แต่ในบางโอกาสองค์กรพันธมิตรที่มีบทบาทสูงก็สามารถครอบงำการเคลื่อนไหวของชาวบ้านได้ พอ ๆ กับในบางครั้งชาวบ้านก็เชื่อและหวังพึ่งพิงมากเกินไป ลักษณะเช่นนี้ทำให้การเคลื่อนไหวของเครือข่ายบางครั้ง บางช่วงเวลา หรือบางกิจกรรม ไม่ได้เป็นไปตามธรรมชาติ และไม่ได้เสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายอย่างแท้จริง ในปัจจุบันทั้ง 2 ฝ่ายจะระวังมากขึ้น เพื่อไม่ให้งานของเครือข่ายมีปัญหาระยะยาว โดยเฉพาะเมื่อมีพันธมิตรหลายฝ่ายเข้ามาร่วมงานมากขึ้นความระมัดระวังก็ต้องมีมากขึ้นไปด้วย
- โครงสร้างทางสังคมของชุมชนแบบเดิมบางประการมีส่วนต่อการเคลื่อนไหว เช่น พบว่ามีคนบุกรุกปลูกปาล์มในพื้นที่สาธารณะและทางเครือไม่สามารถขอให้ผู้นั้นยุติการบุกรุกที่ดินดังกล่าวได้ ทางแก้ปัญหามีอยู่ทางเดียวคือการดำเนินการตามกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติเครือข่ายก็ไม่สามารถดำเนินการเช่นนี้ได้ เนื่องจากผู้บุกรุกดังกล่าวล้วนเป็นเครือญาติของ

คนที่เคลื่อนไหวอยู่ในเครือข่าย เนื่องจากในหมู่บ้านคนส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกันในลักษณะเครือญาติ เช่นนี้ทำให้การเคลื่อนไหวอย่างของเครือข่ายไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

อย่างไรก็ตามการที่ขบวนการเคลื่อนไหวของชาวบ้านจะสามารถเชื่อมต่อกับเครือข่ายจากองค์กรภายนอกได้อย่างกว้างขวางนั้นจำเป็นต้องมีกลุ่มที่เป็นตัวเชื่อม เพราะประสบการณ์ของชาวบ้านมีจำกัดจึงยากที่จะสร้างเครือข่ายลักษณะนี้ได้เองอย่างกว้างขวางเพียงพอ แต่การเคลื่อนไหวของชาวบ้านยังคงต้องดำเนินต่อไป และต้องยกระดับความรู้และการเคลื่อนไหวต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพราะบริบททางสังคมโดยรอบทั้งระดับใกล้ตัวและไกลตัวล้วนมีความเชื่อมโยงและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในขณะที่ชุมชนต่าง ๆ เองก็มีปัญหาความขัดแย้งของคนต่างกลุ่มที่มีผลประโยชน์แตกต่างกันดำรงอยู่และเปลี่ยนแปลงอย่างซับซ้อนอยู่ตลอดเวลาด้วยเช่นกัน ดังนั้นการเคลื่อนไหวของชาวบ้านจึงต้องเป็นกระบวนการที่ทำอย่างต่อเนื่อง ภายใต้การตระหนักว่าการสร้างทุนทางสังคมขึ้นมาอย่างเข้มแข็งเท่านั้นชาวบ้านจึงจะสามารถต่อรองกับอำนาจต่าง ๆ ที่พยายามจะเข้ามาครอบงำและแย่งชิงทรัพยากรจากชุมชนได้

4.2 ตำบลบางกุ้ง ได้มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ทั้งจากโปรแกรมMapWindow GIS และโปรแกรมখনหาด (Pan Data) โดยกำหนดเป็นแผนงานตำบลว่าด้วยการจัดทำผังชุมชน มีการประสานความร่วมมือไปยังสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดตรังในการจัดทำผังชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้เกิดการพัฒนาอย่างมีระเบียบ ถูกสุขลักษณะมีความ สอดคล้องกับวิถีชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุดและมีการพัฒนาที่ยั่งยืนให้เป็นชุมชนที่น่าอยู่ ซึ่งเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำผังชุมชน และแผนชุมชนเป็นการสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการท้องถิ่น การพัฒนาชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน ด้วยมาตรการผังเมืองเป็นการดำเนินงานโดยการใช้แนวทางด้านผังเมืองเป็นกรอบการพัฒนาชุมชน การกำหนดบทบาทและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างเท่าทัน ทำให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีส่งผลถึงคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจที่ดี มีการจัดการด้านสาธารณสุขโลก สาธารณูปการอย่างเพียงพอและทั่วถึง รวมทั้งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลในสถานะแวดล้อมในปัจจุบัน ที่ได้เกิดปัญหาจากการพัฒนาเมืองมากมายอันเป็นผลมาจากการขาดการวางแผนพัฒนาเมืองอย่างจริงจัง การเติบโตของชุมชนเป็นไปตามยถากรรม ขาดการบูรณาการ ในการวางแผนและการดำเนินการ

ปัญหาจากการพัฒนาเมืองโดยขาดการวางแผนและการดำเนินการอย่างจริงจัง เกิดขึ้นในเมืองใหญ่หลายแห่งในประเทศไทย เมือง คือ ศูนย์กลางการค้าขาย การบริการ การคมนาคมขนส่ง เป็นแหล่งงานสำหรับพื้นที่ข้างเคียง ขณะเดียวกันเมืองก็จะดึงดูดทรัพยากรจากชนบทและพื้นที่รอบข้าง ทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นฐานของประชากรจากชนบทสู่เมืองเกิดปัญหาระหว่างเมืองกับชนบท โดยเฉพาะปัญหาของเมืองอันเกิดขึ้นจากการเสียสมดุลของการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็ว นำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ ที่ต่อเนื่องและทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นตามระดับของการพัฒนา จนเป็นปัญหาที่ยากในการแก้ไข ส่วนเกิดจากปัญหาการขาดการวางแผนพัฒนาพื้นที่อย่างจริงจัง เช่น

- การใช้ที่ดินที่สับสน
- การขาดบริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่ได้มาตรฐาน
- ปัญหาการคมนาคมขนส่ง
- มลพิษจากสภาพแวดล้อม
- การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ปัญหากฎบัตรทางธรรมชาติ
- การละทิ้งถิ่นฐาน
- ปัญหาอาชญากรรม

ดังนั้นการวางผังเมืองและชุมชน จึงต้องมีการใช้หลักวิชาการด้านผังเมืองเป็นกรอบในการพิจารณาความสัมพันธ์ในการกำหนดกิจกรรม การใช้ประโยชน์ที่ดิน และประชากรในพื้นที่ให้เกิดสมดุล ในการดำเนินดังกล่าวจำเป็นต้องใช้ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ประชากร และปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง มาศึกษาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดิน และแผนงานโครงการในการพัฒนาชุมชนร่วมกัน โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น การจัดทำผังชุมชนของ อบท. เป็นการบูรณาการข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และประชากรของชุมชน เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการเชิงพื้นที่ ในด้านที่ตั้งโครงการพัฒนาชุมชน โดยอาศัยข้อมูลด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการ และทาง อบท. สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการท้องถิ่นต่อไป นอกจากนี้แล้วยังเป็นการบูรณาการภารกิจของหน่วยงานในพื้นที่ของชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถพัฒนาอนาคตของชุมชน

การจัดทำผังชุมชนประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1) การสำรวจจัดทำแผนที่ เป็นการจัดทำแผนที่ชุมชน ด้วยการใช้รูปถ่าย ทางอากาศของกรมแผนที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มาตราส่วน 1:4000) เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนที่ลายเส้นของข้อมูลชุมชน ประกอบด้วยรายละเอียดข้อมูลอาคาร ถนน แม่น้ำ ลำคลอง การใช้ที่ดิน และสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ

2) การจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ สาธารณูปโภค เศรษฐกิจ สังคม ประชากร หลังจากได้จัดทำข้อมูลแผนที่ลายเส้น ขึ้นต่อมาเป็นการสำรวจเก็บรายละเอียดข้อมูล เช่น ข้อมูลอาคาร ได้แก่ การใช้ประโยชน์อาคาร เป็นต้น ข้อมูลขอบเขตหมู่บ้าน ข้อมูลถนน ได้แก่ ชื่อถนน ขนาดความกว้าง เป็นต้น ข้อมูลแหล่งน้ำ ข้อมูลการใช้ที่ดิน ได้แก่ พื้นที่ปลูกพืช ประเภทพืช เป็นต้น ข้อมูลศักยภาพ ข้อมูลปัญหาพื้นที่ เช่น พื้นที่ขาดแคลนสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ปัญหาแหล่งน้ำ ปัญหาสิ่งแวดล้อม พื้นที่อุทกภัยและอุบัติเหตุ เป็นต้น ข้อมูลนามศัพท์/กรรมสิทธิ์ ข้อมูลสาธารณูปโภค เศรษฐกิจ สังคม ประชากร

3) ประชุมประชาคม ตรวจสอบการจัดทำข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นของชุมชน ในการกำหนดที่ตั้งโครงการพัฒนาต่าง ๆ ตลอดจนเสริมสร้างความเข้าใจเชิงผังเมือง และประโยชน์ที่ท้องถิ่นได้รับจากการจัดทำผังชุมชน

4) การจัดทำผังและเอกสารประกอบผัง จัดทำรายละเอียดประกอบผังชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงานของชุมชนต่อไป

ดังกล่าวขณะดำเนินงานโครงการวิจัย ฯ ทำให้เกิดชุดข้อมูลบางส่วนที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดทำผังชุมชน เช่น ภาพถ่ายทางอากาศ มาตราส่วน 1:4000 ข้อมูลถนน ข้อมูลแม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำ ต่าง ๆ ข้อมูลขอบเขตหมู่บ้าน ข้อมูลสาธารณูปโภค ข้อมูลประชากร เป็นต้น ทำให้ทาง อบท. สามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ว่าด้วยการจัดทำผังชุมชน ได้ทันที ส่งผลให้เกิดศูนย์ข้อมูลของตำบล โดยมีสำนักงานปลัดในส่วนของฝ่ายพัฒนาชุมชนรับผิดชอบในการให้บริการชุมชน และการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการวางแผนการพัฒนาชุมชนได้อย่างเหมาะสม มีความสอดคล้องต่อวิถีชีวิตวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน เช่นจึงเป็นการใช้ประโยชน์จากระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาตำบลที่เกิดผลประโยชน์ทั้งต่อชุมชนและส่วนรวม

4.3 ตำบลวังคีรี กับการใช้ประโยชน์จากการวิจัย ซึ่งฝ่ายโยธานำไปวางแผนในการก่อสร้างถนน โดยสามารถคำนวณระยะทางได้ทันทีจากแผนที่ผ่านโปรแกรม MapWindow GIS ซึ่งช่วยลดระยะเวลาในการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของการสร้างถนน ทำให้ฝ่ายช่างสามารถวิเคราะห์ต้นทุนในการก่อสร้าง เกิดความสะดวกต่อการเขียนโครงการก่อสร้างถนน ส่งผลให้เกิดความรวดเร็ว ลดระยะเวลาในการตัดสินใจของผู้บริหารได้ รวมไปถึงการจัดการแม่น้ำ ลำคลอง ลำห้วย ในการแก้ไขปัญหาทั่วทั้ง ปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง โดยการสร้างแผนที่ของเส้นทางสายน้ำต่าง ๆ นำไปสู่การวางแผนการแก้ไขปัญหาหาร่วมกับแกนนำในชุมชนเพื่อประโยชน์สุขของพี่น้องชาวชุมชนตำบลวังคีรี และการมีฐานข้อมูลประชากรทำให้เกิดความสะดวกกับฝ่ายพัฒนาชุมชนในการค้นคว้าชื่อ-สกุล ที่อยู่ หมายเลขบัตรประชาชนของชาวชุมชนที่ประสบภัยพิบัติเพื่อให้ความช่วยเหลือได้ทันที และเพื่อใช้วางแผนพัฒนาตามกลุ่มอายุประชากรในตำบลได้ตามความต้องการ การมีศูนย์ข้อมูลตำบลที่มีความพร้อมทำให้ทางผู้บริหารสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาตำบลได้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และวิถีชีวิตของชุมชน

4.4 ตำบลนาชุมเห็ด กับการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ของกระบวนการพัฒนาพื้นที่ตำบลที่มีทรัพยากรน้ำเป็นปัจจัยสำคัญของพื้นที่ เป็นที่มาของการปรับเปลี่ยนการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ทิศทางการจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ ถูกต้องเหมาะสม ทุกคนมีส่วนร่วม การมีระบบฐานข้อมูลครั้งนี้ได้ทำให้พื้นที่สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ในเรื่องของการใช้ทรัพยากรน้ำ อันเป็นต้นทุนของพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม การมองเห็นข้อมูลเชิงพื้นที่ผ่านการดำเนินงานด้วยสารสนเทศภูมิศาสตร์ ทำให้มองเห็นภาพในเชิงพื้นที่ได้อย่างชัดเจนครอบคลุมทั้งพื้นที่ตำบล ส่งผลให้เกิดความสะดวก รวดเร็วในการกำหนดจุดเพื่อพัฒนาได้อย่างแม่นยำ สามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณาการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ สู่พลังงานไฟฟ้า โดยได้ประสานความร่วมมือกับกองทุนส่งเสริมพลังงาน

ทดแทน สำนักงานพัฒนาพลังงานทดแทน กระทรวงพลังงาน และโครงการสร้างจิตสำนึกนิเวศวิทยาด้านการจัดการทรัพยากรชุมชน ในการจัดทำโรงไฟฟ้าพลังน้ำ จำนวน 2 โรง และได้รับการสนับสนุนงบประมาณ 34 กว่าล้านบาท และทาง อบต. ได้นำเสนอข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์เป็นองค์ประกอบเพื่อจัดทำโครงการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ โดยร่วมกับโรงเรียนในพื้นที่เป็นโรงเรียนต้นแบบ, กลุ่มอนุรักษ์พลังงาน , และการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง ในรูปแบบของโฮมสเตย์ รวมไปถึงการสร้างศูนย์การเรียนรู้ข้อมูลชุมชนด้วย

4.5 ตำบลวังวน ได้นำผลงานไปใช้ประโยชน์ฐานข้อมูลประชากรเกี่ยวกับผู้เป็นสตรีในระดับตำบล โดยได้ใช้การค้นหาประมวลด้วยระบบโปรแกรมขอนหาด (Pan data) แก่ผู้มีสิทธิการขึ้นทะเบียนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป โดยทางเจ้าหน้าที่ อบต. สามารถดำเนินการค้นหาข้อมูลบ้านเลขที่ คุรรายละเอียดจำนวนบุคคลที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน การค้นหาบุคคลผู้มีชื่อในหมู่บ้าน ซึ่งจะแสดงรายละเอียด เช่น รหัสบัตรประจำตัวประชาชน วันเดือนปีเกิด ชื่อบิดามารดา รวมไปถึงจำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน จำนวนผู้สูงอายุ แยกประชากรตามช่วงอายุต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ประชาชน และหน่วยงานภายนอกได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

4.6 ตำบลทุ่งค่าย ได้นำผลงานด้านข้อมูลวิจัยเชิงพื้นที่ไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำผังชุมชนเพื่อกำหนดการพัฒนาชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน ด้วยมาตรการผังเมืองเป็นการดำเนินงานโดยการใช้แนวทางด้านผังเมืองเป็นกรอบการพัฒนาชุมชน การกำหนดบทบาทและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างเท่าทัน ทำให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีส่งผลถึงคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจที่ดี มีการจัดการด้านสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการอย่างเพียงพอและทั่วถึง รวมทั้งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล ซึ่งในปัจจุบันกำลังก่อเกิดปัญหาด้านบุกรุกพื้นที่ป่าจึงต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรอันได้แก่ การจัดการพื้นที่ทุ่งเลี้ยงสัตว์เพื่อป้องกันแนวเขตพื้นที่สีเขียว การกำหนดเขตชุมชนทุ่งค่ายไม่ต้องการพื้นที่อุตสาหกรรม และหนุนเสริมด้านข้อมูลท่องเที่ยวในพื้นที่อันได้แก่สวนพฤษศาสตร์ภาคใต้ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ระบบเชิงนิเวศวิทยาที่สำคัญ ซึ่งการจัดทำผังชุมชนสามารถนำไปสู่วิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

4.7 ตำบลนาบิन्हลา ได้นำฐานข้อมูลการวิจัยเชิงพื้นที่ไปใช้ประโยชน์การกำหนดพื้นที่การศึกษา การจัดทำแผนที่เขตสถานศึกษาของตำบล เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ศูนย์ให้การศึกษาพิเศษ ตลอดจนสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาเป็นต้น รวมไปถึงการให้บริการด้านข้อมูลประชากรในพื้นที่ โดยทางเจ้าหน้าที่ อบต. สามารถดำเนินการค้นหาข้อมูลบ้านเลขที่ คุรรายละเอียดจำนวนบุคคลที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน การค้นหาบุคคลผู้มีชื่อในหมู่บ้าน ซึ่งจะแสดงรายละเอียด เช่น รหัสบัตรประจำตัวประชาชน วันเดือนปีเกิด ชื่อบิดามารดา รวมไปถึงจำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน จำนวนผู้สูงอายุ แยกประชากรตามช่วงอายุต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ประชาชน และหน่วยงานภายนอกได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

4.8 ตำบลนาหมื่นศรี ได้นำระบบฐานข้อมูลการวิจัยไปใช้ประโยชน์สนับสนุนการตัดสินใจในพื้นที่โดยใช้งานเกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางคมนาคมและด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ เช่นการกำหนดพื้นที่ที่ใช้น้ำเพื่อการทำนา และการจัดทำแผนที่แหล่งท่องเที่ยวระดับตำบลอันได้แก่ กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี และถ้ำเขาช้างหาย เป็นต้น เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมไปถึงสถานที่สำคัญต่าง ๆ ของตำบล ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะเข้ามาติดต่อในพื้นที่ตำบล

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลของตำบล เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจพัฒนาเชิงพื้นที่ใน 5 จังหวัดภาคใต้ กรณีจังหวัดตรัง มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้ คือ

การวางแผนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ ฯ ที่สามารถสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากสถานการณ์ในพื้นที่แล้วยังมี อปท. ซึ่งมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้กระตุ้นคณะทำงานระดับหมู่บ้าน ตำบล รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย ให้เข้ามามีส่วนร่วมทั้งเข้าร่วมการอบรมโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) และโปรแกรม MapWindow GIS การจัดเก็บข้อมูลการนำเข้าข้อมูล เป็นต้น เช่นนี้จึงเป็นแรงผลักดันให้เกิดระบบฐานข้อมูล เกิดการเพิ่มพูนทักษะความรู้ เกิดทีมงาน เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เกิดการขยายผลข้อมูล เกิดการนำไปใช้ประโยชน์ และเกิดการพัฒนาพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานภาคีเครือข่าย

เกี่ยวกับความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ฯ สู่การนำไปใช้ประโยชน์ทั้งระดับครัวเรือน ชุมชน ตำบล ขณะเดียวกันองค์ความรู้ที่เกิดจากข้อมูลสามารถขยายผลนำไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการวางแผนกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาพื้นที่ภายในตำบลได้ เช่น

ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีฝ่ายโยธาเป็นฝ่ายวางแผนงานการก่อสร้างสาธารณูปโภค เช่น การก่อสร้าง – ซ่อมแซม ถนน ระบบประปา ระบบไฟฟ้า เป็นต้น โดยใช้โปรแกรม MapWindow GIS สามารถคำนวณระยะทางได้จากแผนที่ ทำให้ลดระยะเวลาในการสำรวจเบื้องต้น และสามารถวิเคราะห์ต้นทุนในการก่อสร้างได้ ส่งผลให้เกิดความรวดเร็ว ลดระยะเวลาที่จะใช้ข้อมูลประกอบในการวางแผนงานซึ่งนำไปสู่การจัดสรรงบประมาณได้อย่างลงตัว

ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวด้านอื่น ๆ โดยนักพัฒนาชุมชนสามารถนำข้อมูลจากโครงสร้างของประชากรตามอายุเพื่อกำหนดแผนงานต่าง ๆ ได้ เช่น นำข้อมูลจากโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) ไปวิเคราะห์ด้านประชากรตามช่วงอายุของคนในตำบล สนับสนุนการฝึกอบรมให้ความรู้เพื่อสร้างเสริมอาชีพ เช่น ช่างซ่อมรถ ช่างไฟฟ้า ช่างตัดผม ฯลฯ หรือ การนำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของประชาชนมากำหนดแผนกิจกรรมสร้างอาชีพเสริมในชุมชน กิจกรรมลดรายจ่ายในครัวเรือน กิจกรรมลดรายจ่ายจากการประกอบอาชีพ หรือการกำหนดแผนกิจกรรมเพื่อสนับสนุนพัฒนาศักยภาพกลุ่มองค์กรในชุมชน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการเงินการบัญชี การสร้างเครือข่าย

ระหว่างองค์กรภายในตำบล รวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพในการผลิต ส่วนด้านการท่องเที่ยวโปรแกรม Mapwindow GIS ช่วยหนุนเสริมข้อมูลการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี โดยให้ข้อมูลการบริการการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวด้วยการจัดทำแผนที่แหล่งท่องเที่ยวได้ เช่น ตำบลนาหมื่นศรี ที่มี กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี และถ้ำเขาช้างหาย ตำบลนาหมื่นศรีได้นำเสนอข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์เป็นองค์ประกอบเพื่อจัดทำโครงการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ โดยร่วมกับโรงเรียนในพื้นที่เป็นโรงเรียนต้นแบบ, กลุ่มอนุรักษ์พลังงาน , และการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง ในรูปแบบของโฮมสเตย์ และตำบลทุ่งค่ายที่จัดทำแผนที่เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ รวมไปถึงแผนที่แสดงสถานที่สำคัญต่าง ๆ ของตำบล ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะเข้ามาติดต่อในพื้นที่ตำบล

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม โดยนักพัฒนาชุมชนสามารถนำข้อมูลจากโครงสร้างของประชากรตามอายุเพื่อกำหนดแผนงานต่าง ๆ ได้ เช่น ประชากรวัยเด็กกับการกำหนดกิจกรรมเข้าพิธีสวดแก้เด็กผู้ชายมุสลิม (ที่มีอายุช่วงระหว่าง 6 - 8 ปี) ประชากรช่วงวัยรุ่นกับการฝึกอบรมกิจกรรมด้านยาเสพติดแก่เยาวชน การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา ซึ่งในบางพื้นที่อาจมีปัญหาเยาวชนท้องในวัยเรียน หรือ การพัฒนาระบบโปรแกรม เพื่อสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการแก่ชุมชน เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้บางส่วนจะมีในฐานข้อมูล จปฐ. แต่เนื่องจากข้อมูลใน จปฐ. นั้นจะไม่มีรายละเอียดมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อสร้างแผนงานกิจกรรมพัฒนาชุมชนได้ ส่วนข้อมูลในโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) นั้นมีความละเอียดมากกว่า การประมวลผลที่มีความหลากหลาย ทำให้สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อกำหนดแผนงานกิจกรรมได้อย่างถูกต้องเกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง ส่งผลให้ อบต. ดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณโดยไม่จำเป็น การนำไปใช้ในส่วนโดยโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) สามารถสนับสนุนงานในส่วนข้อมูลประชากรเกี่ยวกับเด็กเล็กในพื้นที่ได้ กล่าวคือ สามารถนำข้อมูลประชากรตามอายุของจำนวนเด็กเล็กที่มีอายุ 3 ปีลงมา นำมาคำนวณเพื่อรองรับงบประมาณการศึกษาในศูนย์เด็กเล็กได้ และสามารถกำหนดแผนงานเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาให้เพียงพอกับจำนวนประชากร

ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยฝ่ายนโยบายและแผนร่วมกับนักพัฒนาชุมชนสามารถกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำข้อมูลสภาพพื้นที่มาวิเคราะห์ร่วมกับชาวชุมชน ให้มีความสอดคล้องต่อบริบทของพื้นที่ เช่น แผนงานการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากร (ดิน น้ำ ป่า)และสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะ แผนงานการวางผังเมือง / พังชุมชนเพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน และเศรษฐกิจของท้องถิ่นในอนาคต นำไปสู่พัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง ระบบสาธารณูปโภคให้ได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพ และเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน เป็นต้น ดังเช่นในพื้นที่ ตำบลบ่อหินที่มีการจัดการทรัพยากรทางทะเล ตำบลนาหมื่นศรีและตำบลนาหมื่นศรีที่มีการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตรและพลังงานไฟฟ้า ส่วนตำบลบางกุ้งมีการจัดทำผังชุมชนเพื่อการ

แก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และตำบลวังคีรีที่มีการวางแผนการจัดการน้ำเพื่อรับมือกับภาว
น้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก

ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตและสังคม โดยในส่วนของนักพัฒนาชุมชนสามารถนำ
ข้อมูลผู้สูงอายุ ข้อมูลผู้พิการ มากำหนดแผนงานส่งเสริมการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ช่วยเหลือตนเอง
นอกเหนือจากรายได้เงินสงเคราะห์รายเดือน และสามารถใช้โปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการ
ดำเนินงานสาธารณสุขได้เกี่ยวกับการกำหนดพื้นที่ระบาดของโรคติดต่อต่าง ๆ เช่น โรคไข้เลือดออก โรค
มือ เท้า ปากเปื่อย ฯ เพื่อวางแผนการจัดการควบคุมไม่ให้เชื้อโรคแพร่ขยายได้ ทำให้ อปท. สามารถ
วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ได้ทันที ไม่ต้องสำรวจข้อมูลซ้ำซาก ประหยัดเวลา เกิดความรวดเร็ว ที่
สำคัญประหยัดงบประมาณที่ไม่จำเป็นในการสำรวจข้อมูลพื้นที่

ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเมือง การบริหาร ซึ่งมีความสำคัญยิ่งการมีฐานข้อมูลของชุมชนทำ
ให้ อปท. สามารถนำฐานข้อมูลที่ได้มาค้นหาข้อมูลประชากรผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งทั้งตำบล เพื่อนำไปวาง
แผนการหาเสียงในการเลือกตั้งได้ และสามารถนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน ส่งเสริม
การมีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อการพัฒนาพื้นที่ตามสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน ส่งเสริมให้กลุ่ม
ปราชญ์ กลุ่มแกนนำ และผู้รู้ ถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่
สอดคล้องกับความหลากหลายของทุนในชุมชน เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชน การกำหนดแผนงานให้
เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ในแต่ละหมู่บ้านตั้งแต่การพัฒนาควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหา เช่น การวางแผน
การรับมือเกี่ยวกับอุทกภัย และวาทภัยในแต่ละปี การเฝ้าระวังช่วยเหลือเยียวยาเมื่อชุมชนเผชิญกับภัยพิบัติ
ต่าง ๆ นำมาสู่การวางแผนด้านงบประมาณที่จะรองรับกับเหตุการณ์ฉุกเฉินที่อาจจะเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ

ดังนั้นการมีระบบฐานข้อมูลจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่
โดยตรง การนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในทุกมิติของการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เกิดประสิทธิภาพที่
ก่อให้เกิดความยั่งยืนได้และพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เกิดเป็นพื้นที่ต้นแบบทำให้ อปท.
อื่น ๆ มีความสนใจ ส่งผลให้เกิดการศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างพื้นที่ และนำไปสู่
การบูรณาการข้อมูลต่าง ๆ เป็นเครือข่ายในระดับจังหวัดในกลุ่มของ อปท. ด้วยกัน เป็นการขยายผลข้อมูล
สารสนเทศสู่การพัฒนาเกิดประโยชน์ในพื้นที่และตำบลใกล้เคียง

บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุปการดำเนินโครงการ ฯ

หลังจากได้มีการนำเสนอรูปแบบโครงการ “วิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลตำบลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจพัฒนาเชิงพื้นที่ : กรณีจังหวัดตรัง” ต่อคณะผู้บริหาร อปท. ในพื้นที่จังหวัดตรัง ต่อมาได้มีการตอบรับเข้าร่วมโครงการ ฯ ภายใต้เงื่อนไขของโครงการ ฯ คือ

1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการดำเนินงานในวงเงินโดยประมาณ 100,000-200,000 บาท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้
 - มีการจัดซื้อภาพถ่ายทางอากาศ 1 : 25000 หรือ 1 : 4000
 - มีการถ่าย scan ระบุว่าที่ดินเพื่อเตรียมการจัดทำแผนแม่บทที่ดิน
 - ส่งผู้แทนเข้าร่วมฝึกอบรมและศึกษาดูงานตามแผนงาน
 - เตรียมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ (Notebook) เพื่อใช้ในโครงการ
2. มีบุคคลากรหรือ อาสาสมัครจากภาคประชาชนรับผิดชอบโดยตรงอย่างน้อย 1 คน
3. มีการแต่งตั้งคณะทำงานตำบล เพื่อประสานงานในพื้นที่แต่ละหมู่บ้าน

ดังนั้นจึงมีพื้นที่เข้าร่วมดำเนินโครงการ ฯ ทั้งหมด 10 พื้นที่ คือ ตำบลบ่อหิน อำเภอสิเกา ตำบลวังคีรี ตำบลบางกุ้ง ตำบลห้วยนาง อำเภอห้วยยอด ตำบลบางสัก ตำบลวังวน อำเภอกันตัง ตำบลทุ่งค่าย ตำบลนาชุมเห็ด อำเภอย่านตาขาว ตำบลนาบินหลา อำเภอเมือง และตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง โดยมีผู้ประสานงานโครงการ ฯ 2 คน คือ นางสาวจิตตรา ทิพทอง และนางกัญญาวรรณ จันทร์หอม ซึ่งมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการประสานงานพื้นที่ตำบลเป้าหมายอย่างชัดเจน ส่วนเป้าหมายหลักของโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ฯ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ ทุกภาคีสามารถเข้าถึงข้อมูล และนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อรองรับระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS) อันจะก่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาชุมชนและพัฒนาพื้นที่ต่อไป โดยการใช้โปรแกรมการจัดการข้อมูลคือโปรแกรม MapWindow GIS และ โปรแกรมขนหาด (Pan Data) ที่ใช้ในการจัดเก็บรายละเอียดข้อมูลครัวเรือน ประชากร การประกอบอาชีพ รายรับ – รายจ่าย การศึกษา เป็นต้น โดยใช้ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ (ทร.14) จากสำนักทะเบียนอำเภอเป็นหลัก ส่วนข้อมูลด้านอื่น ๆ นั้นต้องใช้แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ซึ่งเป็นแบบสำรวจที่จัดทำขึ้นเพื่อให้มีรูปแบบเหมือนกันกับโปรแกรมขนหาด (Pan Data) ในการนี้นักวิจัยเรียกชื่อแบบสำรวจว่า “แบบสำรวจขนหาด” และสามารถเพิ่มเติมข้อมูลได้ตามสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ ทางด้านตำบลที่ไม่สามารถดำเนินการขอข้อมูลทะเบียนราษฎร์ได้นั้นจะต้องมีการจัดเก็บตามแบบสำรวจที่จัดทำขึ้น หรือตามแบบสำรวจความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือน (จปฐ.) ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร เนื่องจากช่วงระยะเวลาการจัดเก็บ จปฐ.นั้นเสร็จไปก่อนมีการจัดเก็บแบบสำรวจขนหาดได้ไม่นาน ด้วยเหตุนี้คณะทำงานไม่

อยากที่จัดเก็บข้อมูล ในขณะที่ใช้ข้อมูล จปฐ. เพื่อบันทึกข้อมูลนั้นไม่สามารถทำได้เนื่องจากในการจัดเก็บไม่มีรายละเอียดข้อมูลที่เพียงพอ ทางด้าน อบต.ซึ่งสนับสนุนทั้งรายจ่ายให้คณะทำงานในการจัดเก็บชุดละ 10 บาท มีการถ่ายเอกสารแบบสำรวจจนขาดแจกจ่ายแก่คณะทำงาน แต่สุดท้ายแบบสำรวจมีการคืนแก่ อบต. เพียงบางส่วน จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้นักวิจัยต้องแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอีกครั้ง ประจวบกับระยะเวลาในการดำเนินงานได้รับการขยายเวลาจึงได้มีการวางแผนงานร่วมกันกับ อบต. ในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. นั้นให้คณะทำงานจัดเก็บข้อมูลอย่างละเอียด และในการจัดเก็บครั้งนี้จึงประสบผลสามารถนำข้อมูลจาก จปฐ. มาบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมขอหนด (Pan Data) ได้สำเร็จ แม้จะไม่สมบูรณ์ตามรูปแบบของโปรแกรม แต่สามารถใช้ประโยชน์ในการค้นหาชื่อ อายุ เลขประจำตัวประชาชนได้ การประมวลผลของโปรแกรมมีความชัดเจนมากพอที่จะใช้ในการวิเคราะห์เพื่อการวางแผนงาน การพัฒนาในลำดับต่อไป

ด้านโปรแกรม MapWindow GIS นั้นเป็นการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ในพื้นที่มีแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศเป็นองค์ประกอบสำคัญ (ในการนี้ทางโครงการ ฯ ได้รับการสนับสนุนแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์กรมหาชน (พอช.) และทางคณะทำงานขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้ด้วย) โดยตั้งอยู่บนฐานข้อมูลลักษณะทางดำนินเวศวิทยา ระบบเศรษฐกิจ การใช้ประโยชน์ และลักษณะทางสังคมของแต่ละพื้นที่ ระบบข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์นี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรในพื้นที่ได้อย่างเป็นระบบ เช่น ระบบสาธารณูปโภคไม่ทั่วถึง เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ เป็นแนวทางการจัดการพื้นที่ป่าในสถานการณ์และระดับความรุนแรงของปัญหาป่า ในด้านการจัดการชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดแนวเขต และกลไกการบริหารที่เหมาะสมเกื้อกูลกับสภาพนิเวศและเป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วน ซึ่งจะส่งผลให้มีการจัดการที่เอื้อประโยชน์ทั้งชุมชนท้องถิ่น และทรัพยากรไว้ให้คงอยู่และใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

5.1 สรุปวิเคราะห์ผลกิจกรรมการประสานงาน

1. สถานภาพพื้นที่ตำบลเป้าหมายต่อการดำเนินงานโครงการ ฯ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ชัดเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้บริหาร อบต. นั้นจะเกิดประเด็นปัญหาในการดำเนินงาน โดยแบ่งเป็น 3 กรณี คือ

(1) การติดต่อประสานงานโครงการ ฯ ไม่มีความสะดวก เนื่องจากผู้บริหารต้องการหาเสียงเลือกตั้ง

(2) เจ้าหน้าที่ อบต. ต้องเตรียมการจัดการเลือกตั้ง และการตัดสินใจไม่ว่ากรณีใด ๆ ก่อนข้างจะใช้เวลาเป็นองค์ประกอบสำคัญ

(3) การทำงานของนักวิจัยหากผลการเลือกตั้งมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารจะทำให้การดำเนินงานเกิดความล่าช้าเนื่องจากต้องประสานงานสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ ฯ ต่อคณะผู้บริหาร อบต. ชุดใหม่

ซึ่งทั้ง 3 กรณีนี้ ถือเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินโครงการ ฯ

2. สถานภาพนักวิจัย

นักวิจัยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเช่นเดียวกันกับพื้นที่ดำเนินการของการดำเนินงานโครงการ ฯ ในครั้งนี้ ซึ่งจากข้อมูลประวัติส่วนตัวของนักวิจัยจังหวัดตรังนั้นจะมีความต่างพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ ตรงที่ไม่มีสถานทางสังคมที่จะเป็นหลักประกันในความเชื่อถือต่อการดำเนินงาน ทำให้นักวิจัยต้องใช้ความพยายามมากพอสมควรในการดำเนินงานที่จะส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถือต่อนักวิจัย

3. สถานภาพอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินโครงการ ฯ

เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานโครงการ ฯ ซึ่งอยู่นอกเหนือความสามารถที่จะทำให้เป็นไปตามความต้องการ อาทิ สภาพอากาศที่มีทั้งพายุและน้ำท่วมที่ส่งผลกระทบต่อนักวิจัยเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย สุขภาพกาย สุขภาพใจ และความไม่พร้อมของพื้นที่ดำเนินการ การขอข้อมูลทะเบียนราษฎร์ไม่ได้แม้จะมีการแก้ไขปัญหาแล้ว แต่ไม่สำเร็จส่งผลกระทบต่อพื้นที่ดำเนินการโดยตรง กล่าวคือ ต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงาน พื้นที่ขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินโครงการ ฯ ตลอดจนการขอยกเลิกการดำเนินโครงการ ฯ

4. ข้อเสนอแนะ

(1) ควรดำเนินงานโครงการ ฯ อยู่ในช่วงระหว่างที่คณะผู้บริหารมีระยะเวลาพอสมควรในการบริหาร เช่น 2 หรือ 3 ปี

(2) ทางสำนักงาน (แหล่งทุน) ควรมีการเชื่อมโยงเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มแรก เพราะจะทำให้การดำเนินงานมีความสะดวกเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

5.2 สรุปวิเคราะห์ผลการศึกษาการดำเนินงานการนำเข้าสู่ฐานข้อมูล

- **ปัญหาจากข้อมูลนำเข้า** ซึ่งในการนี้จะมีปัญหาเฉพาะจังหวัดตรังที่ไม่สามารถขอข้อมูลทะเบียนราษฎร์ได้ ส่วนจังหวัดอื่น ๆ ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนี้แต่อย่างใด ทำให้ต้องมีการวางแผนงานร่วมกับพื้นที่อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น และหากจะมีการดำเนินโครงการ ฯ ในจังหวัดตรังอีกนั้นต้องมีการวางแผนล่วงหน้าเนื่องจากประเด็นปัญหาดังกล่าวยังไม่สามารถขอข้อมูลทะเบียนราษฎร์ได้ นอกจากการสำรวจตามแบบฟอร์มของแบบสำรวจขนาด หรือจากแบบสำรวจ จปฐ. แต่ต้องมีการทำความเข้าใจร่วมกับชุมชนให้เห็นถึงความสำคัญ และตระหนักต่อการให้ข้อมูล การใช้ประโยชน์จากข้อมูล ที่จะนำไปสู่กระบวนการวางแผนการพัฒนาต่อไป

- **ปัญหาเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล** เนื่องจากการบันทึกนั้นต้องมี “คน” เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อทำหน้าที่บันทึกข้อมูล ในการดำเนินโครงการ ฯ ครั้งนี้แม้จะมีเงื่อนไขต่อพื้นที่ว่าจะต้องมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบบันทึกข้อมูลโดยตรงและให้มีการแต่งตั้งที่ชัดเจน แต่ยังมีปัญหาเนื่องจากเจ้าหน้าที่มีงานที่รับผิดชอบโดยตรงอยู่แล้ว จึงเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่ เป็นเหตุผลหนึ่งที่เจ้าหน้าที่ไม่ค่อยอยากบันทึกข้อมูล หรือแม้แต่มิมีเจ้าหน้าที่ที่อยากบันทึกข้อมูลแต่กลับไม่มีข้อมูลให้บันทึก หรือแม้กระทั่ง อปท. นั้น

ได้มีการสมัครรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต่อการบันทึกนี้แล้วแต่ไม่เป็นไปอย่างที่มุ่งหวังเนื่องจากทาง อปท. นั้นมีงานในมือเยอะทำให้เจ้าหน้าที่คนนั้นถูกกลืนโดยกระแสของเจ้าหน้าที่ใน อปท.เอง มุมมองของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินงานตามโครงการ ฯ เหมือนเป็นงานฝาก หรือการมีภาระงานเพิ่มขึ้นในขณะที่มีค่าตอบแทนเท่าเดิม เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำงานค่อนข้างยากลำบากนอกจากจะทำให้การรับสมัครคนบันทึกข้อมูลเป็นชิ้นงานซึ่งไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของ อปท. อาจเป็นคนในชุมชน หรือเยาวชนในพื้นที่ จากนั้นให้เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลด้านข้อมูลมาเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้โปรแกรม ซึ่งวิธีนี้น่าจะเป็นทางออกที่เหมาะสมแก่พื้นที่ที่อยากดำเนินงานโครงการ ฯ เนื่องจากการลดแรงกดดันจากเจ้าหน้าที่ของ อปท. แม้เป็นการเพิ่มภาระแก่ อปท. แต่ผลที่ได้รับนั้นถือว่าคุ้มค่า เพราะเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน คนในพื้นที่ที่มีความรู้ความสามารถในการบันทึก การใช้ข้อมูลโดยไม่ต้องหวังพึ่งเฉพาะเจ้าหน้าที่ใน อปท. เท่านั้น

- ข้อเสนอแนะ จากประเด็นที่ได้กล่าวข้างต้นนั้นถือได้ว่าเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้หากมีพื้นที่ที่จะต้องการดำเนินโครงการ ฯ นี้ และพื้นที่ที่ดำเนินโครงการ ฯ นี้แล้วควรมีการเพิ่มเติมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพราะจะทำให้มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทันทีและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นรวมถึงการปรับทัศนคติของเจ้าหน้าที่ในทุกระดับเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทางสังคม ซึ่งในบางครั้งเกี่ยวกับการดำเนินงานนั้นจะมีเหตุการณ์นอกเหนือความคาดหมาย การเสียสละอะไรบางอย่างเพื่อคนจำนวนมากให้ได้รับผลประโยชน์

5.3 สรุปวิเคราะห์ผลการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จาก โปรแกรมขอนหาด (Pan data)

จากการลงพื้นที่เป้าหมายของนักวิจัยเพื่อประสานการดำเนินงานโครงการ ฯ นั้น ได้พบเหตุการณ์มากมายที่เกิดขึ้น มีข้อมูลรายละเอียดที่มีความเกี่ยวเนื่องซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิภาพสำเร็จได้ในการดำเนินกิจกรรมแต่ละครั้ง และที่จะขอกล่าวถึงในครั้งนี้เป็นเรื่องราวที่มาจาก การสังเกตของนักวิจัยเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูล ซึ่งต้องดำเนินการเป็นลำดับแรกก่อนการใช้ประโยชน์ แรกเริ่มที่มีการให้พื้นที่ส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมในการเรียนรู้เกี่ยวกับโปรแกรมขอนหาด (Pan data) และโปรแกรม MapWindow GIS นั้น นอกเหนือจากการที่เจ้าหน้าที่ได้รู้จักโปรแกรมเหล่านี้แล้วยังทำให้นักวิจัย เจ้าหน้าที่ อปท. และทีมสนับสนุนได้รู้จักกันอย่างเป็นทางการ ต่อมาเมื่อนักวิจัยได้มีโอกาสลงพื้นที่เพื่อประสานงานสร้างความเข้าใจในพื้นที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ ฯ ทำให้ทราบว่าเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการบันทึกข้อมูลนั้นไม่มีความยินดีกับงานที่เพิ่มขึ้น แต่ต้องทำเพราะผู้บังคับบัญชาสั่ง จะมีไม่กี่คนที่มีความยินดีกับงานที่เพิ่มขึ้น จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้มีความยินดีคนนั้นบอกว่า งานนี้ทั้งหนักและเหนื่อยเพราะต้องร่วมกับผู้บริหารในการผลักดันให้เกิดผลสำเร็จให้จงได้ เนื่องจากเมื่องานสำเร็จแล้วนั้นพื้นที่ที่จะเกิดการพัฒนาอย่างมีระบบเป็นรูปธรรมและที่สำคัญ คือ ชุมชนของพวกเขาเอง (เจ้าหน้าที่) ในช่วงแรก ๆ ของการนำเข้าข้อมูลทะเบียนราษฎร์จะมีนักวิจัยลงพื้นที่เพื่อให้คำแนะนำต่าง ๆ เกี่ยวกับการนำเข้าข้อมูลลงในโปรแกรมขอนหาด (Pan data) จึงทำให้เกิดความรู้สึกคุ้นเคยต่อกัน ต่อมาเมื่อการ

นำเข้าข้อมูลเกิดปัญหาในช่วงที่นักวิจัยไม่อยู่ในพื้นที่ที่จะมีการประสานงานกันโดยใช้เครื่องมือสื่อสารเป็นหลัก จนในที่สุดเจ้าหน้าที่สามารถบันทึกข้อมูลประชากรได้เสร็จในระยะเวลาที่ยาวนานพอสมควร ทั้งพื้นที่ที่มีข้อมูลทะเบียนราษฎร คือ ตำบลบ่อหิน ตำบลทุ่งค่าย ตำบลนาชุมเห็ด ตำบลนาหมื่นศรี และในส่วนที่ไม่มีข้อมูลทะเบียนราษฎร ซึ่งจะต้องมีการจัดเก็บข้อมูลก่อนนั้นต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนานกว่ามากแต่ในที่สุดแล้วนั้นสามารถนำข้อมูลเข้าสู่กระบวนการบันทึกข้อมูลได้จนสำเร็จ เนื่องจากความสามารถของโปรแกรมขอนหาด (Pan data) นั้น คือการประมวลผลเกี่ยวกับฐานข้อมูลของประชากรในพื้นที่ซึ่งสามารถนำข้อมูลที่ได้รับการประมวลผลนั้นนำมาวิเคราะห์ในหลาย ๆ ด้านตามความเหมาะสมและความสนใจของแต่ละพื้นที่ จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ อปท.เกี่ยวกับการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในด้านใดบ้าง ซึ่งสามารถสรุปได้โดยรวมเพราะพื้นที่ส่วนใหญ่จะนำโปรแกรมมาใช้ประโยชน์คล้ายคลึงกัน เช่น การสืบค้นหาข้อมูลผู้สูงอายุ เพื่อใช้ในการคำนวณค่าเบี้ยยังชีพในปีถัดไปส่งในงบประมาณที่ต้องมีการใช้จ่าย เพราะจะมีผู้สูงอายุเพิ่มจำนวนขึ้นในทุกปี หรือแม้แต่การค้นหาข้อมูลช่วงอายุของกลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในการเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยงอย่างทันท่วงที หรือการค้นหาบ้านเลขที่ หรือเลขที่บัตรประชาชน หรืออายุของประชากรเพื่อนำไปจัดทำข้อมูลของบุคคลที่เป็นแกนนำของชุมชน ยังไม่รวมถึงการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง เพราะการเลือกตั้งผ่านพ้นไปแล้วเช่นนี้เป็นต้น ที่สำคัญในแต่ละพื้นที่นั้นย่อมมีความแตกต่างกันไปตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในแต่ละชุมชนนั้น ดังนั้นความสนใจหรือความมุ่งหวังเกี่ยวกับการพัฒนาในพื้นที่ย่อมมีความแตกต่างกันไปด้วย และด้วยเหตุดังกล่าวมานี้ทำให้แนวทางในการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์นั้นจึงมีความแตกต่างกันไปด้วยตามแบบฉบับของพื้นที่ที่มีความต้องการมุ่งเน้นเป็นพิเศษต่อการพัฒนาพื้นที่ ได้มีการนำข้อมูลจากโปรแกรมขอนหาด (Pan data) มาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการตัดสินใจ เช่น พื้นที่ตำบลบ่อหินมีความสนใจเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กเล็กอายุ 1-3 ปี จึงได้มีการสืบค้นหาข้อมูลจากโปรแกรมขอนหาด (Pan data) เกี่ยวกับเด็กเล็กในช่วงอายุดังกล่าว จากการประมวลผลของโปรแกรมขอนหาด (Pan data) ทำให้มีข้อมูลว่าหมู่บ้านใดมีเด็กเล็กมากที่สุด ในหมู่บ้านนั้นมีการจัดตั้งศูนย์เด็กเล็กแล้วหรือยัง หรือมีศูนย์เด็กเล็กใดที่สามารถรับเด็กเพิ่มได้อีกจากชุมชนที่ยังไม่มีศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งจากรูปแบบแนวความคิดสู่กระบวนการลงมือทำได้ได้รับความสะดวกมากขึ้น เกิดการวางแผนงานการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในปีต่อไป และนอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งขอความร่วมมือมายัง อปท.ในการขอข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่มีช่วงอายุระหว่าง 13 – 18 ปี เพื่อใช้เป็นองค์ประกอบของข้อมูลในการพัฒนาสถานศึกษา เช่น การคำนวณสถิติเด็กที่เข้ารับการศึกษจากสถานศึกษาในพื้นที่ หรือ การวิเคราะห์คำนวณจำนวนเด็กที่จะเข้ารับการศึกษในปีต่อไป หรือควรมีการเตรียมการปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานศึกษาหรือไม่อย่างไร ดังนั้นจึงเกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เป็นการยากต่อเจ้าหน้าที่ของ อปท. ในการดำเนินการสืบค้นหาข้อมูลจากโปรแกรมขอนหาด (Pan data)

ตารางที่ 5.1 สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในใช้ประโยชน์จาก โปรแกรมขอนหาด (Pan data)

ปัจจัยความสำเร็จ	ปัญหาอุปสรรค
1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการ การพัฒนาพื้นที่ด้วยความตั้งใจจริง 2. การมีส่วนร่วมของชุมชน 3. มีการถ่ายทอดให้กับชุมชน เกิดการพัฒนาคนทั้งชุมชน และองค์กร 4. การใช้งานโปรแกรมมีความง่าย หลากหลาย เกิดความสะดวกรวดเร็ว 5. ฐานข้อมูลของพื้นที่เป็นจริง 6. มีแกนนำในทุกหมู่บ้านเข้าร่วมเป็นคณะทำงานโครงการ ฯ ทั้งในระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล	1. ขาดความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2. เทคโนโลยีในพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์ ในโลกปัจจุบัน 3. พนักงานท้องถิ่นให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานน้อย 4. แผนงานต่าง ๆ ของ อบต.ไม่สำเร็จ เนื่องจากการขาดงบประมาณและการจัดการอย่างเป็นระบบ

5.4 สรุปวิเคราะห์ผลการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จาก โปรแกรม MapWindow GIS

ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้ได้มาซึ่งข้อมูลในโปรแกรม MapWindow GIS นั้นเป็นกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยชัดเจน เนื่องจากนักวิจัยต้องลงพื้นที่ที่รายหมู่บ้าน เพื่อความสะดวกของแกนนำชุมชนในการร่วมกันให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวเขตหมู่บ้าน สถานที่สำคัญต่าง ๆ แหล่งทรัพยากรในพื้นที่ ถนนสายต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ตลอดจนข้อมูลหลังคาเรือนในทุกหมู่บ้าน ขณะเดียวกันจะมีบางพื้นที่ที่มีความต้องการให้มีข้อมูลเพิ่มเติมมากกว่านั้น เนื่องจากต้องการแก้ไขสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่นตำบลบ่อหินต้องการแก้ไขปัญหาดินและที่อยู่อาศัยในชุมชน ซึ่งเป็นความต้องการหลักของชุมชน จึงต้องมีการจัดเก็บข้อมูลเพิ่ม เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ที่เป็นปัญหา กล่าวคือ ที่ดินในหนังสือสำคัญที่หลวง (นสล.) ที่ดินเช่าของรัฐ ที่ป่าชายเลน ที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ หรือแม้แต่การจัดทำข้อมูลครัวเรือนที่มีปัญหาเกี่ยวกับไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย โดยผ่านโปรแกรม MapWindow GIS เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการนำเสนอข้อมูลต่อชาวบ้าน และ แกนนำ ทำให้เกิดการขยายตัวของการดำเนินงานโครงการ ฯ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนในการดำเนินงานเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนในอนาคต ด้วยการเสนอให้ อบต.จัดโครงการอบรมโปรแกรม MapWindow GIS ให้กับเยาวชนในพื้นที่ โดยมีนักวิจัยเป็นผู้ฝึกสอน และเป็นการสร้างองค์ความรู้ให้เกิดในพื้นที่ เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน แกนนำผู้บริหาร อบต. และพนักงาน อบต. ทำให้บรรยากาศในการดำเนินงานมีความเข้าใจกันมากขึ้น ฐัฐภาพเกี่ยวกับการทำงานของแต่ละฝ่ายมากขึ้น ประกอบกับทางผู้บริหาร อบต. ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่จึงได้วางแนวทางดำเนินงานเพื่ออนาคต การให้ความสำคัญต่อบรรยากาศของคนที่ต้องทำงานร่วมกันจึงได้มีการสรุปผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง การละลายพฤติกรรมเพื่อส่งผลให้เกิดการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และผลจากการดำเนินงานที่เห็น

ผลอย่างชัดเจนจึงมีหน่วยงานจากองค์กรภายนอก เช่น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์กรมหาชน (พอช.) มูลนิธิอานามัน (SAN) ร่วมให้การสนับสนุนกิจกรรมการดำเนินงานในพื้นที่ ทำให้เกิดกระแสกระบวนการทำงานในพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงโดยมีพื้นที่เป็นตัวตั้ง

ตารางที่ 5.2 สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในใช้ประโยชน์จาก โปรแกรม MapWindow GIS

ปัจจัยความสำเร็จ	ปัญหาอุปสรรค
1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการ การพัฒนาพื้นที่ด้วยความตั้งใจจริง 2. การมีส่วนร่วมของชุมชน แกนนำ ผู้บริหาร และองค์กรภายนอก 3. มีการถ่ายทอดให้กับชุมชน เกิดการพัฒนาคนทั้งชุมชนและองค์กร 4. การใช้งานโปรแกรมมีความง่าย หลากหลาย เกิดความสะดวกรวดเร็ว 5. ฐานข้อมูลของพื้นที่เป็นจริง 6. มีแกนนำทุกหมู่บ้านเป็นคณะทำงานโครงการ ฯ	1.เทคโนโลยีในพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์ ในโลกปัจจุบัน

5.5 สรุปวิเคราะห์ผลการศึกษาเวทีประชุมต่าง ๆ

จากการผลการศึกษาเกี่ยวกับเวทีการประชุมต่าง ๆ นั้นจะเห็นได้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับผู้เข้าร่วมการประชุม ซึ่งหากเวทีนั้นประกอบไปด้วยชาวบ้าน แกนนำ หรือผู้บริหาร เวทีนั้นจะมีการแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะได้รับ การมีความคิดเห็นร่วมกันต่อแนวทางการพัฒนาในพื้นที่ของตนเอง แต่ในเวทีการประชุมในระดับผู้บริหารกับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องนั้น จะเป็นเรื่องของ การสร้างความเข้าใจต่อการดำเนินงานโครงการ ฯ ผลที่จะได้รับเพื่อหวังว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้นจะให้ความร่วมมือสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมให้ดำเนินไปได้ด้วยดี แต่ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้นจะมีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ไม่สามารถตัดสินใจดำเนินการใด ๆ ได้ ผลคือในเวทีประชุมในแต่ละครั้งนั้นส่วนใหญ่ทาง อบต.จะไม่ให้ความสำคัญต่อการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการประชุม เว้นแต่จะมีกิจกรรมการประชุมที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวพันกัน

ตารางที่ 5.3 สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประชุม

ปัจจัยความสำเร็จ	ปัญหาอุปสรรค
1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการ การพัฒนาพื้นที่ด้วยความตั้งใจจริง 2. การมีส่วนร่วมของชุมชน แกนนำ และผู้บริหาร 3. เนื้อหาในการประชุมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน 4. ฐานข้อมูลของพื้นที่เป็นจริง 5. มีแกนนำทุกหมู่บ้านเป็นคณะทำงาน โครงการ ฯ 6. นักวิจัยสามารถควบคุมกิจกรรมในเวทีได้	1. สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินกิจกรรม 2. การยกเลิก หรือ ปรับเปลี่ยนวัน เวลา 3. สถานการณ์ หรือเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้

5.6 สรุปวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ฯ

การมีปัญหที่ปรากฏอยู่จริงในชุมชน ซึ่งชาวบ้านได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยการสร้างบ้านในแนวเขตป่าชายเลน เกิดการจับกุมการบุกรุกป่าชายเลน การขยายครัวเรือนไม่ได้เนื่องจากบริเวณพื้นที่ทั้งหมดหมู่บ้านเป็นพื้นที่ทับซ้อนป่าสงวน การทำประมงที่จับสัตว์น้ำได้น้อยลงในขณะที่ต้นทุนสูงขึ้น ฯลฯ การมีปัญหอยู่จริงเช่นนี้ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ไม่ยาก และการมีฐานวัฒนธรรมชุมชนที่ยังมีอยู่ วิถีชีวิตที่มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน รวมไปถึงการมอบหมายภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ หรือ การแต่งตั้งให้เข้าร่วมการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ ฯ ทำให้เกิดความร่วมมือจากชาวชุมชนกิจกรรมต่าง ๆ จึงดำเนินไปได้ด้วยดี ที่สำคัญผู้บริหาร อบต. ได้ให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อการดำเนินโครงการ ฯ โดยให้การสนับสนุนทั้งทางด้านบุคลากร เครื่องมือ งบประมาณ และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในทุกกิจกรรม ส่งผลให้เกิดระบบฐานข้อมูลที่มาจากการมีส่วนร่วมจากชุมชนอย่างแท้จริง เกิดการเรียนรู้ทั้งตนเอง และผู้อื่น มีความรู้เท่าทันต่อสภาพปัญหา สร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับชุมชนนำไปสู่การแก้ปัญหา สามารถเชื่อมต่อกับองค์กรภายนอก เพื่อขอรับการสนับสนุนทั้งความรู้ งบประมาณ เนื่องจากชาวบ้านมีประสบการณ์จำกัด เมื่อเครือข่ายชาวบ้านสามารถเชื่อมต่อกับภาคีส่วนที่เป็นหน่วยงานเอกชนและหน่วยงานภาครัฐได้ ทำให้เกิดการขยายเครือข่ายและกลายเป็นทุนทางสังคมที่เข้มแข็ง ส่งผลให้เกิดรูปแบบการแก้ไขปัญหาที่มีความสอดคล้องกับพื้นที่และในบางกรณีที่มีผลตามกฎหมาย เช่น การออกข้อบัญญัติตำบล เรื่อง การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน ของพื้นที่ตำบลบ่อหิน การจัดทำผังชุมชนในพื้นที่ ตำบลบางกุ้ง ตำบลบ่อหิน และตำบลทุ่งค่าย เป็นต้น

ตารางที่ 5.4 สรุปวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ฯ

ปัจจัยทางกายภาพ	ปัจจัยทางสังคม
1.ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการ การพัฒนาพื้นที่ด้วยความตั้งใจจริง 2.ชาวบ้าน แคนนำ ให้ความร่วมมือ และอบต. ให้การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ 3.ทีมวิชาการร่วมสนับสนุนความรู้ เป็นที่ปรึกษา 4. คณะทำงานมีความรับผิดชอบร่วมกัน มีความเสียสละ 5. การเชื่อมโยงกับกลุ่มองค์กรภายนอก 6. นักวิจัยสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ฯ เป็นที่ยอมรับของชุมชน และผู้บริหาร 7. ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ ฯ มีความชัดเจน สะดวก และรวดเร็ว	1. ความเป็นชุมชนที่มีสภาพแวดล้อม และมีสภาพปัญหาล้ายคลึงกัน 2. อบท.รู้จักที่จะเลือกรับนโยบายรัฐมาปรับใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา 3. ความเข้มแข็งของชุมชน 4. ชุมชนมีแนวคิดร่วมกันต่อความต้องการแก้ปัญหา และการพัฒนา จึงเกิดเป็นประเด็นร่วมของตำบลนำไปสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจน 5. การยอมรับระบบฐานข้อมูลจากโครงการ ฯ ทั้งกลุ่มองค์กรภายใน และภายนอกพื้นที่
ปัญหา / อุปสรรค	
ปัจจัยทางกายภาพ	ปัจจัยทางสังคม
1. บุคลากรไม่เพียงพอกับงานของท้องถิ่น 2. เทคโนโลยีไม่เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์ ในโลกปัจจุบัน	1. โครงการต่าง ๆ ไม่สำเร็จ เนื่องจากการขาดงบประมาณ + การจัดการ 2. ความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองทำให้ชุมชนมีการแบ่งฝ่าย อบต. ท้องที่ มีวาระที่แตกต่าง
ข้อเสนอแนะ	
1. อบท. ต้องตระหนัก และกล้าที่จะดำเนินการในพื้นที่ตำบล 2. การปรับทัศนคติของเจ้าหน้าที่ในทุกระดับเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทางสังคม ซึ่งในบางครั้งเกี่ยวกับการดำเนินงานนั้นจะมีเหตุการณ์นอกเหนือความคาดหมาย การเสียสละอะไรบางอย่างเพื่อคนจำนวนมากให้ได้รับผลประโยชน์ 3. ควรประสานความร่วมมือ ระหว่าง องค์กรชุมชน อบท. ฝ่ายปกครองท้องที่ ส่วนราชการ ทั้งระดับพื้นที่ และระดับนโยบาย 4. ทิศทางสังคมกำลังเคลื่อนไปสู่การปกครองตนเองของท้องถิ่น ทำให้ระบบฐานข้อมูลที่เป็นจริงมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น จึงควรที่จะผลักดันให้ อบท. มีการขับเคลื่อนเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูล	

บรรณานุกรม

- จังหวัดตรัง. 2554. ข้อมูลทั่วไปจังหวัดตรัง เข้าถึงได้จาก. http://www.trang.go.th/tr/main_histrang.php
(วันที่ สืบค้นข้อมูล 2 พฤศจิกายน 2554)
- ชื่น ทิพย์เพ็ง. 2552. คู่มือโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) โปรแกรมบันทึกข้อมูลชุมชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่น.
สงขลา : นิโอ พ้อยท์. 51 หน้า
- ไชยา กรรไพบระ. 2552. คู่มือการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน. จัดพิมพ์และเผยแพร่:
โครงการ พัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนและชุมชนใน 5 จังหวัด ภาคใต้ เพื่อชี้วัดทิศทางการพัฒนา
ตามแนว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อการตัดสินใจ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
สงขลา : นิโอ พ้อยท์. 119 หน้า
- ณรงค์ คงมาก และนิคม ภู่อกุลสุข. 2551. รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 2 โครงการพัฒนาระบบข้อมูล
ครัวเรือนและชุมชนใน 5 จังหวัดภาคใต้ เพื่อชี้วัดทิศทางการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง และเพื่อการตัดสินใจ. 31 หน้า
- พงศ์เทพ สุธีรวุฒิ. 2554. คู่มือการจัดทำโครงการชุมชนสุขภาวะ. สงขลา:สถาบันการจัดการระบบสุขภาพ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 70 หน้า
- แพร่พรรณ เหมวรรณ. 2550. คู่มือปฏิบัติการระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เบื้องต้น เพื่อการจัดทำแผนที่
ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยโปรแกรมเปิดรหัส
MapWindowGIS ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม. 62 หน้า
- สุธี วรประดิษฐ์. 2554. งานสารสนเทศสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดตรัง เข้าถึงได้จาก : http://trat.nfe.go.th/trat/topic5_old.php?page=5 (วันที่สืบค้นข้อมูล
2 พฤศจิกายน 2554)
- สุรัสวดี วงศ์จันทร์สุข, สัจจะ จรัสรุ่งรวิวรร. 2549. คู่มือใช้งาน Access 2003 ฉบับสมบูรณ์. นนทบุรี : โอดี
ซี. 464 หน้า
- อภิชาติ คำดี. 2552. กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาท้องถิ่น. เข้าถึงได้จาก <http://www.oknation.net/blog/damdee/2009/06/05/entry-1> (วันที่สืบค้นข้อมูล 21 เมษายน 2554)
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับธรรมชาติ. 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.vcharkarn.com/vblog/40382/5> (วันที่สืบค้น 26 มีนาคม 2553)
- องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งค่าย . 2552. แผนพัฒนาสามปี. (พ.ศ.2552 – 2554) . องค์การบริหารส่วน
ตำบลทุ่งค่าย อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง
- องค์การบริหารส่วนตำบลนาชุมเห็ด. 2552. แผนพัฒนาสามปี. (พ.ศ.2552 – 2554) . องค์การบริหารส่วน
ตำบลนาชุมเห็ด อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

- องค์การบริหารส่วนตำบลนาบินหลา. 2552. **แผนพัฒนาสามปี**. (พ.ศ.2552 – 2554) . องค์การบริหารส่วนตำบลนาบินหลา อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง
- องค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรี. 2552. **แผนพัฒนาสามปี**. (พ.ศ.2552 – 2554) . องค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน. 2552. **แผนพัฒนาสามปี**. (พ.ศ.2552 – 2554) . องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง
- องค์การบริหารส่วนตำบลบางกุ้ง. 2552. **แผนพัฒนาสามปี**. (พ.ศ.2552 – 2554) . องค์การบริหารส่วนตำบลบางกุ้ง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง
- องค์การบริหารส่วนตำบลบางสัก. 2552. **แผนพัฒนาสามปี**. (พ.ศ.2552 – 2554) . องค์การบริหารส่วนตำบลบางสัก อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง
- องค์การบริหารส่วนตำบลวังคีรี. 2552. **แผนพัฒนาสามปี**. (พ.ศ.2552 – 2554) . องค์การบริหารส่วนตำบลวังคีรี อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง
- องค์การบริหารส่วนตำบลวังวน. 2552. **แผนพัฒนาสามปี**. (พ.ศ.2552 – 2554) . องค์การบริหารส่วนตำบลวังวน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง
- องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยนาง. 2552. **แผนพัฒนาสามปี**. (พ.ศ.2552 – 2554) . องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยนาง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

ภาคผนวก ก

ตารางสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลในตำบลพื้นที่ขยายผล

ตารางที่ 1. ตารางสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลในตำบลบ่อหิน

ชื่อ อปท. ที่เข้าร่วมโครงการ	การจัดระบบข้อมูลในปัจจุบัน		ประเภทข้อมูลที่ทำและ นำไปใช้	ระดับการตอบสนอง ต่อการนำไปใช้		
	ส่วนงานใน อปท.	รูปแบบ / โปรแกรม (สมุดบันทึก/โปรแกรม คอมพิวเตอร์)		น้อย	ปาน กลาง	มาก
อบต.บ่อหิน	<u>สนง.ปลัด</u> - หัวหน้า สนง.	- Word , Excel	- หนังสือราชการ ฎีกา หน่วยงาน / กรม			/
	- วิเคราะห์นโยบายและ แผน	- Word , Excel - E-Pla	- หนังสือราชการ แผน - โครงการ/บันทึกแผน			/ /
	- บุคลากร	-	-	-	-	-
	- พัฒนาชุมชน	-	-	-	-	-
	- ธุรกิจ	- Word , Excel - PowerPoint - ระบบข้อมูลเลือกตั้ง - จปฐ.	- หนังสือราชการ - นำเสนองาน - งานเลือกตั้ง - รายงานแผน โครงการ		/ /	/
	<u>ส่วนการคลัง</u> - จนท.การเงิน/บัญชี	- E-laas	- บันทึกบัญชี/การเงิน - ใบเสร็จ			/ /
	- พัสดุ	- Word - Excel	- เอกสารจัดซื้อจัดจ้าง - ทะเบียนคุมครุภัณฑ์			/ /
	- จัดเก็บรายได้	- Word , Excel - E-laas	- ใบทางภาษี - บัญชีลูกหนี้ - พิมพ์ใบเสร็จ	/		/ /
	<u>ส่วนโยธา</u> - นายช่างโยธา	- AutoCAD - Excel - Word	- เขียนแบบ,แผนที่ - ประมาณราคา - รายงานช่าง			/ /
	<u>ส่วนการศึกษา</u> - นักวิชาการศึกษา	-	-	-	-	-

ตารางที่ 2. ตารางสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลในตำบลทุ่งค่าย

ชื่อ อปท. ที่เข้าร่วมโครงการ	การจัดระบบข้อมูลในปัจจุบัน		ประเภทข้อมูลที่จัดทำและ นำไปใช้	ระดับการตอบสนอง ต่อการนำไปใช้		
	ส่วนงานใน อปท.	รูปแบบ / โปรแกรม (สมุดบันทึก/โปรแกรม คอมพิวเตอร์)		น้อย	ปาน กลาง	มาก
อบต.ทุ่งค่าย	<u>สนง.ปลัด</u> - หัวหน้า สนง.	- Word , Excel	- หนังสือราชการ ฎีกา หน่วยงาน / กรม			/
	- วิเคราะห์นโยบายและแผน	- Word , Excel - E-Pla	- หนังสือราชการ แผน - โครงการ/บันทึกแผน			/
	- บุคลากร	- Word - Excel	- หนังสือราชการ - ทะเบียนประวัติ			/
	- พัฒนามุขมชน	- จปฐ.	- ดำรวจข้อมูลประชากร			/
	- ธุรกิจ	- Word , Excel - PowerPoint - ระบบข้อมูลเลือกตั้ง	- หนังสือราชการ - นำเสนองาน - งานเลือกตั้ง		/	/
	- จนท.บันทึกข้อมูล	- Word , Excel - PowerPoint - ระบบข้อมูลเลือกตั้ง - จปฐ.	- หนังสือราชการ - งานเลือกตั้ง - งานหลักประกันสุขภาพ - รายงานแผน โครงการ		/	/
	<u>ส่วนการคลัง</u> - จนท.การเงิน/บัญชี	- E-laas	- บันทึกบัญชี			/
	- พัสดุ	- Word - Excel	- เอกสารจัดซื้อจัดจ้าง - ทะเบียนคุมครุภัณฑ์			/
	- จัดเก็บรายได้	- Word , Excel - E-laas	- ใบทางภาษี - บัญชีลูกหนี้ - พิมพ์ใบเสร็จ	/		/
	<u>ส่วนโยธา</u> - นายช่างโยธา	- AutoCAD - Excel - Word	- เขียนแบบ,แผนที่ - ประมาณราคา - รายงานช่าง			/
	<u>ส่วนการศึกษา</u> - นักวิชาการศึกษา			-	-	-

ตารางที่ 3. ตารางสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลในตำบลนาชุมเห็ด

ชื่อ อปท. ที่เข้าร่วมโครงการ	การจัดระบบข้อมูลในปัจจุบัน		ประเภทข้อมูลที่จัดทำและ นำไปใช้	ระดับการตอบสนอง ต่อการนำไปใช้		
	ส่วนงานใน อปท.	รูปแบบ / โปรแกรม (สมุดบันทึก/โปรแกรม คอมพิวเตอร์)		น้อย	ปาน กลาง	มาก
อบต.นาชุมเห็ด	สนง.ปลัด - หัวหน้า สนง.	- Word , Excel	- หนังสือราชการ ฎีกา หน่วยงาน / กรม			/
	- วิเคราะห์นโยบายและแผน	- Word , Excel - E-Pla	- หนังสือราชการ แผน - โครงการ/บันทึกแผน			/
	- บุคลากร	- Word - Excel	- หนังสือราชการ - ทะเบียนประวัติ			/
	- พัฒนาชุมชน	- จปฐ.	- ดำรวจข้อมูลประชากร			/
	- ธุรกิจ	- Word , Excel - PowerPoint - ระบบข้อมูลเลือกตั้ง	- หนังสือราชการ - นำเสนองาน - งานเลือกตั้ง		/	/
	- জন.บันทึกข้อมูล	- Word , Excel - PowerPoint - ระบบข้อมูลเลือกตั้ง - สปสช. - จปฐ.	- หนังสือราชการ - งานเลือกตั้ง - งานหลักประกันสุขภาพ - จัดเก็บข้อมูลประชากร - รายงานแผน โครงการ		/	/
	ส่วนการคลัง - জন.การเงิน/บัญชี	- E-laas	- บันทึกบัญชี			/
	- พัสดุ	- Word - Excel	- เอกสารจัดซื้อจัดจ้าง - ทะเบียนคุมครุภัณฑ์			/
	- จัดเก็บรายได้	- Word , Excel - E-laas	- ใบทางภาษี - บัญชีลูกหนี้ - พิมพ์ใบเสร็จ	/		/
	ส่วนโยธา - นายช่างโยธา	- AutoCAD - Excel - Word	- เขียนแบบ,แผนที่ - ประมาณราคา - รายงานช่าง			/
	ส่วนการศึกษา - นักวิชาการศึกษา			-	-	-

ตารางที่ 4. ตารางสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลในตำบลวังวน

ชื่อ อปท. ที่เข้าร่วมโครงการ	การจัดระบบข้อมูลในปัจจุบัน		ประเภทข้อมูลที่ทำและ นำไปใช้	ระดับการตอบสนอง ต่อการนำไปใช้		
	ส่วนงานใน อปท.	รูปแบบ / โปรแกรม (สมุดบันทึก/โปรแกรม คอมพิวเตอร์)		น้อย	ปาน กลาง	มาก
อบต.วังวน	<u>สนง.ปลัด</u> - หัวหน้า สนง.	- Word	- หนังสือราชการ,ฎีกา			/
	- ฝ่ายนโยบายและแผน	- Excel	- ใบเสร็จ			/
		- E-Pland	- ประกาศ			/
	- ฝ่ายบุคลากร	- E-laas	- โครงการ แผน		/	
	- ฝ่ายพัฒนาชุมชน	- Poc	- รายงานแผน โครงการ			/
	- นักวิชาการเกษตร	- จปฐ.	- แผ่นพับ, โบว์ชัวร์			/
	- จนท.บันทึกข้อมูล	- PowerPoint	- ทะเบียนประวัติ		/	
		- Acdsee	- สำรองข้อมูลประชากร		/	
		- Photoshop	- ทะเบียนประวัติ			/
		- ระบบข้อมูลเลือกตั้ง	- นำเสนองาน			/
		- สปสช.	- งานเลือกตั้ง			/
			- งานหลักประกันสุขภาพ			/
			- จัดเก็บข้อมูลประชากร			/
อบต.วังวน	<u>ส่วนการคลัง</u>	- E-laas	- บันทึกบัญชี			/
	- จนท.การเงิน/บัญชี					
	- พัสดุ	- Word	- เอกสารจัดซื้อจัดจ้าง			/
		- Excel	- ทะเบียนคุมครุภัณฑ์			/
	- จัดเก็บ	- Word	- ใบทางภาษี			/
		- Excel	- บัญชีลูกหนี้			/
		- E-laas	- พิมพ์ใบเสร็จ	/		
	<u>ส่วนโยธา</u>					
	- นายช่างโยธา	- AutoCAD	- เขียนแบบ,แผนที่			/
		- Excel	- ประมาณราคา			/
		- Word	- รายงานช่าง			/
	<u>ส่วนการศึกษา</u>					
	- นักวิชาการศึกษา					

ตารางที่ 5. ตารางสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลในตำบลนาบีนหลา

ชื่อ อปท. ที่เข้าร่วมโครงการ	การจัดระบบข้อมูลในปัจจุบัน		ประเภทข้อมูลที่ทำทำและนำไปใช้	ระดับการตอบสนองต่อการนำไปใช้		
	ส่วนงานใน อปท.	รูปแบบ / โปรแกรม (สมุดบันทึก/โปรแกรมคอมพิวเตอร์)		น้อย	ปานกลาง	มาก
อบต.นาบีนหลา	<u>สนง.ปลัด</u> -หัวหน้า สนง.	- Word , Excel	- หนังสือราชการ ฎีกา หน่วยงาน / กรม			/
	- วิเคราะห์นโยบายและแผน	- Word , Excel - E-Pla	- หนังสือราชการ แผน - โครงการ/บันทึกแผน			/
	- บุคลากร	-	-	-	-	-
	- พัฒนาชุมชน	-	-	-	-	-
	- ชุมการ	- Word , Excel - PowerPoint - ระบบข้อมูลเลือกตั้ง - จปฐ.	- หนังสือราชการ - นำเสนองาน - งานเลือกตั้ง - รายงานแผน โครงการ		/	/
	<u>ส่วนการคลัง</u> - จนท.การเงิน/บัญชี	- E-laas	- บันทึกบัญชี/การเงิน - ใบเสร็จ			/
	- พัสดุ	- Word - Excel	- เอกสารจัดซื้อจัดจ้าง - ทะเบียนคุมครุภัณฑ์			/
	- จัดเก็บรายได้	- Word , Excel - E-laas	- ใบทวงภาษี - บัญชีลูกหนี้ - พิมพ์ใบเสร็จ	/		/
	<u>ส่วนโยธา</u> - นายช่างโยธา	- AutoCAD - Excel - Word	- เขียนแบบ,แผนที่ - ประมาณราคา - รายงานช่าง			/
	<u>ส่วนการศึกษา</u> - นักวิชาการศึกษา	-	-	-	-	-

ตารางที่ 6. ตารางสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลในตำบลนาหมื่นศรี

ชื่อ อปท. ที่เข้าร่วมโครงการ	การจัดระบบข้อมูลในปัจจุบัน		ประเภทข้อมูลที่ทำและ นำไปใช้	ระดับการตอบสนอง ต่อการนำไปใช้		
	ส่วนงานใน อปท.	รูปแบบ / โปรแกรม (สมุดบันทึก/โปรแกรม คอมพิวเตอร์)		น้อย	ปาน กลาง	มาก
อบต.นาหมื่นศรี	<u>สนง.ปลัด</u> - หัวหน้า สนง.	- Word , Excel	- หนังสือราชการ ส่ง จังหวัด/กรม			/
	- วิเคราะห์นโยบายและแผน	- Word , Excel - E-Pla	- ข้อมูลพื้นฐานตำบล - แผนยุทธศาสตร์ - แผนพัฒนา			/ / /
	- บุคลากร	- Word - Excel	- หนังสือราชการ - ทะเบียนประวัติ			/ /
	- พัฒนาชุมชน	- จปฐ. - Word , Excel	- สำรวจข้อมูลประชากร - ผู้สูงอายุ, ผู้พิการ, เด็ก, เยาวชน			/ /
	- เจ้าหน้าที่ธุรการ	- Word , Excel - PowerPoint - ระบบข้อมูลเลือกตั้ง - Word , Excel - จปฐ.	- หนังสือรับ/ส่ง - นำเสนองาน - งานเลือกตั้ง - จัดเก็บข้อมูลประชากร - รายงานแผน โครงการ			/ / / /
	<u>ส่วนการคลัง</u> - จนท.การเงิน/บัญชี	- E-laas	- บันทึกบัญชี			/
	- พัสดุ	- Word - Excel	- เอกสารจัดซื้อจัดจ้าง - ทะเบียนคุมครุภัณฑ์			/ /
	- จัดเก็บรายได้	- Word , Excel - E-laas	- ใบทางภาษี - บัญชีลูกหนี้ - พิมพ์ใบเสร็จ	/		/ /
	<u>ส่วนโยธา</u> - นายช่างโยธา	- AutoCAD - Excel - Word	- เขียนแบบ, แผนที่ - ประมาณราคา - รายงานช่าง			/ /
	<u>ส่วนการศึกษา</u> - นักวิชาการศึกษา	- Word - Excel	- ข้อมูลเด็ก/ ระบบการ จัดการเรียนการสอน			/

ตารางที่ 7. ตารางสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลในตำบลบางกุ้ง

ชื่อ อปท. ที่เข้าร่วมโครงการ	การจัดระบบข้อมูลในปัจจุบัน		ประเภทข้อมูลที่จัดทำและ นำไปใช้	ระดับการตอบสนอง ต่อการนำไปใช้		
	ส่วนงานใน อปท.	รูปแบบ / โปรแกรม (สมุดบันทึก/โปรแกรม คอมพิวเตอร์)		น้อย	ปาน กลาง	มาก
อบต.บางกุ้ง	<u>สนง.ปลัด</u> - หัวหน้า สนง.	- Word , Excel	- หนังสือราชการ ฎีกา หน่วยงาน / กรม			/
	- วิเคราะห์นโยบายและ แผน	- Word , Excel - E-Pla	- หนังสือราชการ แผน - โครงการ/บันทึกแผน			/ /
	- บุคลากร	-	-	-	-	-
	- พัฒนาชุมชน	- Word , Excel - PowerPoint - จปฐ.	- สำรวจข้อมูลประชากร - ผู้สูงอายุ, ผู้พิการ, เด็ก, เยาวชน			/ /
	- ธุรกิจ	- Word , Excel - PowerPoint - ระบบข้อมูลเลือกตั้ง	- หนังสือราชการ - นำเสนองาน - งานเลือกตั้ง - รายงานแผน โครงการ		/ /	/
	<u>ส่วนการคลัง</u> - จนท.การเงิน/บัญชี	- E-laas	- บันทึกบัญชี/การเงิน - ใบเสร็จ			/ /
	- พัสดุ	- Word - Excel	- เอกสารจัดซื้อจัดจ้าง - ทะเบียนคุมครุภัณฑ์			/ /
	- จัดเก็บรายได้	- Word , Excel - E-laas	- ใบทางภาษี - บัญชีลูกหนี้ - พิมพ์ใบเสร็จ	/		/ /
	<u>ส่วนโยธา</u> - นายช่างโยธา	- AutoCAD - Excel - Word	- เขียนแบบ,แผนที่ - ประมาณราคา - รายงานช่าง			/ /
	<u>ส่วนการศึกษา</u> - นักวิชาการศึกษา	-	-	-	-	-

ตารางที่ 8. ตารางสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลในตำบลวังคีรี

ชื่อ อปท. ที่เข้าร่วมโครงการ	การจัดระบบข้อมูลในปัจจุบัน		ประเภทข้อมูลที่จัดทำและ นำไปใช้	ระดับการตอบสนอง ต่อการนำไปใช้		
	ส่วนงานใน อปท.	รูปแบบ / โปรแกรม (สมุดบันทึก/โปรแกรม คอมพิวเตอร์)		น้อย	ปาน กลาง	มาก
อบต.วังคีรี	<u>สนง.ปลัด</u> - หัวหน้า สนง.	- Word , Excel	- หนังสือราชการ ส่ง จังหวัด/กรม			/
	- วิเคราะห์นโยบายและแผน	- Word , Excel - E-Pla	- ข้อมูลพื้นฐานตำบล - แผนยุทธศาสตร์ - แผนพัฒนา			/
	- บุคลากร	- Word - Excel	- หนังสือราชการ - ทะเบียนประวัติ			/
	- พัฒนาชุมชน	- จปฐ. - Word , Excel	- ดำรวจข้อมูลประชากร - ผู้สูงอายุ, ผู้พิการ, เด็ก, เยาวชน			/
	- เจ้าหน้าที่ธุรการ	- Word , Excel - PowerPoint - ระบบข้อมูลเลือกตั้ง - Word , Excel - จปฐ.	- หนังสือรับ/ส่ง - นำเสนองาน - งานเลือกตั้ง - จัดเก็บข้อมูลประชากร - รายงานแผน โครงการ		/	/
	<u>ส่วนการคลัง</u> - จนท.การเงิน/บัญชี	- E-laas	- บันทึกบัญชี			/
	- พัสดุ	- Word - Excel	- เอกสารจัดซื้อจัดจ้าง - ทะเบียนคุมครุภัณฑ์			/
	- จัดเก็บรายได้	- Word , Excel - E-laas	- ใบทางภาษี - บัญชีลูกหนี้ - พิมพ์ใบเสร็จ	/		/
	<u>ส่วนโยธา</u> - นายช่างโยธา	- AutoCAD - Excel - Word	- เขียนแบบ,แผนที่ - ประมาณราคา - รายงานช่าง			/
	<u>ส่วนการศึกษา</u> - นักวิชาการศึกษา	- Word - Excel	- ข้อมูลเด็ก/ ระบบการ จัดการเรียนการสอน			/

ตารางที่ 9. ตารางสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลในตำบลบางสัก

ชื่อ อปท. ที่เข้าร่วมโครงการ	การจัดระบบข้อมูลในปัจจุบัน		ประเภทข้อมูลที่จัดทำและ นำไปใช้	ระดับการตอบสนอง ต่อการนำไปใช้		
	ส่วนงานใน อปท.	รูปแบบ / โปรแกรม (สมุดบันทึก/โปรแกรม คอมพิวเตอร์)		น้อย	ปาน กลาง	มาก
อบต.บางสัก	<u>สนง.ปลัด</u> - หัวหน้า สนง.	- Word , Excel	- หนังสือราชการ ส่ง จังหวัด/กรม			/
	- วิเคราะห์นโยบายและแผน	- Word , Excel - E-Pla	- ข้อมูลพื้นฐานตำบล - แผนยุทธศาสตร์ - แผนพัฒนา			/
	- บุคลากร	- Word - Excel	- หนังสือราชการ - ทะเบียนประวัติ			/
	- พัฒนาชุมชน	- จปฐ. - Word , Excel	- ดำรวจข้อมูลประชากร - ผู้สูงอายุ, ผู้พิการ, เด็ก, เยาวชน			/
	- เจ้าหน้าที่ธุรการ	- Word , Excel - PowerPoint - ระบบข้อมูลเลือกตั้ง - Word , Excel - จปฐ.	- หนังสือรับ/ส่ง - นำเสนองาน - งานเลือกตั้ง - จัดเก็บข้อมูลประชากร - รายงานแผน โครงการ		/	/
	<u>ส่วนการคลัง</u> - จหนท.การเงิน/บัญชี	- E-laas	- บันทึกบัญชี			/
	- พัสดุ	- Word - Excel	- เอกสารจัดซื้อจัดจ้าง - ทะเบียนคุมครุภัณฑ์			/
	- จัดเก็บรายได้	- Word , Excel - E-laas	- ใบทางภาษี - บัญชีลูกหนี้ - พิมพ์ใบเสร็จ	/		/
	<u>ส่วนโยธา</u> - นายช่างโยธา	- AutoCAD - Excel - Word	- เขียนแบบ,แผนที่ - ประมาณราคา - รายงานช่าง			/
	<u>ส่วนการศึกษา</u> - นักวิชาการศึกษา	- Word - Excel	- ข้อมูลเด็ก/ ระบบการ จัดการเรียนการสอน			/

ตารางที่ 10. ตารางสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับระบบข้อมูลในตำบลห้วยนาง

ชื่อ อปท. ที่เข้าร่วมโครงการ	การจัดระบบข้อมูลในปัจจุบัน		ประเภทข้อมูลที่ทำและนำไปใช้	ระดับการตอบสนองต่อการนำไปใช้		
	ส่วนงานใน อปท.	รูปแบบ / โปรแกรม (สมุดบันทึก/โปรแกรมคอมพิวเตอร์)		น้อย	ปานกลาง	มาก
อบต.ห้วยนาง	<u>สนง.ปลัด</u> - หัวหน้า สนง.	- Word , Excel	- หนังสือราชการ ส่งจังหวัด/กรม			/
	- วิเคราะห์นโยบายและแผน	- Word , Excel - E-Pla	- ข้อมูลพื้นฐานตำบล - แผนยุทธศาสตร์ - แผนพัฒนา			/
	- บุคลากร	- Word - Excel	- หนังสือราชการ - ทะเบียนประวัติ			/
	- พัฒนาชุมชน	- จปฐ. - Word , Excel	- สำรวจข้อมูลประชากร - ผู้สูงอายุ,ผู้พิการ,เด็ก,เยาวชน			/
	- เจ้าหน้าที่ธุรการ	- Word , Excel - PowerPoint - ระบบข้อมูลเลือกตั้ง - Word , Excel - จปฐ.	- หนังสือรับ/ส่ง - นำเสนองาน - งานเลือกตั้ง - จัดเก็บข้อมูลประชากร - รายงานแผน โครงการ		/	/
	<u>ส่วนการคลัง</u> - จนท.การเงิน/บัญชี	- E-laas	- บันทึกบัญชี			/
	- พัสดุ	- Word - Excel	- เอกสารจัดซื้อจัดจ้าง - ทะเบียนคุมครุภัณฑ์			/
	- จัดเก็บรายได้	- Word , Excel - E-laas	- ใบทางภาษี - บัญชีลูกหนี้ - พิมพ์ใบเสร็จ	/		/
	<u>ส่วนโยธา</u> - นายช่างโยธา	- AutoCAD - Excel - Word	- เขียนแบบ,แผนที่ - ประมาณราคา - รายงานช่าง			/
	<u>ส่วนการศึกษา</u> - นักวิชาการศึกษา	- Word - Excel	- ข้อมูลเด็ก/ ระบบการจัดการเรียนการสอน			/

ภาคผนวก ข

รายชื่อคณะทำงานในพื้นที่ปฏิบัติการโครงการ ฯ

รายชื่อคณะทำงานพื้นที่ตำบลทุ่งค่าย อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

1. นาย ประกิจ ขาวสุข	สารวัตรกำนัน
2. นาง สมร รตเชื้อ	ผู้ช่วย
3. นาย ทวีศักดิ์ รักนุ้ย	ส.อบต. ม.2
4. นาง วิภาดา ทองเหมือน	อสม. ม.4
5. นาง บุญนิตย์ เอียดชะตา	อสม. ม.4
6. ด.ต.สิทธิพล กันตังกุล	ส.อบต. ม.4
7. นาง เสงี่ยม สีอินทร์	ส.อบต. ม.10
8. นาย นิเวศน์ หนูพันธ์	ส.อบต. ม.11
9. นาย สุมีน ทิพย์จันทา	ส.อบต. ม.4
10. นาย อุดม อ่อมแก้ว	ส.อบต. ม.5
11. นาย สมคิด ทวีสุวรรณ	ส.อบต. ม.2
12. นาย สมศักดิ์ หมุนเวียน	ส.อบต. ม.5
13. นาง ปราณี อินทร์ทอง	อสม. ม.5
14. นาง มาลีวรรณ พันนา	อสม. ม.5
15. นาย สุริยะ โสโฮง	ส.อบต. ม. 6
16. นาย สุเทพ ขวัญดี	ส.อบต. ม. 9
17. นาง ประทีน แดงหยัง	อสม. ม.10
18. นาง นงเยาว์ หาญเกล้า	อสม. ม.1
19. นาง วิญญา ทอนวน	อสม. ม. 10
20. นาง กนกวรรณ รักจันทร์	ผปค. ม.10
21. นาย สมประสาน ขวัญเพชร	ผู้ใหญ่บ้าน ม.2
22. นาง อนันต์ ทองช่วย	อสม. ม.1
23. นาง อรุณี แก้วประเสริฐ	ส.อบต. ม.3
24. นาง สุรัตน์ กรดเต็ม	อสม. ม.1
25. นาง ภักดี ทองพราว	อสม. ม.4
26. นาย ลอย ทองคำ	ผู้ใหญ่บ้าน ม.6
27. นาย สมคิด เกตุคง	ผู้ใหญ่บ้าน ม.3

28. นาง บุญนง จันทรประคอง	อสม.
29. นาง นิรษา ศิริรัตน์	อสม.
30. นาง ราตรี คิ้วหมั่น	อสม.
31. นาง ละเมียด อินทร์เสนี	อสม.
32. นาง จรรยา เสนปิ่น	อสม.
33. นาย คง ทิพย์จันทา	ผู้ใหญ่บ้าน ม.7
34. นางสาว ปรีดา ชูสง	อสม.
35. นาง นิภารัตน์ หมุนเวียน	อสม. ม.9
36. นางสาว นันทวัน กักแก้ว	ส.อบต. ม.9
37. นาย สมชาย หาญญาติ	ผู้ใหญ่
38. นาง จำลอง ศรีวุ่น	ผปค. ม.7
39. นาง ถลวย คำทิพย์	อสม. ม.7
40. นาย อุทิศ ทิพย์ศรี	ส.อบต. ม.7
41. นาย อรุณ หาบหา	ส.อบต. ม.8
42. นาย มิตร ปุดจั่น	ผู้ใหญ่บ้าน ม.8
43. นาย เทือน สังข์ทอง	ผู้ใหญ่บ้าน
44. นาย วิชญาณ ขวัญนิมิต	กำนันตำบลทุ่งค่าย
45. นาย ปราโมทย์ สังข์ชุม	ส.อบต. ม.11
46. นาย บุญนง สุทธิ	ส.อบต. ม.1
47. นาย วิริยะ ชุมเชื้อ	ส.อบต. ม.8
48. นาง กัญญาวรรณ จันทรหอม	นักวิจัย

รายชื่อคณะกรรมการพื้นที่ตำบลนาชุมเห็ด อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

1. นายวีระชัย แก้วสิงค์
2. นายอุทัย พยัคพันธ์
3. นายสนั่น เอี่ยมอักษร
4. นายจำรูญ สมบัติทอง
5. นายประสิทธิ์ ชุมผล
6. นายสุนัน เมืองพูล
7. นายอัมพรชัย สังฆรักษ์
8. นางสาวภาณี พูลพงศ์

9. นายชูชีพ นวนจันทร์
10. นายอนันต์ คำจตุ
11. นางสาวสุทธิกาญจน์ สุทธิคณะ
12. นายอนันต์ ไพศรี
13. นายสมศักดิ์ โพธิ์สาถิ
14. นางอารี คงพรรณ
15. นางสาวจิราวรรณ พลประสิทธิ์
16. นางหนูพา ช่วยทอง
17. นางอมรศรี สงเอียง
18. นางสิทธิลักษณ์ พัยพันธ์
19. นางสาวเรืองรัตน์ ชัดสาภาญจน์
20. นางสาววรรณิ ทองนะ
21. นางสาววัลภา สงแสงอ่อน
22. นางสุมาลี จันทร์เกษม
23. นายวิจิตร ช่วยทอง
24. นางสาวกัตลดา เทพสุวรรณ
25. นางอรวรรณ รอดกุล
26. นายฉลาด ช่วยชู
27. นายสมพงษ์ แก้วเพ็ง
28. นายพิเชต ยารัตน์
29. นางสาว ศรีไตรรัตน์
30. นางกัญญาวรรณ จันทร์หอม

รายชื่อคณะทำงานพื้นที่ตำบลบางกุ้ง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

1. นายวิรัช บัวแก้ว	นายก
2. นางประพิศ อินทร์คง	รองนายกบางกุ้ง
3. นายก้องกฤษณ์ อ่อนรู้ที่	รองนายกบางกุ้ง
4. นายปราโมทย์ คงเพ็ง	ปลัดอบต.บางกุ้ง
5. นางอุไร ตูลเพ็ง	ประธานสตรี
6. นางประทบ สีสดสุข	อสม. ม.1

7. นางกชลักษณ์ วัฒนะ	ส.อบต. ม.8
8. นางละมัย เพชรพั้ว	ส.อบต. ม.8
9. นายสมนึก รอดภู	ส.อบต. ม.6
10. นายปลั่ง กัดคิอุม	ผู้ทรงคุณวุฒิ
11. นายสมฤทธิ์ สืบสังข์	ประธานสภา
12. นายจรัส กิตติคุณ	ส.อบต. ม.5
13. นายปิยวิทย์ ช้อทอง	ส.อบต. ม.4
14. นายสวัสดิ์ อ่อนรู้ที่	ส.อบต. ม.9
15. นายกมล รอดภู	ส.อบต. ม.7
16. นายณพเจิม อาจชอบการ	ส.อบต. ม.6
17. นายโชคชัย นิลปักยี	ผญ.บ. ม.6
18. นายสมคิด ห่วงจริง	ส.อบต. ม.9
19. นางวิไลวรรณ บัวแก้ว	แม่บ้าน
20. นางประสพ สืบสังข์	แม่บ้าน
21. นางกัญญา วรรณบวช	ส.อบต. ม.7
22. นางพชรพรรณ เทพอักษร	ผ.ช. ม.8
23. นายวิรัช วัฒนะ	ผญ.ม.8
24. นางอ้อยทิพย์ คงศรี	ส.อบต.ม.8
25. นางประภักดิ์ ไชยภักดี	แม่บ้าน
26. นายสมศักดิ์ ศรีอัยรอด	สำนักงานเครือข่าย ส.ก.ตรัง
27. นายอำนวย สื่อนสิทธิ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
28. นางสาวพิมพ์พิสุทธิ์	เจ้าหน้าที่อบต.บางกุ้ง
29. นายสุภาพ ทองบุญ	อ.พ.ศ.
30. นายจิ้น หนูหวาน	อ.พ.ศ.
31. นายสมโชค สุขแสน	ผญ.บ. ม.1
32. นายจร เอี่ยมละม่อม	ส.อบต.ม.3
33. นางสาวจิตตรา ทิพทอง	นักวิจัย
34. นายปองศักดิ์ สมันหลี่	คณะทำงาน

รายชื่อคณะทำงานพื้นที่ตำบลวังคีรี อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

1. นางศิริรัตน์ สุขสนาน	นายก
2. นายวงศ์ฤทธิ์ ลิทธิโชค	รองนายกอบต. วังคีรี
3. นายลาภอนันต์ สวัสดิ์มงคล	ส.อบต. หมู่4
4. นางอุไร พนมรักษ์	อสม. หมู่3
5. นายคิลก อินคง	ส.อบต. หมู่4
6. นายกรอด เรืองชู	ผู้ใหญ่บ้าน
7. นางอ้อย คำครุฑ	อสม. หมู่1
8. นายประดิษฐ์ อิมรัตน์	ผู้ช่วย
9. นายทวี กิณธิคุณ	ส.อบต. หมู่1
10. นางประภาพรณ ศารทูลพัต	ส.อบต. หมู่3
11. นายสัญญา สองแก้ว	ผู้นำ อช.
12. นายวีระพงษ์ รุ่งมณี	ส.อบต. หมู่2
13. นางยุวดี สุขสนาน	อสม. หมู่4
14. นายธีระวัฒน์ หอมจันทร์	เลขานายก
15. นายเสกสิทธิ์ เพ็ชรพัง	ผู้ช่วยหมู่3
16. นายชรินทร์ อินทร์วิเศษ	ปลัดอบต. หมู่3
17. นายคล่อง ศรีเมฆ	อสม. หมู่4
18. นางสุจินต์ หนูแข่ง	อสม. หมู่4
19. นางนกุล กวางทะวาย	เจ้าหน้าที่การเงิน
20. นางวรรณิ พลภักดี	อสม. หมู่4
21. นางพรพรรณ ไชยคช	อสม. หมู่6
22. นางสาวจิตตรา ทิพทอง	นักวิจัย
23. นายปองศักดิ์ สมันหลี	คณะทำงาน

ภาคผนวก ค

แบบฟอร์มสำรวจข้อมูลครัวเรือน

แบบสำรวจข้อมูลครัวเรือนตำบล

ครั้งที่..... ปีพ.ศ.

เลขรหัสประจำบ้าน

.....

ชื่อหัวหน้าครอบครัวบ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ..... จังหวัด..... โทรศัพท์...../.....

1.ข้อมูลสมาชิกในครัวเรือน

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	หมายเลขบัตรประชาชน										วัน/เดือน/ปีเกิด	ชื่อบิดา	ชื่อมารดา

2.ข้อมูลด้านการศึกษา

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ระดับการศึกษา										ปี พ.ศ.	จากสถานศึกษา	การประกอบอาชีพในปัจจุบัน						
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			1	2	3	4	5	6	7

ระดับการศึกษา : 1.ไม่ได้รับการศึกษา 2.ประถมศึกษา 3.มัธยมต้น 4.มัธยมปลาย 5.ปวช.6.ปวท.7. ปวส. 8.ปริญญาตรี 9.ปริญญาโท 10.ปริญญาเอก

การประกอบอาชีพ : 1.ภาคเกษตร 2.รับจ้าง 3.ค้าขาย 4.รับราชการครู 5.รับราชการอื่นๆ 6.พนักงานส่วนท้องถิ่น 7.อาชีพอื่นๆ (ระบุ)

การเป็นสมาชิกองค์กรด้านเกษตรของครัวเรือน

- ☐ ไม่เป็นสมาชิก ☐ เป็นสมาชิก
☐ 1.กลุ่มเกษตรกร ☐ 2.สหกรณ์ในภาคการเกษตร ☐ 3.สหกรณ์เกษตรเพื่อการเกษตร (สกต.)
☐ 4.กลุ่มยุวเกษตรกร ☐ 5.สมาคม/สหพันธ์ ☐ 6.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
☐ 7.กลุ่มสตรีสหกรณ์ ☐ 8.กลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านเกษตร ☐ 9.อื่นๆ ระบุ.....

3.ข้อมูลอาชีพของครอบครัว

3.1 รายได้จากอาชีพภาคเกษตร

ลำดับ	ประเภทผลผลิตที่ขายได้	จำนวนผลผลิต (ตัน/กก./ตัว/ฟอง/ ฯลฯ)	จำนวนเงิน ที่ขายผลผลิตได้	หมายเหตุ

3.2 รายจ่ายจากการประกอบอาชีพภาคเกษตร(ไม่นับรวมปุ๋ยตามข้อ 3.3)

ลำดับ	รายจ่ายที่เกิดจากการประกอบอาชีพ								จำนวนเงิน	หมายเหตุ
	1	2	3	4	5	6	7	8		

รายจ่ายที่เกิดจากการประกอบอาชีพ : 1.แรงงาน 2.จ้างไถ 3.จ้างเก็บเกี่ยว 4.จ้างปลูก 5.พันธุ์พืช 6.พันธุ์สัตว์ 7.สารปราบวัชพืช
8.สารปราบแมลงศัตรูพืช

3.3 รายจ่ายจากการใช้ปุ๋ย

ลำดับ	ประเภทปุ๋ยที่ใช้	สูตรปุ๋ยเคมี	จำนวนน้ำหนัก(กก./ลิตร)	จำนวนเงิน	หมายเหตุ

ประเภทปุ๋ยที่ใช้ : 1.ปุ๋ยเคมี 2.ซื้อปุ๋ยอินทรีย์สำเร็จจากโรงงาน 3.ปุ๋ยหมักแห้งทำใช้เอง 4. ปุ๋ยหมักแห้งซื้อ 5.ปุ๋ยหมักจุลินทรีย์ทำเอง
6.ปุ๋ยหมักจุลินทรีย์ซื้อ 7. ปุ๋ยคอกของเอง 8. ปุ๋ยคอกซื้อ 9.สารเร่งจากผู้ขายตรง 10. อื่นๆที่ใช้ทดแทนปุ๋ย(ระบุ)

4. ข้อมูลที่ดินที่ได้จากการสำรวจโดยตรงจากครัวเรือน (บันทึกหลักฐานจากการคัดลอกสำเนาจาก สนง.ที่ดิน)

ลำดับ	ประเภทเอกสารสิทธิ์ที่ถือครอง	จำนวนเนื้อที่ (ไร่ งาน ตรว.)	การใช้ประโยชน์ที่ดิน : ให้ระบุ		ลักษณะ : ให้ระบุ (สวนเดี่ยว,สวนแซม,สวนผสม)
			การทำประโยชน์	ประเภท	

ประเภทเอกสารสิทธิ์ : โฉนด / น.ส.3ก / น.ส.3 / ส.ค.1 / สปก. / ที่ครอบครอง จำนวนเนื้อที่ : 0 – 0 – 00 ไร่

การใช้ประโยชน์ที่ดิน : ทำนา/ทำสวนยาง/ปลูกปาล์ม/ปลูกไม้ผลอะไร/ปลูกพืชผักอะไร /เป็นที่อาศัย/ ฯลฯ

ประเภท : เลี้ยงสัตว์, เลี้ยงสัตว์น้ำ, พืชไร่, ไม้ผล ไม้เศรษฐกิจ ลักษณะ: สวนเดี่ยว/สวนแซม/สวนผสม/ในกระชัง/ในบ่อ/ในนา/ในร่องสวน ฯลฯ

5. ข้อมูลเครื่องจักรกลการเกษตร

ลำดับ	ประเภทเครื่องจักรกลการเกษตร	จำนวน (คัน)	ปีที่ซื้อ	หมายเหตุ

ประเภทเครื่องจักรกลการเกษตร : 1.รถไถเดินตาม 2. รถไถขนาดใหญ่ 3. รถไถขนาดกลาง (เช่น รถอีแต๋ม) 5. รถอีแต๋น
6. เครื่องสูบน้ำใช้น้ำมัน 7. เครื่องสูบน้ำใช้ไฟฟ้า 8.เครื่องตัดหญ้าแบบสะพาย 8. เครื่องจักรอื่นๆ(ระบุ)

6. ข้อมูลยานพาหนะ

ลำดับ	ชนิดรถ	เลขทะเบียน	จังหวัดที่ขึ้นทะเบียน	ปีที่ซื้อ	ผู้มีชื่อในทะเบียน

หมายเหตุ : รถกระบะ / รถเก๋ง / รถจักรยานยนต์ / รถตู้โดยสาร / รถบรรทุก 6 ล้อ /รถบรรทุก 10 ล้อ / รถสามล้อพ่วง /รถอื่นๆ(ระบุ)

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้สำรวจข้อมูล

วันที่.....

แบบสำรวจกลุ่มอาชีพในตำบล.....

ชื่อกลุ่ม.....ตั้งอยู่เลขที่.....หมู่ที่.....
ประเภทกลุ่ม/องค์กร.....ลักษณะกิจกรรม.....

ผลการดำเนินการของกลุ่ม/องค์กร

ลำดับ	รายละเอียดต้นทุนในรอบปี	ประเภทวัตถุดิบ	จำนวนที่ซื้อ	มูลค่าการซื้อ	หมายเหตุ

ลำดับ	รายละเอียดผลผลิตในรอบปี	ประเภทผลผลิต	จำนวนที่ผลิตได้	มูลค่าการขาย	หมายเหตุ

หมายเหตุ : หากมีข้อมูลมากกว่าแบบสำรวจนี้ ให้ใช้แบบบันทึกแนบเพิ่มเติม

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้สำรวจข้อมูล

วันที่.....

คำสั่งองค์การบริหารส่วนตำบล

ที่ ๘๖/2553

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานโครงการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจระดับตำบล

ด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหินร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้มีการดำเนินโครงการ “วิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลตำบลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจพัฒนาเชิงพื้นที่ใน 5 จังหวัดภาคใต้ : กรณีศึกษาจังหวัดตรัง” ก่อให้เกิดทิศทางการพัฒนาในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหินเป็นไปอย่างมีระบบภายใต้ฐานข้อมูลที่เป็นจริงและเป็นปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการขับเคลื่อนการพัฒนา ซึ่งปัจจุบันจะดำเนินงานพัฒนา หรือแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน จะต้องเป็นไปอย่างมีเป้าหมายสนองความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน

เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ จึงแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำและปรับปรุงแผนชุมชนระดับตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน ดังนี้

1. นายธรรมฤทธิ์	เขาบาท	นายก อบต. บ่อหิน	ประธานคณะทำงาน
2. นายพรศักดิ์	เกลี้ยงช่วย	กำนัน ต.บ่อหิน	รองประธาน
3. นายสมจิตร	รักรู้	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2	คณะทำงาน
4. นายสมบูรณ์	ตรงबाट	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3	คณะทำงาน
5. นายสุนทร	แซ่เลี้ยว	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4	คณะทำงาน
6. นายสมหมาย	ศุภรทวี	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6	คณะทำงาน
7. น.ส.กาญจนา	บุญเงิน	ผู้นำอาสาสมัครชุมชน ม.3	คณะทำงาน
8. นายเฉลิมศักดิ์	สุขจีน	ประธานสภา อบต.	คณะทำงาน
9. นายจอมรว	เกลี้ยงช่วย	สมาชิกสภา อบต. ม.2	คณะทำงาน
10. นายภาณุภูมิ	สมันหลิ	สมาชิกสภา อบต. ม.3	คณะทำงาน
11. นายภูริศักดิ์	แซ่เลี้ยว	สมาชิกสภา อบต. ม.4	คณะทำงาน
12. นายเติมศักดิ์	หมื่นจง	สมาชิกสภา อบต. ม.5	คณะทำงาน
13. นายเกียรติวุฒิ	รำภา	สมาชิกสภา อบต. ม.6	คณะทำงาน
14. นายหยอม	ทองใบ	สมาชิกสภา อบต. ม.7	คณะทำงาน
15. นายสะและ	หิยาหสัน	สมาชิกสภา อบต. ม.8	คณะทำงาน
16. นายเกม	รัตนตรัง	สมาชิกสภา อบต. ม.9	คณะทำงาน
17. นายพงษ์ศักดิ์	มุสิกพันธ์	หัวหน้าสถานีอนามัย	คณะทำงาน

19. ประจิดร	นาวาแก้ว	ผู้ทรงคุณวุฒิ	คณะกรรมการ
20. นายสมชาย	แสงทอง	ผู้นำหมู่บ้าน ม.1	คณะกรรมการ
21. นางจิตรา	เก้าเอียน	ผู้นำหมู่บ้าน ม.1	คณะกรรมการ
22. น.ส.นันทิชา	วิประจง	ผู้นำหมู่บ้าน ม.1	คณะกรรมการ
23. น.ส.นงลักษณ์	ทองหอม	ผู้นำหมู่บ้าน ม.1	คณะกรรมการ
24. นายพรพิสิทธิ์	เกษมพิสิทธิ์	ผู้นำหมู่บ้าน ม.1	คณะกรรมการ
25. นางพัทธาภรณ์	อัยกิม	ผู้นำหมู่บ้าน ม.2	คณะกรรมการ
26. นายสุกิจ	ทองหอม	ผู้นำหมู่บ้าน ม.2	คณะกรรมการ
27. นางนงเยาว์	ทองเกิด	ผู้นำหมู่บ้าน ม.2	คณะกรรมการ
28. นายอุดม	คนเที่ยง	ผู้นำหมู่บ้าน ม.2	คณะกรรมการ
29. น.ส.ณัฐวดี	เมืองแก้ว	ผู้นำหมู่บ้าน ม.2	คณะกรรมการ
30. นายหมาดหยัน	ใจแน่น	ผู้นำหมู่บ้าน ม.3	คณะกรรมการ
31. นางยินดี	ปูเงิน	ผู้นำหมู่บ้าน ม.3	คณะกรรมการ
32. นายอนันต์	หลงเอ	ผู้นำหมู่บ้าน ม.3	คณะกรรมการ
33. นายจิรศักดิ์	หลงเอ	ผู้นำหมู่บ้าน ม.3	คณะกรรมการ
34. นางมาณี	สุหรื่น	ผู้นำหมู่บ้าน ม.3	คณะกรรมการ
35. นางชุ้น	สรรพจักร	ผู้นำหมู่บ้าน ม.4	คณะกรรมการ
36. นางจิรนนท์	คงชู	ผู้นำหมู่บ้าน ม.4	คณะกรรมการ
37. นางสุชาติ	ราญมีชัย	ผู้นำหมู่บ้าน ม.4	คณะกรรมการ
38. นางยุพา	พลฤทธิ์	ผู้นำหมู่บ้าน ม.4	คณะกรรมการ
39. น.ส.ระเบียบ	มันชีว	ผู้นำหมู่บ้าน ม.4	คณะกรรมการ
40. นางถ่วน	หมื่นรักษ	ผู้นำหมู่บ้าน ม.5	คณะกรรมการ
41. นางอารี	ชัยสุรินทร์	ผู้นำหมู่บ้าน ม.5	คณะกรรมการ
42. นางอุไรวัลย์	อยู่คง	ผู้นำหมู่บ้าน ม.5	คณะกรรมการ
43. นางวัลลภ	แซ่เฉียง	ผู้นำหมู่บ้าน ม.5	คณะกรรมการ
44. นางชลธิชา	ทองใบ	ผู้นำหมู่บ้าน ม.6	คณะกรรมการ
45. นางละม้าย	สุกรทวิ	ผู้นำหมู่บ้าน ม.6	คณะกรรมการ
46. นางริน	รักรู้	ผู้นำหมู่บ้าน ม.6	คณะกรรมการ
47. นายประดิษฐ์	ดวงดาว	ผู้นำหมู่บ้าน ม.6	คณะกรรมการ
48. นางพูนชาติ	ดวงดาว	ผู้นำหมู่บ้าน ม.6	คณะกรรมการ
49. นายสิทธิชัย	ป่าสูง	ผู้นำหมู่บ้าน ม.7	คณะกรรมการ
50. นางอาพร	โพธิ์วิจิตร	ผู้นำหมู่บ้าน ม.7	คณะกรรมการ

51. นางสุคใจ	รอดรัตน์	ผู้นำหมู่บ้าน ม.7	คณะทำงาน
52. นางสมบุญ	หนูม่วง	ผู้นำหมู่บ้าน ม.7	คณะทำงาน
53. นายสมศักดิ์	เอียดทอง	ผู้นำหมู่บ้าน ม.7	คณะทำงาน
54. นายวิทยา	หยาด	ผู้นำหมู่บ้าน ม.8	คณะทำงาน
55. นายมะเหตุ	หมื่นภักดี	ผู้นำหมู่บ้าน ม.8	คณะทำงาน
56. นางจิตรี	รัตนตรัง	ผู้นำหมู่บ้าน ม.8	คณะทำงาน
57. น.ส.พนิดา	เขียวสด	ผู้นำหมู่บ้าน ม.8	คณะทำงาน
58. นางอะติละ	เดิมคุณ	ผู้นำหมู่บ้าน ม.8	คณะทำงาน
59. นายเล็ก	จงรักษ์	ผู้นำหมู่บ้าน ม.9	คณะทำงาน
60. นายสหัส	สันหยี	ผู้นำหมู่บ้าน ม.9	คณะทำงาน
31. นายวัฒนชัย	ชูเกิด	ปลัด อบต.	คณะทำงาน
62. นายปิ่นณวิชัย	ณรงค์	จนท.วิเคราะห์ฯ	เลขานุการฯ
63. น.ส.อาภรณ์ ชูเสียงแจ้ว		ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล	ผู้ช่วยเลขานุการ

โดยมีหน้าที่ ในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน การสรุปวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจ
ดำเนินงานได้ นำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนทุกหมู่บ้านในพื้นที่ขององค์การ
บริหารส่วนตำบลบ่อหินให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 23 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2553

(นายธรรมฤทธิ์ เขียวท)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อหิน